

การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

Chen She Ying

รายงานการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารดิจิทัล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองรายงานการค้นคว้าอิสระ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารดิจิทัล

ชื่อเรื่อง

การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสตอรี่ทอล์กของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

โดย

Chen She Ying

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์)

วันที่ 28 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์)

วันที่ 28 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวันทน ชัยบุญณะ)

วันที่ 28 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์)

วันที่ 28 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จาดุพงศ์ วาฤทธิ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 28 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2555

ชื่อเรื่อง	การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของ นักถ่ายภาพมืออาชีพ
ชื่อผู้เขียน	Miss Chen She Ying
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารดิจิทัล
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว 2) เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ 3) การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพและภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลงานของกลุ่มตัวอย่างเพื่อทราบการสื่อความหมายและเทคนิคการถ่ายภาพ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพเชิงธรรมชาติ จำนวน 4 คน และนักถ่ายภาพมืออาชีพเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ผลการวิจัยปรากฏผล ดังนี้

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้นมีจำนวน 8 คน เป็นเพศชาย 7 คน เพศหญิง 1 คน มีอายุสูงสุด 58 ปี และอายุต่ำสุด 37 ปี จบการศึกษาระดับสูงสุด คือปริญญาเอก และระดับต่ำสุด คือปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการถ่ายภาพมากที่สุด 36 ปี และมีประสบการณ์ในการถ่ายภาพน้อยสุด 10 ปี

ด้านการสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ พบว่า นักถ่ายภาพส่วนมากมีการนำเสนอความสวยงามพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว และเลือกเรียงลำดับภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราว การเน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่องต้องการสื่อความหมายของภาพนั้น นิยมใช้แสงเงา สี สัน และองค์ประกอบของภาพ เรื่องราวในภาพ รวมทั้งจุดเด่นของเรื่องเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย แนวคิดหลักในการสื่อความหมายของภาพคือสื่อความสวยงามพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ ถ่ายทอดความงดงามศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมตามความเป็นจริง และสร้างสรรค์ความหมายของภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักถ่ายภาพส่วนมากนิยมนำภาพถ่ายเป็นอารมณ์จริงตามธรรมชาติที่เป็นโทนสีอุ่น และนิยมถ่ายภาพด้วยบรรยากาศธรรมชาติใช้แสงนุ่ม แสงเข้าด้านข้าง และเป็นภาพมุมกว้าง ส่วนกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ

ประเพณี วัฒนธรรมยังมีการสร้างจากตามความเป็นจริงเพื่อให้ได้อารมณ์และบรรยากาศตามที่ต้องการ

ด้านเทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ พบว่า นักถ่ายภาพส่วนมากใช้กล้อง Canon 5D mark II และ Canon 60D Canon 20D หรือ Canon 30D และกล้อง Canon 50D หรือกล้อง Canon 500D ขณะเดียวกันมีนักถ่ายภาพเลือกใช้กล้อง Sony ∞ 77 และกล้อง Nikon D300 และนักถ่ายภาพส่วนมากนิยมใช้เลนส์ซูมมุกว้าง ได้แก่ เลนส์ 17-40mm เลนส์ 16-35mm เลนส์ 24-105mm เลนส์ 18-200mm เลนส์ 500mm เลนส์ 70-200mm เลนส์ 70-300mm เลนส์ 70-400mm หรือในกรณีถ่ายมาโคร จะใช้มาโคร 100 สำหรับอุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพ นักถ่ายภาพส่วนมากมีการใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลช นอกจากนี้ มีการใช้ บังไฟร์ ใช้แผ่นเจลลาตินเพื่อย้อมสีแฟลช หรือไฟฉาย นักถ่ายภาพนิยมใช้โหมด AV โหมด M และโหมด TV ตั้งค่าไวแสง (ISO) ที่ 100 และไม่มากกว่า 1600 ตามสภาพแสง เลือกใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ และแบบเฉพาะจุด เลือกใช้ระบบโฟกัสแบบแมนนวล (MF) และแบบออโต้ (AF) และแบบ Tracking เลือกปรับแสงและความไวชัตเตอร์ตามความต้องการ และมีการชดเชยแสงตามความต้องการ นักถ่ายภาพส่วนมากจัดองค์ประกอบในการถ่ายภาพโดยยึดหลักของการนำเสนอตามเนื้อเรื่อง สร้างสรรค์งานบนพื้นฐานการจัดองค์ประกอบศิลป์ ส่วนมากมีการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเล็กน้อยใกล้เคียงความเป็นจริงด้วยโปรแกรม Photoshop

ด้านการสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ พบว่า ตัวตนของนักถ่ายภาพส่วนใหญ่เป็นคนชอบเดินทางท่องเที่ยว มีความชื่นชอบความสวยงามระหว่างทาง และศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ด้านเทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์นั้น พบว่า นักถ่ายภาพมีระบบคิดที่แตกต่างจากตัวอย่างความคิดอย่างสร้างสรรค์ แนวภาพที่ความเป็นตัวตนนั้น นักถ่ายภาพนิยมถ่ายภาพในโทนสีอุ่น ถ่ายภาพเป็นมุมกว้าง ถ่ายภาพในแสงนุ่มและแสงเข้าด้านข้าง นอกจากนี้ นักถ่ายภาพกลุ่มธรรมชาติมีการถ่ายภาพในโทนสีเย็น และใช้คนเข้าฉากเพื่อสื่อเรื่องราว และกลุ่มศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมเน้นอารมณ์ของภาพให้เป็นธรรมชาติ รู้จักกล้องและอุปกรณ์ถ่ายภาพของตนเองและใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ในเรื่องการสร้างการยอมรับ นักถ่ายภาพส่วนมากใช้วิธีการนำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆ เช่น นำภาพเข้าประกวด ลงหนังสือที่เกี่ยวข้อง และเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชนอย่างสม่ำเสมอให้คนรับรู้ เช่น การใช้ facebook ใช้วิธีการนำจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดคน และเน้นคุณภาพของภาพเป็นตัวดึงดูดความสนใจ ใช้วิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน และพัฒนาตนเองในการสร้างความเชื่อมั่นจนกระทั่งได้รับการยอมรับ ในเรื่องการรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล นักถ่ายภาพส่วนมากใช้การรักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ และนำเสนอผลงานภาพถ่ายสู่สังคมอย่างสม่ำเสมอ

Title	Identity Formation in Travel Documentary Digital Photography of the Professional Photographers
Author	Miss Chen She Ying
Degree of	Master of Arts in Digital Communication
Advisory Committee Chairperson	Dr. Piyawan Siriprasertsilpa

ABSTRACT

This qualitative study was conducted to investigate the following: 1) meaning conveyance in travel documentary photo taking of professional photographers; 2) techniques on travel documentary photo taking of professional photographers; and 3) identity formation in travel documentary digital photography of the professional photographers. Data were collected by using in-depth interviews. Samples were selected using the snowball sampling technique.

The respondents consisted of eight professional photographers who were divided into two groups. Four of the sample respondents were categorized as nature travel documentary photographers while the other four sample respondents were categorized as arts and culture travel documentary photographers. The respondents comprised seven male photographers and one female photographer. The oldest respondent was 58 years old while the youngest was 37 years old. The highest educational attainment of the respondents was a doctorate degree while the lowest was bachelor's degree. The longest photography experience was 36 years while the shortest was 10 years.

Results of content analysis concerning the meaning conveyance in travel documentary photo taking showed the following: 1) majority of the photographers conveyed beauty and knowledge in their pictures; 2) majority of the photographers emphasized pictures in the beginning and at the end of an article; 3) pictures must be relevant to the story; 4) majority of the photographers placed the importance on light and shadow, color, composition, the story and the highlight of the story to be symbolic; 5) the arts and culture travel documentary photographers conveyed beauty and facts that were relevant to the society. The mood of pictures was in natural and warm colors, shooting with natural light in soft, light side, and a wide angle to obtain the desired mood and atmosphere.

Regarding the travel documentary photo taking, the photo taking equipment was a digital camera of a reflective single lenses type (Canon, Nikon and Sony). The photographers mainly used Canon 5D Mark II. Aside from this, they also used Canon 60D, Canon20D or Canon30D and Canon 50D or Canon 500D. Additionally, the Sony α 77 camera and Nikon D300 were used too. The usual type of lens that majority of the photographers used include: 17-40mm lens and the 16-35mm lens. In most instances, they also use: 24-105mm lens, 18-200mm lens, 500mm lens, 70-200mm lens, 70-300mm lens, and the 70-400mm lens or the macro 100. With regard to the accessories, majority of the photographers use tripod, squall line, filters and flash. In addition, gelatin sheets were used to dye flash and “bangphir”. Regarding the shooting mode used, majority of the photographers used AV-mode. Moreover, they also used Manual-mode and TV-mode. The ISO setting used was usually set according to lighting conditions but normally ISO was set at 100 but not more than 1600. Furthermore, the photographers used average and specific points metering system. Also, they switched to manual focus (MF), auto focus (AF), and tracking focus. Aperture, speed, and compensation requirements were adjusted. With regard to the framing of composition of the pictures, some of the photographers placed the importance on a story to present a meaning of a picture while some of the photographers use creative art as the basis of the composition.

Regarding the identity formation in travel documentary photo taking, the following were observed: 1) the self-finding - all of the photographers like to travel. They had a passion for improving travel root, arts, culture, and tradition; 2) The photographers had creative ideas in taking photos. The photographers preferred to take pictures in warm tone, wide spaces, soft light, and side light. In addition, the nature group took pictures in cold tone using people as the main subject to tell a story. On the other hand, the arts and culture group placed the importance on the mood to be in nature. Each of the photographers had their own creative idea in taking travel documentary photos. Likewise, each of the photographers had their own style in taking travel documentary photos. Lastly, each of the photographers had different skills on taking travel documentary photos based from their experiences. 3) the re-established – majority of the photographers presented their works by various channels such as books or magazines. They also used social media to showcase their works; 4) Quality of the pictures must be appealing to catch

the interest of people. In this way, the photographers gained confidence and credibility. Regarding the personal brand, majority of the photographers maintained the quality of photos.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความอนุเคราะห์ได้อย่างดียิ่งจากคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำ และตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดียิ่ง รวมไปถึงอาจารย์ ดร.ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวันทนีย์ ชัยญาณะที่ได้กรุณาเป็นกรรมการที่ปรึกษา และช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณนักถ่ายภาพมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่สละเวลาในความร่วมมือในการให้ข้อมูลพร้อมทั้งแนะนำในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทุกท่าน ที่กรุณาแนะนำ และให้ความสะดวกในการเขียนงานวิจัยเรื่องนี้ จนเสร็จสิ้นทุกกระบวนการ

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ นิเทศศาสตร์รุ่น 13 (การสื่อสารดิจิทัลรุ่น 1) ทุกคน ซึ่งมีอาจกล่าวนามในที่นี้ได้หมด ที่คอยช่วยเหลือในทุกๆด้านอย่างเต็มกำลังความสามารถในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นแรงใจและสนับสนุนให้ผู้วิจัยทำสำเร็จตามความมุ่งหวัง และเพื่อนๆรวมถึงพี่ๆ น้องๆ ในครอบครัวทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือซึ่งมีอาจกล่าวนามในที่นี้ได้หมด ที่เป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการวิจัยครั้งนี้

หากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใดของการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนขออภัยและขอน้อมรับด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยครั้งนี้คงมีประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่สนใจในด้านการถ่ายภาพ และผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อไป

Chen She Ying

ธันวาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญ	(9)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
สารบัญภาพผนวก	(17)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ขอบเขตการวิจัย	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	11
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว	13
แนวคิดเกี่ยวกับแบรนด์ส่วนบุคคล	29
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัญลักษณ์วิทยา	33
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อความหมายด้วยภาพ	34
แนวคิดเกี่ยวกับนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
ภาคสรุป	43
กรอบแนวคิดในการวิจัย	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
สถานที่ดำเนินการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	52
ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง	54
ตอนที่ 2 การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว	62
ตอนที่ 3 เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพ	
มืออาชีพ	140
ตอนที่ 4 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนัก	
ถ่ายภาพมืออาชีพ	196
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	238
ปัญหาการวิจัย	238
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	238
วิธีดำเนินการวิจัย	239
สรุปผลการวิจัย	239
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	246
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	254
บรรณานุกรม	256
ภาคผนวก	261
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย	262
ภาคผนวก ข ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง	268
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	273

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง	48
2	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	54
3	การสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว	94
4	การสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว	115
5	การสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว	126
6	การสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว	139
7	การเตรียมตัวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว	146
8	อุปกรณ์การถ่ายภาพ	158
9	การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพ	176
10	การจัดองค์ประกอบภาพ	189
11	การตกแต่งภาพ	195
12	การค้นหาตนเองในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ	201
13	ตัวอย่างความคิดที่เป็นอัตลักษณ์	207
14	แนวภาพที่ชอบถ่ายที่เป็นอัตลักษณ์	219
15	การสร้างการยอมรับในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ	232
16	การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคลในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ	237

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 Traditional round mud dwellings in Guangzhou Province, China	3
2 African Air	4
3 Milky Way over the Owachomo Bridge	5
4 People Pull Harvest Festival	5
5 Sharbat gula, nasir bagh refugee camp, Pakistan, 1984	6
6 Flower vendor, Zagreb, Croatia, 1989	7
7 แสดงองค์ประกอบสำคัญในการสร้างชื่อเสียงให้กับแบรนด์บุคคล	32
8 แสดงการสื่อความหมายของสัญลักษณ์	34
9 Views of La Paz valley with laundry out to dry in a backyard of Alto Munyapata	37
10 Dead sea	38
11 Provence by night	39
12 Glenfiman, Scotland	39
13 Tibet 2001	40
14 Holi Festival, Rajasthan, India, 1996	41
15 กรอบแนวคิดในการวิจัย	46
16 ผังการอภิปรายผลการวิจัย	53
17 นายวิศาล น้ำค้าง	57
18 นายเพชร (สุรเดช) วงศ์สินหลัง	57
19 นายจามิกร สุขธรรม	58
20 นายบารมี เต็มบุญเกียรติ	58
21 นายวรนนท์ ชัชวาลทิพากร	60
22 นายเกรียงไกร ไวยกิจ	60
23 นายอดุล ดัชนีโกศัย	61
24 นางสาวกิ่งทอง มหาพรไพศาล	61
25 น้ำตกถ้ำพระ	63
26 ความสมบูรณ์ของฤดูฝน	63

ภาพ	หน้า
27 อ้วดาวธาร ภูว	64
28 ไล่ปลาไหล ภูว	64
29 บรรยากาศทองเทียวของภูว	64
30 น้ำตกเหวสุวัต เขาใหญ่	65
31 กระรอก เขาใหญ่	65
32 นกพญาปากกว้างอกสีเงิน เขาใหญ่	65
33 ดอกกล้วยไม้ เขาใหญ่	65
34 ช้างกำลังเดินไปกินที่โป่ง เขาใหญ่	66
35 ช้างผู้สร้างโป่ง	67
36 กระทั่งตกใจวังหนี	67
37 หมาในขโมยซาก	68
38 เสือวนเวียนโป่ง	68
39 นกมาลินเกลื้อแร่ที่โป่ง	69
40 การไช้ตัวในประเพณีชนวัว จังหวัดนครศรีธรรมราช	70
41 การทากล้วยน้ำว้า	71
42 ระหว่างชนกัน	71
43 ภาพจบ เห็นผลการแข่งขัน	72
44 องค์รวมของวัดพระธาตุนม	73
45 การนกระื่องสักการะเข้ามาภายในรั้วกำแพงแก้ว	73
46 ฟ้อนนางแก้วถวายองค์	73
47 อัตลักษณ์ความเป็นคนลาว	74
48 พิธีเปิดงานสักการะพระธาตุนมอย่างเป็นทางการ	74
49 ดินแตก	75
50 ไม้แห้ง	76
51 หยคน้ำบนใบบัว	76
52 ปล่องควนพิช	77
53 กระเบื้องผา	78
54 นกกระจิกสีคล้า	79
55 น้ำตกถ้ำพระ	80

ภาพ	หน้า
56 หุ่นดอกเทียนน้อยกับนักเดินทาง	80
57 ภาพใช้เปิดเรื่อง-ช่าง ผู้สร้าง โป่ง	81
58 เขี้ยวขโมยซากกิน	81
59 หมูป่า	82
60 เสือวนเวียน โป่ง	82
61 ภาพเปิดเรื่อง-ดินแตก	84
62 ภาพปิดเรื่อง-ปืนที่ตั้งอยู่หน้าตึกสำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ที่ New York	84
63 ภาพเปิดเรื่อง-องค์รวมของพระธาตุพนม	85
64 ภาพปิดเรื่อง-รอยยิ้มของคน	86
65 การโห่หัวในการชนวัว	87
66 ทากล้วยน้ำว่า	87
67 เริ่มชน	88
68 ชนกัน	88
69 ภาพจบ เห็นผลการแข่งขัน	89
70 พิธีกรรมไหว้ครู	90
71 เทริด สำคัญที่สุดในพิธีไหว้ครู	90
72 ทำรำที่สวยาม (ชาย)	90
73 ทำรำที่สวยาม (หญิง)	90
74 การแสดงตลก	91
75 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของพระ วงศ์สินหลั่ง	97
76 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของจามิกร สุขธรรมาร	98
77 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของบารมี เต็มบุญเกียรติ	99
78 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของวิศาล น้ำค้าง	100
79 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของวรรณ รัชชวลทิพากร	101
80 ตัวอย่างภาพการใช้เครื่องแต่งกายเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความเป็นคนลาวอดุล ดันหาโกสัย	102
81 ตัวอย่างภาพการใช้จุดเด่นของเรื่องเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อให้คนคิดของเกรียงไกร ไวยกิจ	103
82 ตัวอย่างภาพการใช้เทริดเพื่อสื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันสูงสุดของกึ่งทอง มหาพรไพศาล	104
83 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของพระ สงศ์สินหลั่ง	105
84 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของจามิกร สุขธรรมาร	106

ภาพ		หน้า
85	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของบาร์มี บุญเต็มเกียรติ	107
86	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของวิศาล น้ำค้าง	108
87	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของกิ่งทอง มหาพรไพศาล	109
88	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของอดุล ดันตโกสัย	110
89	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร	111
90	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของเกรียงไกร ไวยกิจ	112
91	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของวิศาล น้ำค้าง	116
92	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของเพชร วงศ์สินหลัง	117
93	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร	118
94	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของกิ่งทอง มหาพรไพศาล	119
95	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของอดุล ดันตโกสัย	120
96	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของวิศาล น้ำค้าง	128
97	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของเพชร วงศ์สินหลัง	129
98	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของจามิกร สุขธรรม	130
99	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร	131
100	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศภาพของเกรียงไกร ไวยกิจ	132
101	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของอดุล ดันตโกสัย	133
102	ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของกิ่งทอง มหาพรไพศาล	134
103	ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของวิศาล น้ำค้าง	164
104	ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของเพชร วงศ์สินหลัง	165
105	ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของจามิกร สุขธรรม	166
106	ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของบาร์มี เต็มบุญเกียรติ	167
107	ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร	169
108	ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของอดุล ดันตโกสัย	171
109	ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของกิ่งทอง มหาพรไพศาล	172
110	ตัวอย่างภาพใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของจามิกร สุขธรรม	180
111	ตัวอย่างภาพใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของบาร์มี เต็มบุญเกียรติ	181
112	ตัวอย่างภาพใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของอดุล ดันตโกสัย	182
113	ตัวอย่างภาพใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของกิ่งทอง มหาพรไพศาล	183

ภาพ	หน้า
114 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของ วิศาล น้ำค้าง	184
115 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของ เพชร วงศ์สินหลั่ง	185
116 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของ วรรณันท์ ชัชวาลทิพากร	186
117 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของ เกรียงไกร ไวยกิจ	187
118 กระทิงแดงของบารมี เต็มบุญเกียรติ	209
119 ประเพณีชนวัวภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราชของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร	210
120 จบการบินอากาศยานเบา เชียงใหม่ ของวิศาล น้ำค้าง	211
121 มุมกว้างเห็นองค์รวมของวัดพระธาตุพนมของอดุล ดัณฑโกศัย	212
122 คนแก่กับหมานอนด้วยกันของเกรียงไกร ไวยกิจ	213
123 พิธีไหว้ครู เรื่อง “โนราโรงครู” ของกิ่งทอง มหาพรไพศาล	214
124 ช้างกำลังเดินไปกินที่โป่ง เขาใหญ่ ของเพชร วงศ์สินหลั่ง	216
125 น้ำตกถ้ำพระ จังหวัดบึงกาฬ ของจามิกร สุขธรรมาร	217

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวก		หน้า
1	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณวรนันทน์ ชัชวาลทิพากร	269
2	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณอดุล ตันหาโกสัย	269
3	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณกิ่งทอง มหาพรไพศาล	270
4	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณบารมี เต็มบุญเกียรติ	270
5	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณจามิกร สุขทรามร	271
6	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณวิศาล น้ำค้าง	271
7	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณพชร วงศ์สินหลัง	272
8	ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณเกรียงไกร ไวยกิจ	272

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การสื่อความเข้าใจระหว่างมนุษย์ด้วยกันนั้น นอกจากการใช้ภาษาพูดโดยตรงแล้ว มนุษย์อาจใช้รูปภาพ ตัวอักษร เป็นสื่อในการบอกเล่า ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึกนึกคิด จากผู้หนึ่งไปยังผู้หนึ่งหรืออาจจากกลุ่มหนึ่งไปยังกลุ่มหนึ่ง และจากคำพูดที่ว่า “ภาพ ๆ เดียวสื่อความหมายได้ดีกว่าคำพูดพันพัน” (a picture says more than a thousand words) หรือ สุภาษิตไทยที่ว่า “สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น” เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารด้วยภาพ (อานวยพร บุญจรัส, 2553: 185)

ปัจจุบันนี้ภาพถ่ายได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เป็นอย่างมาก บางคนถึงกับกล่าวว่าภาพถ่ายเป็นสื่อครอบจักรวาลของการสื่อสาร ถึงแม้ว่าประชาชนมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่ภาพถ่ายก็สามารถทำลายพรมแดนทางด้านเชื้อชาติเผ่าพันธุ์นั้นได้ ภาพถ่ายสามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลทุกระดับให้ทั้งข่าวสารและการศึกษา เราสามารถมองเห็นภาพถ่ายจากทั่วทุกมุมโลกได้โดยผ่านทางโทรทัศน์ จอฉายและในหน้านิตยสารหรือหนังสือ ตลอดจนในอินเทอร์เน็ต หลายสิ่งหลายอย่างที่ซ่อนเร้นอยู่ ซึ่งเราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นมาก่อน ถูกเปิดเผยออกมาโดยภาพถ่าย (ณรงค์ สมพงษ์, 2545: 7)

การสื่อสารด้วยภาพเป็นกระบวนการที่มีการขับเคลื่อนอย่างไม่หยุดนิ่ง นับตั้งแต่ภาพเขียนบนผนังถ้ำของมนุษย์ในยุคดึกดำบรรพ์ จนกระทั่งถึงยุคปัจจุบันที่มีการสร้างสรรค์รูปแบบและกระบวนการสื่อสารด้วยภาพ พร้อมๆ กับการพัฒนาเทคโนโลยีทางการมองเห็นมาอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยต่างก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำการสื่อสาร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยการสื่อสารด้วยภาพ ถือเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญทางหนึ่งที่มีความเป็นรูปธรรมและเป็นสื่อกลางที่นำมาใช้เป็นตัวแทนในการสื่อสาร หมายถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ อีกทั้งการมองเห็นก็เป็นธรรมชาติในการรับรู้อย่างแรกของมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูง (กฤษณ์ ทองเลิศ, 2554: 8)

บ่อยครั้งที่ภาพถ่ายก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ในแง่บวก) ผลงานของ เดวิด ออกตาเวียส ฮิล (David Octavius Hill) / โรเบิร์ต อัดัมสัน (Robert Adamson) บันทึกชีวิตชาวประมงในเมืองนิวฮาเวนสก็อตแลนด์ (New Haven, Scotland) ในปี ค.ศ. 1845 ผ่านบรรยากาศอันงดงาม เรือประมงเก่าๆ กระตุ้นเร้าความสนใจของชาวเมือง และเริ่มกลายเป็นการเอาใจใส่ต่อ

คุณภาพชีวิตของชาวประมงท้องถิ่น

ภาพถ่ายกลายเป็นสื่อสำคัญสำหรับโน้มน้าวกระแสสังคม ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์ดาวสยาม ปี 2519 / ค.ศ.1976 เพื่อช่วยให้เกิดความรุนแรง กลายเป็นการนองเลือดเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 หรือแม้แต่ในปี พ.ศ. 2550 ที่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้นำภาพถ่ายเวทีปก ที่ท้องสนามหลวงมาบิดเบือน ตัดต่อภาพ โดยเติมถ้อยคำลงไปในลักษณะไม่สมควรอันอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรืออาจลุกลามเป็นการนองเลือดอีกครั้งหนึ่งก็เป็นได้

ปัจจุบัน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของโลกไปแล้ว เป็นที่ยอมรับกันว่าเกือบจะทุกประเทศในโลกนี้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เจริญเติบโตจนกลายมาเป็นสินค้าหลักในระบบการค้าระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว และในหลายประเทศ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอยู่ในระดับที่ 1 ถึง 3 ของ 10 อันดับแรกในอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศนั้นๆ อีกด้วย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้า เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และเป็นที่เชื่อกันว่าความสำคัญของการท่องเที่ยวจะมีมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และการท่องเที่ยวกลายเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญที่สุด

วิธีการสื่อสารที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยก่อนจะประกอบด้วยภาษาพูด รูปภาพ เครื่องหมายต่างๆ จากสิ่งเหล่านี้ การติดต่อสื่อความหมาย ที่ใช้สายตายังสามารถรักษาลักษณะให้ยืนยงอยู่ได้หลายสมัยในทางศิลปะอาจจะเรียกว่า เป็นภาษาสัญลักษณ์ หมายถึง ภาษาที่เกิดจากการมองเห็นด้วยรูปร่าง รูปทรง และลักษณะ ซึ่งแตกต่างจากภาษาพูดที่จะเปลี่ยนแปลงไปได้เสมอการแสดงด้วยภาพมักจะแสดงออกถึงความคิดในทางที่ง่ายที่สุด ตรงไปตรงมา การถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่าง ประเทศที่ใช้ภาษาต่างกัน ภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร

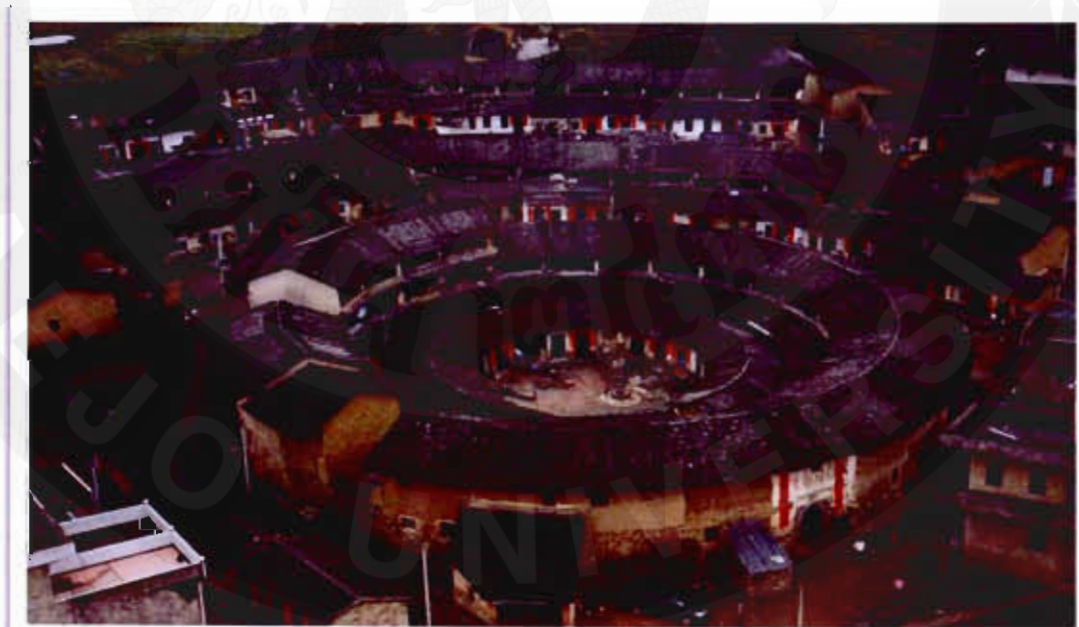
ความสำคัญของปัญหา

ภาพถ่ายที่ถูกนำไปใช้ในการสื่อสารนั้นมีอยู่หลากหลายแขนง เช่น การถ่ายภาพบุคคล การถ่ายภาพสิ่งมีชีวิตในธรรมชาติ การถ่ายภาพสถาปัตยกรรม การถ่ายภาพวัตถุหนึ่ง การถ่ายภาพโฆษณา ภาพถ่ายภาพมาโคร ภาพถ่ายภาพใต้น้ำ การถ่ายภาพทิวทัศน์ และการถ่ายภาพสารคดี

ภาพถ่ายเชิงสารคดี จัดเป็นภาพถ่ายเชิงวารสารศาสตร์ประเภทหนึ่งที่มีความได้รับความสนใจจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าหน้าสารคดีสิ่งพิมพ์ต่างๆส่วนมีการใช้ภาพประกอบอยู่เสมอโดยที่ภาพเหล่านั้นมักมีความสอดคล้อง และเสริมเกื้อกูลกันกับข้อเขียนที่น่าเสนอ

ภาพถ่ายสารคดีไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่ภาพถ่ายวิถีชีวิตหรือสังคมเท่านั้น แต่รวมไปถึง ภาพถ่ายสถาปัตยกรรม ภาพถ่ายทางวิทยาศาสตร์ ภาพถ่ายธรรมชาติ ภาพถ่ายเชิงมานุษยวิทยา ภาพถ่ายเดินทางท่องเที่ยว ภาพถ่ายทางดาวเทียม ล้วนแต่เป็นงานภาพถ่ายเชิงสารคดีทั้งสิ้น เพราะวัตถุประสงค์หลักของภาพถ่ายประเภทนี้คือการบันทึกหลักฐานเอกสารเพื่อเก็บเป็นข้อมูล ในฐานะสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่แค่การบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าว กระแสสังคมได้อีกด้วย (สุเทพ ฤทธิณวารินทร์, 2554: ระบบออนไลน์)

ปัจจุบันมีนักถ่ายภาพสารคดีระดับโลกจำนวนมากที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว เช่น นักถ่ายภาพ National Geographic and GEO จอร์จ สไตน์เมตซ์ (George Steinmetz) นักถ่ายภาพเจ้าของคำคมที่ว่า “กล้องถ่ายภาพเป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่ง ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์เพราะฉะนั้น ไม่ว่าฝนจะตก หรือพายุจะมา จงถ่ายภาพเข้าไว้ ภาพถ่ายย่อมสำคัญกว่ากล้อง” และ “ควรถ่ายภาพแต่ละสถานที่ให้ได้มากที่สุด ไม่ว่าสภาพอากาศจะเป็นอย่างไร และจงถ่ายภาพตามสภาพความเป็นจริงปล่อยให้แต่ละสถานที่บอกเล่าเรื่องราวของคน” เอกลักษณ์ของภาพ George Steinmetz คือ สีสด สะอาด และส่วนใหญ่เป็นภาพมุมสูง และเป็นภาพมุมกว้าง (George Steinmetz, 2554: ระบบออนไลน์)

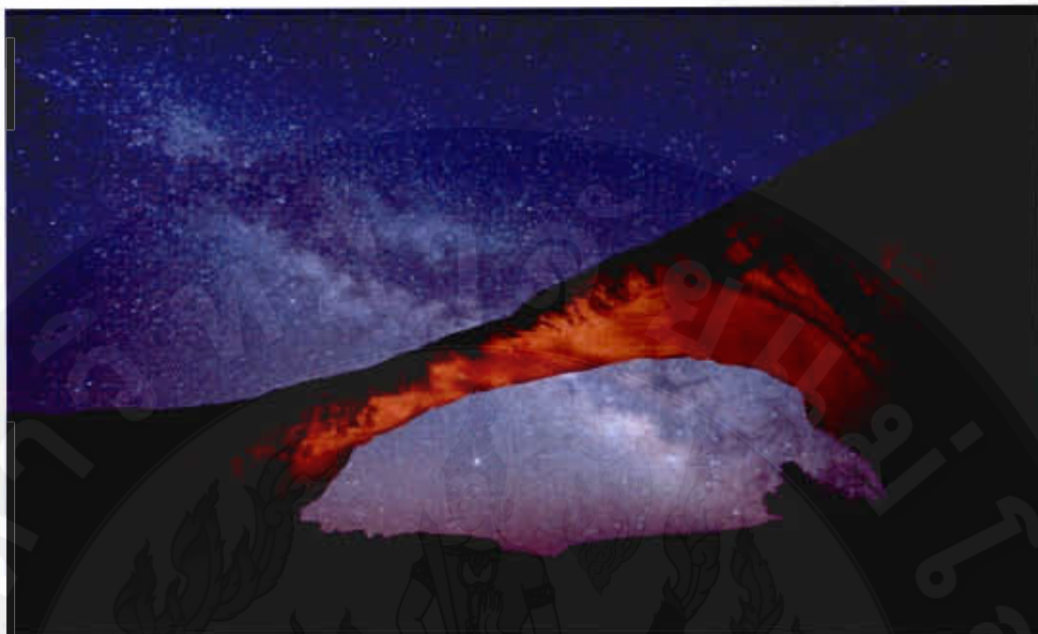
ภาพ 1 Traditional round mud dwellings in Guangzhou Province, China

ภาพ 2 African Air

ที่มา: George Steinmetz (2554: ระบบออนไลน์)

Jim Richardson เป็นนักข่าว นักถ่ายภาพสารคดีอิสระแนววิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของ National Geographic และเป็น editor ของนิตยสาร National Geographic Traveler ถูกขนานนามว่าเป็นนักถ่ายภาพ 1 ใน 45 ของระดับโลก และเป็น “ตำนานหลังเลนส์” เทคนิคการถ่ายทำสารคดีของ Jim คือ “ทำการบ้านก่อนถ่ายทำ” ซึ่งคือ ก่อนที่จะไปถ่ายภาพสารคดีแต่ละเรื่อง ต้องค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อน และเข้าไปอยู่กับบุคคลท้องถิ่น เพื่อทำความเข้าใจกับเป้าหมายที่จะถ่ายมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งทำภาพถ่ายออกมาเป็นความจริง ความสำเร็จของ Jim มาจากความอดทน และการรอคอยมากกว่าพรสวรรค์ (Jim Richardson, 2554: ระบบออนไลน์)

ภาพ 3 Milky Way over the Owachomo Bridge

ภาพ 4 People Pull Harvest Festival

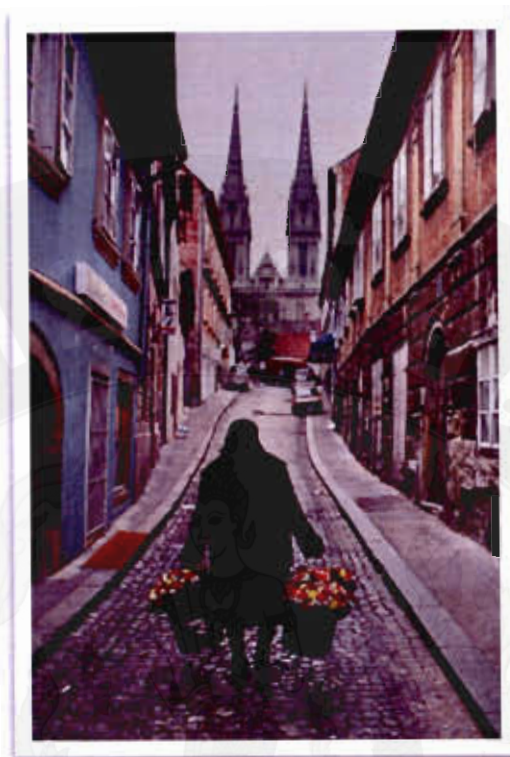
ที่มา: Jim Richardson (2554: ระบบออนไลน์)

Steve McCurry เป็นนักข่าว นักถ่ายภาพสารคดี และวิทยากรด้านการถ่ายภาพชื่อดังทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นนักถ่ายภาพสารคดีผู้นำแถบเอเชีย เป็นนักถ่ายภาพ 1 ใน 10 ของระดับโลก Steve พูดว่า หน้าที่ของผมคือ บันทึกความแตกต่างระหว่างความเป็นจริงกับความเป็นฝัน ความสำเร็จของ Steve คือเพราะว่าเขาสามารถเข้าไปอยู่กับบุคคลท้องถิ่นได้ ใช้วิถีชีวิตของท้องถิ่นได้ จนกระทั่งเข้าใจความคิด ความเชื่อของบุคคลคนในท้องถิ่น อัตลักษณ์ของภาพของ Steve คือเล่าเรื่องด้วยดวงตา จากสายตาสามารถอ่านความรู้สึกของคนได้ ซึ่งก็สามารถเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของเขาเป็นอย่างไร อยู่ภายใต้สังคมอย่างไร เช่น ภาพ “Sharbat Gula” ซึ่งเป็นภาพที่มีอิทธิพลมาก (Liddell, 2007: ระบบออนไลน์)

ภาพ 5 Sharbat Gula, Nasir Bagh efugee Camp, Pakistan, 1984

ที่มา: Liddell (2007: ระบบออนไลน์)

ภาพ 6 Flower Vendor, Zagreb Croatia, 1989

ที่มา: Liddell (2007: ระบบออนไลน์)

นักถ่ายภาพดังกล่าวนี้ เป็นต้นแบบที่ดีสำหรับนักถ่ายภาพปัจจุบัน ที่จะได้ศึกษารูปแบบการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว การสื่อความหมาย เทคนิคการถ่ายภาพและการรักษาอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพ

การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เป็นทั้งศาสตร์ และศิลปะที่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว การสื่อความหมาย เทคนิคการถ่ายภาพและการรักษาอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพ ซึ่งมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันและการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว จึงสรุปเป็นประเด็นปัญหาได้ 4 ประการ คือ

1. ปัญหาในการที่นักถ่ายภาพขาดความเข้าใจเทคนิคในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ได้แก่ องค์ประกอบที่สำคัญของศิลปะภาพถ่าย คือ เรื่องราวของภาพ อารมณ์ของภาพ บรรยากาศของภาพ การจัดองค์ประกอบภาพ และ แสง การเรียนรู้เรื่องสี อีกทั้งไม่สามารถใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพหลักและอุปกรณ์เสริมที่ตนเองมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาในการสื่อความหมายการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพ ซึ่งคือขาดระบบคิดในการถ่ายภาพ เพราะการสื่อความหมายด้วยภาษาภาพ เป็นการโยงความคิด

ความรู้สึกจากนักถ่ายภาพไปยังภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าก่อนจะถูกบันทึกลงสู่ภาพถ่ายอย่างเป็นรูปธรรม ภาพทุกภาพที่ถูกถ่ายทอดออกมานั้นสามารถสื่อความหมายแทนนักถ่ายภาพ ทั้งเรื่องราว ประสบการณ์ รูปทรง พื้นผิว บรรยากาศ แม้กระทั่งอารมณ์ซึ่งเป็นนามธรรม ซึ่งผู้ที่ได้ชมภาพนั้นอาจจะตีความแตกต่างไปจากนักถ่ายภาพ

3. ปัญหาในด้านการขาดความเข้าใจในการสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพ เนื่องจากนักถ่ายภาพมือใหม่รวมทั้งนักถ่ายภาพทั่วไปที่ถ่ายภาพมานานแต่ยังยึดติดอยู่กับรูปแบบการถ่ายภาพแบบเดิมๆ เช่น การจดจำภาพสถานที่ต่างๆ และมุมมองของนักถ่ายภาพมืออาชีพจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งนิตยสาร วารสาร อนุสาร ตลอดจนสื่อออนไลน์ไว้ในความทรงจำเมื่อจะถ่ายภาพ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ยังคงติดอยู่จึงได้ลอกเลียนแบบสิ่งต่างๆ เหล่านี้ นอกจากนี้นักถ่ายภาพจำนวนมากยังยึดติดกับทฤษฎี หรืออยู่ในกรอบของการถ่ายภาพนับว่าเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์การถ่ายภาพของตนเองอย่างยิ่ง

4. ปัญหาในการตกแต่งภาพ ภาพถ่ายสารคดีเน้นการเล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ตามความจริง โดยเฉพาะในการท่องเที่ยว ต้องสื่อภาพตามความจริง มิฉะนั้นจะทำให้คนดูภาพหรือนักท่องเที่ยวเข้าใจผิด จนเกิดผลกระทบด้านลบกับทั้งนักถ่ายภาพและสถานที่ท่องเที่ยว นักถ่ายภาพมือใหม่หรือนักถ่ายภาพทั่วไปอาจชอบนำภาพสารคดีท่องเที่ยวที่ถ่ายมาไปใช้โปรแกรมมาตกแต่งให้มันสวยขึ้น บางทีอาจสวຍเกินความจริง

เทคนิคการปฏิบัติงานถ่ายภาพสารคดีนั้นไม่ได้แตกต่างกับการถ่ายภาพทั่วไป แต่การถ่ายภาพสารคดีจำเป็นต้องอาศัยการ “ทำการบ้าน” ซึ่งเปรียบเสมือนการทำ วิทยานิพนธ์ ตอนที่จบมหาวิทยาลัยนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ นักถ่ายภาพมือสมัครเล่นจะเรียนรู้ได้เร็ว ก็ควรจะศึกษาจากนักถ่ายภาพมืออาชีพ เพราะบุคคลเหล่านี้ กว่าจะก้าวมาเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพ เขาจะต้องผ่านการศึกา เพาะบ่มประสบการณ์ด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมาเป็นเวลานาน นักถ่ายภาพมือสมัครเล่นและนักถ่ายภาพทั่วไปสามารถดูตัวอย่างภาพจากนักถ่ายภาพมืออาชีพ แล้วจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือจากการอ่านตำรา และได้แนวทางในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวจากนักถ่ายภาพมืออาชีพ เพื่อนำไปพัฒนาความสามารถตนเองให้เพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งอาจสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองให้คนรับรู้ได้ด้วย

การศึกษานักถ่ายภาพมืออาชีพจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะนักถ่ายภาพสมัครเล่นและนักถ่ายภาพทั่วไปได้ทราบว่านักถ่ายภาพมืออาชีพ เลือกใช้อุปกรณ์หลัก และอุปกรณ์เสริมอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ มีเทคนิคการถ่ายภาพอย่างไร การสื่อความหมายผ่านภาพถ่าย และสร้างอัตลักษณ์หรือการสร้างชื่อเสียงจากการถ่ายภาพอย่างไร การถอดรหัสความรู้เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจังต่อไป

ภาพถ่ายสารคดีมีความสำคัญต่อการสื่อสารเป็นอย่างมาก เนื่องจากภาพถ่ายสารคดีสามารถสร้างกระแงให้กับเนื้อหา อันเป็นผลจากการเสริมเกื้อกูลกันระหว่างภาพถ่ายกับงานเขียนสารคดี เป็นการเน้นความสำคัญของภาพเหตุการณ์และเรื่องราว การนำเสนอภาพหลักเป็นการจัดลำดับความสำคัญแก่เรื่องราวเหตุการณ์ในขณะที่ประเด็นรองลงไปอาจนำเสนอภาพที่รองลงมา และสามารถเพิ่มความน่าสนใจให้กับงานสารคดี ภาพถ่ายสารคดีช่วยเพิ่มสีสัน ไร้อารมณ์ ดึงดูดสายตาให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ (กฤษณ์ ทองเลิศ, 2554: 141)

ภาพถ่ายท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเดินทางล่องหนทางจินตนาการ เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง กระตุ้นให้ผู้คนรับรู้ และตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว สร้างอาชีพและรายได้ให้กับผู้ถ่ายและสถานที่ท่องเที่ยวได้ เป็นกิจกรรมที่มักเกิดควบคู่กับการท่องเที่ยว เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมชนิดหนึ่งที่มีวัฏจักรของการผลิตซ้ำและการบริโภคอยู่เสมอ เปรียบเสมือนสมุดบันทึกทางอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ให้ความเพลิดเพลิน บันทึกร่องรอย คลายความเครียด เปิดประตูไปสู่โลกกว้าง และยังเป็นรูปแบบการใช้เวลาว่าง (ต่อสิด กรีบบัว, 2553: 59)

จึงสรุปได้ว่าภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเป็นสื่อสำคัญยิ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสาร และเป็นประโยชน์สำคัญกับด้านอื่นๆ ด้วย

ด้วยเหตุที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงอยากศึกษาเรื่องการสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ เพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาจารย์หรือสถาบันที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจในการถ่ายภาพหรือทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว
2. เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ
3. การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

อาชีพ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งที่จะศึกษา “การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ” โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพจำนวน 6 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้จะครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.1 การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว ผู้วิจัยเลือกศึกษาประเภทภาพสารคดีท่องเที่ยวมีลักษณะ 2 ประเภทคือ ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม และภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยศึกษาการสร้างเรื่องราว การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพ อารมณ์และบรรยากาศของภาพ

2.2 เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อถ่ายภาพ อุปกรณ์ที่ใช้ การควบคุมกล้อง การจัดองค์ประกอบภาพ และการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

2.3 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ เป็นการศึกษากระบวนการสร้างลักษณะเฉพาะตัวของช่างภาพที่สะท้อนแนวคิด แรงบันดาลใจ จุดยืน และความเป็นตัวตน รวมถึงการสร้างการยอมรับ และการรักษาชื่อเสียงของคนนั้นๆผ่านผลงานภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ที่มีความแตกต่างของแต่ละคน

3. ขอบเขตด้านสถานที่ จะศึกษาเฉพาะนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้เวลาในการวิจัย คือตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555 รวมระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น 10 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ที่สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเทคนิคการถ่ายภาพสารคดีเชิงการท่องเที่ยว

2. ช่างภาพ และฝ่ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการถ่ายภาพแนวท่องเที่ยวและการออกแบบสื่อ

3. นักศึกษาที่ศึกษาด้านการถ่ายภาพสามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาประกอบการเรียน และนำไปพัฒนาเทคนิคการถ่ายภาพของตนเองต่อไป

4. อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเรื่องการถ่ายภาพสารคดีเชิงการท่องเที่ยว และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนเอกสารประกอบการสอนและตำราทางวิชาการ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

อัตลักษณ์ หมายถึง แนวความคิด วิธีการ กระบวนการของความเป็นลักษณะเฉพาะ ซึ่งอาจเกิดมาได้จากหลายปัจจัย ในนี้หมายถึง อัตลักษณ์ที่สื่อออกมาด้วยการใช้ภาพถ่ายเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงความเป็นตัวตน และมีความสัมพันธ์ในลักษณะสะท้อนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ภาพสะท้อนคน

การสร้างอัตลักษณ์ หมายถึง วิธีการสร้างลักษณะเฉพาะตัวของนักถ่ายภาพดิจิทัล สารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ ในที่นี้หมายถึงการสร้างอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ โดยอาศัยทักษะในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของตนเองหรือวิธีสร้างชื่อเสียงทางด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

กล้องถ่ายภาพดิจิทัล หมายถึง อุปกรณ์บันทึกแสงที่สะท้อนจากวัตถุผ่านเลนส์ของกล้อง เป็นการจำลองภาพทางแสงให้บันทึกลงบนตัวรับภาพ (image sensor) ก่อนนำไปผ่านกระบวนการอัดให้เป็นภาพถ่ายถาวร การเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์

เลนส์ถ่ายภาพ หมายถึง เลนส์ที่เปลี่ยนทางยาวโฟกัสไม่ได้หรือเลนส์ฟิกซ์ ได้แก่ เลนส์ 14 มิลลิเมตร เลนส์ 16 มิลลิเมตร เลนส์ 20 มิลลิเมตร เลนส์ 24 มิลลิเมตร เลนส์ 28 มิลลิเมตร เลนส์ 35 มิลลิเมตร เลนส์ 50 มิลลิเมตร เป็นต้น เลนส์ที่เปลี่ยนทางยาวโฟกัสได้หรือเลนส์ซูม ได้แก่ เลนส์ 10-20 มิลลิเมตร เลนส์ 10-24 มิลลิเมตร เลนส์ 16-35 มิลลิเมตร เลนส์ 17-35 มิลลิเมตร เลนส์ 24-70 มิลลิเมตร เลนส์ 70-200 มิลลิเมตร เลนส์ 80-200 มิลลิเมตร เป็นต้น

อุปกรณ์เสริม หมายถึง อุปกรณ์ที่ประกอบการช่วยงานของกล้องถ่ายภาพ และเลนส์ในการถ่ายภาพ เพื่อได้ภาพตามที่ต้องการของนักถ่ายภาพ ซึ่งรวมถึง แฟลช ฟิลเตอร์ ขาตั้งกล้อง และสายลั่นชัตเตอร์

การควบคุมกล้อง หมายถึง การเลือกใช้ระบบบันทึกภาพ การวัดแสง การชดเชยแสง หรือการควบคุมช่องรับแสง การควบคุมความไวชัตเตอร์ และการตั้งค่าISO ตามต้องการของนักถ่ายภาพ

องค์ประกอบภาพ หมายถึง ส่วนประกอบของภาพ ซึ่งรวมไปถึงรูปร่าง ลายเส้น แบบ และโทนสีต่างๆเพื่อก่อให้เกิดรูปภาพที่น่าสนใจและสมบูรณ์ และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ มุมมอง ความสมดุล คุณภาพและทิศทางของแสง รูปร่างและเงา คำ จังหวะภาพ ท่าทางและอารมณ์

เทคนิคการถ่ายภาพ หมายถึง วิธีการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีการท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ซึ่งรวมถึง เทคนิค วิธีการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว การบันทึกภาพ การตัดสินใจ ไปยังแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนเทคนิคเฉพาะของแต่ละคนที่ใช้ในการสร้างความแตกต่างและโดดเด่นในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

ภาพถ่ายสารคดี หมายถึง ภาพถ่ายซึ่งสามารถสื่อเรื่องราวที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องอย่างสมบูรณ์เป็นภาพเหตุการณ์จริงที่มีได้เกิดจากการจัดฉากผิดความเป็นจริง ทำให้ผู้ชมภาพเกิดสัมผัสและเกิดความรู้สึกที่ชัดเจนต่อเรื่องราวนั้น และยังมีส่วนช่วยเสริมแนวความคิดของเรื่องราวที่นำเสนอให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว หมายถึง ภาพถ่ายของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการเป็นกลไกที่สามารถชี้ให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของสถานที่ต่างๆโดยมีหน้าที่สำคัญในการนำเสนอข่าวสารและชักจูงใจให้ผู้รับสารเกิดความสนใจการเดินทางท่องเที่ยว

นักถ่ายภาพมืออาชีพ หมายถึง นักถ่ายภาพที่ทำงานมีรายได้จากภาพถ่ายที่ตีพิมพ์ในสื่อสิ่งพิมพ์เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง หรือได้รับรางวัลจากการนำผลงานภาพสารคดีเชิงการท่องเที่ยวส่งประกวดระดับชาติ หรือเป็นอาจารย์พิเศษวิทยากรบรรยายด้านการถ่ายภาพ

การสื่อความหมาย หมายถึง การถ่ายทอดความคิดหรือความรู้สึกให้เห็นพ้องต้องกันของบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง โดยผ่านภาษาภาพ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เพื่อเป็นกรอบอ้างอิงดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว
 - 1.1 ความหมายของภาพถ่ายสารคดี
 - 1.2 ประเภทของภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว
 - 1.3 แนวทางเทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว
 - 1.4 อุปกรณ์การถ่ายภาพ
 - 1.5 การควบคุมกล้อง
 - 1.6 การจัดองค์ประกอบการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดี
 - 1.7 แสงกับการถ่ายภาพ
 - 1.8 ทฤษฎีสี
 - 1.9 การตกแต่งภาพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับแบรนด์ส่วนบุคคล (personal brand)
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัญวิทยา (semiology)
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อความหมายด้วยภาพ
5. แนวคิดเกี่ยวกับนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

ความหมายของภาพถ่ายสารคดี

คำว่า “สารคดี” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า “เรื่องที่เรียบเรียงขึ้นจากความจริง ไม่ใช่จากจินตนาการเช่น สารคดีท่องเที่ยว สารคดีชีวประวัติ” ดังนั้น ภาพถ่ายเชิงสารคดีจึงเป็นภาพถ่ายที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นจากความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบความเรียงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องเป็นจริงเช่นกัน

การถ่ายภาพแนวสารคดี หมายความว่าครอบคลุมถึงการถ่ายภาพในทุกประเภททุกแนว ไม่ว่าจะเป็นมาโคร วิววิวทัศน์ นก สัตว์ป่า portrait วิถีชีวิต street life กีฬา อาหาร การแสดง สงคราม ท้องเที่ยว ฯลฯ รวมไปถึงการถ่ายภาพทางอากาศ และภาพใต้น้ำ หรือแม้แต่การถ่ายภาพจากอวกาศด้วยดาวเทียมการถ่ายภาพดวงดาวจากกล้องโทรทรรศน์

กฤษณ์ ทองเลิศ (2554: 140) กล่าวว่า ภาพถ่ายเชิงสารคดี จัดเป็นภาพถ่ายเชิงวารสารศาสตร์ประเภทหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าหน้าสารคดีของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆล้วนมีการใช้ภาพประกอบอยู่เสมอ โดยที่ภาพเหล่านั้นมักมีความสอดคล้องและเสริมเกื้อกูลกันกับข้อเขียนที่นำเสนอ

การตรวจเอกสารพิสูจน์พบว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา และงานภาพถ่ายเชิงสารคดีครอบคลุมทุกด้านและมีหลากหลายประเภท (ภูมิภมร ผดุงรัตน์, 2550: 80; ชูลีพร เกษโกวิท, 2546: 144; อำนวยพร บุญจำรัส, 2553: 113) สอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ กฤษณาวารินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่แค่การบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสสังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพ ตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้

ประเภทของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

สารคดีท่องเที่ยว เป็นสารคดีที่เล่าเรื่องราวการเดินทางไปในสถานที่ต่างๆ มุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ความเป็นอยู่ของผู้คน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยมและวัฒนธรรมรวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อยที่เป็นคู่มือให้นักเดินทาง เช่น การเดินทาง ที่พัก อาหาร สถานที่สำคัญ ฯลฯ

กฤษณ์ ทองเลิศ (2554: 151-164) กล่าวว่า ภาพถ่ายแนวท่องเที่ยวเป็นสื่อที่มีศักยภาพในการเป็นกลไกที่สามารถชี้ให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของสถานที่ต่างๆ โดยมีหน้าที่สำคัญในการนำเสนอข่าวสารและชักจูงใจให้ผู้รับสารเกิดความสนใจการเดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากภาพถ่ายแนวท่องเที่ยวเป็นภาพถ่ายสารคดีประเภทหนึ่ง ในกระบวนการถ่ายภาพแนวท่องเที่ยว จึงมีขั้นตอนในการดำเนินงานเหมือนกับการถ่ายภาพเชิงสารคดี และนักถ่ายภาพต้องมีการวางแผนในการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของงานภาพถ่ายแนวนี้มีความเกี่ยวข้องกับฤดูกาลที่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะขอจำแนกรายละเอียดในประเด็นกรณีต่างๆ ดังนี้

1. ภาพถ่ายท่องเที่ยวแนวทะเล

ทะเลและเกาะต่างๆ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลเป็นสิ่งที่นักถ่ายภาพต้องตระหนัก ทั้งนี้เพื่อที่จะให้งานสารคดีท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่ได้สะท้อนความแตกต่างหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมต่างๆ

2. ภาพถ่ายท่องเที่ยวแนวภูเขาและน้ำตก

ภูเขาและน้ำตกมักเป็นธรรมชาติที่อยู่เคียงคู่กัน มักเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และตั้งอยู่ในเขตของอุทยานแห่งชาติ นักถ่ายภาพต้องศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นว่า เขตภูเขาและน้ำตกที่ประสงค์จะนำเสนอเป็นสารคดีท่องเที่ยว นั้นมีกิจกรรมใดบ้างที่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวกระทำได้ และช่วงเวลาที่เหมาะสม

3. ภาพถ่ายท่องเที่ยวแนววิถีของเมือง

เมืองแต่ละเมืองต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตนเอง การนำเสนอเรื่องราวในเชิงสารคดีท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลให้ถึงแก่นสาระสำคัญของความเป็นเมืองนั้น รวมทั้งต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญต่างๆ เพื่อค้นหาจุดเด่นของสถานที่ที่จะนำเสนอในงานสารคดีท่องเที่ยว

4. ภาพถ่ายท่องเที่ยวแนวประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของคนในชาติหรือชุมชนแต่ละแห่ง ดังนั้นนักถ่ายภาพจึงต้องศึกษาข้อมูลและกำหนดการที่เกี่ยวกับประเพณีต่างๆ ก่อนที่จะวางแผนเดินทางบันทึกภาพ นอกจากนี้ แบบแผนของประเพณีในวิถีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นอาจตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา นักถ่ายภาพจึงต้องระวังข้อห้ามต่างๆ ที่เกี่ยวกับการถ่ายภาพ

เบญจมาศ อุทกศิริ (2549: ระบบออนไลน์) ระบุไว้ว่า ในประเทศไทย รูปแบบการท่องเที่ยวโดยหลักแล้วมี 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่

ท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในรูปของประเพณีท้องถิ่น เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจในการท่องเที่ยว เช่น ประเพณีชาวเขา ประเพณีบุญบั้งไฟ งานช้างสุรินทร์ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีสภาพทางกายภาพของธรรมชาติที่สวยงามและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปชม เช่น ภูเขา บ่อน้ำร้อน เกาะ น้ำตก น้ำพุร้อน หาดทราย ทะเล อ่างเก็บน้ำ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประเภทภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวมีอยู่ 2 ประเภทหลัก คือ ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรม และภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวธรรมชาติ

แนวทางเทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

เทคนิคของการถ่ายภาพในเชิงสารคดีไม่ได้แตกต่างกับการถ่ายภาพทั่วไป แต่การถ่ายภาพสารคดีจำเป็นจะต้องอาศัยการ “ทำการบ้าน” คือการหาข้อมูลและพูดคุยกับนักเขียนและบรรณาธิการให้ชัดเจน ถึงขอบเขตแค่ไหน เมื่อถึงเวลาลงพื้นที่จะได้ทำงานได้ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะงานสารคดีบางเรื่องจำเป็นจะต้องลงพื้นที่ถ่ายภาพหลายครั้ง ตามแต่โอกาสและฤดูกาล บางเรื่องอาจต้องลงเป็นทีม หรือใช้อุปกรณ์พิเศษ เช่น สารคดีสัตว์ป่า ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นต้น (ชลธิพร เกษโกวิท, 2546: 146)

การค้นพบนี้ สอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของคุณสุเทพ กฤษณาวารินทร์ ที่กล่าวว่า การทำงานภาพถ่ายเชิงสารคดีเหมือนการทำ วิทยานิพนธ์ ตอนที่จบมหาวิทยาลัยนั่นเอง และสอดคล้องกับงานเขียนของอำนวยพร บุญจำรัส (2553: 116) ที่ระบุว่า การเป็นช่างภาพที่ประสบความสำเร็จนั้น อาจไม่ใช่อยู่ที่ทักษะเทคนิคการถ่ายภาพเพียงอย่างเดียว หากยังต้องมีความรอบรู้ในสิ่งรอบตัว หรือเนื้อหาของสารคดีเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี

Hoy, Frank P. (1986: 31-37) กล่าวว่า การถ่ายภาพเชิงสารคดีเป็นการถ่ายภาพในเหตุการณ์หนึ่งๆ ด้วยวิธีการที่แตกต่างหลากหลาย เช่น การวางมุมกล้อง การเลือกใช้เลนส์ การจัดองค์ประกอบ การเลือกขนาดระยะภาพในระยะใกล้ ซึ่งหลักการดังกล่าวเรียกว่าหลัก EDFAT

EDFAT เป็นคำย่อของคำ 5 คำ ได้แก่ entire, details, frame, angles และ time โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. entire (หลักแห่งการนำเสนอภาพรวม) เป็นการแสดงให้เห็นภาพรวมของปรากฏการณ์หรือสิ่งที่ต้องการบันทึกภาพ
2. details (หลักแห่งการนำเสนอภาพรายละเอียด) เป็นการแสดงให้เห็นรายละเอียดในระยะใกล้มาก
3. frame (หลักแห่งระนาบภาพ) เห็นหลักที่ว่า “no two frames should be the same” หมายถึง นักถ่ายภาพต้องจัดวางองค์ประกอบภาพทั้งภาพในแนวตั้งและภาพแนวนอน
4. angles (หลักของมุมกล้องที่แตกต่าง) เป็นระดับของการวางตำแหน่งมุมกล้องบางกรณีช่างภาพอาจใช้ระดับมุมกล้องเพื่อการสื่อความหมาย

5. time (หลักแห่งเวลา) ในหัวข้อนี้จำแนกได้สองความหมาย คือ

5.1 การใช้เวลาหรือยอมเสียเวลาในการพิจารณาสิ่งที่จะทำการบันทึกภาพเพื่อเลือกหามุมมองที่ดีที่หลากหลาย รวมถึงการถ่ายภาพสถานที่เดียวกันในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

5.2 การใช้ความเร็วชัตเตอร์ที่แตกต่างกันในการบันทึกภาพ

กฤษณ์ ทองเลิศ (2554: 153) กล่าวว่า ในการกำหนดแนวทางการถ่ายภาพแนวทอ่งเทียวนั้น นักถ่ายภาพสามารถประยุกต์หลัก EDFAT มาใช้ในการถ่ายภาพได้ แต่ยกเว้นหลัก Framing ไม่ขอขยายความในส่วนนี้ เพราะการถ่ายภาพทั้งแนวตั้งและแนวนอนเพื่อเหตุผลในการบรรณาธิกรณานั้นเป็นสิ่งที่นักถ่ายภาพต้องตระหนักรู้ก่อน

การถ่ายภาพเชิงวารสารโดยวิธีการ EDFAT และ TSMS (entire, details, frame, angles, time.สามารถผสมผสานกับหลัก think, see, move, shootได้ ดังนี้ (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2552: ระบบออนไลน์)

1. Think / see the entire subject (เห็นภาพรวม)
2. Ssee : specific details of subject (เห็นรายละเอียด)
3. See / think : frame details into strong, original composition (จับรายละเอียด/องค์ประกอบเด่น)
4. Move / shoot : variety of angles (ถ่ายหลายนมุม)
5. Shoot : build visuals by using slices of time (ถ่ายภาพหลายช่วงเวลา) (use “rule of thirds” /strong center of interest / selective focus /selective detail / leading lines ect.)

นอกจากหลักการ EDFAT แล้ว ข้อควรคำนึงในการถ่ายภาพแนวทอ่งเทียวนั้นที่สำคัญมีดังนี้

1. การใช้ฟิลเตอร์ประกอบการถ่ายภาพ
2. การดูแลรักษาอุปกรณ์ถ่ายภาพ
3. หลักจริยธรรมการถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์
4. ความปลอดภัยของตัวเอง

อุปกรณ์การถ่ายภาพ

อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพเชิงวารสารคือการทอ่งเทียวนั้น โดยหลักแล้วมี 2 อย่างคือ

1. กล้องถ่ายภาพ DSLR หรือกล้องถ่ายภาพสะท้อนภาพเลนส์เดี่ยวระบบดิจิทัล

คำว่า SLR เดิมที่ใช้เรียกกล้องฟิล์มที่เป็นแบบสะท้อนภาพเลนส์เดี่ยวที่ใช้กันในสมัยก่อน พอมาถึงยุคดิจิทัลจึงมีการเติมตัว D ซึ่งแปลว่า Digital เข้าไปกลายเป็น DSLR ซึ่งย่อมาจาก Digital Single –Lens Reflex แปลเป็นภาษาไทยว่า กล้องดิจิทัลแบบสะท้อนภาพเลนส์เดี่ยว ซึ่งชื่อเรียกดังกล่าวมาจากหลักการทำงานของกล้องชนิดนี้นั่นเอง (ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554: 13; ปิยะฉัตร แกะหลง, 2552: 15)

กล้องถ่ายภาพดิจิทัล จะมีโครงสร้างและหลักการทำงานเช่นเดียวกับกล้องที่ใช้ฟิล์ม มีทั้งแบบที่เป็นแบบกล้องสะท้อนเลนส์เดี่ยว (single lens reflex) และกล้องคอมแพค (compact) แต่จะมีความแตกต่างกันที่ กล้องดิจิทัลใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า เซนเซอร์ ซึ่งมี 2 ชนิด ได้แก่ ซีซีดี CCD (charge coupled device) และ CMOS (Complementary Metal Oxide Semiconductor) ในการบันทึกภาพโดยแปลงข้อมูลจากแสงในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลซึ่งคอมพิวเตอร์สามารถอ่านแล้วเข้าใจได้แล้วบรรจุไว้ในการ์ด สามารถนำไปใช้งานได้อย่างรวดเร็วและหลากหลายรูปแบบ โดยความคมชัดของภาพนั้นขึ้นอยู่กับระดับคุณภาพของตัว CCD หรือ CMOS ที่ใช้กับกล้อง ซึ่งถ้าต้องการที่จะให้ภาพนั้นออกมามีคุณภาพคมชัดสามารถนำไปอัดขยายภาพขนาดใหญ่ได้ จะต้องใช้ CCD ที่มีความละเอียดสูงมากกว่า 6 ล้านพิกเซล ส่วนกล้องถ่ายภาพที่ใช้ฟิล์มจะต้องบันทึกภาพลงบนฟิล์ม จะต้องผ่านการนำไปล้างในน้ำยาและอัดภาพบนกระดาษอัดภาพ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานกว่ากล้องดิจิทัล (ณรงค์ สมพงษ์, 2545: 174; ประสิทธิ์ จันเสรีกร, 2545: 66; สมาน เณระการ, 2551: 128)

2. เลนส์ถ่ายภาพ

สุรเดช วงศ์สินหลัง (2551: 13) กล่าวไว้ว่า “เลนส์ คือดวงตานักถ่ายภาพ” ซึ่งช่วยให้เห็นหน้าที่ของเลนส์ได้เป็นอย่างดี และนักออกแบบก็ได้ตั้งสมมติฐานในการออกแบบว่า “ให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับดวงตาของมนุษย์” จะเห็นได้ว่านักถ่ายภาพที่มีประสบการณ์และนักออกแบบเลนส์ ต่างก็คิดเห็นไปทางเดียวกัน คือเปรียบเทียบเลนส์กับดวงตามนุษย์กันทั้งนั้น

เลนส์ถ่ายภาพ สามารถแบ่งออกกว้างๆ ได้สองประเภทคือ เลนส์ที่ถูกออกแบบให้มีความยาวโฟกัสตายตัว (fix lens) และเลนส์ที่สามารถปรับเปลี่ยนความยาวโฟกัสได้ เรียกว่าเลนส์ซูม (zoom lens) โดยเลนส์ซูม เป็นเลนส์ที่ผู้ผลิตตอบสนองความต้องการของตลาด เพื่อความคล่องตัวขณะที่ใช้งานโดยไม่ต้องเปลี่ยนเลนส์เข้าออกบ่อยๆ และเลือกความยาวโฟกัสได้ตามความต้องการ เช่น 16-35 มิลลิเมตร 24-70 มิลลิเมตร 70-200 มิลลิเมตร เป็นต้น ขณะที่เลนส์ฟิกซ์ เป็นเลนส์ที่มีค่าความยาวโฟกัสค่าเดียว และไม่สามารถเปลี่ยนความยาวโฟกัสได้ เช่น 16 มิลลิเมตร 20

มิลลิเมตร 24 มิลลิเมตร 28 มิลลิเมตร 35 มิลลิเมตร เป็นต้น (สุรเดช วงศ์สินหลัง, 2541: 44) และ (อานวยพร บุญจรัส, 2553: 192-193)

3. อุปกรณ์เสริมพิเศษ

3.1 ฟิลเตอร์

ฟิลเตอร์เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับเลนส์ถ่ายภาพ โดยมีหน้าที่หลักอยู่ 3 ประการ คือ ป้องกันความเสียหายอันจะเกิดแก่เลนส์ แก่ไขคุณภาพแสงของภาพถ่าย และสร้างสีสันในภาพถ่าย โดยมีประเภทฟิลเตอร์ ดังนี้ (อานวยพร บุญจรัส, 2553: 207-209)

3.1.1 ฟิลเตอร์ป้องกันความเสียหาย รวมถึงฟิลเตอร์ UV (ultra violet) มีหน้าที่ช่วยในการกรองแสง UV และฟิลเตอร์ Skylight เป็นคุณสมบัติดูดซับรังสี UV ได้เช่นกัน

3.1.2 ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ ทำหน้าที่เพิ่มความเข้ม ทำให้ท้องฟ้าดูดีขึ้น กำจัดเงาที่เกิดขึ้นบนผิวที่สะท้อนแสง ยังช่วยเพิ่มความอึดตัวของสีในในวันที่ปราศจากแดด ฟิลเตอร์ชนิดนี้มีอยู่ 2 แบบ คือ lenier PL ใช้กับกล้องถ่ายภาพในระบบแมนนวลโฟกัสเท่านั้น และ circular PL ใช้สำหรับกล้องระบบออโต้โฟกัส

3.1.3 ฟิลเตอร์ ND (neutral density) ช่วยในการลดปริมาณแสง โดยมี 2 แบบ คือ แบบวงแหวน ใช้ในการลดแสงในพื้นที่ทั้งหมดของภาพ และแบบครึ่งซีก ช่วยลดทอนแสงเหมือนกัน เปรียบต่างของแสงระหว่างส่วนบนกับส่วนล่าง

3.2 ขาดังกล้อง

ขาดังกล้องเป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ยึดจับกล้องถ่ายภาพแทนมือมนุษย์ ทำให้การควบคุมกล้องให้มั่นคงยิ่งขึ้น เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้ถ่ายภาพได้มั่นคงขึ้น โดยเฉพาะเวลาถ่ายภาพในที่แสงน้อยๆ หรือใช้สปีดต่ำๆ หรือการถ่ายภาพหมู่ (อานวยพร บุญจรัส, 2553: 210; ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554: 83)

ขาดังกล้องที่นิยมใช้กันอยู่ปัจจุบันมี 2 ชนิด คือ แบบสามขา เป็นขาดังกล้องที่มีความมั่นคงมากที่สุด และแบบขาเดี่ยวเป็นขาดังกล้องที่นิยมใช้เฉพาะกลุ่มเท่านั้น เช่น ถ่ายภาพกีฬา การถ่ายภาพสัตว์ป่า และการถ่ายภาพในพื้นที่แคบๆ เป็นต้น

3.3 สายลั่นชัตเตอร์

สายลั่นชัตเตอร์ เป็นอุปกรณ์เสริมที่ใช้กันร่วมกับกล้องถ่ายภาพและขาดังกล้อง มีหน้าที่กดชัตเตอร์จากกล้องถ่ายภาพแทนตัวผู้ถ่าย เพื่อให้ผลของภาพนั้นมีความสั่นไหวน้อยที่สุดถึงขั้นไม่สั่นเลย โดยเฉพาะเมื่อใช้ความเร็วชัตเตอร์ต่ำมากๆ และยังเป็นชัตเตอร์ B (bulb) จำเป็นมากที่ต้องใช้สายลั่นชัตเตอร์ เนื่องจากระบบการทำงานของสายลั่นชัตเตอร์นั้นจะกระทำ

โดยตรงต้องถ่ายภาพ กล้องจึงไม่สั่นไหว ซึ่งต่างจากการกดชัตเตอร์ด้วยนิ้วมือ (อานวยพร บุญจรัส, 2553: 211)

3.4 แฟลช (flash)

แฟลช เป็นอุปกรณ์หนึ่งสำหรับการเพิ่มแสงให้กับภาพ นอกเหนือจากการวัดแสงจากตัวกล้อง โดย (สุรเดช วงศ์สินหลัง, 2541: 55) อธิบายว่า การถ่ายภาพโดยไม่ใช้แฟลชเป็นการควบคุมแสงให้ผ่านเข้าไปในปริมาณที่พอเหมาะพอดี โดยอาศัยเครื่องวัดแสงในตัวกล้องและการปรับช่องรับแสงและความไวชัตเตอร์ตามที่เครื่องวัดแสงอ่านค่าได้ แต่ในบางกรณีที่วัตถุที่กำลังสนใจอยู่นั้นอยู่ในด้านย้อนแสง หรืออยู่ภายในเงามืด การถ่ายภาพวัตถุในกรณีแบบนี้ และได้จัดองค์ประกอบภาพให้มีฉากหลังรวมอยู่ในภาพด้วยย่อมทำให้สภาพแสงในภาพเกิดความเปรียบต่างหรือความแตกต่างระหว่างแสงที่ตัววัตถุกับแสงของฉากหลังที่รองรับเป็นพื้นของภาพ ในกรณีนี้ เมื่อเรานำการวัดแสงไปที่วัตถุเพื่อให้ได้ภาพของวัตถุที่มีรายละเอียด ไม่มีดทึบ ค่าแสงที่วัดได้ในส่วนของเงามืดก็จะทำให้แสงของฉากหลังซึ่งสว่างกว่าจ้าหรือซีด ไม่ตรงกับความเป็นจริง แสงแฟลชจะช่วยเปิดรายละเอียดให้กับส่วนประกอบอื่นที่อยู่ในภาพมีสีสันสวยงามสมจริงเหมือนตาเห็น

การควบคุมกล้อง

1. ระบบบันทึกภาพ

ตะวัน พันธุ์แก้ว (2554: 121-126) ; ประสิทธิ์ จันเสรีกร (2545: 81-83) และสุรเดช วงศ์สินหลัง (2545: 8-9) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า กล้องถ่ายภาพดิจิทัลแบบสะท้อนเลนส์เดี่ยว จะมีระบบบันทึกภาพที่สำคัญอยู่ 4 ระบบ ได้แก่

M โหมดแมนนวล (manual) เป็นระบบเก่าที่มีมาใช้ก่อนระบบบันทึกภาพอื่นๆ และนักถ่ายภาพจะต้องปรับตั้งความไวชัตเตอร์และช่องรับแสงเอง เพื่อควบคุมปริมาณแสงให้พอดี โดยทั่วไปจะเป็นสเกลมีสัญลักษณ์ + , - และ 0 เตือนให้ทราบว่าค่าแสงโอเวอร์ อันเดอร์ และพอดีตามลำดับ

A หรือ Av (aperture value) ระบบนี้นักถ่ายภาพเป็นผู้เลือกรูปแบบการทำงานของช่องรับแสง ขณะที่กล้องถ่ายภาพจะเป็นผู้เลือกความไวชัตเตอร์ ส่วนการชดเชยแสงนั้นผู้ถ่ายภาพต้องเป็นผู้ปรับตั้งเอง

S หรือ Tv (time value) ระบบนี้จะคล้ายกับระบบบันทึกภาพแบบ Av ในรูปแบบการทำงานแต่จะสวนทางกันคือ ระบบนี้ผู้ใช้กล้องจะต้องเป็นผู้ปรับความไวชัตเตอร์เอง ส่วนกล้อง

จะเลือกปรับช่องรับแสงในขนาดที่ทำให้ได้ค่าแสงพอดีโดยอัตโนมัติ

P (program) ระบบนี้จะเป็นอัตโนมัติทั้งหมด ระบบจะให้ขนาดช่องรับแสงและความไวชัตเตอร์ที่เป็นค่ากลางๆ

2. ความไวชัตเตอร์ หรือความเร็วชัตเตอร์ (Shutter speed)

ความไวชัตเตอร์ หมายถึงความเร็วในการเปิดและปิดของม่านชัตเตอร์ เป็นปรากฏการณ์ที่แสงที่คอยควบคุมปริมาณแสงที่ตกลงสู่เซ็นเซอร์ และมีผลโดยตรงในการปล่อยปริมาณของแสงให้ผ่านเข้าสู่เซ็นเซอร์รับภาพ หน่วยที่ใช้วัดความเร็วคือวินาที เช่น แบบซ้ำๆ 1 วินาที หรือ 30 วินาที 1/250 (อ่านว่า หนึ่งในสองร้อยห้าสิบวินาที) 1/8000 (หนึ่งส่วนแปดพันวินาที ถือว่าเร็วมาก) หากม่านเซ็นเซอร์เปิดนาน แสงก็จะเข้าสู่เซ็นเซอร์ได้มาก ภาพก็จะสว่าง และเบลหรือเคลื่อนไหว หากม่านเซ็นเซอร์เปิด-ปิดเร็ว แสงจะเข้าได้น้อย ภาพก็จะมืด สรุปดังนี้ (ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554; ปิยะฉัตร แกะหลง, 2552)

สปีดชัตเตอร์ ค่ามาก เปิด-ปิดเร็ว แสงเข้าน้อย ภาพอยู่นิ่ง

สปีดชัตเตอร์ ค่าน้อย เปิด-ปิดช้า แสงเข้ามาก ภาพเบลหรือเคลื่อนไหว

3. ระบบวัดแสง (ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554; ปิยะฉัตร แกะหลง, 2552)

ภายในตัวกล้องในกรอบของช่องภาพที่เราเห็น จะมีการวางจุดเซ็นเซอร์วัดแสงที่ประกอบด้วยเซลล์วัดแสงจำนวนมาก ในกล้อง DSLR มีระบบวัดแสงอยู่ 4 รูปแบบ (ซึ่งอาจจะมีมากหรือน้อยกว่านี้ ขึ้นอยู่กับกล้องแต่ละรุ่น) และโดยพื้นฐานแล้ว จะมีหลักการทำงาน ดังนี้

3.1 ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยหลายส่วน (multi – segment metering) เป็นระบบที่ใช้งานง่ายที่สุด และเมื่อเราเลือกถ่ายภาพโดยใช้โหมดอัตโนมัติต่างๆที่มีให้ในกล้อง ส่วนใหญ่จะวัดแสงโดยใช้ระบบนี้

3.2 ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยกลางภาพ (center – weighted average metering) เป็นระบบวัดแสงที่ให้ความสำคัญกับส่วนกลางภาพที่มักจะมีตัวแบบอยู่ เหมาะกับการใช้งานทั่วไปที่ตัวแบบอยู่กลางภาพ เช่น ภาพบุคคล ภาพมาโคร เป็นต้น

3.3 ระบบวัดแสงแบบเฉพาะจุด (spot metering) เป็นระบบวัดแสงที่แม่นยำที่สุด นำพื้นที่จุดเล็กๆที่อยู่กลางภาพมาวัดแสง โดยทั่วไปจะมีพื้นที่ 5-10% ของกลางจอภาพ การใช้งานเพียงเล็งวงกลมกลางภาพไปยังสิ่งที่ต้องการวัดแสง โดยมีเทคนิค คือต้องเลือกจุดที่มีโทนสีหรือค่าแสงที่เป็นกลาง อาจจะทำให้วิธีวัดแสงหลายๆ จุด แล้วหาค่าเฉลี่ยที่เหมาะสมก็ได้

3.4 ระบบวัดแสงแบบเฉพาะส่วน (partial metering) จะคล้ายกับระบบวัดแสงแบบเฉพาะจุด เพียงแต่พื้นที่ที่นำมาหาค่าปริมาณแสงจะมีขนาดใหญ่กว่า คือประมาณ 8-15% ของกลางจอภาพ จะมีความแม่นยำสูง เหมาะกับตัวแบบที่อยู่กลางภาพแต่ไม่ใหญ่มากนัก และสภาพแวดล้อมอาจมีแสงแตกต่างกันมาก เช่นการถ่ายภาพย้อนแสง

4. การชดเชยแสง (ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554; ปิยะฉัตร แกทลง, 2552)

เนื่องจากระบบการวัดแสงของกล้องอาจเชื่อถือไม่ได้ 100% จึงต้องชดเชยแสงมาช่วยปรับแสงตามที่ต้องการ และจะชดเชยแสงได้เฉพาะโหมด P, T(S) หรือ A เท่านั้น ส่วนโหมดอัตโนมัติทั้งหลายกล้องจะไม่ให้ชดเชยแสง ส่วนโหมด M ก็ไม่มีการชดเชยแสงเพราะผู้ใช้เป็นคนปรับรับแสงกับสปีดชัตเตอร์เอง ถ้าอยากให้อาภาพมืดลง ก็ชดเชยแสงให้เข็มวัดแสงขยับไปด้านลบ ถ้าปรับไปที่ 1 ก็คือภาพมืดลงกว่าเดิม 1 stop หรือ 1 เท่า แต่หากอยากให้อาภาพสว่างขึ้นก็หมุนให้เข็มชี้ไปทางด้านบวกแทน

5. การตั้งค่าความไวแสง (ISO)

ค่าความไวแสง (ISO) เป็นตัวที่บ่งบอกถึงความไวต่อแสงของเซ็นเซอร์กล้อง ยิ่งค่า ISO สูงยิ่งหมายความว่ากล้องยิ่งไวต่อแสงมาก พยายามๆก็คือ ค่า ISO มากกล้องจะต้องการแสงเพียงแค่เล็กน้อยก็สามารถบันทึกภาพได้ ส่วนค่า ISO ต่ำ กล้องก็ต้องการแสงมากขึ้นจึงจะสามารถบันทึกภาพได้ แต่เรื่องของความไวแสง หรือ ISO นี้ค่อนข้างมีเงื่อนไขอยู่เหมือนกัน คือ ยิ่งมีแสงมาก (ค่า ISO สูงๆ) คุณภาพของภาพก็จะลดลง และจะมีสิ่งไม่พึงประสงค์ นั่นคือจุดรบกวน หรือที่เรียกกันว่า noise แต่ยิ่งไวแสงน้อย คุณภาพของภาพก็ยิ่งดีขึ้น noise ก็หลบหนีไป (ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554: 98; ปิยะฉัตร แกทลง, 2552: 76)

6. หน้ากล้องหรือรูรับแสง (Aperture)

รูรับแสงถือเป็นปราการด่านแรกที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณของแสงเข้าสู่กล้อง ถ้ารูรับแสงแคบ แสงก็จะเข้ามาได้น้อย ถ้ารูรับแสงกว้าง แสงก็จะเข้ามาได้มาก ค่าของรูรับแสง มักจะเรียกว่าค่า F-number (หรือ f-stop) ค่าของรูรับแสง จะแสดงเป็นตัวเลข เช่น $f/4$ หรือ $f/22$ เป็นต้น ในการเรียกขานารูรับแสงของเลนส์ ค่า f น้อยๆ จะหมายถึงรูรับแสงเปิดกว้างแสงก็จะเข้ามาาก ส่วนค่า f ยิ่งมากยิ่งหมายถึงรูรับแสงเปิดแคบแสงก็จะเข้ามาได้น้อย (ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554; ปิยะฉัตร แกทลง, 2552)

ผลที่ตามมาของรูรับแสงกว้าง หรือแคบ คือ “ช่วงระยะความชัด” สรุปสั้นๆ คือ

- 6.1 รูรับแสงกว้าง แสงเข้าได้มาก ระยะชัดจะสั้น
- 6.2 รูรับแสงแคบ แสงเข้ามาได้น้อย ระยะชัดจะยาว
- 6.3 โดยรวมแล้วสรุปเป็นสูตรดังต่อไปนี้
- 6.4 เลข f น้อย = รูรับแสงกว้าง = แสงเข้าได้เยอะ = ภาพชัดตื้น
- 6.5 เลข f มาก = รูรับแสงแคบ = แสงเข้าได้น้อย = ภาพชัดลึก

การจัดองค์ประกอบการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

ความสำคัญของศิลปะภาพถ่ายว่าเป็นเรื่องของเรื่องราวของภาพ บรรยายภาพของภาพ อารมณ์ของภาพ และองค์ประกอบภาพ (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2537: 152-157)

1. เรื่องราวของภาพ (story) ต้องมีความชัดเจน เมื่อผู้ชมภาพแล้วสามารถเข้าใจได้ในทันทีว่าผู้ถ่ายภาพต้องการสื่อสารอะไร
2. บรรยายภาพของภาพ (atmosphere) เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้เรื่องราวเด่นชัดขึ้น ซึ่งจะต้องสอดคล้อง หรือกลมกลืนกับเรื่องราวของภาพ
3. อารมณ์ของภาพ (mood) ภาพที่ดีต้องมีผลทางใจหรืออารมณ์ต่อผู้ชมภาพให้คล้อยตามไปกับภาพ เช่น ความสุข ความเศร้า ความเหงา ความลำบาก ความเจ็บปวด ความดีใจ หรือเสียใจ
4. การจัดองค์ประกอบภาพ (composition) หมายถึง การจัดวางวัตถุอยู่ในตำแหน่งที่น่าสนใจ มีบรรยายภาพของภาพ ลักษณะเส้น แสงและเงา ช่วงระยะและสีให้มีสุนทรียศาสตร์คือการเน้นจุดเด่น ความสมดุล ความกลมกลืน และความแตกต่าง

องค์ประกอบภาพ เป็นศิลปะในการจัดวางวัตถุที่อยู่ตรงหน้าให้อยู่ในกรอบภาพให้เหมาะสม เกิดความสวยงาม น่าสนใจตามที่นักถ่ายภาพต้องการ และเป็นทฤษฎีพื้นฐานเพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการจัดองค์ประกอบภาพ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (สุรพงษ์ บัวเจริญ, 2554: 258-303)

1. ส่วนประกอบภาพ (the image components) มีหลักการสร้างงานอยู่ 2 ส่วน คือ
 - 1.1 ส่วนประธาน (principal) คือจุดสนใจหลักที่อยู่ในภาพ สามารถจัดวางอยู่ที่ตำแหน่งใดของภาพก็ได้ แต่เมื่อจัดวางตำแหน่งแล้วสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าเป็นจุดสนใจหลักที่

ต้องการนำเสนอ

1.2 ส่วนรองประธาน (subordination) คือส่วนประกอบที่ทำหน้าที่เสริมให้ส่วนประธานเกิดความสำคัญ

2. การกำหนดจุดเด่นของภาพ (dominance) จุดเด่นหรือจุดสนใจ (point of interest) คือส่วนที่มีความโดดเด่นสะดุดตามากที่สุด และเป็นจุดศูนย์รวมความคิดของภาพ (central idea) ซึ่งเป็นจุดที่มีพลังอำนาจในการดึงดูดสายตามากกว่าส่วนอื่น และจุดเด่นไม่ควรมีมากกว่าหนึ่งจุดเพราะจะเป็นตัวแย่งความสนใจกันเอง การกำหนดจุดเด่นของภาพนั้นมีทฤษฎีการจัดวางตำแหน่งมาก แต่ที่พบเห็นบ่อยที่สุดคือ กฎสามส่วน (rule of third) การวางตำแหน่งภาพในสัดส่วน 2:3 ทั้งแนวดิ่งและแนวนอน โดยให้จุดสนใจอยู่บริเวณแนวเส้นแบ่งพื้นที่

3. การเน้น (emphasis) เป็นการกระทำเพื่อสร้างให้เกิดความโดดเด่นขึ้นมาเป็นจุดสนใจมากที่สุดของภาพ โดยการเน้นจุดสนใจสามารถทำได้ 6 วิธีคือ

3.1 การเน้นด้วยการใช้องค์ประกอบที่ตัดกัน (emphasis by contrast) คือใช้องค์ประกอบที่มีความแตกต่าง ขัดแย้งกับส่วนอื่น ทำให้เกิดจุดสนใจ โดยจุดสนใจนั้นต้องไม่ทำลายภาพรวมของเรื่องราวที่ปรากฏในภาพจนขาดเอกภาพ

3.2 การเน้นด้วยขนาด (emphasis by shape) คือการเน้นด้วยความใหญ่หรือเล็กของรูปร่าง รูปทรง โดยทั่วไปแล้วขนาดที่มีความใหญ่จะมีพลังในการดึงดูดสายตามากกว่าขนาดเล็ก

3.3 การเน้นด้วยการแยกตัวออกไป (emphasis by isolation) การรวมกลุ่มมักจะทำให้เกิดความกลมกลืน แต่เมื่อใดที่เราแยกองค์ประกอบใดออกจากการรวมกลุ่ม จะทำให้เกิดความโดดเด่นเป็นจุดสนใจ มีพลังดึงดูดสายตาให้มองไปยังจุดนั้น ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นองค์ประกอบที่มีความแตกต่างของรูปลักษณะ แต่เป็นความแตกต่างที่เกิดจากการจัดวางตำแหน่งที่ช่วยในการดึงสายตา

3.4 การเน้นด้วยการจัดวางตำแหน่ง (emphasis by placement) การเน้นโดยการจัดวางตำแหน่งในบริเวณที่เหมาะสม เมื่อจัดวางแล้วต้องไม่มีองค์ประกอบอื่นมาแย่งความสนใจบริเวณนั้นให้เกิดความสับสน ซึ่งการเน้นแบบนี้สามารถทำได้ด้วยการนำองค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะมาจัดวางตำแหน่ง

3.5 การเน้นด้วยจุดสายตา (emphasis by vanishing point) จุดลี้ลับสายตา (vanishing point) คือ จุดจุดหนึ่งบนเส้นระดับสายตาที่บอกตำแหน่งส่วนที่อยู่ไกลที่สุดของภาพ โดยมีการเชื่อมโยงไปยังจุดสนใจด้วยเส้นที่ถนัดจริงหรือเส้นเชิงนัย

3.6 การเน้นด้วยเส้นกรอบ (emphasis by framing) คือเทคนิคการสร้างกรอบให้กับจุดสนใจของภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้นำให้เกิดการดึงดูดสายตาไปยังจุดสนใจของภาพ เช่น กรอบประตู หน้าต่าง พุ่มไม้ ต้นไม้ ร่มไม้ เสาไม้ เส้น รูปร่าง เป็นต้น ที่สามารถวางกรอบไปยังจุดสนใจของภาพแล้วเกิดการนำสายตา ไม่ควรวางเด่นจนแย่งความสำคัญของจุดสนใจของภาพ ขึ้นอยู่กับการสร้างสรรค์ของนักถ่ายภาพอย่างอิสระตามจินตนาการ

4. รูปแบบการจัดภาพ (type of composing) การจัดภาพสามารถวางได้ทั้งแนวตั้งและแนวนอน โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดและที่ว่างว่าสัมพันธ์กันอย่างไรที่นิยมมี 5 รูปแบบ

4.1 การจัดภาพรูปแบบแนวนอน จะเน้นการแผ่ขยายไปตามแนวยาว ประกอบด้วยเส้นนอนเป็นเส้นหลัก ให้ความรู้สึกสงบนิ่ง ผ่อนคลาย เน้นจุดเด่นที่มีรูปร่างรูปทรงโดยรวมเป็นแนวนอน มีรายละเอียดส่วนใหญ่อยู่ด้านยาวของภาพ ข้อควรระวังเมื่อถ่ายภาพสิ่งที่ป็นระนาบโดยเฉพาะเส้น จะต้องมีการแบ่งพื้นที่ให้ดี โดยทั่วไปจะแบบกฎ 3 ส่วน หรือแบ่ง 1 ใน 3 ของภาพ

4.2 การจัดภาพรูปแบบแนวตั้ง เน้นการนำเสนอให้เกิดความรู้สึกสูงตระหง่าน มั่นคง แข็งแรง ประกอบไปด้วยเส้นแนวตั้ง เน้นรูปร่าง รูปทรงโดยรวมเป็นแนวตั้ง มีรายละเอียดส่วนใหญ่อยู่ทางด้านสูงของภาพข้อควรระวัง โดยเฉพาะการถ่ายภาพสิ่งก่อสร้างจะต้องรักษาทิศนมิติ (perspective) ให้ตั้งฉากอยู่เสมอเพื่อความสวยงาม

4.3 การจัดภาพรูปแบบซ้ำ เป็นการจัดรูปแบบภาพที่เน้นจังหวะที่ซ้ำกันขององค์ประกอบ

4.4 การจัดรูปแบบการนำสายตา เป็นจัดรูปแบบภาพให้มีจุดนำสายตาเข้าไปหาจุดเด่น

4.5 การจัดรูปแบบการกระจายเป็นรัศมี เป็นการจัดรูปแบบภาพให้มีการกระจายออกจากศูนย์กลาง ทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างรุนแรง หรือการแผ่อำนาจที่ทรงพลัง

5. การเลือกฉากหน้าและฉากหลัง (choosing foreground and background)

การถ่ายภาพควรกำหนดฉากหน้า และฉากหลังให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้โดดเด่นจนแย่งความน่าสนใจของสิ่งที่ต้องการนำเสนอ นอกจากนี้ฉากหน้าหรือฉากหลังยังมีส่วนช่วยสร้างให้ภาพถ่ายเกิดมิติที่สวยงามมากขึ้น

เทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการจัดองค์ประกอบภาพคือ เทคนิคเลเยอร์ (layer) โดยการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ ให้เกิดมิติเชิงลึกที่ไม่เท่ากัน แบ่งออกเป็นส่วนหน้า (foreground) ส่วนกลาง (middle-ground) และฉากหลัง (background) ในการถ่ายภาพบางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องมี

ส่วนประกอบของเลเซอร์ครบทั้งสามส่วน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในขณะถ่ายภาพ นอกจากนี้ นักถ่ายภาพควรทำลาภฏเพื่อสร้างสรรค์งานในแบบทดลอง (อนันต์ จิรมหาสุวรรณ, 2550: 124)

แสงกับการถ่ายภาพ

แสง คือ สิ่งที่สำคัญที่สุดของการถ่ายภาพ ถ้าไม่มีแสง นักถ่ายภาพก็ไม่สามารถถ่ายภาพได้ แสงถูกแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ แสงจากธรรมชาติ และแสงจากสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ โดยแสงจากธรรมชาตินั้น ได้แก่ แสงจากดวงอาทิตย์ในเวลากลางวัน ดวงจันทร์และดาวในยามค่ำคืน แหล่งกำเนิดแสงจะให้บุคลิกที่แตกต่างกัน คืออุ่น (warm) เย็น (cool) แข็ง (hard) และนุ่ม (soft) ดวงอาทิตย์ จะให้แสงอุ่น ร้อนและแข็งต่างจากดวงจันทร์ที่ให้บุคลิกที่นุ่มนวลเยือกเย็น ขณะที่แสงประดิษฐ์ ที่ใช้ไฟสป็อตไลท์ ก็จะมีลักษณะที่ให้แสงแข็งและอุ่น ตรงข้ามกับหลอดฟ้าหรือหลอดฟลูออเรสเซนต์ที่เย็นและนุ่ม ซึ่งนักถ่ายภาพสามารถเลือกถ่ายภาพในช่วงต่างๆ ของวันเพื่อให้บุคลิกของแสงได้ตามความต้องการ (วิระวุฒิ วิระชิงไชย, 2538: 112-113)

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2554ข: ระบบออนไลน์), ธนิต วงศ์ศรีชลาลัย (2553: 93-99) และ วีรนิจ ทรพรทรานนท์ (2553: 26-27) ระบุว่า หลักการถ่ายภาพให้สวยงาม แสงเงาต้องมาก่อนสิ่งอื่น ช่วงเวลาที่เหมาะสมคือตั้งแต่ก่อนพระอาทิตย์ขึ้นเรื่อยไปจนถึงหลังพระอาทิตย์ขึ้นประมาณครึ่งชั่วโมง อีกช่วงหนึ่งคือ ก่อนพระอาทิตย์ตกและหลังพระอาทิตย์ตกประมาณครึ่งชั่วโมง ในช่วงเวลาเช่นนี้เราจะได้บรรยากาศของแสงสีที่อบอุ่น โดยเฉพาะช่วงเวลาก่อนพระอาทิตย์ขึ้นและหลังพระอาทิตย์ตกนั้น ท้องฟ้าจะแปรเปลี่ยนสีกันอย่างสวยงาม ไม่ซ้ำกันในแต่ละวัน ทำให้ภาพที่ดูธรรมดาๆ ในเวลากลางวันกลายเป็นภาพที่สวยงามตระการตาได้อย่างน่าอัศจรรย์ ส่วนช่วงสายและช่วงบ่ายแนะนำให้ถ่ายช่วงเวลา 07.00-10.00 น. และ 14.00-17.00 น. แต่ควรถ่ายภาพตรงข้ามกับดวงอาทิตย์

สำหรับทิศทางของแสงนั้น อำนวยพร บุญจรัส (2553: 151-152), อรวินท์ เมฆพิรุณ (2553: 40-42), วีรนิจ ทรพรทรานนท์ และสารัมภ์ บุญมี (2548: 4-6) และ วิระวุฒิ วิระชิงไชย (2538: 113) ได้แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ แสงหน้า (front light) แสงข้าง (side light) และแสงหลัง (back light) โดยแสงหน้า นักถ่ายภาพจะยืนหันหลังให้กับแหล่งกำเนิดแสง ภาพที่ได้จะเห็นรายละเอียดสีผิว ความสว่าง หรือความสดใสของวัตถุแต่จะขาดมิติความลึกและแสงเงา ขณะที่แสงหลัง นักถ่ายภาพจะยืนหันหน้าเข้าหาแหล่งกำเนิดแสง หรือย้อนแสง ภาพที่ได้จะเป็นเงาดำวัตถุแบบทึบแสง ส่วนแสงข้าง แสงจะเข้ามาทางด้านข้างของวัตถุด้านใดด้านหนึ่ง ด้านที่รับแสงจะเห็นรายละเอียดชัดเจนส่วนด้านที่ไม่ถูกแสงจะเป็นเงามืด ทำให้ภาพมีมิติของความลึกมากกว่าทิศทางแสง 2 ชนิดที่กล่าวมา

ทฤษฎีสี

การเรียนรู้และทำความเข้าใจเรื่องสี เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดองค์ประกอบภาพ เพราะมนุษย์ทุกคนที่มีสายตปกติจะเรียนรู้เรื่องสีมาตั้งแต่เกิด ดังนั้นจึงสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องของอารมณ์และความรู้สึก เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ (2540: 32-38) และ วิรุฒ วิระชิงไชย (2538: 80-90) ได้อธิบายเรื่องสีไว้อย่างน่าสนใจสรุปได้ ดังนี้

สีที่มนุษย์เราเห็นกันอยู่มีสองประเภทคือ สีที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ปรากฏการณ์ของท้องฟ้า และสีสังต่าง ๆ บนโลก และสีที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น มีทั้งสีที่เลียนแบบธรรมชาติและสีแปลกๆ ที่ไม่เห็นตามธรรมชาติ

สีหลักๆ ในวงจรสีถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มสีเย็น คือ สีเหลือง สีเขียวอมเหลือง สีเขียว สีเขียวอมน้ำเงิน สีน้ำเงินและสีน้ำเงินอมม่วง ซึ่งเป็นกลุ่มสีที่ให้ความรู้สึกสดชื่น สงบผ่อนคลายสบายใจ และช่วยคลายเครียด ความกังวล ส่วนกลุ่มสีร้อน ประกอบด้วย สีม่วง สีม่วงแดง สีแดง สีส้มแดง สีส้มและสีส้มเหลือง ซึ่งเป็นกลุ่มสีที่ทำให้เกิดความรู้สึกมีพลัง เร้าร้อน กระตือรือร้น และกระตุ้นกระแง เสริมสร้างพลังและแรงกระตุ้นในการทำสิ่งต่าง ๆ

สีที่อยู่ตรงข้าม ได้แก่ สีเขียวกับสีแดง สีเหลืองกับสีม่วง สีน้ำเงินกับสีส้ม สีม่วงน้ำเงินกับสีส้มเหลือง สีม่วงน้ำเงินกับสีส้มแดง สีเขียวเหลืองกับสีม่วงแดง

สีที่อยู่รอบตัวเราจะให้อารมณ์ ความรู้สึก บรรยากาศที่ต่างกัน เช่น สีแดงให้ความรู้สึกร้อนแรง รุนแรง อันตราย สีเขียวให้ความรู้สึกสดชื่น เบิกบาน สายตา นอกจากนี้สีที่มีน้ำหนักอ่อนและเข้มก็จะให้ความรู้สึกต่างกันอีกด้วย

การใช้สีมี 2 วิธีคือ การใช้สีตัดกัน และการใช้สีกลมกลืน

การตกแต่งภาพถ่าย

สมัยยุคใช้ฟิล์มในการถ่ายภาพ หลังจากถ่ายภาพแล้วจะมีขั้นตอน และใช้เวลา นาน กว่าที่จะเห็นภาพที่ถ่ายไว้ คือการนำฟิล์มไปล้างในห้องมืด ภาพจะได้สีทันทีตรงสวยงามหรือไม่อยู่ที่การล้างฟิล์ม ความเก่าใหม่ของน้ำยา และการผสมน้ำยาก่อนนำมาอัดภาพอีกขั้นตอนหนึ่ง แต่ปัจจุบันในยุคดิจิทัล เทคโนโลยี และความทันสมัย ตั้งแต่การกดชัตเตอร์ภาพจะถูกบรรจุอยู่ในการ์ดภาพแทนฟิล์ม โดยผู้ถ่ายภาพสามารถเห็นภาพได้ทันที แต่เป็นการลัดขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ ของภาพที่ถ่ายยังไม่สมบูรณ์ จะต้องผ่านการตกแต่งภาพ เสมือนกับการนำฟิล์มไปล้างในห้องมืดเสียก่อนนั่นเอง ให้มีความเปรียบต่าง มีสีที่สดใสสวยงามก่อนนำภาพไปใช้งาน

ปัจจุบันในกล้องถ่ายภาพดิจิทัลรุ่นใหม่ จะมีโปรแกรมตกแต่งใน firmware อย่าง ทยายๆ ให้เลือกปรับใช้ตามประเภทของการถ่ายภาพ เช่น หิวทัศน์ บุคคล มาโคร เป็นต้น แต่ต้อง มาปรับตกแต่งภาพอย่างประณีตอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะนักถ่ายภาพมืออาชีพ ส่วนใหญ่จะตั้ง คุณภาพของไฟล์ภาพเป็น RAW หรือไฟล์ดิบในการถ่ายภาพจากนั้นจึงมาแปลงภาพเป็น JPEG ใน ภายหลัง เพื่อกำหนดขนาดภาพและแก้ไขส่วนผิดพลาดเล็กน้อยที่เกิดขึ้น

การตกแต่งภาพไฟล์ภาพของ RAW มีวัตถุประสงค์หลายประการ ได้แก่ การปรับ ความสว่างของภาพ การปรับแก้ white balance ปรับแก้ส่วนสว่างและส่วนมืดของภาพ เพิ่มหรือ ลดความสดของสี เพิ่มมิติให้กับภาพ เพิ่มความคมชัดให้กับไฟล์ ลด noise ให้กับภาพ ปรับแต่ง สีสีนให้กับภาพ ใส่เกรน (grain) ให้กับภาพ ใส่เอฟเฟ็คด์ขอบมืด (vignette) ให้กับภาพ การครอบ ภาพเพื่อจัดองค์ประกอบภาพใหม่ ปรับแก้ภาพเอียง ตลอดจนการย้อมสีให้กับภาพ (ตะวัน พันธุ์ แก้ว, 2554: 342-376)

สรุปว่า การตกแต่งภาพของนักถ่ายภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ ที่สุดนั่นเอง

สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

เป็นแนวคิดหลักของงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความหมายของภาพถ่ายสารคดี และ ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ประเภทของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ความคิดหรือหลักการที่ใช้ในการ ถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว อุปกรณ์หลัก คือกล้องถ่ายภาพสะท้อนเลนส์เดี่ยว เนื่องจากมี ประสิทธิภาพสูงและมีอุปกรณ์เสริมต่างๆ มาก โดยส่วนประกอบที่สำคัญภายในกล้องถ่ายภาพ ได้แก่ mode บันทึกรูปภาพ ระบบการวัดแสงและการชดเชยแสง ความไวชัตเตอร์ และการตั้งค่าไว แสง เลนส์ถ่ายภาพ มีช่องรับแสงเป็นหัวใจหลักในการทำงาน ขณะที่อุปกรณ์เสริมที่ช่วยส่งเสริม ให้ภาพถ่ายมีคุณภาพ คุณค่ายิ่งขึ้นเมื่อนำไปใช้ร่วมกับกล้องและเลนส์ถ่ายภาพ เช่น ฟิลเตอร์ ขาดัง กล้อง สายคล้องชัตเตอร์ และแฟลช เทคนิคการควบคุมกล้อง การจัดองค์ประกอบภาพ ตลอดจนนำ แนวคิดนี้มาวิเคราะห์ทั้งในส่วนผลงานภาพถ่ายและคุณสมบัติส่วนตัวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ชนิดของแสง ทิศทางของแสง และทฤษฎีเรื่องสี ทั้งสีตัดกันและสีแบบกลมกลืน นอกจากนี้ในยุค เทคโนโลยีการตกแต่งภาพเข้ามามีบทบาทให้ภาพมีความสวยงามและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับแบรนด์ส่วนบุคคล

แบรนด์ (brand) เปรียบเสมือนลายเซ็น ตราประทับความเป็นเจ้าของ หรือความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ แบรนด์ คือทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นประสบการณ์รวมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นมีชื่อของแบรนด์เข้าไปเกี่ยวข้องล้วนมีส่วนในการสร้าง (ชื่อเสียง) (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2554: 15-27)

เสริมยศ ธรรมรักษ์ (2554: 113-116) ได้กล่าวถึง การสร้างแบรนด์ส่วนบุคคลว่าเป็นการสร้างเอกลักษณ์บุคคลที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองและมีความหมายในเชิงอารมณ์ต่อผู้ชมหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับคุณค่าหรือคุณภาพของบุคคลนั้นๆ และสอดคล้องกับงานหรือธุรกิจที่บุคคลนั้นกำลังทำ

ดังนั้น การสร้างแบรนด์บุคคล จึงเป็นวิธีการที่กระทำให้ตนเองแตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ โดยการพัฒนาปรับปรุงให้มีความโดดเด่น เป็นที่รู้จักของคนสังคม ซึ่งมีผลกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองมีความหมายในเชิงอารมณ์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อคุณค่าของบุคคลนั้นๆ อีกทั้งสอดคล้องกับสิ่งที่กระทำอยู่

สร้างแบรนด์ส่วนบุคคล (the personal branding process: dccm) นั้น เสริมยศ ธรรมรักษ์ (2554: 110-113) ได้อธิบายว่ามีกระบวนการสร้างอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การสำรวจค้นหา (discover) เป็นการสำรวจว่าตนเองเป็นใคร ต้องการอะไรในชีวิต สำรวจเป้าหมายในชีวิต มีแรงบันดาลใจอะไร แรงขับเคลื่อนคืออะไร ในขณะเดียวกันอาจตรวจสอบจากบุคคลรอบข้างว่าคนอื่นพูดถึงเราอย่างไร นอกจากนี้จะต้องสำรวจจุดแข็งที่เหนือกว่าบุคคลอื่น จากนั้นจึงเริ่มสร้างแผนในการพัฒนาขึ้นมาโดยมีการกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2. การสร้าง (create) เป็นขั้นตอนที่ต้องสร้างหรือกำหนดในส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 กลุ่มเป้าหมาย (target group/customer/stakeholders) หมายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ลูกค้า ผู้ชม หัวหน้างาน ลูกน้อง กลุ่มเป้าหมายนี้ชอบหรือไม่ชอบอะไร การทำความเข้าใจในความต้องการ (need) ของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายจะเป็นแนวทางในการกำหนดแก่นแท้หรือจุดยืนของตนเองได้ง่ายขึ้น

- 2.2 แก่นแท้หลักของตนเอง (brand core) คือจุดยืน หรือการนิยามความเป็นตัวเองออกมาด้วยคำหรือข้อความสั้นๆ โดยแก่นแท้หลัก และควรจะมาจากตัวตนของเราอย่างแท้จริง หรือพัฒนามาจากจุดแข็งที่เรามีอยู่ แก่นหลักนี้จะต้องมีความแตกต่าง (differentiation) และมีความสัมพันธ์ (relevance) หรือเป็นสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายต้องการหรืออยากพบเห็น

2.3 เหตุผล ทำไม (reason-why) ควรตอบคำถามให้ได้ว่า “ทำไมต้องเป็นเรา” เพื่อให้ทุกคนเชื่อถือในจุดแข็งของเรา เช่น เมื่อพูดถึงนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของประเทศไทย แล้วต้องนึกถึงบุคคลนี้เป็นต้น เพราะการตอบคำถามเช่นนี้ได้ทันทีและชัดเจนเท่ากับเป็นการสะท้อนไปยังจุดแข็งและบ่งบอกถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ในบุคคลนั้น

2.4 คุณลักษณะหรือบุคลิกของแบรนด์ (brand character or brand personality) การมีบุคลิกที่ชัดเจนว่าเป็นคนแบบใด เช่น สุขุม ฉลาด คิดแตกต่าง เป็นต้น บุคคลนั้น ตอบสนองต่อเรื่องต่างๆ อย่างไรทัศนคติที่มีต่อโลก สังคม หรือสิ่งใดๆ เป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นพื้นฐานของแบรนด์บุคคลทั้งสิ้น

3. การสื่อสาร (communicate) หลังจากสร้างทิศทางของแบรนด์แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการสื่อสารให้บุคคลอื่นเห็นสิ่งที่กำหนดไว้ โดยก่อนที่จะสื่อสารไปยังบุคคลอื่นต้องพิจารณาก่อนว่า กลุ่มผู้รับสารเป้าหมายที่ต้องการสื่อสารด้วยเป็นใคร จากนั้นจึงเลือกสื่อในการนำเสนอเพื่อให้การสื่อสารแบรนด์มีความหมายอย่างแท้จริงผ่านการสื่อสารตนเอง ผู้สร้างแบรนด์จึงต้องสร้างเรื่องราวผ่านแหล่งข้อมูลต่างๆ การหาช่องทางในการประชาสัมพันธ์ตัวเอง ได้แก่ การใช้นามบัตร (business card) แฟ้มสะสมผลงาน (portfolio) ประวัติส่วนบุคคล (resume) จดหมาย และเอกสารอ้างอิงต่างๆ แนวทางใหม่ในการสร้างแบรนด์บุคคล เช่น การสร้างประวัติบุคคลด้วยการนำเสนอผ่านรูปแบบวิดีโอ การสร้างเว็บไซต์ส่วนบุคคล บล็อก รวมถึงสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น face book twitter การให้สัมภาษณ์ในประเด็นที่สอดคล้องกับแก่นแท้ของบุคคล เป็นต้น

4. การรักษาให้คงไว้ (maintain) เมื่อแบรนด์มีความชัดเจนและแข็งแกร่งขึ้นในผลงานใหม่ๆ รวมถึงรางวัลที่ได้รับ การแสดงความเห็นต่างๆ การปรากฏตัวในงานที่สำคัญๆ การนำเสนอความเป็นตัวของตัวเองจะต้องรักษาและคงสภาพความเป็นตัวตนให้คงไว้ หรือความคงเส้นคงวา (consistency) อย่าให้เกิดรอยสะดุด (reamless) เมื่อบุคคลต่างๆ ได้มีโอกาสพบเห็น

ขณะที่ วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2554: ระบบออนไลน์) ระบุว่าแบรนด์ส่วนบุคคลมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. กายภาพ (physical element) คือลักษณะภายนอกที่ผู้อื่นพบเห็น การพูด ภาษาที่ใช้ การแต่งกาย เครือข่ายทางสังคม ความเชื่อมั่น กริยามารยาท ความมีเสน่ห์
2. หลักการ (principle element) หมายถึงหลักในการดำเนินชีวิต ข้อสัจย์ จริงใจ ความดีงาม
3. ปัญญา (intellectual element) เป็นทักษะ ประสบการณ์ การศึกษา ความสามารถ ความเฉลียวฉลาด นวัตกรรมหรือความคิดใหม่ๆ

4. การปฏิบัติ (practical element) หมายถึงการกระทำ ผลงาน ความสำเร็จ ถึงประกาศเกียรติคุณ

สำหรับองค์ประกอบสำคัญในการสร้างชื่อเสียงให้กับแบรนด์ส่วนบุคคลนั้น เสริมยศ ธรรมรักษ์ (2554: 113-116) ได้ให้ทรรศนะที่น่าสนใจดังนี้

1. ความรู้ (knowledge) จะแสดงถึงความชำนาญเฉพาะในขอบเขตที่ตนเองสนใจ
2. ประสบการณ์ (experience) เกิดจากการนำความรู้มาปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ และเกิดประสบการณ์ขึ้นมา
3. ตำแหน่ง (credentials) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสร้างความเชื่อถือให้กับแบรนด์ส่วนบุคคล
4. การสนับสนุนหรือได้รับการแนะนำ (backing) เป็นองค์ประกอบที่มีส่วนในการผลักดันหรือสนับสนุนแบรนด์ส่วนบุคคล
5. ค่านิยมของสังคม (social value) กระบวนการสร้างชื่อเสียงให้กับแบรนด์ส่วนบุคคลมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับระบบสังคมซึ่งถูกกำหนดโดยค่านิยมในบริบททางสังคมอย่างโลกของการศึกษา ตำแหน่ง (credential) อาจมีความสำคัญมากกว่าบริบทอื่น
6. ผู้สนับสนุน (contributors) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการนำมาซึ่งชื่อเสียงของแบรนด์ส่วนบุคคล
7. การเชื่อมต่อหรือการติดต่อกับกลุ่มเป้าหมาย (connections) เป็นปัจจัยในการเชื่อมโยงแบรนด์ส่วนบุคคลให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผ่านกระบวนการสื่อสารช่องทางต่างๆ
8. การแสดงออกด้วยเครื่องหมาย สัญลักษณ์ (signals) เพราะเครื่องหมายจะช่วยประกาศความมีชื่อเสียง สัญลักษณ์นี้จะถูกถ่ายทอดออกมาผ่านงานกราฟฟิกภาพ และมีการตก ย้ำ บ่อยๆ
9. ปฏิกริยาตอบกลับ (feedback) แบรนด์ส่วนบุคคลจะไม่สามารถพิสูจน์ถึงความมีชื่อเสียงของตนเองได้ แต่จะถูกกำหนดโดยความคิดเห็นของสาธารณะชน เป็นการประมวลความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อแบรนด์ส่วนบุคคล
10. บริบท (context) ชื่อเสียงของแบรนด์จะถูกตีความโดยเชื่อมโยงกับบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อม และต้องสอดคล้องกับลักษณะทางสังคม

ภาพ 7 แสดงองค์ประกอบสำคัญในการสร้างชื่อเสียงให้กับแบรนด์ส่วนบุคคล

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแบรนด์ส่วนบุคคล (Personal Brand)

การสร้างแบรนด์ส่วนบุคคล เป็นการสร้างเอกลักษณ์บุคคลที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองและมีความหมายในเชิงอารมณ์ต่อผู้ชมหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับคุณค่าหรือคุณภาพของบุคคลนั้นๆ และสอดคล้องกับงานหรือธุรกิจที่บุคคลนั้นกำลังทำ แนวคิดนี้สามารถนำไปประกอบการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพทิวทัศน์ด้วยกล้องดิจิทัลของนักถ่ายภาพมืออาชีพ โดยนำไปเป็นกรอบในการศึกษากระบวนการสร้างแบรนด์ส่วนบุคคล ได้แก่ การค้นหาตัวตน การสร้างผลงาน การสื่อสาร และการรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล นอกจากนี้ องค์ประกอบด้านกายภาพ เช่น บุคลิกภายนอก การพูด การใช้ภาษา การแต่งกาย เครื่องสำอาง สังกะยม ความเชื่อมั่น กรอยามารยาท ความมีเสน่ห์ องค์ประกอบด้านหลักการ คือการยึดมั่นในความดีงาม ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ องค์ประกอบด้านปัญญา ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ การศึกษา ความสามารถ ความเฉลียวฉลาด ความคิดใหม่ทำใหม่ และองค์ประกอบด้านปฏิบัติ คือ การกระทำ ผลงาน ความสำเร็จ และสิ่งประกาศเกียรติคุณ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่อัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัญลักษณ์วิทยา

ทฤษฎีเชิงสัญญะนั้น วิชา คำรงค์เกียรติศักดิ์ (2544) กล่าวว่า เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับ signs โดยอ้างถึง Charles Peirce ผู้ซึ่งเป็นบิดาแห่งทฤษฎีเชิงสัญญะ ได้ระบุว่า ทฤษฎีเชิงสัญญะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสัญญะของจริงและความหมาย ซึ่งวิชา คำรงค์เกียรติศักดิ์ (2542: 11) ได้อธิบายว่า สัญญะถูกสร้างขึ้นเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ เช่น แหวนหมั้น เป็นสัญญะแทนความผูกพันระหว่างหญิงชาย

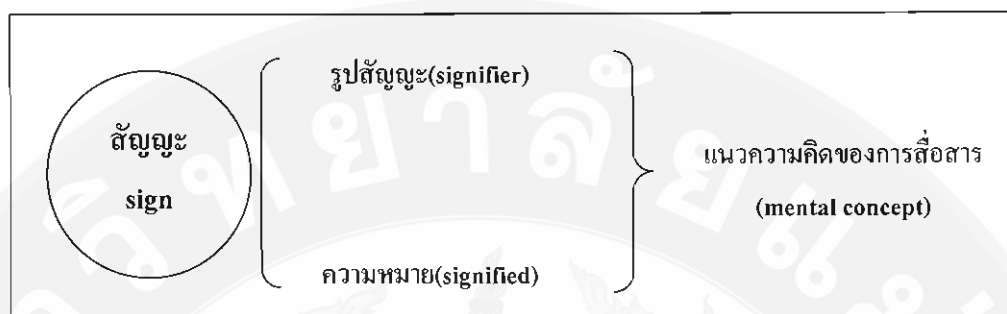
สำหรับการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญะและความหมายสัญญะนั้น Semeion (2544: ระบบออนไลน์) อ้างถึง Saussure ที่อธิบายว่าในทุกๆ สัญญะต้องมีส่วนประกอบทั้ง 2 อย่างได้แก่

1. รูปสัญญะ (Signifier) คือ สิ่งที่เราสามารถรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส เช่น การมองเห็นตัวอักษร รูปภาพ หรือการได้ยินคำพูดที่เปล่งออกมาเป็นเสียง (acoustic-image)
2. ความหมายสัญญะ (Signified) หมายถึง ความหมาย คำนิยามหรือความคิดรวบยอด (concept) ที่เกิดขึ้นในใจหรือในความคิดของผู้รับสาร

ความสัมพันธ์ระหว่างสัญญะแต่ละตัวนั้นเกิดขึ้นโดยคราะว่าด้วยความแตกต่าง (the logic of difference) หมายถึง ความหมายของสัญญะแต่ละตัวมาจากการเปรียบเทียบกับตัวมันแตกต่างจากสัญญะตัวอื่นๆ ในระบบเดียวกัน ซึ่งหากไม่มีความแตกต่างแล้ว ความหมายก็เกิดขึ้นไม่ได้ ทั้งนี้ความต่างที่ทำให้ค่าความหมายเด่นชัดที่สุดคือความต่างแบบคู่ตรงข้าม (binary opposition) เช่น ขาว-ดำ ดี-เลว ร้อน-เย็น หรืออธิบายอีกอย่างคือ ความหมายของสัญญะหนึ่งเกิดจากความไม่มี หรือไม่เป็นของสัญญะอื่น

ในการวิเคราะห์ถึงความหมายที่ถูกสร้างขึ้นในงานภาพถ่ายหรือภาพนิ่งต่างๆ ต้องพิจารณาถึงรหัสหรือโค้ด (code) ของการเป็นตัวแทนในเชิงเทคนิค (technical representation) และโค้ดของเนื้อหา (codes of content) รหัสหรือหลักเกณฑ์ของการเป็นตัวแทนเชิงเทคนิค (Codes of technical representation) นั้นเราสามารถวิเคราะห์ภาพถ่ายจากการตั้งคำถาม เช่น คุณใช้เทคนิคอะไรในการถ่ายภาพนี้? คำตอบที่ได้รับอาจจะเป็น มุมกล้อง องค์ประกอบภาพ การโฟกัส การจัดแสง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะให้การสนับสนุนถึงความหมายของภาพดังกล่าว สำหรับรหัสหรือหลักเกณฑ์ของเนื้อหา (codes of content) สามารถวิเคราะห์ภาพต่างๆ ได้โดยถามคำถาม เช่น คุณคิดหรือวางแผนอะไรก่อนถ่ายภาพนี้? ซึ่งคำตอบต่อคำถามดังกล่าวอาจรวมประเด็นเรื่องวัตถุ ฉาก สถานที่ และสีสัน ปัจจัยทั้งหมดเหล่านี้ช่วยสนับสนุนถึงความหมายของภาพ ดังนั้น รหัสเกี่ยวกับภาพตัวแทนในเชิงเทคนิค (codes of technical representation) และหลักเกณฑ์หรือรหัสเกี่ยวกับ

เนื้อหา (codes of content) ต้องวิเคราะห์ออกมาว่า ปัจจัยเหล่านี้ให้การสนับสนุนเรื่องราวอย่างไร (สมเกียรติ ตั้งนโม, 2554: ระบบออนไลน์)

ภาพ 8 แสดงการสื่อความหมายของสัญลักษณ์

สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัญลักษณ์วิทยา

เป็นทฤษฎีที่งานวิจัยนี้ใช้อธิบายสิ่งที่สร้างขึ้นมาแทนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่ออธิบายกระบวนการสื่อความหมายที่ปรากฏในภาพสารคดี ซึ่งจะสะท้อนไปถึงแนวความคิดของนักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพผู้สร้างสัญลักษณ์นั้นๆ ขึ้นมาว่าเหตุใดจึงเลือกสื่อความหมายดังกล่าว ทั้งความหมายที่สื่อออกมาโดยตรงและความหมายนัยประหวัด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อความหมายด้วยภาพ

ภาพมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนอย่างมากมาย และภาพต่างๆ ทำให้คนเราต้องมีการแปลความหมายของภาพให้เข้าใจ และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งนอกจากการสื่อความหมายด้วยการพูดและการเขียน (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2554: 39)

“ภาพหนึ่งภาพสามารถแทนคำพูดได้นับหมื่นนับแสนคำ ทว่าคำพูดหลายล้านคำอาจเทียบไม่ได้กับภาพเพียงภาพเดียว” เพราะภาพถ่ายมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าคำพูด ภาพทุกภาพที่ถูกถ่ายทอดออกมานั้นจะสามารถสื่อความหมายแทนตัวผู้ส่งสาร ทั้งเรื่องราว ประสบการณ์ รูปทรง พื้นผิว บรรยากาศ แม้กระทั่งอารมณ์ ซึ่งผู้รับสารหรือผู้มองดูภาพนั้นอาจเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากผู้ส่งสารหรือเจ้าของผลงานภาพถ่ายเอง (อำนวยการ นฤจำรัส, 2553: 185; สมาน เถระการ, 2548: 15 และ ณรงค์ สมพงษ์, 2545: 11)

การสื่อสารด้วยภาพเป็นกระบวนการที่มีการขับเคลื่อนอย่างไม่หยุดยั้ง นับตั้งแต่ภาพเขียนบนผนังถ้ำของมนุษย์ในยุคดึกดำบรรพ์ จนกระทั่งถึงยุคปัจจุบันที่มีการสร้างสรรค์รูปแบบและกระบวนการสื่อสารด้วยภาพ พร้อมๆกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางการมองเห็นมาอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยต่างก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำการสื่อสารเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยการสื่อสารด้วยภาพ ถือเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญทางหนึ่งที่มีความเป็นรูปธรรมและเป็นสื่อกลางที่นำมาใช้เป็นตัวแทนในการสื่อสารหมายถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ อีกทั้งการมองเห็นก็เป็นธรรมชาติในการรับรู้อย่างแรกของมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูง (กฤษณ์ ทองเลิศ, 2554: 8)

วิชา คำรงเกียรติศักดิ์ (2554: 51-52) ระบุว่า ในเรื่อง visual literacy สื่อการสอนที่สำคัญในการฝึกทักษะและทำกิจกรรมคือภาพ และภาพที่มีลักษณะที่ดีและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการเรียน มีสิ่งที่ควรคำนึงอยู่ 4 ประการ

ประการแรก มีการจัดองค์ประกอบดี (good composition) ทั้งการจัดวางตำแหน่งและทิศทางของเส้นต่างๆ เพื่อเกิดความสมดุล มีการให้แสง สี และเงาที่ดี มีจุดสนใจอยู่ในภาพ ซึ่งไม่นิยมวางไว้ตรงกลางภาพ แต่ในบางครั้ง ภาพบางภาพอาจไม่มีจุดสนใจ เช่น ภาพฝูงชน หรือภาพทรงเรขาคณิต เพราะภาพเหล่านี้ผู้ถ่ายภาพมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากกว่าการแสดงรายละเอียดต่างๆ

ประการที่สอง สื่อความหมายได้ชัดเจน (clear communication) โดยมีการจำกัดสิ่งที่จะเน้นว่าคืออะไร เพื่อให้ผู้ดูจะได้ทราบถึงสิ่งที่ต้องการสื่อความหมายนั้นได้อย่างถูกต้อง

ประการที่สาม มีสีที่เห็นได้จริงจัง (effective color) สีที่เห็นควรเป็นจริงอย่างธรรมชาติ

ประการสุดท้าย คือ มีความตัดกันและคมชัด (good contrast and sharpness) ภาพที่มีองค์ประกอบดี มีการเน้นส่วนสำคัญอย่างเด่นชัด และมีการให้แสง สี และเงาคมชัด จะทำให้ภาพนั้นดูน่าสนใจมากกว่าภาพที่ไม่เน้นส่วนสำคัญหรือไม่มีความตัดกันซึ่งจะทำให้ภาพดูแบน และไม่น่าสนใจ

ในการออกแบบภาพ มีสิ่งที่ควรคำนึงคือ 1) เพื่อเลือก (select) ได้แก่ การจัดภาพ (arrangement) ความสมดุลของภาพ (balance) และสี (color) 2) เพื่อเพิ่ม (to maximize) ได้แก่ การเคลื่อนไหว (dynamics) การเน้น (emphasis) ลักษณะที่ตรงกับความเป็นจริง (fidelity) และความกลมกลืนของลายเส้น (graphic harmony)

สรุปการสื่อความหมายด้วยภาพ

การสื่อความหมายด้วยภาพ มีจุดประสงค์เพื่อโยงความคิดหรือความรู้สึกให้เห็น พ้องต้องกันของนักถ่ายภาพไปยังผู้ชมภาพ และการสื่อความหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพสารคดี ทองเที้ยว ประกอบด้วย เรื่องราว การสื่อความหมาย บรรยายภาพ และอารมณ์ของภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีทองเที้ยวมืออาชีพ

ความหมายของนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีทองเที้ยว

นักถ่ายภาพสารคดีควรมีคุณลักษณะที่ ไวต่อความรู้สึก (sensitive) เช่น รู้สึกถึงความพอใจหรือไม่พอใจของข้าบเจด มีความเมตตา (compassionate) จะต้องไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ทรหดอดทนต่อความยากลำบาก (patient) ต้องอดทนอดกลั้น (tolerant) ต่อความกดดันต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อยากรู้อยากเห็น แต่ไม่สอดรู้สอดเห็น (nosey) เข้ากับผู้คนทุกประเภทได้ง่าย เด็ดขาดในการตัดสินใจและหนักแน่น (assertive) แต่ไม่ก้าวร้าว (ฐิติพร เกษโกวิท, 2546; อำนวยพร บุญจรัส, 2553) นอกจากคุณลักษณะประจำตัวดังกล่าวแล้ว ช่างภาพสารคดีที่ดีควรมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะต่างๆ คอไปนี้ด้วย คือ

1. ต้องรู้จักผู้อ่าน วิธีที่จะทำให้รู้จักหรือเข้าใจผู้อ่านในขั้นแรกคือดูว่าภาพถ่ายให้หนังสือประเภทไหน เช่น วารสาร นิตยสาร หรือสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เพราะประเภทของหนังสือ จะช่วยให้ทราบประเภทของผู้อ่านที่มีความต้องการและความสนใจแตกต่างกัน
2. ต้องมีความรู้เรื่องเนื้อหาข่าวสาร (message) งานของช่างภาพคือการบอกผู้ดูว่า เกิดอะไรขึ้น ดังนั้นก่อนที่จะบอกหรือสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ไปยังผู้ดูหรือผู้อ่าน ช่างภาพต้องเข้าใจ และรู้เรื่องที่เกิดขึ้นดีกว่าและมากกว่าคนอื่น ๆ การเริ่มต้นด้วยการสำรวจวิจัย (research) และหาข้อมูลด้วยการอ่านและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ให้มากที่สุดก่อนลงมือทำงานก็เป็นวิธีที่ดี
3. ต้องมีทักษะหรือความสามารถในการคาดหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ
 - 3.1 การคาดหมายในระยะเวลาที่ยาวนานหรือแนวโน้มต่าง ๆ (trend)
 - 3.2 การคาดหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นการเฉพาะ (specific event)
 - 3.3 การคาดหมายขณะอยู่ในเหตุการณ์นั้น (moment within event) หมายถึง สัญชาตญาณในการคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในวินาทีนั้น

3.4 ต้องแสดงให้เห็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับผู้คน เมื่ออยู่ในเหตุการณ์อย่าลืมถ่ายภาพที่เป็นหัวใจสำคัญของเรื่องราวที่ต้องการจะบอกหรือสื่อสารไปยังผู้ดูหรือผู้อ่าน และที่สำคัญควรถ่ายภาพให้เห็นว่ากิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นสร้างผลกระทบโดยตรงต่อพวกเขาอย่างไร

การค้นพบนี้ สอดคล้องกับงานเขียนของอำนาจพร บุญจำรัส (2553) ที่ระบุว่า ผู้ถ่ายภาพต้องสามารถคาดหมายสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อไม่พลาดขั้นตอนหรือภาพสำคัญ ต้องมีความรู้เรื่องเหตุการณ์ และบางสถานการณ์ช่างภาพต้องแสดงเป็นผู้กำกับภาพด้วย

นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพระดับโลก

George Steinmetz นักถ่ายภาพอิสระของ National Geographic และ GEO นักถ่ายภาพเจ้าของคำคมที่ว่า “กล้องถ่ายภาพเป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่ง ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะฝนจะตกหรือพายุจะมา จงถ่ายภาพเข้าไว้ ภาพถ่ายย่อมสำคัญกว่ากล้อง” และ “ควรถ่ายภาพแต่ละสถานที่ให้ได้มากที่สุดไม่ว่าสภาพอากาศจะเป็นอย่างไร และจงถ่ายภาพตามสภาพความเป็นจริง ปลดปล่อยให้แต่ละสถานที่บอกเล่าเรื่องราวของตน” เอกลักษณ์ของภาพ George Steinmetz คือ สีสด สะอาด และส่วนใหญ่เป็นภาพมุมสูง และเป็นภาพมุมกว้าง (George Steinmetz, 2554: ระบบออนไลน์)

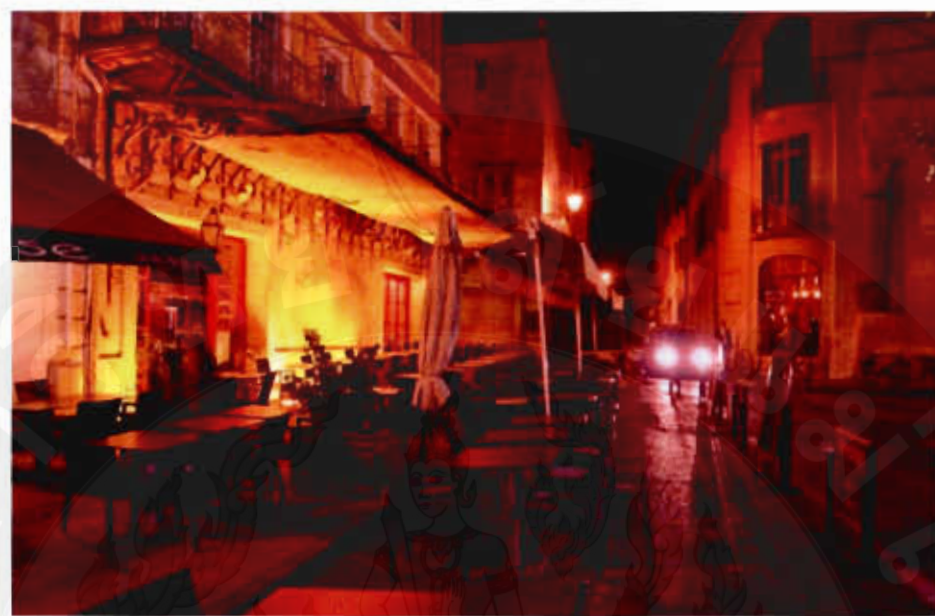
ภาพ 9 Views of La Paz valley with laundry out to dry in a backyard of Alto Munyapata

ภาพ 10 Dead sea

ที่มา: George Steinmetz (2554: ระบบออนไลน์)

Jim Richardson เป็นนักข่าว นักถ่ายภาพสารคดีอิสระแนววิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของ National Geographic และเป็น editor ของนิตยสาร National Geographic Traveler ถูกขนานนามว่าเป็นนักถ่ายภาพ 1 ใน 45 ของระดับโลก และเป็น “ตำนานหลังเลนส์” เทคนิคการถ่ายภาพสารคดีของ Jim คือ “ทำการบ้านก่อนถ่ายทำ” ซึ่งคือ ก่อนที่จะไปถ่ายภาพสารคดีแต่ละเรื่อง ต้องค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อน และเข้าไปอยู่กับบุคคลท้องถิ่น เพื่อทำความเข้าใจกับเป้าหมายที่จะถ่ายมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งทำภาพถ่ายออกมาเป็นความจริง ความสำเร็จของ Jim มาจากความอดทน และการรอคอยมากกว่าพรสวรรค์ (Jim Richardson, 2554: ระบบออนไลน์)

ภาพ 11 Provence by night

ภาพ 12 Glenfiman, Scotland

ที่มา: Jim Richardson (2554: ระบบออนไลน์)

Steve McCurry เป็นนักข่าว นักถ่ายภาพสารคดี และวิทยากรด้านการถ่ายภาพชื่อดังทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นนักถ่ายภาพสารคดีผู้นำแถบเอเชีย เป็นนักถ่ายภาพ 1 ใน 10 ของระดับโลก Steve พูดว่า หน้าทีของผมคือ บันทึกความแตกต่างระหว่างความเป็นจริงกับความเป็นฝัน ความสำเร็จของ Steve คือเพราะว่าเขาสามารถเข้าไปอยู่กับบุคคลท้องถิ่นได้ ใช้วิถีชีวิตของท้องถิ่นได้ จนกระทั่งเข้าใจความคิด ความเชื่อของบุคคลคนในท้องถิ่น อัตลักษณ์ของภาพของ Steve คือ เล่าเรื่องด้วยดวงตา จากสายตาสามารถอ่านความรู้สึกของคนได้ ซึ่งก็สามารถเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของเขาเป็นอย่างไร อยู่ภายใต้สังคมอย่างไร เช่น ภาพ “Sharbat Gula” ซึ่งเป็นภาพที่มีอิทธิพลมาก (Liddell, 2007: ระบบออนไลน์)

ภาพ 13 Tibet 2001

ภาพ 14 Holi Festival Rajasthan, India ปี 1996

ที่มา: Liddell (2007: ระบบออนไลน์)

จากนักถ่ายภาพดังกล่าวนี้ สามารถสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน เช่น อัตลักษณ์ของ George Steinmetz คือสีสด ละเอียด และส่วนใหญ่เป็นภาพมุมสูง และเป็นภาพมุมกว้าง อัตลักษณ์ของ Jim Richardson คือเน้นวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของเป้าหมาย อัตลักษณ์ของ Steve McCurry คือเล่าเรื่องด้วยดวงตา ซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับนักถ่ายภาพปัจจุบัน ที่จะได้ศึกษารูปแบบการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว การสื่อความหมาย เทคนิคการถ่ายภาพและการรักษาอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพ และสามารถสรุปได้ว่านักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีมืออาชีพต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นนักถ่ายภาพที่มีผลงานการตีพิมพ์ หรือหนังสือเฉพาะกิจ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานภาพถ่ายสารคดีผ่านสื่อออนไลน์
2. เป็นนักถ่ายภาพที่ได้รับรางวัลจากการส่งภาพถ่ายสารคดีเข้าประกวดระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ
3. เป็นนักถ่ายภาพที่เป็นอาจารย์พิเศษ วิทยากรบรรยายด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

สรุปความหมายของนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ

การวิจัยนี้ได้นำคุณสมบัติของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพและนักถ่ายภาพระดับโลกมาวิเคราะห์และอธิบายความเป็นนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพที่แท้จริง ซึ่งเป็นส่วนประกอบในการแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษณ์ ทองเลิศ และคณะ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “เกณฑ์การประเมินคุณค่าผลงานภาพถ่ายเชิงวารสารศาสตร์ของนักศึกษาในมุมมองของผู้เรียนการถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์” ผลการวิจัยพบว่าเกณฑ์การประเมินคุณค่าผลงานภาพถ่ายเชิงวารสารคดีที่นักศึกษายอมรับประกอบด้วยเกณฑ์ 7 ประการ ได้แก่ 1) การใช้คุณค่าของแสงเงาเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ในภาพ 2) การใช้บุคคลเป็นองค์ประกอบในการสื่อเรื่องราวความหมาย 3) การใช้หลักทัศนียมิติในการจัดองค์ประกอบภาพ 4) ภาพแสดงการเคลื่อนไหวของเรื่องราวเหตุการณ์ 5) มีการใช้มุมกล้องที่แตกต่างจากมุมมองสายตาปกติ 6) ภาพถ่ายสะท้อนความเป็นจริงของเหตุการณ์ และ 7) ภาพแสดงภาพรวมทั้งหมดของเหตุการณ์ ในขณะที่เกณฑ์การประเมินคุณค่าผลงานภาพถ่ายข่าวกีฬาประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) การใช้มุมกล้องสื่อความสามารถของนักกีฬา 2) ภาพสื่อสารความแข็งแกร่งผ่านลักษณะกล้ามเนื้อของนักกีฬา 3) ภาพแสดงการหยุดความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ได้ดี 4) ภาพแสดงอารมณ์จากสีหน้านักกีฬาอย่างชัดเจน 5) การเลือกใช้ฉากหลังที่ทำให้นักกีฬามีความโดดเด่น และ 6) ภาพทำให้เกิดจินตนาการถึงความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์

ต่อสิต กลีบบัว (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การเมืองในการถ่ายภาพท่องเที่ยว: การครอบงำและการต่อรองทางวัฒนธรรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความโน้มเอียงทางอุปนิสัย รสนิยมด้านการถ่ายภาพท่องเที่ยว และการบริโภคภาพถ่ายท่องเที่ยวของกลุ่มคนในแวดวงของนักถ่ายภาพท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า การถ่ายภาพและภาพถ่ายท่องเที่ยวสำหรับบางคนที่อาจมองว่าเป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีบทบาทแค่เพียงการบันทึกความทรงจำร่วมกันของคนในสังคมนั้น แท้จริงแล้วการถ่ายภาพและภาพถ่ายท่องเที่ยวสามารถเป็นรูปแบบหรือพื้นที่ทางการเมืองได้ ซึ่งคือต่อเมื่อ “เกิดการปะทะสังสรรค์” ซึ่งกันและกันของกลุ่มคนในแวดวงต่างๆ โดยผ่านสิ่งที่เรียกว่ารสนิยมและความโน้มเอียงทางอุปนิสัย

จากการวิเคราะห์ลักษณะการปะทะสังสรรค์กันระหว่างกลุ่มคนในแวดวงต่างๆ ยังพบอีกนัยหนึ่งว่า ยิ่งกลุ่มแวดวงที่สั่งสม ถูกครอบงำจากทุนความรู้ด้านการถ่ายภาพเท่าใด การแสดงออกของกลุ่มแวดวงดังกล่าวก็มีแนวโน้มของการพยายามเข้าไปครอบงำทางความคิดด้านการถ่ายภาพและสร้างความชอบธรรมให้การถ่ายภาพในแบบฉบับของตนเองมากเท่านั้น

สุทธ มิตโก (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การทำงานถ่ายภาพดิจิทัลของช่างภาพอาชีพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทำงานถ่ายภาพดิจิทัลของช่างภาพอาชีพ และทัศนคติของช่างภาพอาชีพที่ทำงานถ่ายภาพดิจิทัล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า นวัตกรรม การถ่ายภาพระบบดิจิทัลในระดับช่างภาพอาชีพที่ใช้ (Digital Camera Back) ถือว่าเป็นที่ยอมรับของช่างภาพอาชีพ หลังจากช่างภาพได้ทำการเปรียบเทียบ และประเมินผลได้ ผลเสียของ นวัตกรรม การถ่ายภาพระบบดิจิทัล กับผลประโยชน์ของช่างภาพอาชีพเองแล้ว จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมหันมาใช้นวัตกรรมใหม่ สามารถสนองตอบความต้องการของลูกค้าได้ ไร้ขีดจำกัด ไม่สิ้นเปลืองฟิล์ม และเวลาอีกต่อไป ส่วนรูปแบบการทำงานถ่ายภาพระบบดิจิทัลนั้น จะแตกต่างจากระบบการถ่ายภาพด้วยฟิล์ม เฉพาะตัว Sensor รับภาพ และอุปกรณ์ต่อพ่วงที่เป็นระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึง Process การจัดการภาพดิจิทัลเท่านั้น ที่แตกต่าง ส่วนความประณีตในการจัดแสง และฝีมือด้านการถ่ายภาพนั้นยังคงรูปแบบเหมือนเดิมทุกประการ ส่วนปัญหาและอุปสรรคต่อช่างภาพอาชีพในปัจจุบันที่ทำการถ่ายภาพระบบดิจิทัล คือความสามารถด้านการควบคุมสี (Colour Management) ของช่างภาพเอง ที่ต้องเรียนรู้ ฝึกฝนตนเองขึ้นมาให้มีความชำนาญ โดยไม่ต้องอาศัยผู้ช่วยด้านคอมพิวเตอร์ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องรู้ เพื่อการทำงานถ่ายภาพในระดับมืออาชีพอย่างแท้จริง

ภาคสรุป

จากการตรวจเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ สามารถสรุปได้ว่าการวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่สำคัญคือ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว เป็นแนวคิดหลักของงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความหมายของภาพถ่ายสารคดี และภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ประเภทของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ความคิดหรือหลักการที่ใช้ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว อุปกรณ์หลักและอุปกรณ์เสริมที่นักถ่ายภาพมืออาชีพใช้ในการถ่ายภาพ เทคนิคการควบคุมกล้อง การจัด

องค์ประกอบภาพ ตลอดจนนำแนวคิดนี้มาวิเคราะห์ทั้งในส่วนผลงานภาพถ่ายและคุณสมบัติส่วนตัวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

2. สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแบรนด์ส่วนบุคคล การสร้างแบรนด์ส่วนบุคคล เป็นการสร้างเอกลักษณ์บุคคลที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองและมีความหมายในเชิงอารมณ์ต่อผู้ชมหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับคุณค่าหรือ คุณภาพของบุคคลนั้นๆ และสอดคล้องกับงานหรือธุรกิจที่บุคคลนั้นกำลังทำ แนวคิดนี้สามารถ นำไปประกอบการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพทิวทัศน์ด้วยกล้องดิจิทัลของนัก ถ่ายภาพมืออาชีพ โดยนำไปเป็นกรอบในการศึกษา กระบวนการสร้างแบรนด์ส่วนบุคคล ได้แก่ การค้นหาตัวตน การสร้างผลงาน การสื่อสาร และการรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล นอกจากนี้องค์ประกอบด้านกายภาพ เช่น บุคลิกภายนอก การพูด การใช้ ภาษา การแต่งกาย เครือข่ายทาง สังคม ความเชื่อมั่น กรอขามารยาท ความมีเสน่ห์ องค์ประกอบด้าน หลักการ คือการยึดมั่นในความ ดีงาม ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ องค์ประกอบด้านปัญญา ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ การศึกษา ความสามารถ ความเฉลียวฉลาด ความคิดใหม่ทำใหม่ และ องค์ประกอบด้านปฏิบัติ คือ การกระทำ ผลงาน ความสำเร็จ และสิ่งประกาศเกียรติคุณ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่อัตลักษณ์ของนัก ถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ

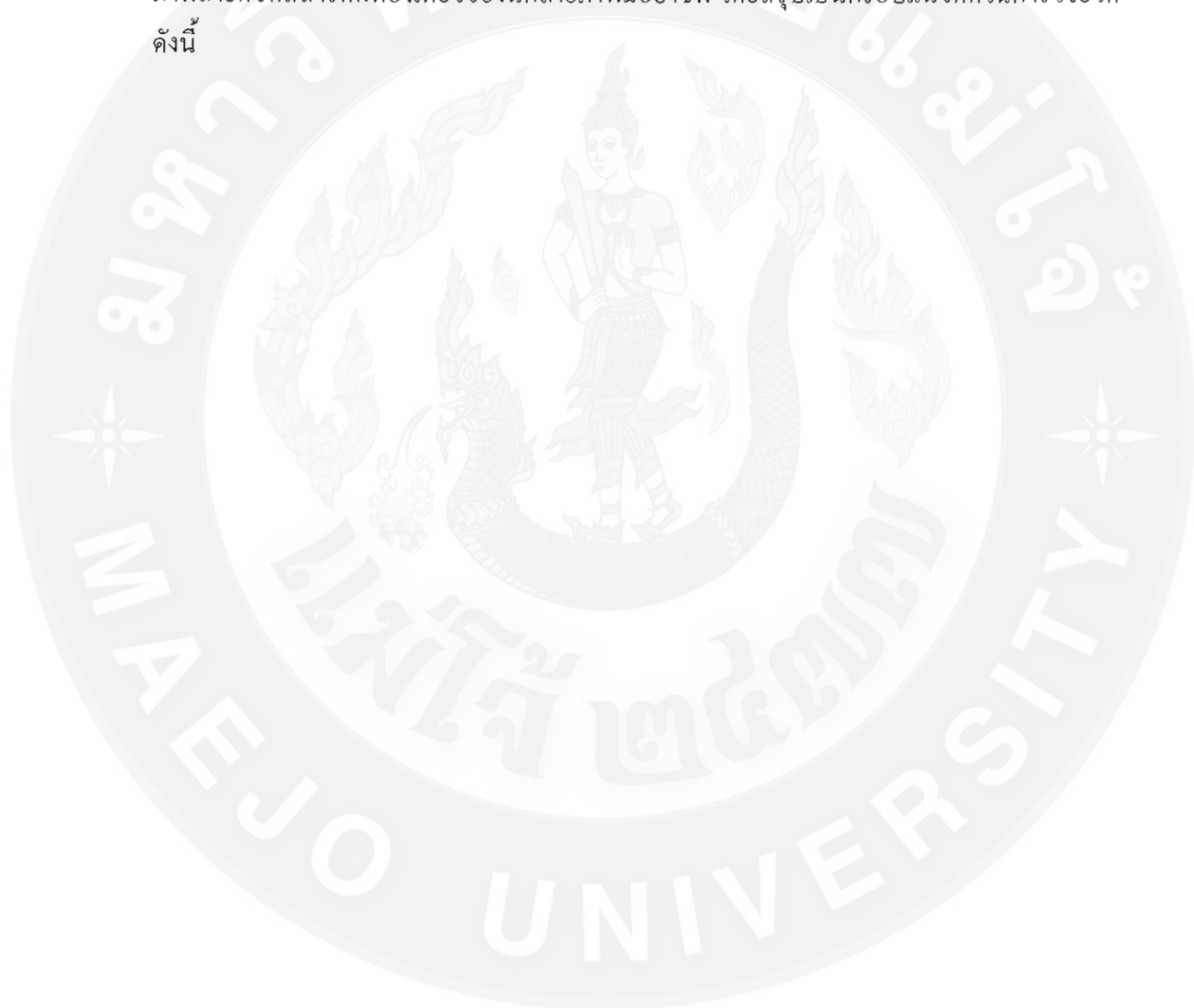
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสัญลักษณ์วิทยา (semiology) เป็นทฤษฎีที่งานวิจัยนี้ใช้อธิบายสิ่งที่สร้างขึ้นมาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่ออธิบายกระบวนการสื่อความหมายที่ปรากฏในภาพสารคดี ซึ่งจะสะท้อนไปถึงแนวความคิดของนักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพผู้สร้างสัญลักษณ์นั้นๆ ขึ้นมาว่าเหตุใดจึงเลือกสื่อความหมายดังกล่าว ทั้งความหมายที่สื่อออกมาโดยตรงและความหมายนัยประหวัด

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อความหมายด้วยภาพ การสื่อความหมายด้วยภาพ มีจุดประสงค์เพื่อโยงความคิดหรือความรู้สึกให้เห็นพ้องต้องกันของนักถ่ายภาพไปยังผู้ชมภาพ และการสื่อความหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ประกอบด้วย เรื่องราว การสื่อความหมาย บรรยายภาพ และอารมณ์ของภาพ

5. ความหมายของนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ การวิจัยนี้ได้นำคุณสมบัติของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพมาวิเคราะห์และอธิบายความเป็นนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพที่แท้จริง ซึ่งเป็นส่วนประกอบในการแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ

จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดที่กล่าวมาแสดงให้เห็นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่ตัวตนของช่างภาพ ทั้งลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ในด้านต่างๆที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างเฉพาะบุคคล และ

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ รวมไปถึงกระบวนการคิด วิชิตคิด การสื่อความหมายของภาพ เทคนิค และวิธีการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยมีความหมายของนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพที่ต้องอาศัยคุณสมบัติของนักถ่ายภาพมืออาชีพเพื่อได้ภาพที่มีคุณค่า ซึ่งทั้งหมดเป็นกระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวที่มีผลต่ออัตลักษณ์ความเป็นตัวตนที่โดดเด่นและแตกต่างของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

ภาพ 15 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อนำเอาข้อมูลทั้งหมดประมวลเพื่อเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์องค์ความรู้ ด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวด้วยวิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยมีรายละเอียดดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักถ่ายภาพมืออาชีพในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพจำนวน 8 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) ในการสุ่มตัวอย่าง โดยมีเกณฑ์การกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. เป็นนักถ่ายภาพที่มีผลงานการตีพิมพ์ หรือหนังสือเฉพาะกิจ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานภาพถ่ายสารคดีผ่านสื่อออนไลน์
2. เป็นนักถ่ายภาพที่ได้รับรางวัลจากการส่งภาพถ่ายสารคดีเข้าประกวดระดับชาติ
3. เป็นนักถ่ายภาพที่เป็นอาจารย์พิเศษ วิทยากรบรรยายด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

บุคคลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ต้องมีคุณสมบัติในการคัดเลือกผ่านเกณฑ์ดังกล่าวนี้อย่างน้อย 3 ข้อ และกำหนดโดยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างนักถ่ายภาพประเภทสารคดีท่องเที่ยว ออกเป็น 2 ประเภท ดังตาราง

ตาราง 1 การกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

คุณสมบัติ/เกณฑ์	ประเภท		
	ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม	ธรรมชาติ	รวม (คน)
1. ได้รับรางวัลระดับชาติหรือ อาจารย์พิเศษหรือวิทยากร	2	3	5
2. มีผลงานการตีพิมพ์หรือ อาจารย์ พิเศษหรือวิทยากร	2	1	3
รวม (คน)	4	4	8

1. ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม จำนวน 4 คน ได้แก่
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, เกรียงไกร ไวยกิจ, อุดุล ตันชโกสัย และ กิ่งทอง มหาพรไพศาล

2. ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวธรรมชาติ จำนวน 4 คน ได้แก่ วิศาล น้ำค้าง, พชร
(สุรเดช) วงศ์สินหลัง, บารมี เต็มบุญเกียรติ และ จามิกร สุขทรามร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมี
เครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-Interview) พัฒนาจาก
กรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่นำมาศึกษา เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-End Question)
ประกอบด้วยแนวคำถามดังนี้

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์ เป็นการศึกษาลักษณะทาง
ประชากรศาสตร์ของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่มีผลต่อกระบวนการคิด การค้นหาตัวตน ลักษณะพิเศษ
ที่โดดเด่นของนักถ่ายภาพ ความเชื่อ แรงบันดาลใจ หลักคิดและสภาพแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวที่มีบุคลิกของตนเอง มีความโดดเด่น มีความเป็นเอกลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่เป็นทักษะการถ่ายภาพเฉพาะตัว

ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับเทคนิคในการสร้างผลงาน และสร้างชื่อเสียง เพื่อให้เกิดความโดดเด่น ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวที่ได้รับรางวัล การปรากฏตัวในงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงภาพถ่าย การรักษาคุณภาพ คุณค่า การเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว

3. เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ

4. สมุดจดบันทึก

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นในการศึกษาครั้งนี้ สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดและมีความแม่นยำในการวัด ผู้วิจัยได้ทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามให้มีความครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งพิจารณาถึงโครงสร้าง เนื้อหา และการใช้ภาษาที่ถูกต้อง

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เดิมไปตรวจสอบกับกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งในเวลาและสถานที่ที่ต่างกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขออนุญาตจากประธานกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาการสื่อสารดิจิทัล คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในการจัดทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

2. ขึ้นเตรียมการสำหรับเก็บข้อมูล เตรียมความพร้อมก่อนเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง แม่นยำและน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยการค้นคว้า การรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลงานวิจัย บทความ ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากแหล่งความรู้ต่างๆ เพิ่มเติม และเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างโดยเริ่มต้นอย่างไม่เป็นทางการ โดยการแนะนำตัว สร้างความสนิทสนมคุ้นเคย ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีทั้งสื่อออนไลน์ และโทรศัพท์ เป็นเวลาอย่างน้อย 1-2 เดือน เพื่อขอทราบข้อมูลที่เป็นจริง พร้อมเงื่อนไขในการขอตัวอย่างภาพสารคดีท่องเที่ยวเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์

3. ขึ้นการเก็บข้อมูล เป็นการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมโดยการเข้าไปสังเกตพฤติกรรมและผลงานภาพถ่ายของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งติดต่อสื่อสารกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และสูงวัยให้มั่นใจว่าได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจริง และทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตามกรอบที่ตั้งไว้เป็นจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งต่างเวลาและต่างสถานที่กันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ

4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลับไปให้กลุ่มตัวอย่างอ่านทบทวนว่า ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและการตีความนั้นมีความเที่ยงตรงตามที่กลุ่มเป้าหมายคิดและยึดเป็นแนวทางในการถ่ายภาพอยู่หรือไม่ แล้วจึงแก้ไขเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ในภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับแบรนด์ส่วนบุคคล ทฤษฎีสัญญาวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมายด้วยภาพ และแนวคิดความหมายของนักถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

เพื่อศึกษาการสื่อความหมายในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ และการสร้างอัตลักษณ์ในภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

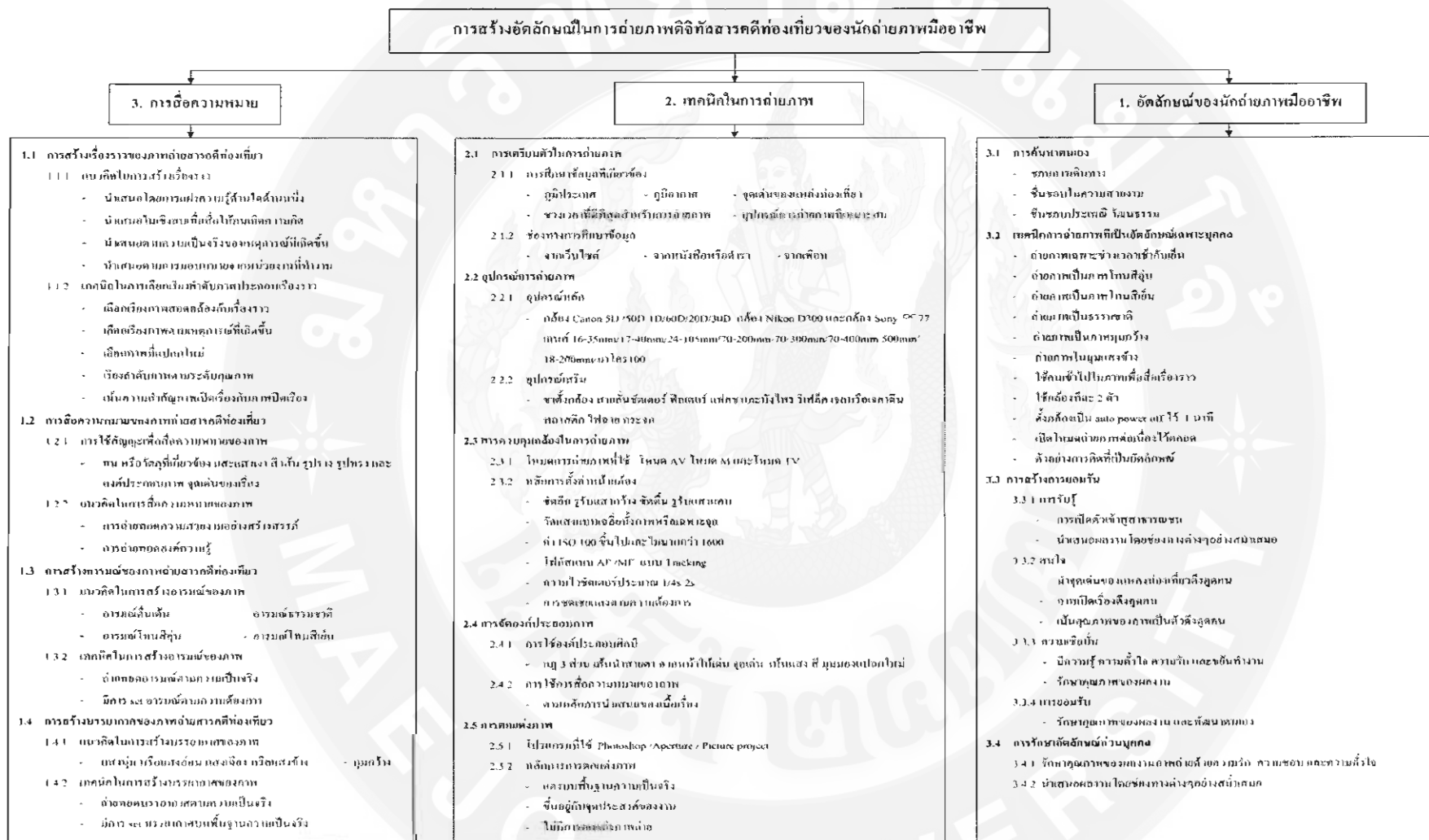
ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหารายละเอียดของผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

ตอนที่ 4 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

ภาพ 16 ฟังการอภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาวิจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพของประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือนักถ่ายภาพสารคดีเชิงธรรมชาติ และนักถ่ายภาพสารคดีเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม กลุ่มละ 4 คน ดังปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่าง	เพศ	อายุ (ปี)	การศึกษา	ประสบการณ์ถ่ายภาพ (ปี)	เกณฑ์ /คุณสมบัติ
ประเภทธรรมชาติ วิศาล น้ำค้าง	ชาย	56	ปริญญาตรี	19	1. รางวัลการประกวดการถ่ายภาพระดับประเทศ/นานาชาติจำนวนมากกว่า 100 รางวัล และวิทยากรด้านถ่ายภาพ 2. นักเขียน/ถ่ายภาพอนุสาร าสท /nature explorer และร่วมจัดนิทรรศการภาพถ่าย
เพชร วงศ์สินหล่ง	ชาย	46	ปริญญาตรี	28	1. วิทยากรด้านการถ่ายภาพ 2. บรรณาธิการนิตยสาร exposure นักเขียน/นักถ่ายภาพ
จามิกร สุขทรวมร	ชาย	39	ปริญญาตรี	16	1. รางวัลการประกวดการถ่ายภาพ ระดับประเทศและนานาชาติจำนวนมาก และวิทยากรด้านถ่ายภาพ 2. นักถ่ายภาพอิสระ ตีพิมพ์นิตยสาร ถ่ายภาพจำนวนหลายฉบับ และร่วมจัดนิทรรศการภาพถ่าย

ตาราง 2 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	เพศ	อายุ (ปี)	การศึกษา	ประสบการณ์ถ่ายภาพ (ปี)	เกณฑ์ / คุณสมบัติ
บารมี เต็มบุญเกียรติ	ชาย	37	ปริญญาตรี	10	1. รางวัลการประกวดการถ่ายภาพระดับประเทศและนานาชาติจำนวนมาก และวิทยากรด้านถ่ายภาพ 2. นักถ่ายภาพอิสระ ตีพิมพ์นิตยสารถ่ายภาพจำนวนหลายฉบับและร่วมจัดนิทรรศการภาพถ่าย
ประเภทศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม วรรณพันธ์ ชั่วกาลทิพากร	ชาย	58	ปริญญาเอก	36	1. รางวัลการประกวดการถ่ายภาพระดับประเทศและนานาชาติจำนวนมาก กว่า รางวัล 100 และวิทยากรด้านถ่ายภาพ 2. ผู้จัดการบริษัท โฟโต้ฮอปบี้ จำกัด จำหน่ายกล้องถ่ายภาพและอุปกรณ์ และช่างภาพอิสระ
เกรียงไกร ไวกิจ	ชาย	55	ปริญญาตรี	28	1. รางวัลการประกวดการถ่ายภาพระดับประเทศและนานาชาติจำนวนมาก และวิทยากรด้านถ่ายภาพ 2. นักเขียน/นักถ่ายภาพอิสระ ตีพิมพ์นิตยสาร ถ่ายภาพจำนวนหลายฉบับ และร่วมจัดนิทรรศการภาพถ่าย
อดุล ตันทโกสัย	ชาย	40	ปริญญาตรี	23	1. วิทยากรด้านถ่ายภาพ 2. นักเขียน/ถ่ายภาพอนุสาร อสท.
กึ่งทอง มหาพรไพศาล	หญิง	41	ปริญญาโท	20	1. วิทยากรด้านถ่ายภาพ 2. นักถ่ายภาพกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้นมีจำนวน 8 คน เป็นเพศชาย 7 คน เพศหญิง 1 คน มีอายุสูงสุด 58 ปี และอายุต่ำสุด 37 ปี จบการศึกษาระดับสูงสุด คือปริญญาเอก และระดับต่ำสุด คือปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการถ่ายภาพมากที่สุด 36 ปี และมีประสบการณ์ในการถ่ายภาพน้อยสุด 10 ปี

รายละเอียดลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูลจำแนกเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของผู้ให้ข้อมูล มีดังนี้

กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

นายวิศาล น้ำค้าง

วันเกิด 12 พฤษภาคม 2499 อายุ 56 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสาขาวิชาดนตรีสากล (คลาสสิก) Trinity

College of Music London

อาชีพปัจจุบัน

- เป็นช่างภาพอิสระให้กับ อนุสาร อ.ส.ท. เป็นช่างภาพประจำนิตยสาร Nature Explorer
- เป็นที่ปรึกษาของสมาคมถ่ายภาพแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ 2555

ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 19 ปี

“...เริ่มต้นอาชีพด้วยการเป็นอาจารย์สอนดนตรี classic ที่โรงเรียนดนตรีสยามกลการ ในกรุงเทพฯ และย้ายมาสอนที่ภาคเหนือในปี พ.ศ. 2521 – 2529 ในปี พ.ศ. 2530 เริ่มธุรกิจส่วนตัวด้าน Painting water color acrylic Batik Painting และในปี พ.ศ. 2536 เริ่มสนใจถ่ายภาพเพื่อเก็บภาพวาดของตนไว้ ในปีเดียวกันก็ได้รับรางวัลจากการส่งภาพเข้าประกวด หลังจากนั้นประมาณปีที่ 2 เริ่มถ่ายโฆษณาในเชียงใหม่ และในปีที่ 3 เปิดสตูดิโอถ่ายภาพ ในปีเดียวกันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเชิญเข้าไปเป็น 1 ใน 50 ช่างภาพทำหนังสือบันทึกแผ่นดินทองลองกาณจนานิเชก ตั้งแต่นั้นมาก็เริ่มถ่ายภาพให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจนถึงวันนี้...”

ภาพ 17 นายวิศาล น้ำค้าง

ภาพ 18 นายพชร (สุรเดช) วงศ์สินหลัง

นายพชร (สุรเดช) วงศ์สินหลัง

วันเกิด 10 พฤศจิกายน 2509 อายุ 46 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ บางเขน

อาชีพปัจจุบัน

- นักถ่ายภาพ/นักเขียน
- ที่ปรึกษาด้านการถ่ายภาพบริษัทเอกชน

ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 28 ปี

“...เริ่มสนใจถ่ายภาพจากการดูภาพถ่ายอันสวยงามของคนอื่น ตอนอายุ 13 ปี ก็เก็บเงินซื้อกล้องเพื่อถ่ายภาพให้สวยเหมือนคนอื่น แล้วก็เรียนรู้การถ่ายภาพด้วยตัวเองไปจนถึงเรียนจบปริญญาตรี แล้วไปทำงานให้กับหนังสือ Nature Explorers 17 ปี โดยที่ไม่ได้อยู่ในช่วงการประกวดภาพ ก็จากสมัครเล่นก็กระโดดก้าวมาเป็นนักเขียนและนักถ่ายภาพมืออาชีพ นับตั้งแต่ปี 2535 ก็ถือว่าเป็นอาชีพแล้ว เริ่มถ่ายสารคดีตั้งแต่เป็นมืออาชีพปีแรกเลย แรงบันดาลใจเกิดจากถ่ายภาพก่อน บางครั้งเขาบอกว่าภาพหนึ่งภาพเล่าเรื่องได้เยอะ แต่จริงๆมันตรงหรือไม่ตรง การเขียนสารคดีก็มาช่วยเสริม ผมว่าทั้งสองอย่างมันเกื้อกูลกัน...”

นายจามิกร สุขทรามร

วันเกิด 25 สิงหาคม 2516 อายุ 39 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสาขาวิศวกรรมโลหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพปัจจุบัน

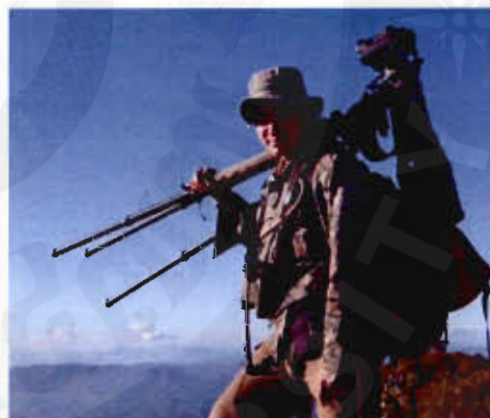
- แผนกโรงหลอม บริษัท GJSTEEL จำกัด (มหาชน)
- ช่างภาพอิสระให้กับนิตยสาร อ.ส.ท.

ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 16 ปี

“...เริ่มจากชอบการเดินทาง รู้สึกว่าควรเก็บความสวยงามระหว่างทางด้วยภาพไว้ ก็เริ่มเรียนรู้ ปฏิบัติไปเรื่อยๆ ตอนประมาณปี 2538 ถ่ายประเพณีบั้ง วิถีชีวิตบ้าง แต่รู้สึกทำได้ไม่ดีเท่ากับการถ่ายภาพธรรมชาติ คือเคยส่งประกวด แต่ของคนอื่นเขาดีกว่าเยอะ รูปที่เราได้รางวัลส่วนใหญ่เป็นธรรมชาติ เราก็เลยสงสัยเราต้องถ่ายภาพธรรมชาติ แล้วถ่ายแล้วก็สนุกด้วย ก็เลยเอาแต่ที่เราถนัดดีกว่า คือเราไม่จำเป็นต้องรู้ทุกเรื่อง ขอให้เรารู้แล้วชอบในสิ่งที่เราทำดีกว่า...”

ภาพ 19 นายจามิกร สุขทรามร

ภาพ 20 นายบาร์มี เต็มบุญเกียรติ

นายบาร์มี เต็มบุญเกียรติ

วันเกิด 22 สิงหาคม 2518 อายุ 37 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

อาชีพปัจจุบัน เป็นช่างภาพอิสระ

ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 10 ปี

“...ผมเป็นประธานชุมนุมการถ่ายภาพตอนสมัยเรียน เริ่มต้นจากจัดประกวดภาพ แล้วก็เอาภาพไปลงที่หนังสือ Advanced Thailand Geographic (ATG) ก็เลยได้มีโอกาสไปพูดคุยกับหนังสือดังกล่าว แล้วได้ทำงานกับหนังสือเล่มดังกล่าว คือตั้งแต่เข้ามาเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพก็คิดว่าเราชอบท่องเที่ยว ชอบถ่ายภาพ ชอบธรรมชาติ เพราะเวลาเราเข้าไปในนั้นมีความสุข ได้ผ่อนคลาย ได้เห็นโลกอีกโลกที่ไม่มีในเมือง พอทำได้ 5 ปี ผมอยากถ่ายภาพได้น้ามากและอยากทำงานตามสไตล์ของตัวเองจึงออกมาทำเป็นช่างภาพอิสระ ทำได้อยู่สัก 2 ปี แล้วไปทำประจำกับหนังสือ Nature Explorer เป็นหนังสือที่เลือกภาพสวยมาก เล่าได้ดี ซึ่งตรงกับสไตล์ของผม ทำมา 2 ปี แล้วรู้สึกที่เราชอบถ่ายสัตว์ป่ามากกว่า ก็เลยกลับมาเป็นช่างภาพอิสระ ...”

กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

นายวรนนท์ ชั่ววาททิพากร

วันเกิด 19 สิงหาคม 2497 อายุ 58 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศิลปะการถ่ายภาพ จากวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

อาชีพปัจจุบัน เป็นผู้จัดการบริษัท โฟโต้ฮอปปี จำกัด จำหน่ายกล้องถ่ายภาพและอุปกรณ์ และช่างภาพอิสระ

ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 36 ปี

“...ถ่ายตั้งแต่อายุตอนประมาณ 15 ปี ชอบเที่ยวไปถ่ายไป เก็บหมดทุกอย่าง ได้ส่งรูปประกวด แล้วได้ที่หนึ่งระดับโลกมา 17 ปี เริ่มถ่ายสารคดีท่องเที่ยวตอนสัก 20 กว่าแล้ว เพราะเราเจออะไรที่สวยๆก็ถ่ายไว้ ไม่มีแรงบันดาลใจอะไรหรอก แค่อยากจะบันทึกสิ่งสวยงามที่เราเห็น...”

นายเกรียงไกร ไวยกิจ

วันเกิด 12 ตุลาคม 2500 อายุ 55 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร

อาชีพปัจจุบัน เป็นช่างภาพอิสระ

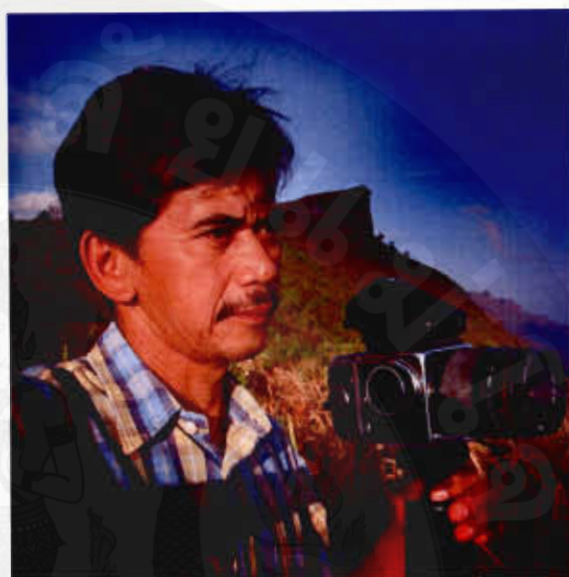
ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 28 ปี

“...เราเรียนศิลปะ เราก็มีความหวังว่าโตขึ้นแล้วอยากเป็นศิลปินมาสร้างสรรค์งาน แต่เราไม่สามารถฝ่าฟันกับความทุกข์ยาก มนุษย์สร้างสรรค์งานได้แต่ต้องดำรงชีพได้ด้วย แล้วก็คิดว่าถ่ายรูปเราก็ชอบนะ ซึ่งมันก็สร้างสรรค์งานให้กับแผ่นดินได้ แล้วเราก็มีความสุข แล้วที่สำคัญทำ

ให้เราดำรงชีพอยู่ได้ด้วย คือเริ่มจากการส่งรูปประกวด พร้อมกับการเขียนสารคดีท่องเที่ยวประกอบภาพถ่ายของเราเอง จนกระทั่งงานที่ได้รางวัลบ่อยครั้งขึ้น คนก็รู้จัก...”

ภาพ 21 นายวรนนท์ ชวัลติพากร

ภาพ 22 นายเกรียงไกร ไวยกิจ

นายอดุล ตัณฑโกศัย

วันเกิด 14 พฤษภาคม 2515 อายุ 40 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต
อาชีพปัจจุบัน

- ช่างภาพอิสระ อนุสาร อ.ส.ท.
- เจ้าของกิจการร้าน Sarika Explorers ประกอบธุรกิจให้บริการ

ท่องเที่ยวผจญภัยในจังหวัดนครนายก

ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 23 ปี

“...ผมถ่ายภาพตั้งแต่ปี 2532 และเริ่มจากการถ่ายรูปด้วยกล้องเล่นธรรมดา ในสมัยเรียนมหาวิทยาลัยผมเริ่มทำงานอาชีพช่างภาพแล้ว เป็นผู้สื่อข่าวสายบันเทิง ตอนนั้นเรียนนิเทศศาสตร์ด้วย ก็มีโอกาสนเป็นผู้สื่อข่าวให้กับหนังสือ TV บันเทิง ถ่ายลักษณะของข่าวบันเทิง ถ่ายดารา ถ่ายคนถ่าย event ต่างๆ แล้วก็ไปเป็นช่างภาพอิสระของ อ.ส.ท. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย...”

นางสาวกึ่งทอง มหาพรไพศาล

อายุ 41 ปี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพปัจจุบัน ช่างภาพ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ 20 ปี

“...คือเรียนจบด้านนี้มาโดยตรง จบแล้วก็รับถ่ายภาพโดยทั่วๆ ไป แล้วก็มารับราชการที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เป็นช่างภาพหลักของที่นี่เกือบ 20 ปีแล้ว แต่ชอบภาพโฆษณามาก่อน แต่ที่นี้คืออย่างหนึ่งก็คือ ได้ถ่ายภาพหลากหลาย ทั้งการแสดงที่หอประชุมจากทั่วโลก ได้ไปเก็บภาพจากวิถีชีวิตจริงๆ เกี่ยวกับทำงานด้วย...”

ภาพ 23 นายออคูล ดันจโกสชัย

ภาพ 24 นางสาวกึ่งทอง มหาพรไพศาล

ตอนที่ 2 การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

การสื่อความหมายด้วยภาพ มีจุดประสงค์เพื่อโยงความคิดหรือความรู้สึกให้เห็น ห้วงดั่งกันของนักถ่ายภาพไปยังผู้ชมภาพ และการสื่อความหมายเกี่ยวกับการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ประกอบด้วย เรื่องราว การสื่อความหมาย บรรยากาศ และอารมณ์ของภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิชา คำรงเกียรติศักดิ์ (2537: 152-157) ที่กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของศิลปะภาพถ่ายคือ เรื่องราวของภาพ บรรยากาศของภาพ อารมณ์ของภาพ และองค์ประกอบภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเป็น 4 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ 1) การสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว 2) การสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว 3) การสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว และ 4) การสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว โดยมีผลการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

การสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

ภาพถ่ายสารคดี คือ การเล่าเรื่อง โดยใช้ภาพถ่ายประกอบเรื่องราว การสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้ผู้ชมภาพเข้าใจง่าย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับภาพถ่ายสารคดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของวิชา คำรงเกียรติศักดิ์ (2537: 152-157) ได้กล่าวไว้ว่า เรื่องราวของภาพ (Story) ต้องมีความชัดเจน เมื่อผู้ชมภาพแล้วสามารถเข้าใจได้ในทันทีว่าผู้ถ่ายภาพต้องการสื่อสารอะไร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดในเรื่องการสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเป็นสองส่วน คือ 1) แนวคิดในการสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว และ 2) เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว โดยมีผลการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

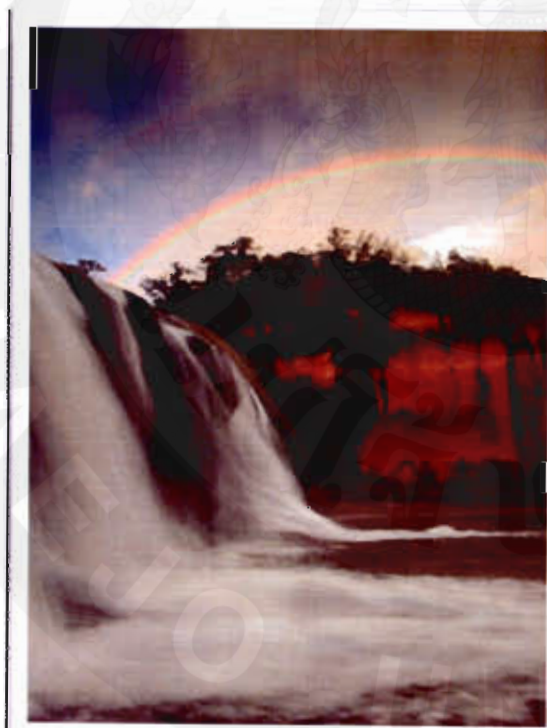
1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาการสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีแนวคิดในการนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวโดยแบ่งความรู้ด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งรวมถึงความรู้ด้านความสามัคคีในบริบทธรรมชาติ ความรู้ด้านพฤติกรรมของสัตว์ป่า และความรู้ด้านพืชหายากในบริบทธรรมชาติและเรื่องเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้ด้วยระหว่างเกิดการท่องเที่ยวหรือท่องเที่ยวในหนังสือ การนำเสนอเรื่องราวด้วยแบ่งความรู้ในภาพจึงเป็นที่นิยม

ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว (ตาราง 3)

ดังกรณีของ พชร วงศ์สินหลัง, บารมี เต็มบุญเกียรติ และจามิกร สุขทรามร ซึ่งเป็นนักถ่ายภาพสารคดีเชิงธรรมชาติที่มีความถนัดถ่ายภาพด้านป่า รวมถึงพืชที่หายาก และสัตว์ป่า เพื่อให้ผู้ชมภาพได้เรียนรู้ธรรมชาติ และเกิดการท่องเที่ยว จนกระทั่งเกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น กรณีของ จามิกร สุขทรามร, พชร วงศ์สินหลัง และบารมี เต็มบุญเกียรติ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูล การสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ในเรื่องของเรื่องราวของสารคดีนั้น ผมจะนำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะสิ่งที่หาดูหาชมได้ยากและเป็นลักษณะเฉพาะตัวของสถานที่ที่เราเดินทางไป โดยบรรยายให้เขาได้เรียนรู้ไปพร้อมกับเราด้วยและเพิ่มแง่มุมของคนอ่านในเชิงสารคดีการเดินทางท่องเที่ยวถ่ายภาพเข้าไปด้วย ประกอบเทคนิคการถ่ายภาพสอดแทรกด้วยเพื่อให้ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้ในด้านนี้ด้วยครับ...” (จามิกร สุขทรามร, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 25 น้ำตกถ้ำพระ

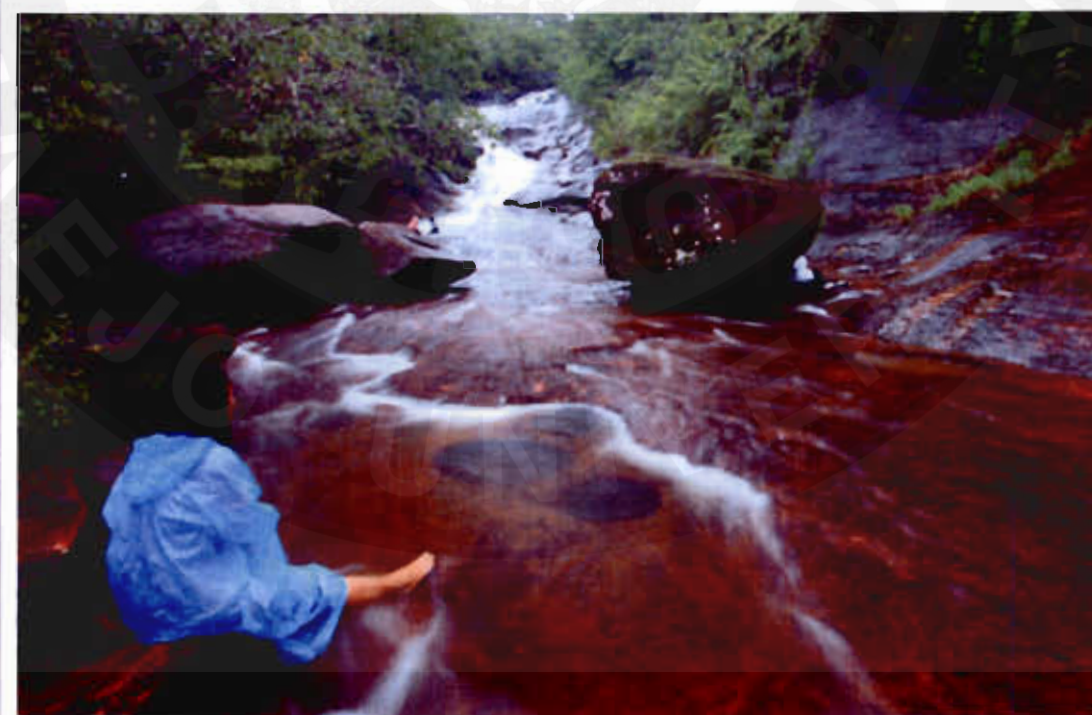
ภาพ 26 ความสมบูรณ์ของฤดูกาล

ภาพ 27 ชัยฉาวธาร ภูว

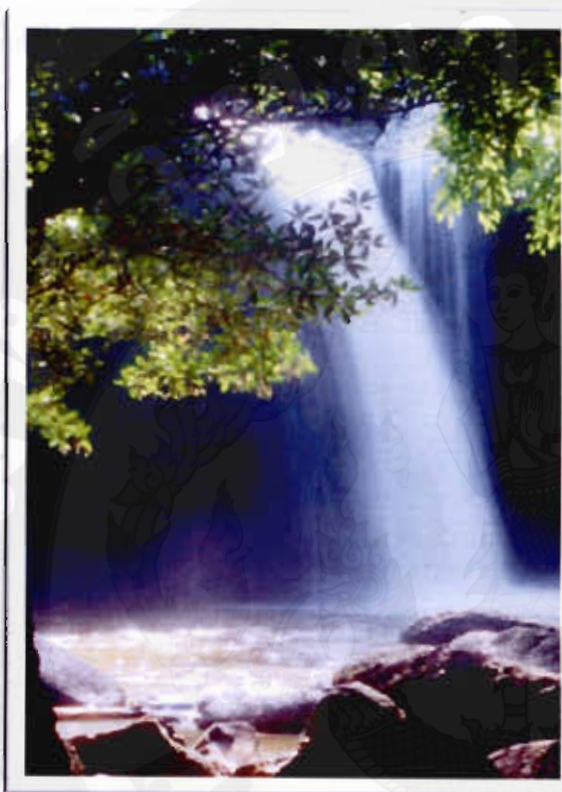

ภาพ 28 ใต้ปลาไหล ภูว

ภาพ 29 บรรยากาสท่องเที่ยวของภูว

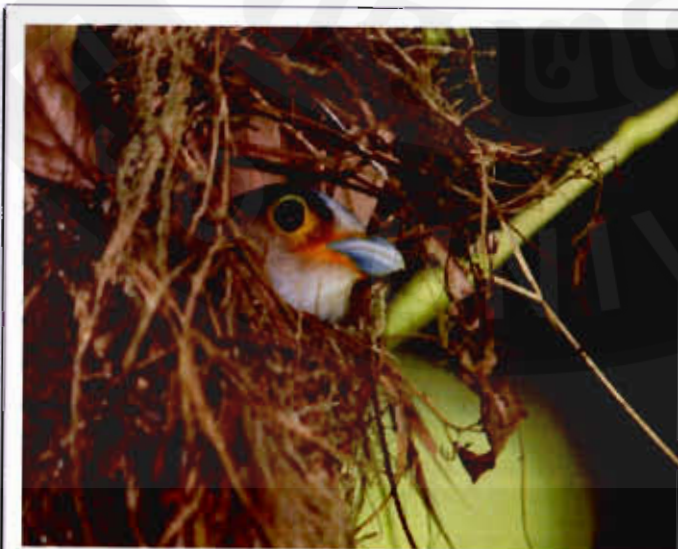
“...ผมจะพยายามนำเสนอถึงเนื้อเรื่องที่เป็นความผูกพันระหว่างกัน
เกื้อกูลระหว่างกันในบริบทธรรมชาติ คือพยายามเก็บมาทุกอย่างที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้
บริบทธรรมชาติขณะชมภาพ...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

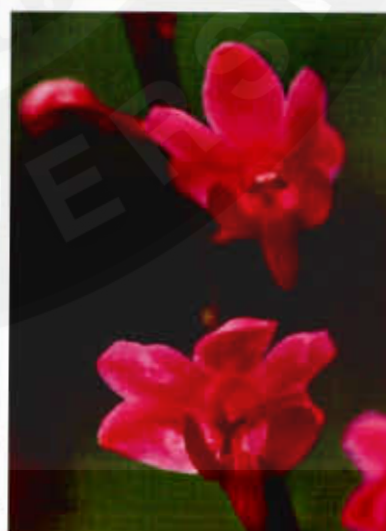
ภาพ 30 น้ำตกเหวสุวัต เขาน้อย

ภาพ 31 กระรอก เขาน้อย

ภาพ 32 นกพญาปากกว้างอกสีเงิน เขาน้อย

ภาพ 33 ดอกกล้วยไม้ เขาน้อย

ภาพ 34 ช้างกำลังเดินไปกินที่โป่ง เขาใหญ่

“...ส่วนมากแล้วจะเป็นเรื่องราวที่วนอยู่กับเรื่องธรรมชาติ คือแฝงความรู้ด้านสัตว์ป่าอยู่ในนั้นด้วย ในภาพผมจะแทรกพฤติกรรมของสัตว์ไว้ เช่น สัตว์ป่าจับกันในช่วงฤดูผสมพันธุ์ สัตว์ป่าสู้กัน สัตว์ผู้ล่าเหยื่อ คือเราต้องรู้ข้อมูล รู้จักพฤติกรรมและรู้จักสังเกต เพราะถ้าเราสังเกตมากพอ เราอาจได้เจอสิ่งที่เราไม่เคยรู้มาก่อน คิดภาพที่อยากได้อะไรไว้ ก็ต้องมีเป้าหมายในใจ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 35 ช้างผู้สร้างโปง

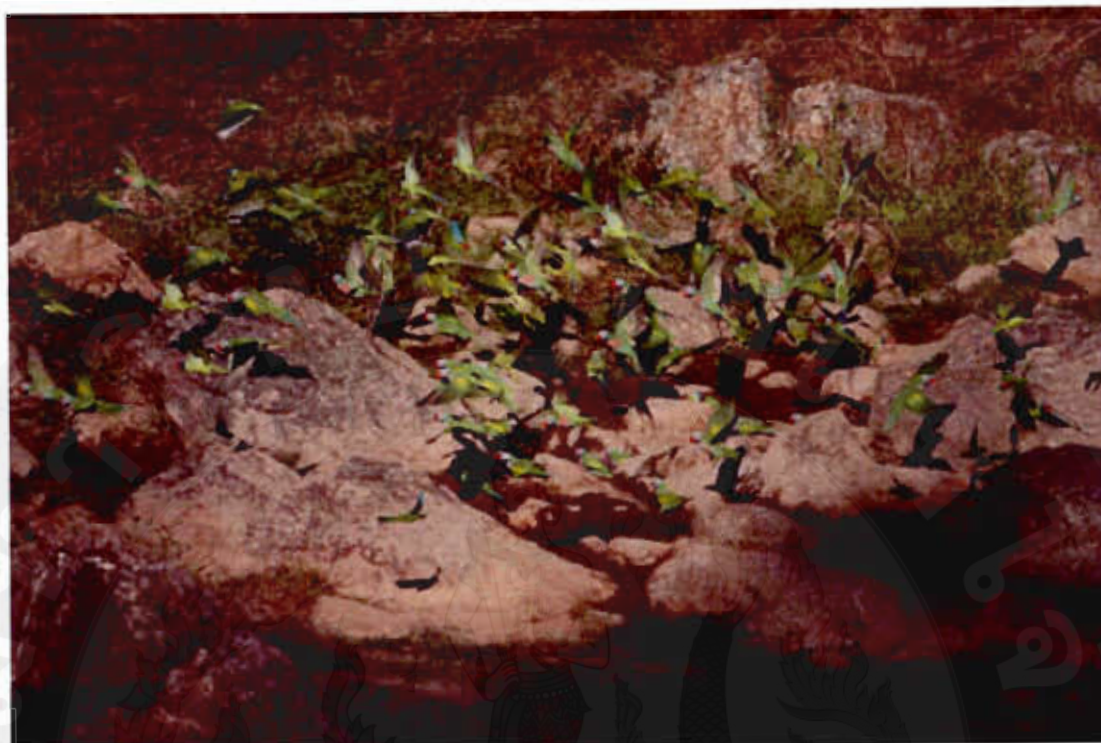
ภาพ 36 กระทิงตกใจวังหนี่

ภาพ 37 หมาไนขโมยซาก

ภาพ 38 เสือวนเวียนโป่ง

ภาพ 39 นกมากินเกลือแร่ที่โป่ง

ขณะเดียวกัน พบว่า นักถ่ายภาพผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ นำเสนอเรื่องราวของ ภาพถ่ายสารคดีตามการมอบหมายจากหน่วยงานที่ทำงาน ซึ่งไม่ใช่เป็นคนสร้างเรื่องราวสารคดีด้วยตนเอง กรณีของวิศาล น้ำค้าง ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ส่วนมากไม่ใช่เป็นคนสร้างเรื่องราวเอง ทางอนุสาร อสท.จะเป็นคนจัดเรื่องที่จะต้องถ่ายทำให้และส่วนมากก็จะวางตัวนักเขียนให้เราด้วย เราก็จะต้องสื่อสารกับนักเขียนเองว่าเรื่องที่จะถ่ายทำมีเรื่องราวอะไรบ้างยังงี้ แล้วเราก็ไปศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเองอีกหน่อย หลังจากได้ภาพมาแล้ว ทางกอง บก.จะเป็นคนคัดเลือกภาพถ่ายและเรียงลำดับภาพให้สอดคล้องเป็นเรื่องราว เรามีหน้าที่ถ่ายทำตามความต้องการและให้ตรงตามเนื้อหาของเขาอย่างเดียว...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาการสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมผู้ให้ข้อมูลบางคนมีแนวคิดในการนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและถ่ายทอดความรู้

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอำนาจพร บุญจรัส (2553: 113) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ทั้งนี้ เพราะการนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นวิธีถ่ายทอดเรื่องราวที่ง่ายที่สุด และทำให้ผู้ชมภาพเข้าใจเรื่องราวได้ง่าย กรณีของวรนนท์ ชัชวาลทิพากร และอดุล ดันชาโกศล ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...ส่วนเนื้อเรื่องต้องเรียงตามเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นเป็นหลัก คือเขาทำอะไรก่อน คนจะได้เข้าใจง่ายขึ้น สารคดีคือการนำภาพมาเล่าเรื่องให้คนดูเข้าใจง่ายขึ้น...” (วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 40 การโห่ตัว ในประเพณีชนวัว จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพ 41 การทากลิ้งน้ำวัว

ภาพ 42 ระหว่างชนกัน

ภาพ 43 ภาพจบ เห็นผลการแข่งขัน

“...การเล่าเรื่องตามเหตุการณ์ง่ายที่สุด แต่สิ่งที่ผมพูดอยู่เสมอว่า ทุกครั้งที่เรากล่าวรูป เราได้มากกว่ารูปที่เราถ่าย คือเราจะได้รับความรู้ ได้สังคม อะไรมากมาย อย่างเช่น คุณไปถ่ายวัฒนธรรม คุณก็จะได้เห็นว่ อ้อ ลาว หลวงพระบางแต่งตัวอย่างนี้ คอเสื้อเป็นอย่างนี้นะ ลายปักเป็นอย่างนี้นะ นี่คืความรู้ที่ติดกลับมาจากการถ่ายภาพ แล้วเราก้ถ่ายทอดออกไปให้คนเรียนรู้ด้วย...” (อดุล ดัณทโกศัย, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 44 องค์รวมของวัดพระธาตุพนม

ภาพ 44 การยกเครื่องสักการะเข้ามา
ภายในตัวรั้วกำแพงแก้ว

ภาพ 45 พี่น้องนางแก้วถวายองค์

ภาพ 46 การเชิญเครื่องสักการะ

ภาพ 47 อัดลักษณะความเป็นคนลาว

ภาพ 48 พิธีเปิดงานสักการะพระธาตุพนมอย่างเป็นทางการ

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม มีการนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีในเชิงลบเพื่อสื่อให้คนเกิดความคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงไกร ไวยกิจ (สัมภาษณ์: 2555) ที่กล่าวไว้ว่า สารคดีท่องเที่ยว หลักๆแล้วก็จะมี ๒ ด้าน บวกหรือลบ การให้เห็นความสวยงามแล้วเกิดความเพลิดเพลิน เป็นการนำเสนอในด้านบวก การให้เห็นความเสื่อมลงแล้วเกิดความหวงแหน เป็นการนำเสนอในด้านลบ กรณีของเกรียงไกร ไวยกิจ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...สารคดีท่องเที่ยวหลักๆแล้วก็จะมี ๒ ด้าน บวกหรือลบ ผมว่าถ้าเสนอ ในเชิงลบแล้วเพื่อพัฒนาให้มีความหวัง น่าจะมีประโยชน์มากกว่า คือไม่ได้ว่าประโยชน์ต้องอยู่ใน ด้านบวก แต่ประโยชน์นี้ต้องค่อยออกไปวันข้างหน้าได้...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 49 ดินแตก

ภาพ 50 ไม้แห้ง

ภาพ 51 หยค่น้ำบนใบบัว

ภาพ 52 ปล่องควันพิษ

นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม มีการนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามการได้รับการมอบหมาย ซึ่งคือ ไม่ใช่เป็นคนสร้างเรื่องราวสารคดีด้วยตนเอง คนที่สร้างเรื่องราวอาจเป็นหน่วยงานที่ทำงาน กับคน เขียนเรื่องหรือหนังสือที่จะลงภาพ ดังกรณีของกิ่งทอง มหาพรไพศาล ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูล การสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...ไม่ได้เป็นคนสร้างเรื่องเอง ส่วนใหญ่ก็ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานกับคน เขียนเรื่องหรือหนังสือที่จะลงค่ะ...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

2. เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของ ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีเทคนิค

การเลือกภาพที่แปลกใหม่ประกอบเรื่องราวสารคดีท่องเที่ยว ดังกรณีของเพชร วงศ์สินหลัง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...เวลาเลือกภาพถ่ายประกอบเรื่องราว เราก็เอาที่แปลกขึ้นมาเป็นพระเอกของเรื่องก่อน เพื่อเพิ่มความสนใจ ความดึงดูดใจ...” (เพชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

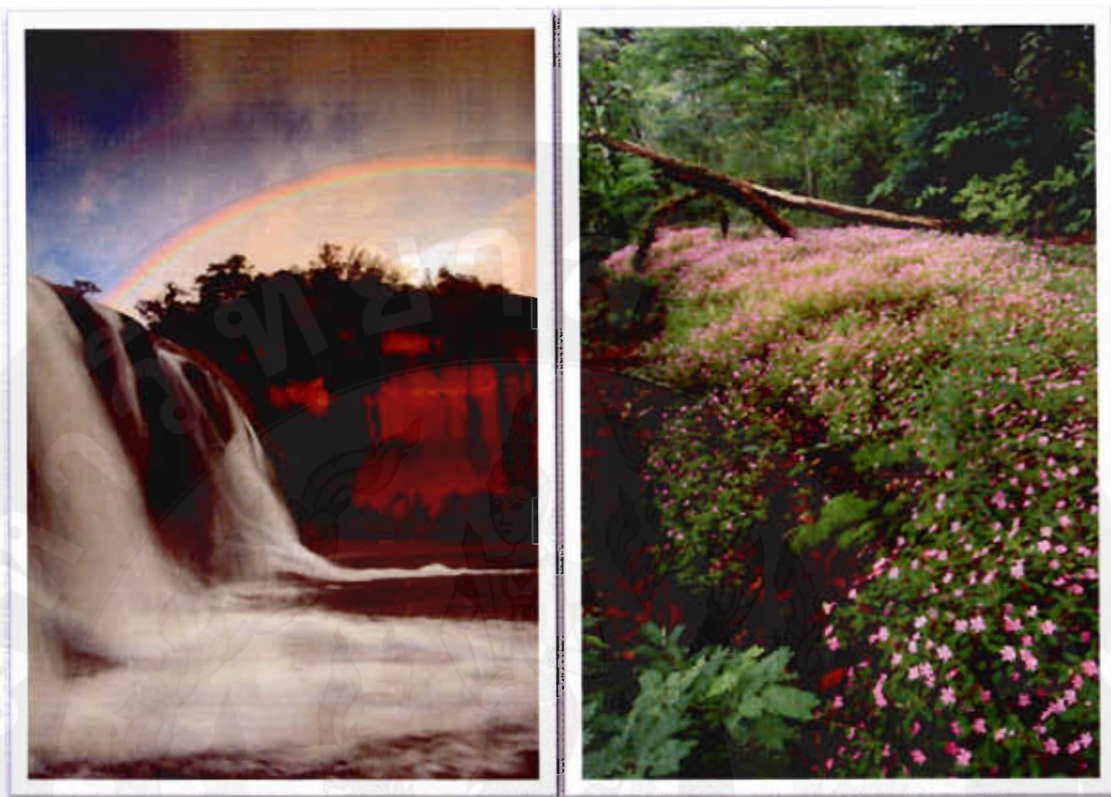
ภาพ 53 กระเบื้องผา

ภาพ 54 นกกระจิกสีคล้ำ

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีเทคนิคการเลือกเรียงภาพถ่ายสารคดีโดยการเน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องแล้วเรียงลำดับภาพในเรื่องตามเส้นทางการเดินทาง ซึ่งโดยใช้หลักการ first impression คือดึงดูดผู้ชมภาพด้วยภาพแรกของเรื่องก่อน ดังกรณีของจามิกร สุขทรากรม ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...จะนำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่น่าเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะสิ่งที่หาชมได้ยากและเป็นลักษณะเฉพาะตัวของสถานที่ที่เราเดินทางไป โดยบรรยายให้เขาได้เรียนรู้ไปพร้อมกับเราด้วย และเพิ่มแง่มุมของคนอ่านในเชิงสารคดีการเดินทางท่องเที่ยวถ่ายภาพเข้าไปด้วย...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 55 น้ำตกถ้ำพระ

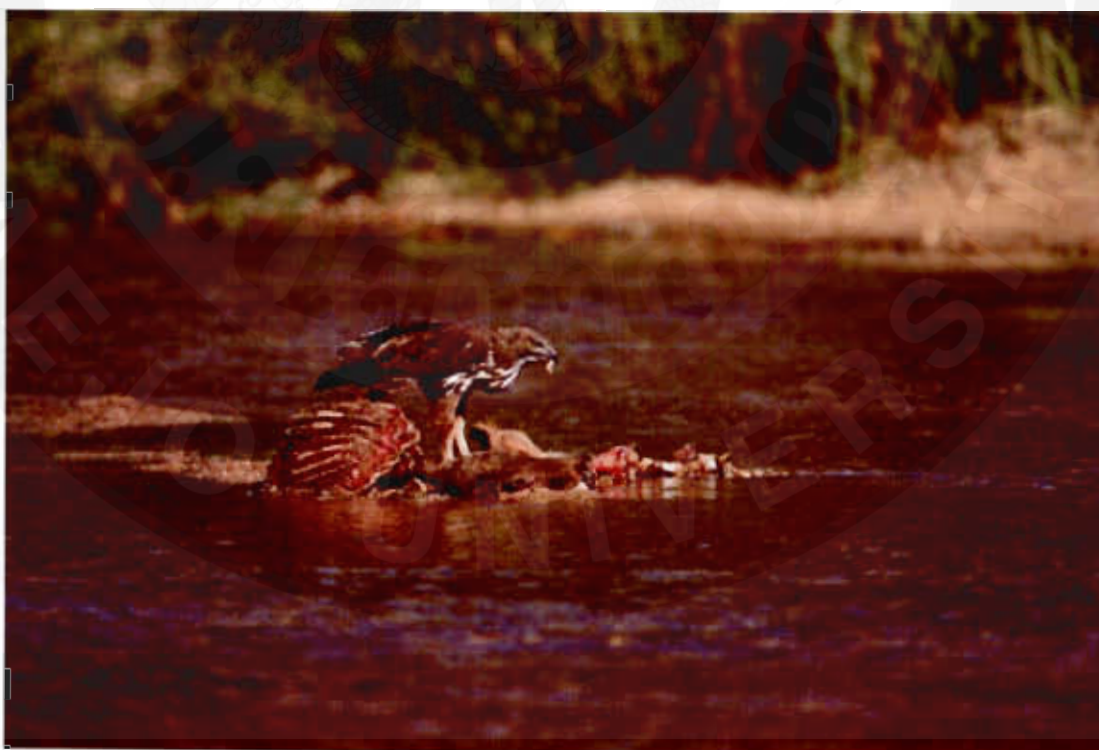
ภาพ 56 ทุ่งดอกเทียนน้อยกับนักเดินทาง

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีเทคนิคการเลือกเรียงภาพถ่ายสารคดีโดยการเน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่อง แล้วเรียงลำดับภาพในเรื่องตามระดับคุณภาพของภาพ ดังกรณีของบารมี เต็มบุญเกียรติ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...ถ้าเราจะต้องจัดภาพเป็นชุดๆ สไลด์การวางเรื่องราวของภาพนั้น ถ้าเปรียบเทียบกับเส้นกราฟก็จะไม่ใช่ขั้นสุดๆ หรือลงสุดๆ ผมจะวางแบบขึ้นๆลงๆ กราฟจะขึ้นๆลงๆ ภาพที่สำคัญที่สุดก็จะเป็นภาพเปิดกับภาพปิด ภาพเปิดต้องดึงดูดสายตาคนอ่าน แล้วภาพปิดจะต้องเป็นภาพที่มีความหมายลึกซึ้งกับเรื่อง (อันนี้คือเทคนิคของการควบคุมอารมณ์คนที่ดูภาพให้เป็นไปในอย่างที่เรายากให้เป็น ถ้าวางภาพสวยๆ แล้วต่อไปไม่สวยเส้นกราฟความรู้สึกก็จะค่อยๆตก ถ้าวางภาพไม่สวยแล้วค่อยๆ สวย คู่มือแรกก็จะไม่ประทับใจ แบบของผมจะวางภาพที่ดีให้ดึงดูด แล้วสลับภาพให้กราฟขึ้นๆ ลงๆ มันน่าติดตามกว่า แต่ถ้าภาพทั้งหมดดีหมดก็อยู่ที่การวางโทนสีต่างๆ ของภาพ การผูกเรื่องทุกอย่างมันเกี่ยวข้องหมด มันไม่มีกฎตายตัว...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 57 ภาพใช้เปิดเรื่อง-ช้าง ผู้สร้างโปง

ภาพ 58 เขี้ยวขโมยซากกิ้ง

ภาพ 59 หมูป่า

ภาพ 60 เสือวนเวียนโป่ง

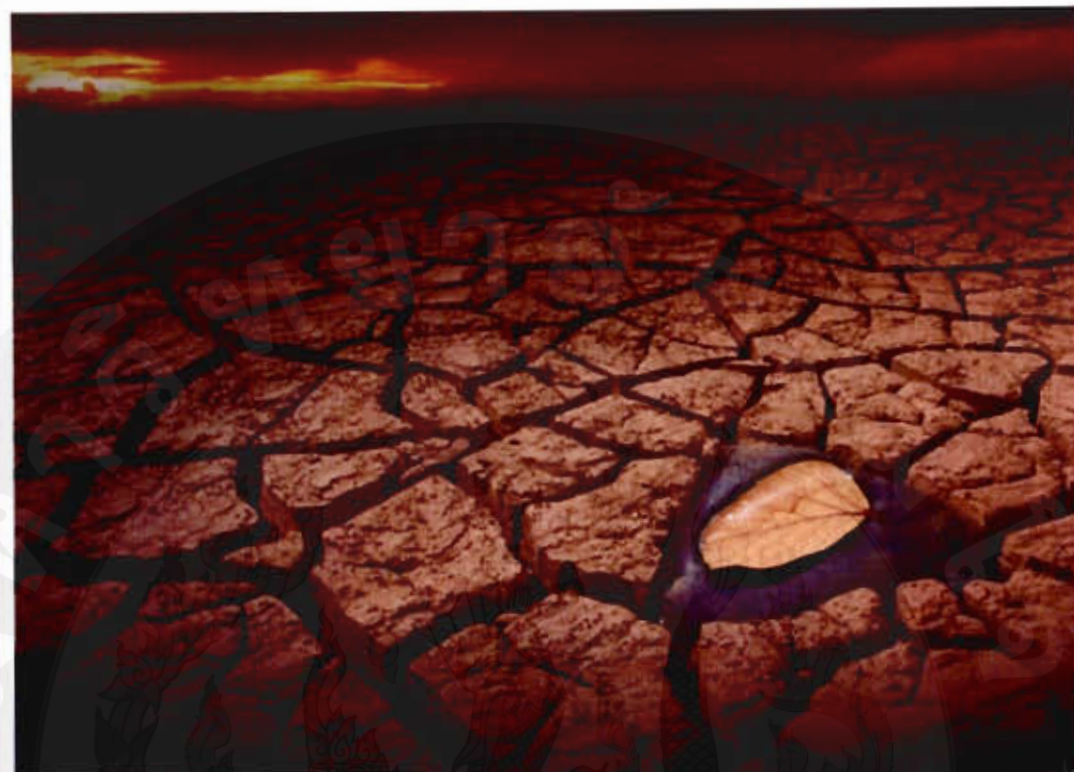
นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีกรณีที่ไม่ได้เป็นคนเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวด้วยตนเอง ในกรณีของวิศาล น้ำค้าง จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...โดยส่วนมากแล้ว หลังจากได้ภาพมาแล้ว ทางกอง บก.จะเป็นคนคัดเลือกภาพถ่ายและเรียงลำดับภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราวเอง เรามีหน้าที่ถ่ายตามที่เขาต้องการ...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากมีการใช้เทคนิคการเลือกเรียงลำดับภาพโดยการเน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่อง แล้วเลือกเรียงภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่สร้างไว้ โดยใช้หลักการ first impression ก็คือดึงดูดผู้ชมภาพด้วยภาพแรกของเรื่องก่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงไกร ไวยกิจ และอดุล ตัณฑโกศัย ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...เราจะดูก่อนว่าภาพไหนแรงที่สุด คนเห็นปุ๊บจะได้เปิดอ่านเพื่อที่ดูรูปต่อไป ส่วนภาพในเรื่องส่วนใหญ่ก็แล้วแต่บรรณาธิการภาพกับคนเขียน ภาพปิดเรื่องส่วนมากความสำคัญจะน้อยกว่า มันเหมือนการหลอก คือทำให้เขาเข้ามาอ่านเรื่องของเรแล้ว พอจบก็ทิ้งบแต่ถ้ามองในทางกลับกัน คิดถึงสิ่งที่มันเกิดขึ้นต่อไปก็คือว่า ถ้าเราปิดเรื่องด้วยภาพที่จะให้เขาค้นหาอะไรที่น่าสนใจกว่านี้ อันนี้ก็เป็นความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการต่อ ยอดเนื้อหา ดังนั้นจะบอกว่าจำเป็นก็ใช่ไม่จำเป็นก็ใช่ แต่ขึ้นอยู่กับว่าจำเป็นในมิติไหน...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 61 ภาพเปิดเรื่อง-ดินแตก

ภาพ 62 ภาพปิดเรื่อง-ปั้นที่ตั้งอยู่ที่หน้าตึกสำนักงานใหญ่สหประชาชาติที่ New York

“...การเลือกภาพเพื่อประกอบเรื่องราวสารคดีท่องเที่ยว รูปที่ใช้ในการกเปิดเรื่องต้องเป็นรูปที่สวยงามแล้วเด่น ดังนั้นรูปเปิดเรื่องต้องเป็นภาพที่สวยงามที่สุด บ่งบอกภาพรวมเหตุการณ์ที่ดีที่สุด เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านก่อน หลักการก็คือเรื่องของ first impression ก็คือเห็นปุ๊บก็อยากไปอ่านต่อ เมื่อเราดึงเขาเข้ามาอ่านได้แล้ว เราก็ค่อยเรียงรูปตามลำดับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น ซึ่งคือเรื่องราวสารคดีนั่นเองครับ...” (อดุล คັນทโกศัย, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 63 ภาพเปิดเรื่อง-องคร่วมของวัดพระธาตุพนม

ภาพ 64 ภาพปิดเรื่อง-รอยยิ้มของคน

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม มีการใช้เทคนิคการเลือกเรียงลำดับภาพโดยเลือกเรียงภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราว ทั้งนี้ เพราะว่าภาพถ่ายเป็นตัวประกอบของเรื่องราวสารคดีท่องเที่ยว โดยเฉพาะเรื่อง ประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งบิดเบือนหรือสลับกันไม่ได้ ดังนั้นภาพถ่ายต้องตรงกับเนื้อเรื่อง ดังกรณีของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 3)

“...ก็ต้องให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพราะภาพถ่ายเป็นส่วนประกอบของเรื่องราว สารคดีท่องเที่ยว ก็ต้องเรียงตามเหตุการณ์จริงเป็นหลัก คือเขาทำอะไรก่อน คนดูก็จะเข้าใจง่ายขึ้น สารคดีคือการนำภาพมาเล่าเรื่องให้คนดูเข้าใจง่ายขึ้น...” (วรรณันท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 65 การโซ่ตัวในการชนวัว

ภาพ 66 ทากล้วยน้ำวัว

ภาพ 67 เริ่มชน

ภาพ 68 ชนกัน

ภาพ 69 ภาพจบ เห็นผลการแข่งขัน

“...ส่วนใหญ่แล้วในการถ่ายทำของเรื่องราวสารคดีท่องเที่ยวนั้นจะเรียงลำดับภาพตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากงานที่ถ่ายทำเป็นสารคดีเชิงศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต จึงไม่ควรไปบิดเบือนหรือสลับลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่งั้นจะนำคนอ่านคนดูไปทางผิด...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 70 พิธีกรรมไหว้ครู

ภาพ 71 เทร็ด สำคัญที่สุดในพิธีไหว้ครู

ภาพ 72 ท่ารำที่สวขงาม (ชาย)

ภาพ 73 ท่ารำที่สวขงาม (หญิง)

ภาพ 74 การแสดงตลก

สรุปผลการวิจัย

แนวคิดในการสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

จากผลการวิจัย พบว่า แนวคิดในการสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีของผู้ให้ข้อมูล นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 8 คน คือ นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีโดยถ่ายทอดความสวยงามพร้อมแฝงความรู้ด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งรวมถึงความรู้ด้านความสัมพันธ์ในบริบทธรรมชาติ ความรู้ด้านพฤติกรรมของสัตว์ป่า ความรู้ด้านพืชหายากในบริบทธรรมชาติและความรู้ด้านการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงความรู้ด้านศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีในเชิงลบเพื่อสื่อให้คนเกิดความคิด และนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามการมอบหมายจากหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน (ตาราง 3)

เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดี ท่องเที่ยว

จากผลการวิจัย พบว่า เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวของผู้ให้ข้อมูล นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีอาชีพ จำนวน 8 คน คือ การเลือกเรียงลำดับภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราว การเน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่องแล้วให้ภาพที่ประกอบเนื้อเรื่องสอดคล้องกับเรื่องราว เลือกภาพที่แปลกใหม่ การเน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่องแล้วเรียงลำดับภาพตามระดับคุณภาพของภาพ การเน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องแล้วเรียงตามเส้นทางการเดินทาง และไม่ได้เป็นคนเลือกภาพประกอบเรื่องราวเอง (ตาราง 3)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวที่ได้ศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากมีแนวคิดในการนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีโดยถ่ายทอดความสวยงามพร้อมแฝงความรู้ด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งต่างกับกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมที่มีแนวคิดในการนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีในเชิงลบเพื่อสื่อให้คนเกิดความคิด นอกจากนี้ ในทั้ง 2 กลุ่มนี้ต่างมี 1 คนไม่ใช่เป็นคนสร้างเรื่องราวสารคดีด้วยตนเอง ทำหน้าที่ถ่ายภาพตามที่ได้รับมอบหมาย

อย่างไรก็ตาม แนวคิดในการสร้างเรื่องราวสารคดีท่องเที่ยวที่กล่าวมานั้น ต่างเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง และมีจุดประสงค์เพื่อสื่อให้เกิดความคิด สื่อองค์ความรู้ให้คนรับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการนิยามภาพถ่ายสารคดีของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ที่ให้นิยามไว้ว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพถ่ายที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นจากความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบความเรียงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องเป็นจริงเช่นกัน และสอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ กฤษณาวารินทร์ (2011: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพถ่ายสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่เพียงการบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสดังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้

ในด้านเทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติส่วนมากนิยมให้

ความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่อง เพื่อดึงความสนใจของผู้ดูภาพ นอกจากนี้ ภาพในเนื้อเรื่องนั้น ผู้ให้ข้อมูลมีการเลือกภาพที่แปลกใหม่ และเรียงลำดับภาพตามระดับคุณภาพของภาพ เพื่อดึงอารมณ์ของผู้ดูภาพ ทั้งนี้ เพราะว่าภาพถ่ายประเภทท่องเที่ยวธรรมชาติต้องเน้นความสวยงามเป็นอันดับแรก แล้วหาจุดเด่น หรือสิ่งแปลกใหม่เป็นตัวช่วยในการดึงดูดสายตาผู้ชมหรือนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกฤษฎิ์ ทองเลิศ (2554: 151-164) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาพถ่ายแนวท่องเที่ยวเป็นสื่อที่มีศักยภาพในการเป็นกลไกที่สามารถชี้ให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของสถานที่ต่างๆ โดยมีหน้าที่สำคัญในการนำเสนอข่าวสารและชักจูงใจให้ผู้รับสารเกิดความสนใจการเดินทางท่องเที่ยว

สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากนิยมเรียงภาพตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ เพราะว่าการท่องเที่ยวประเภทศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในรูปของประเพณีท้องถิ่น เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจในการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องถ่ายทอดความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกฤษฎิ์ ทองเลิศ (2554: 151-164) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของคนในชาติหรือชุมชนแต่ละแห่ง ดังนั้นนักถ่ายภาพจึงต้องศึกษาข้อมูลและกำหนดการที่เกี่ยวกับประเพณีต่างๆก่อนที่จะวางแผนเดินทางไปบันทึกภาพ นอกจากนี้ แบบแผนของประเพณีในวิถีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นอาจตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา นักถ่ายภาพจึงต้องระวังข้อห้ามต่างๆที่เกี่ยวกับการถ่ายภาพ

ตาราง 3 การสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิดในการสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดี	เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดี
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงธรรมชาติ วิศาล น้ำค้าง	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามการมอบหมาย	ไม่ได้เป็นคนเลือกภาพเอง
เพชร วงศ์สินหลั่ง	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีโดยการแบ่งความรู้ด้านความผูกพันระหว่างกันในบริบทธรรมชาติ	เลือกภาพที่แปลกใหม่ประกอบเรื่องราว
จามิกร สุขทรามร	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีโดยการแบ่งความรู้ด้านพืชหายากในบริบทธรรมชาติ และเทคนิคการถ่ายภาพ	เน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องแล้ว
บารมี เต็มบุญเกียรติ	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีโดยการแบ่งความรู้ด้านพฤติกรรมของสัตว์ป่า	นำเสนอตามเส้นทางการเดินทาง
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม		เน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่องแล้วเรียงลำดับภาพตามระดับคุณภาพของภาพ
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	เลือกเรียงภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราว
เกรียงไกร ไวยกิจ	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีในเชิงลบเพื่อสื่อให้คนเกิดความคิด	เน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิดเรื่อง แล้วเลือกเรียงภาพตามเนื้อเรื่องที่สร้างไว้

ตาราง 3 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิดในการสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดี	เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบ เรื่องราวของภาพถ่ายสารคดี
อดุล ทัศนโกสัย	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามความเป็นจริงของ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมแฝงความรู้ด้านประเพณี วัฒนธรรม	เน้นความสำคัญกับภาพที่ใช้เปิดเรื่องและใช้ปิด เรื่อง แล้วเลือกเรียงภาพตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามการมอบหมาย	เลือกเรียงภาพตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

การสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

ในการวิเคราะห์ถึงความหมายที่ถูกสร้างขึ้นมาในงานภาพถ่ายหรือภาพนิ่งต่างๆ ต้องพิจารณาถึงรหัสหรือโค้ด (code) ของการเป็นตัวแทนในเชิงเทคนิค (technical representation) และโค้ดของเนื้อหา (codes of content) รหัสหรือหลักเกณฑ์ของการเป็นตัวแทนเชิงเทคนิค (Codes of technical representation) ซึ่งรหัสหรือโค้ดดังกล่าวก็คือสัญลักษณ์ สัญลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญในการสื่อความหมายของภาพถ่าย ทั้งความหมายที่สื่อออกมาโดยตรง และความหมายนัยประหวัด และยังสามารถสะท้อนแนวความคิดของนักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2542: 11) สัญลักษณ์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ เช่น แหวนหมั้น เป็นสัญลักษณ์แทนความผูกพันระหว่างหญิงชาย

ดังนั้น การสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ประกอบด้วยสองส่วน คือ การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพ และแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ โดยมีผลการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

1. การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพ

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากนิยมใช้แสงเงา สี และองค์ประกอบภาพเป็นตัวหลักในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพราะบรรยากาศและอารมณ์ของภาพเกิดจากสีและแสง ภาพถ่ายธรรมชาติที่สมบูรณ์ต่อเมื่อภาพนั้นมีองค์ประกอบภาพและเรื่องราวที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของเพชร วงศ์สินหลัง และ จามิกร สุขทราทร ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...เป็นภาพธรรมชาติ ก็ต้องใช้บรรยากาศและอารมณ์ของภาพที่เกิดจากสี แล้วก็แสงเงา รวมถึงองค์ประกอบภาพ ก็จะสื่อความหมายในเชิงที่ต้องการออกมาได้ เช่น ถ้าถ่ายช่วงเย็น สีฟ้าๆ ก็จะสื่อถึงความเหงา ความเศร้า ถ้าถ่ายในช่วงเวลาที่เป็นแสงอุ่นๆ ก็จะสื่อความหมายในเชิงร้อนแรง ความตื่นเต้น...” (เพชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 75 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของพร วรศักดิ์สินหลัง

“...ส่วนใหญ่แล้วก็เรื่องแสง แล้วก็สี สัน องค์ประกอบภาพ เพราะว่าภาพถ่ายธรรมชาติอันดับแรกก็ต้องมีแสงที่ดีก่อน ก็ถูกถ่ายในช่วงเวลาที่เหมาะสม แล้วก็มีองค์ประกอบภาพที่ดี ก็จะทำให้ภาพสมบูรณ์แล้วครับ...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 76 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของจามิกร สุขทรามร

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีการใช้เรื่องราวในภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของ บารมี เต็มบุญเกียรติ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...เรื่องราวในภาพครับ เพราะว่าผมถ่ายสัตว์ป่า เป็นพฤติกรรมของสัตว์ คนเห็นรูปเขาก็จะรู้เลยว่านี่เป็นรูปของใคร เพราะผมเน้นพฤติกรรมของสัตว์ เป็นรูปที่เราไม่ได้เห็นง่าย เป็นรูปที่ลึกกว่าที่ตาเราเห็นปกติ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 77 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของบาร์มี เต็มบุญเกียรติ

นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีความเห็นว่า สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวขึ้นอยู่ กับเรื่องที่ถ่ายทำ แล้วนำแก่นของเรื่องมาเป็นตัวหลักในการสื่อความหมาย เพื่อสอดคล้องกับ เรื่องราวที่ถ่ายทำ ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของวิศาล น้ำค้าง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...คงต้องใช้การแยกแยะเป็นไปตามหัวข้อของความจริงที่เราจะทำหรือนำเสนอ แล้วค่อยคิดไว้ในเรื่องนั้นๆ อะไรที่จะดึงออกมาเป็นแก่น และสามารถเป็นตัวแทนของเรื่องนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 78 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของวิศาล น้ำค้าง

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีความเห็นว่า สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ แล้วนำจุดเด่นของเรื่องที่ ถ่ายทำเป็นตัวสัญลักษณ์สื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพราะว่า ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริงเป็นตัวสื่อความหมายของมันเองได้คืออยู่แล้ว ดังกรณีของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร อดุล ดันฑโกศล และเกรียงไกร ไวยกิจ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...นำสิ่งที่สื่อถึงสถานที่ที่นั่น หรือเรื่องนั้นๆ มาสื่อความหมาย เพื่อเป็นตัวบ่งบอกถึงสถานที่หรือเรื่องราวที่นั่นๆ คือจุดเด่นของสถานที่ หรือจุดเด่นของเรื่อง อาจเป็นบรรยากาศของสถานที่นั้นๆ...” (วรรณันท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

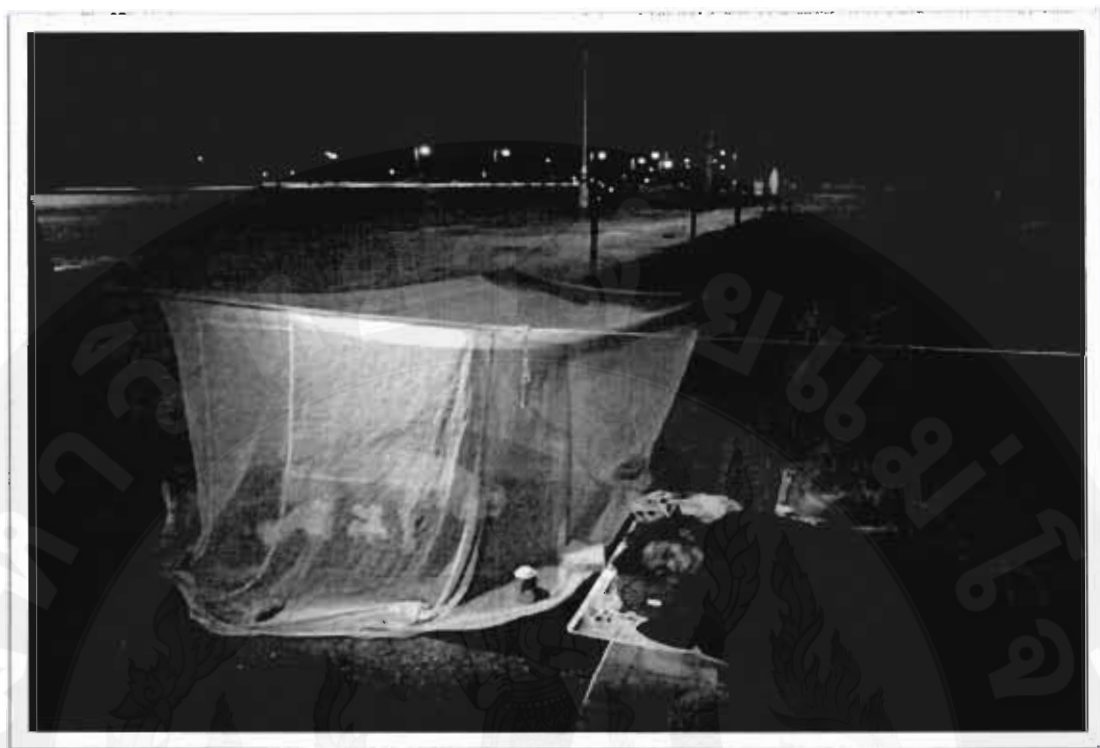
ภาพที่ 79 ตัวอย่างภาพการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร

“...แล้วแต่เรื่องราวที่เราไปถ่าย อย่างงานวัฒนธรรมประเพณีก็คือเสื้อผ้า การแต่งกาย บรรยากาศของสถานที่ที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของเขา ก็จะเป็นตัวบ่งบอกถึงว่าถ่ายที่ไหน เรื่องราวอะไรยังไง ซึ่งคือสิ่งที่เราถ่ายเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพได้ดีที่สุดแล้วครับ...”
(อดุล ตันหาโกชัย, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพที่ 80 ตัวอย่างภาพการใช้เครื่องแต่งกายเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความเป็นคนลาวของอดุล ตันทาโกสัย

“...จริงๆแล้วมันไม่แน่นอนนะครับ เพราะว่าการถ่ายภาพสารคดีมีความหลากหลาย เช่นการถ่ายทะเลเป็นเรื่องหนึ่ง ถ่ายปลาก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างนี้เราไม่สามารถกำหนดให้เป็นตายตัวได้ เพียงแต่ว่าในเรื่องที่เราถ่ายทำ เราก็คิดว่าในเรื่องอะไรเป็นจุดเด่น คือขึ้นอยู่กับเรื่องที่เราถ่ายทำ แล้วนำจุดเด่นของเรื่องมานำเสนออย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความคิด จนกระทั่งเกิดประโยชน์ต่อสังคม...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 81 ตัวอย่างภาพการใช้จุดเด่นของเรื่องเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อให้คนคิดของเกรียงไกร ไวยกิจ

ขณะเดียวกัน พบว่า นักถ่ายภาพกลุ่มนี้มีความคิดในการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว คือ การสื่อความหมายในการถ่ายภาพด้านศิลปวัฒนธรรม ไม่ได้มีการใช้สัญลักษณ์ใดๆ เนื่องจากการถ่ายภาพท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นตัวสัญลักษณ์สื่อความหมายของมันได้คืออยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของกิ่งทอง มหาพรไพศาล ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...การสื่อความหมายในการถ่ายภาพด้านศิลปวัฒนธรรมไม่ได้มีการใช้สัญลักษณ์ใดๆ เนื่องจากการถ่ายภาพท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ตามสภาพความเป็นจริง ไม่จำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย การใช้สัญลักษณ์ในภาพถ่ายส่วนมากแล้วจะอยู่ในภาพถ่ายเพื่อการโฆษณา...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

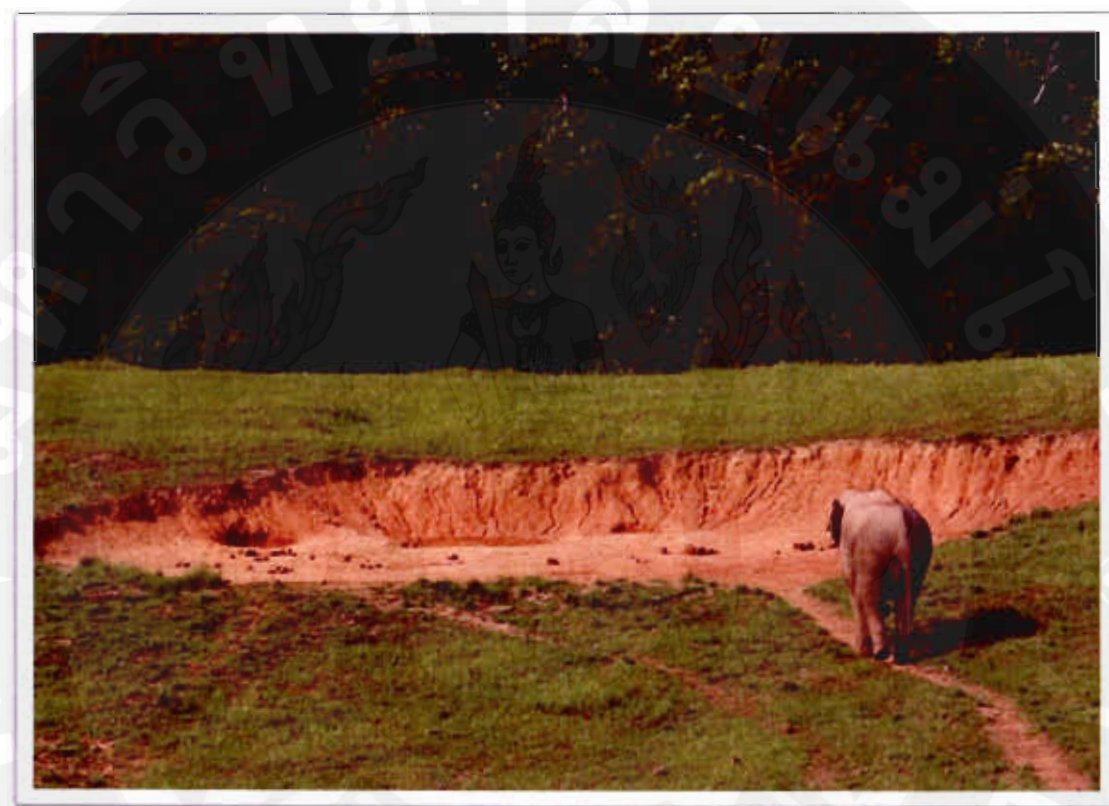
ภาพ 82 ตัวอย่างภาพการใช้เทร็คเพื่อสื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันสูงสุดของกึ่งทอง มหาพรไพศาล

2. แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

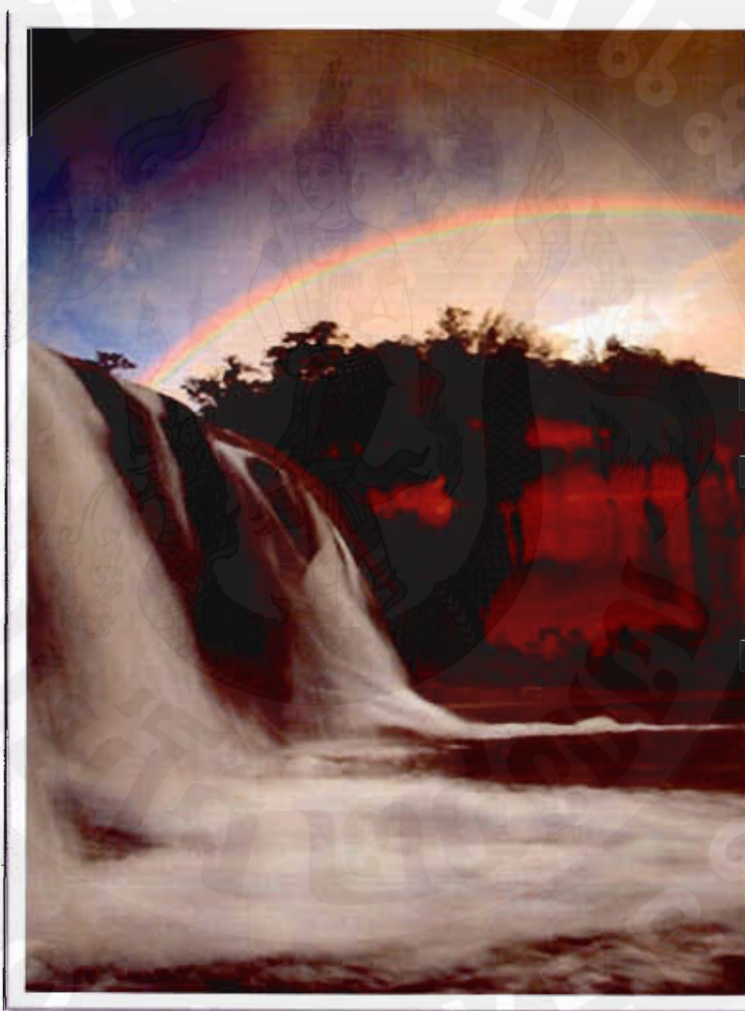
จากผลการศึกษาแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เกือบทั้งหมดมีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ คือ สื่อความสวยงามพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ ทั้งนี้ เพราะภาพธรรมชาติที่ดึงดูดคนได้อันดับแรกต้องสวยงาม จากนั้นถ้าทำให้คนเกิดการเรียนรู้จากภาพยิ่งทำให้ภาพได้รับความสนใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของพร วรศักดิ์หลัง, จามิกร สุขทรากรม และบารมี เต็มบุญเกียรติ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...เราต้องรู้จักธรรมชาติให้ดีกว่าก่อน และต้องสื่อให้เห็น ให้คิด ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ สื่อให้คิดต้องมีหลายแบบ เช่นการให้เห็นว่าสวยงามแล้วก็หวงแหน ซึ่งเป็นการนำเสนอในด้านบวก ผมจะพยายามนำเสนอถึงเนื้อเรื่องที่เป็นความผูกพันระหว่างกัน เกื้อกูลระหว่างกัน...” (พชร วงศ์สินหรั่ง, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 83 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของพชร วงศ์สินหรั่ง

“...เราต้องรู้ก่อนว่าเรื่องที่เราจะถ่ายภาพประกอบเป็นเรื่องอะไร สถานที่อะไร เราก็จินตนาการว่าสถานที่นั้นมีจุดเด่นอะไร นำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่เราถ่ายเป็นอันดับแรก แล้วบรรยายจุดเด่นนั้นๆต่อยอดไป การถ่ายสารคดีเราต้องสื่อความรู้และ ความสวยงาม เพื่อให้ผู้อ่านได้ผ่อนคลายแล้วยังได้รับความรู้ได้ด้วยครับ อีกอย่างก็ช่วยทำให้เรื่องราวสารคดีสมบูรณ์ขึ้น..” (จามิกร สุขทราทร, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 84 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของจามิกร สุขทราทร

“...แน่นอนครับ ภาพธรรมชาติต้องสวย จากนั้นในภาพผมก็จะแทรกพฤติกรรมไว้ คือแฝงความรู้ด้านสัตว์ป่าอยู่ในนั้น...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 85 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของบารมี เต็มบุญเกียรติ

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพโดยการถ่ายทอดความสวยงามอย่างสร้างสรรค์ ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูล การสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...ผมมักจะเอาหัวใจโยนไปที่คนดูหรือผู้อ่านเสมอ คือภาพที่เราชอบ เขาจะดูรู้เรื่องหรือไม่ เสร็จแล้วควรจะนำเสนอภาพหรือเรื่องราวไปในทางแง่บวก ก็คือถ่ายทอดความตรงไปตรงมาให้สวยงามอย่างสร้างสรรค์...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

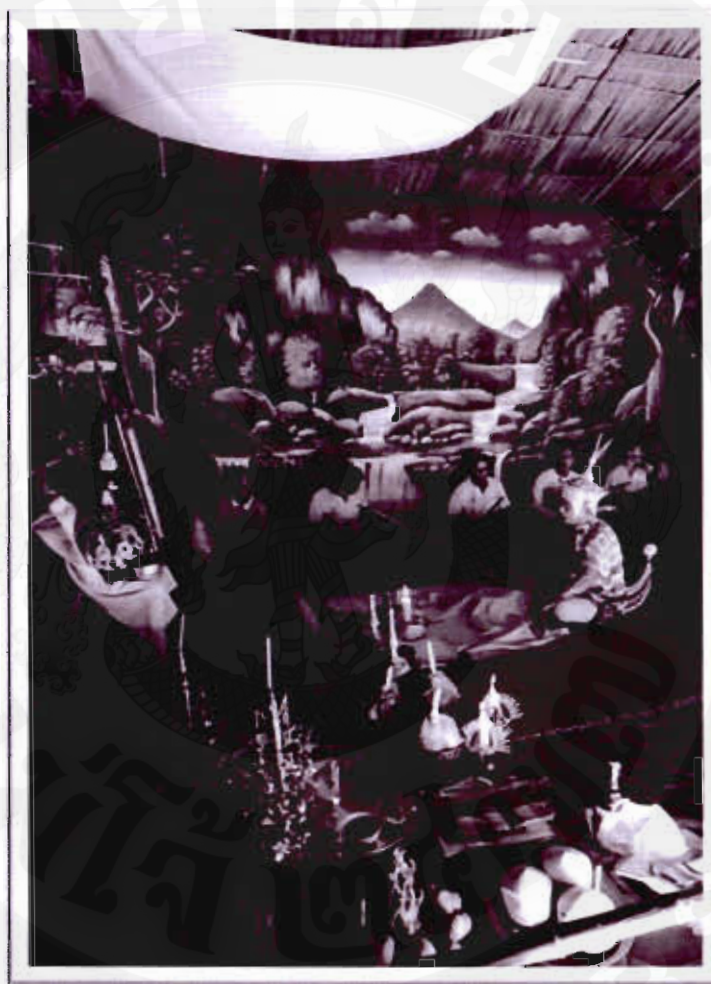

ภาพ 86 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของวิศาล น้ำค้าง

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

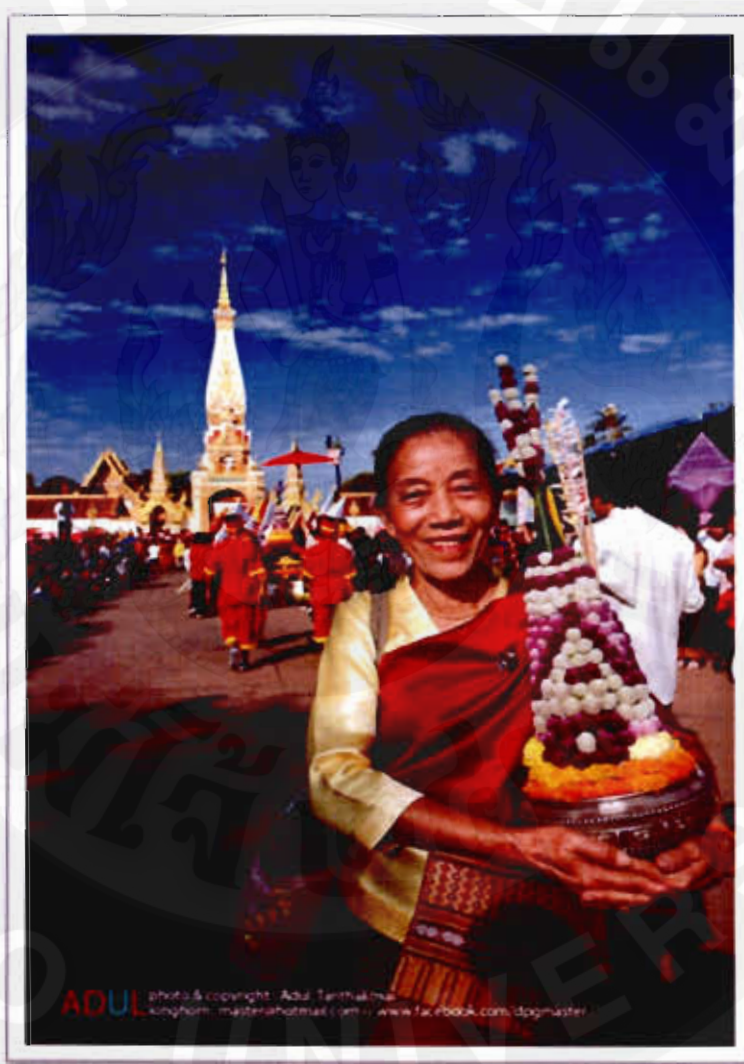
จากผลการศึกษาแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ โดยการถ่ายทอดความงดงามของศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมตามความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของกิ่งทอง มหาพรไพศาล, อดุล ตันหาโกสัย และวรนนท์ ชัชวาลทิพากร ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...ภาพถ่ายทางศิลปวัฒนธรรมที่ถูกนำมาใช้เพื่อการท่องเที่ยว นั่น การสื่อความหมายจะมุ่งเน้นไปในเรื่องความงดงามของวิถีชีวิต ประเพณี ความเป็นอยู่ และภูมิทัศน์ เพื่อดึงดูดผู้ที่ดูภาพให้อยากมาสัมผัสกับสิ่งที่เป็นอยู่จริง...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 87 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของกึ่งทอง มหาพรไพศาล

“...ภาพสารคดีท่องเที่ยวแนวศิลปวัฒนธรรม คือถ่ายทอดเหตุการณ์ต่างๆ หรือบันทึกประวัติศาสตร์ตามความเป็นจริง ซึ่งคือการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น เราเน้นสวยอย่างเดียวก็ไม่ได้ เราต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มันมีอยู่ให้ได้มากที่สุด แล้วเราก็ได้เรียนรู้ไปด้วย ผมเชื่อว่าทุกครั้งที่เราเข้าไปถ่ายรูป เราจะได้มากกว่าภาพถ่ายเสมอ...” (อดุล ตันหาโกชัย, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 88 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของอดุล ตันหาโกชัย

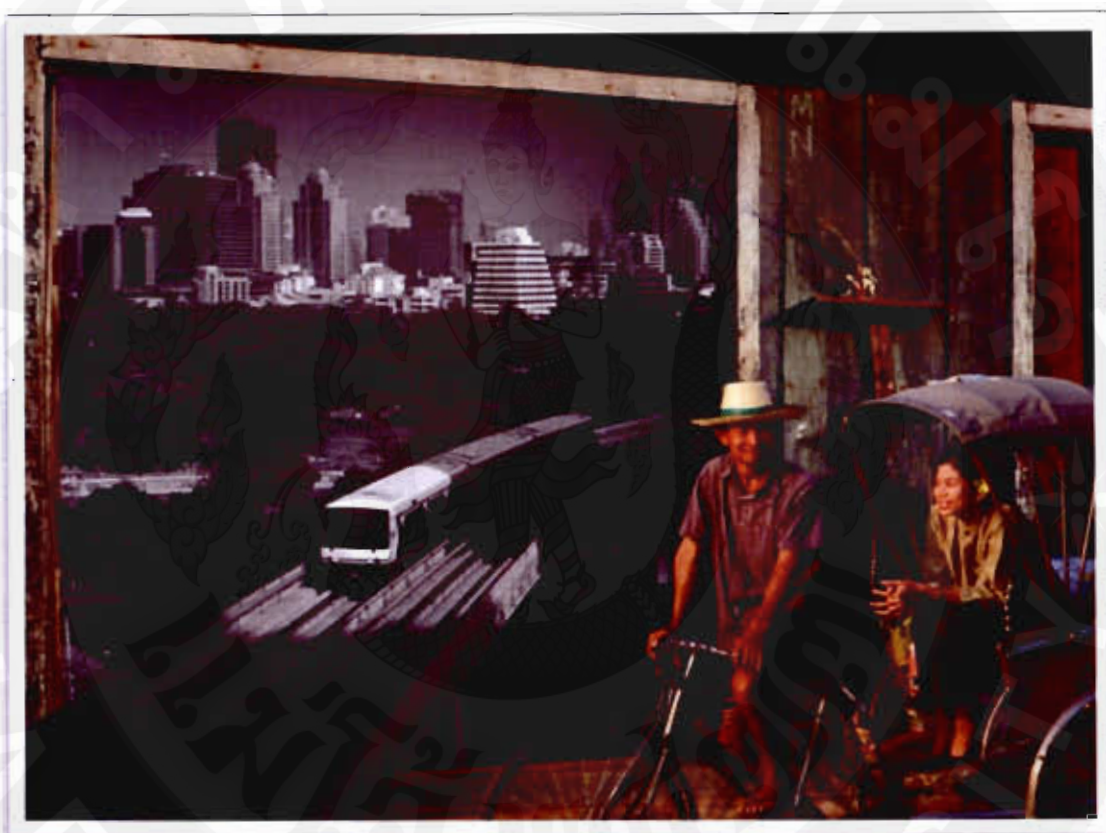
“...การสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีเชิงประเพณีวัฒนธรรมเราต้องถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงที่มีอย่างธรรมดาในระดับ ไม่งั้นเขาหาว่าเราโกหก พวกนี้เราไปบิดเบือนไม่ได้ เพียงแต่ว่าเราต้องขยันหามุมที่สวย มุมที่สื่อความหมายได้ดีที่สุดให้เขาเห็น...” (วรนนท์ รัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 89 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของวรนนท์ รัชวาลทิพากร

ขณะเดียวกัน พบว่า นักถ่ายภาพผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพตามประโยชน์ของภาพ คือความหมายของภาพต้องให้คนดูภาพเกิดประโยชน์จากการดูภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของเกรียงไกร ไวยกิจ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 4)

“...ของผมเริ่มจากแนวความคิดไว้ก่อน พอคิดว่าภาพนี้เราจะสื่อสารในทางที่เราต้องการออกไปเราถึงสร้างสรรค์ขึ้นมาตามที่เราคิด ซึ่งเป็นการรวบรวมแนวความคิดรูปที่เราเผยแพร่ออกไปจะได้ประโยชน์อะไรกับคนดู เพื่อให้เขาเกิดแรงบันดาลใจ เกิดความคิดขึ้นมาครับ จนเกิดประโยชน์สู่สังคมครับ...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 90 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพของเกรียงไกร ไวยกิจ

สรุปผลการวิจัย

การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากใช้แสงเงา สี สัน และองค์ประกอบของภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพ ขณะเดียวกัน พบว่า มีการใช้เรื่องราวในภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพด้วย สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อ

ความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว คือใช้จุดเด่นของเรื่องที่ถ่ายทำเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว (ตาราง 4)

แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากมีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพคือสื่อความสวยงามพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วย ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ โดยการถ่ายทอดความสวยงามอย่างสร้างสรรค์สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปประเพณี วัฒนธรรมมีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ โดยการถ่ายทอดความงดงามของศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมตามความเป็นจริง และสร้างสรรค์ความหมายของภาพให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (ตาราง 4)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การสื่อความหมายในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวที่ได้ศึกษานั้น พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากใช้แสงเงา สี สัน และองค์ประกอบของภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพ ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีการใช้เรื่องราวในภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพ สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลป ประเพณี วัฒนธรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว คือใช้จุดเด่นของเรื่องที่ถ่ายทำเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

ทั้งนี้ การใช้แสงเงา สี สัน และองค์ประกอบของภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพ เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเป็นภาพประกอบเรื่องราว ซึ่งคือภาพเล่าเรื่อง จึงจำเป็นต้องมีบรรยากาศและอารมณ์ในภาพ ส่วนบรรยากาศและอารมณ์ของภาพเกิดจากแสงและสี ภาพที่ดีต้องมีองค์ประกอบและเรื่องราวที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2537: 152-157) ที่กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของศิลปะภาพถ่ายเป็นเรื่องของเรื่องราวของภาพ บรรยากาศของภาพ อารมณ์ของภาพ และองค์ประกอบภาพ ส่วนการเลือกใช้จุดเด่นของเรื่องที่ถ่ายทำหรือเรื่องราวในภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลป ประเพณี วัฒนธรรม เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลป ประเพณี วัฒนธรรมเป็นการบันทึกและถ่ายทอดความงดงามทางด้านศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ดังนั้นจุดเด่นหรือตัววัตถุในภาพจึงเป็นตัวสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่ดีที่สุดสำหรับภาพถ่ายแนวนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2542: 11) ที่ได้อธิบายไว้ว่า สัญลักษณ์ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้มีความหมายแทน

ของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ เช่น แหวนหมั้น เป็นสัญลักษณ์แทนความผูกพันระหว่างหญิงชาย

อย่างไรก็ตาม สัญลักษณ์ที่เลือกใช้เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ดังกล่าว ต่างมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความน่าสนใจของภาพถ่าย และช่วยทำให้เรื่องราวสารคดีท่องเที่ยวสมบูรณ์มากขึ้น

ในด้านแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากมีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพคือสื่อความสวยงามพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ โดยการถ่ายทอดความสวยงามอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เพราะว่าภาพถ่ายธรรมชาติเป็นภาพที่ถ่ายทอดความสวยงามของธรรมชาติ โดยเฉพาะภาพถ่ายธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาศ อุทกศิริ (2549: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีสภาพทางกายภาพของธรรมชาติที่สวยงามและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปชม แต่ภาพสวยอย่างเดียวยังไม่พอที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยว ในภาพยังต้องมีอะไรที่มากกว่าความสวยงาม ดังนั้นภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวต้องเป็นภาพที่ถ่ายทอดความสวยงามอย่างสร้างสรรค์ จึงดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ กลยุฒวารินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ของขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่เพียงการบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสนสังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพ ตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้

สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ โดยการถ่ายทอดความงดงามศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมตามความเป็นจริง เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมเป็นการบันทึกและถ่ายทอดความงดงามทางด้านศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ดังนั้นจุดเด่นหรือตัววัตถุในภาพจึงเป็นตัวสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่ดีที่สุดสำหรับภาพถ่ายแนวนี้เราเพียงถ่ายทอดความเป็นจริงอย่างสร้างสรรค์ก็พอ ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาศ อุทกศิริ (2549: ระบบออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่าท่องเที่ยวประเภทศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในรูปของประเพณีท้องถิ่น เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจในการท่องเที่ยว สร้างสรรค์ความหมายของภาพตามประโยชน์ของภาพถ่ายสารคดี

ตาราง 4 การสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่าง	การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพ สารคดีท่องเที่ยว	แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพสารคดีท่องเที่ยว
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงธรรมชาติ		
วิศาล น้ำค้าง	ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ	ถ่ายทอดความสวยงามอย่างสร้างสรรค์
เพชร วงศ์สินหลัง	แสงเงา และสี องค์ประกอบภาพ	ถ่ายทอดความสวยงามพร้อมแฝงความรู้ด้านความผูกพันระหว่างกันใน บริบทธรรมชาติ
จามิกร สุขทรากรม	แสงเงา และสี องค์ประกอบภาพ	ถ่ายทอดความสวยงามพร้อมแฝงความรู้ตามเนื้อเรื่อง
บารมี เต็มบุญเกียรติ	เรื่องราวในภาพ	ถ่ายทอดความสวยงามพร้อมแฝงความรู้ด้านพฤติกรรมของสัตว์ป่า
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงศิลปะ		
ประเพณี วัฒนธรรม		
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร	จุดเด่นของสถานที่	ถ่ายทอดความงดงามศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมตามความเป็นจริง
เกรียงไกร ไวกิจ	ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ	สร้างสรรค์ความหมายของภาพตามประโยชน์ของภาพถ่ายสารคดี
อดุล ตันหาโกสัย	ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ	ถ่ายทอดความงดงามศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมตามความเป็นจริง
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	ไม่มีการใช้สัญลักษณ์ใดๆ	ถ่ายทอดความงดงามศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมตามความเป็นจริง

การสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2537: 152-157) ได้กล่าวไว้ว่า ภาพที่ดีต้องมีผลทางใจ หรือ อารมณ์ (mood) ต่อผู้ชมภาพให้คล้อยตามไปกับภาพ เช่น ความสุข ความเศร้า ความเหงา ความลำบาก ความเจ็บปวด ความดีใจหรือเสียใจ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดการสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเป็นสองส่วน คือ แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ และเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ

1.1 กลุ่มนักรถถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักรถถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ นิยมถ่ายภาพด้วยอารมณ์ธรรมชาติที่อ่อนๆ นุ่มๆ ซึ่งคือในโทนสีอุ่น ทั้งนี้ เพราะว่าอารมณ์แบบนี้ให้ความรู้สึกนุ่มนวล อบอุ่น และสบายๆ ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของวิศาล น้ำค้าง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 5)

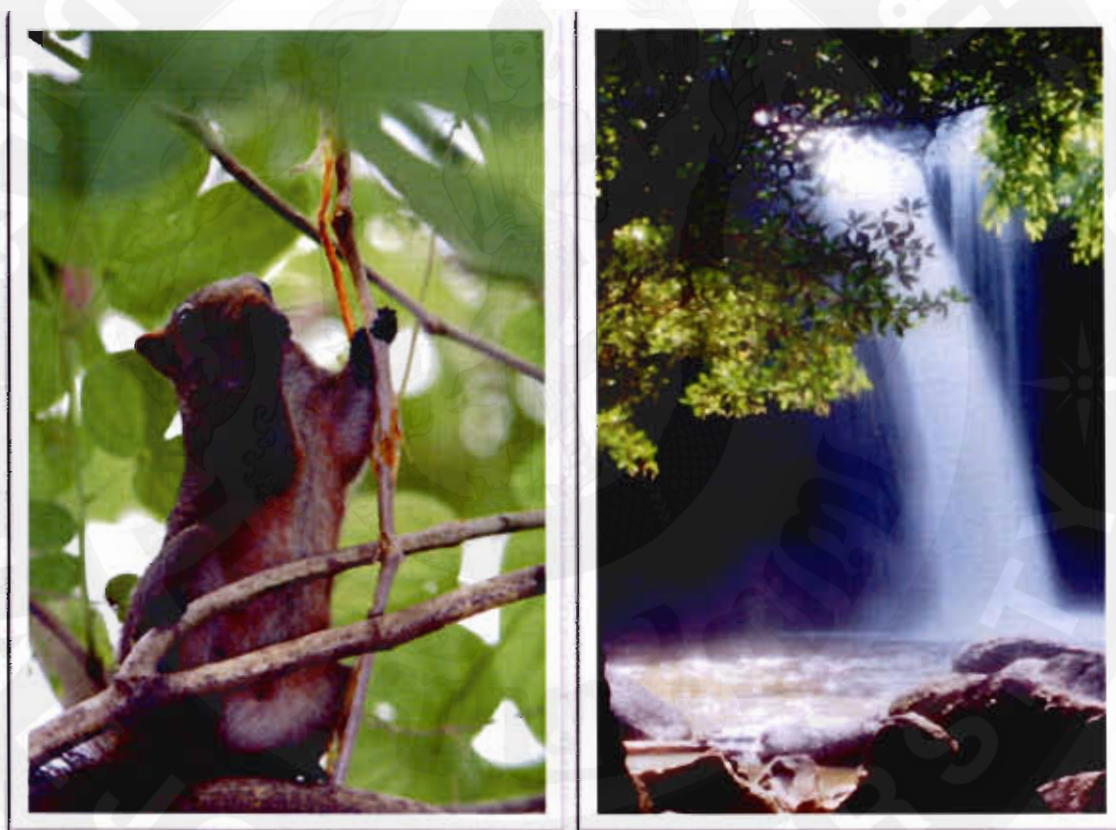
“...ถ้าเป็นไปได้ก็ถ่ายภาพให้มีอารมณ์อ่อนๆ นุ่มๆ โทนสีอ่อน ให้ความรู้สึกกลมกลืน สบายตา...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 91 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของวิศาล น้ำค้าง

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาตินิยมถ่ายภาพด้วยอารมณ์ตื่นเต้น และอารมณ์โทนีสีเย็น ทั้งนี้ เพราะอารมณ์แบบนี้ให้ความรู้สึกสดชื่น สงบ ผ่อนคลาย สบายใจ และช่วยคลายเครียด ความกังวล ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของพร วงศ์สินหลัง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 5)

“...ชอบอารมณ์แบบตื่นเต้น และชอบภาพโทนีสีเย็น เพราะมันจะทำให้สบายๆ ผ่อนคลาย อย่างโทนีสีฟ้า โทนีสีเขียว ทำให้คนเกิดจินตนาการคล้ายตาม...” (พร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 92 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของพร วงศ์สินหลัง

นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีความเห็นว่า เรื่องอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีที่ชอบถ่ายบอกเป็นตายตัวไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ โดยส่วนใหญ่แล้วจะถ่ายทุกแบบตามสภาพ ทั้งนี้ เพราะงานภาพถ่ายเชิงสารคดีครอบคลุมทุกด้านและมีหลากหลายประเภท สอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ ฤทธาวารินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่เพียงการบันทึก

ข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสสังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพ ตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้ (ตาราง 5)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากนิยมถ่ายภาพด้วยอารมณ์เป็นธรรมชาติ และเป็นโทนสีอุ่น ทั้งนี้ เพราะอารมณ์แบบนี้ให้ความรู้สึกนุ่มนวล อบอุ่น และสบายๆ ไม่แรงเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับกรณีของ วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, กิ่งทอง มหาพรไพศาล และอดุล ตัณฑโกศัย ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 5)

“...ชอบถ่ายภาพให้เป็นโทนสีอุ่นครับ และอารมณ์ที่เป็นธรรมชาติ ก็ใช้วิธีแอบถ่าย หาดำเนินจุดเด่น หรือตัวพระเอกของเรื่องให้ได้แล้วถ่ายทอดออกมาให้เป็นธรรมชาติที่สุด...”
(วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 93 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของวรนนท์ ชัชวาลทิพากร

“...ภาพถ่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสื่ออารมณ์ตามความเป็นจริง ให้ดูเป็นธรรมชาติค่ะ ภาพถ่ายสารคดีคือภาพที่ถ่ายทอดความเป็นจริง ประูแต่งไม่มาก เพราะจะทำให้ผู้ดูเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นคลาดเคลื่อนไป...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 94 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของกึ่งทอง มหาพรไพศาล

..ชอบภาพที่เป็นโทนสีอุ่นครับ เพราะโทนสีอุ่นจะให้ความนุ่มนวล ความอบอุ่นของภาพได้ดีกว่า ..." (อดุล ตันตโกศัย, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 95 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพของอดุล ตันตโกศัย

นอกจากนี้ พบว่า นักถ่ายภาพผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นว่า เรื่องอารมณ์ของภาพถ่าย สารคดีที่ชอบถ่ายบอกเป็นตายตัวไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ และรูปแบบการทำงานของตน ทั้งนี้เพราะว่า งานภาพถ่ายเชิงสารคดีครอบคลุมทุกด้านและมีหลากหลายประเภท สอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ กฤษณาวารินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่เพียงการบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสดังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพตามความเป็น

จริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้ ดังกรณีของเกรียงไกร ไวยกิจ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 5)

“...ไม่ตายตัวครับ ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำครับ และที่สำคัญผมไม่เคยพอใจรูปของตัวเอง เพราะเมื่อไรที่เราพอใจรูปของเรามากที่สุดนะ โอกาสที่เราจะสร้างสรรค์หรือพัฒนางานของเราในอนาคตก็จะไม่น่าสนใจ ถ้ามีความเป็นที่สุดก็จะไม่สามารถต่อยอดไปได้แล้ว ดังนั้นการทำงานของผมนั้นมีความสุขในการค้นหา เรียนรู้สิ่งที่เราสนใจครับ...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

2. เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ทั้งหมดใช้เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพโดยถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง ถ้าต้องการสื่ออารมณ์ของภาพด้วยคนหรือสัตว์จะใช้วิธีแอบถ่ายหรือการเฝ้านี้ เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง, พชร วงศ์สินหลัง, จามิกร สุขทรากรม และบารมี เต็มบุญเกียรติ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 5)

“...ภาพสารคดีท่องเที่ยววันนั้น อาจไม่จำเป็นต้องสร้างอารมณ์ภาพให้เหมือนกับภาพข่าวหนังสือพิมพ์ เพียงแต่ถ่ายทอดความตรงไปตรงมาให้สวยงามอย่างสร้างสรรค์ก็น่าจะเพียงพอ...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เทคนิคในการสร้างอารมณ์แบบนี้เนะ หนึ่งเราต้องรอช่วงเวลาที่เหมาะสม ถ้าเป็นภาพบรรยากาศที่มีคนหรืออะไรขึ้นอยู่ก็ต้องการสื่อให้สงบ เราต้องเลือก เลือกที่มันดูแล้วสบายตา สามารถสื่อความหมายแบบดูได้นานๆ ถ้าเกิดว่าเป็นรูปคนนะ เราจะไปสังเกตสิ่งที่เขาทำ เราก็ดูว่าจุดไหนที่เหมาะสมที่จะถ่ายเป็นรูปออกมา เราก็บอกเขา ให้เขาหยุดการกระทำที่เขาทำค้างไว้ให้เราถ่าย แต่เราต้องไปสำรวจก่อน เราก็จัดที่สวยถ่ายทอดออกมา ยังไงก็ต้องถ่ายบนพื้นฐานตามความเป็นจริง..” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เราก็เลือกสภาพแสงที่ดีที่สุดในช่วงที่เราไป บางครั้งเราควบคุมสภาพแสงไม่ได้ เราก็ต้องถ่ายตามความเป็นจริงที่มี...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์)

“...ต้องขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของสัตว์ สิ่งที่เราทำได้ก็คือความถี่ในการเข้าไปที่แหล่งธรรมชาติ เพื่อให้ได้ภาพที่หลากหลายอารมณ์ เทคนิคในการถ่ายภาพที่พอจะทำได้ก็คือการแพน...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากใช้เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพโดยถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง ถ้าต้องการสื่ออารมณ์ของภาพด้วยคนหรือสัตว์จะใช้วิธีแอบถ่ายหรือการแพน ทั้งนี้เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ดังกรณีของ วรนนท์ ชัชวาลทิพากร และกิ่งทอง มหาพรไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 5)

“...ก็ใช้วิธีแอบถ่าย หาถ่ายจุดเด่น หรือตัวพระเอกของเรื่องให้ได้แล้ว ถ่ายทอดออกมาตามอารมณ์ธรรมชาติ ...” (วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...วิธีที่ทำให้ภาพได้อารมณ์ตามที่ต้องการในกรณีที่เรานึกไม่ได้ คือ ใช้วิธีแบบ candid คือการแอบถ่ายค่ะ คือถ่ายภาพไม่ให้คนถูกถ่ายรู้ตัว ก็จะเป็นธรรมชาติมากๆ อีกอันหนึ่งคือ งานวิถีประเพณีวัฒนธรรมนี้เราเข้าไปจัดฉากยากในระหว่างเหตุการณ์เกิดขึ้นจริงๆ เราก็ต้องรู้ว่าประเพณีที่มันเกิดขึ้นมันมีจุดเด่นอยู่ที่ไหน แล้วบางทีเราก็ให้เขาเล่นให้เสร็จก่อน เราก็อาจจะเลือกมุมมอง แล้วก็ถ่ายทำการ setting หลังจากมันจบแล้วอีกครั้งหนึ่ง ก็จะได้ภาพที่เราคิดไว้ ส่วนของเทคนิคก็ต้องดูทิศทางของแสง แล้วก็ฉากหลังด้วย มันต้องไปด้วยกันหมด...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีการใช้เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพนั้น นอกจากถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริงแล้ว ยังมีการสร้างฉากเพื่อให้อารมณ์ตามที่ต้องการ แต่ set อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ส่วนกรณีที่สร้างฉาก เช่นกิจกรรม หรือการแสดงที่เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม นักถ่ายภาพอาจถ่ายไม่ทัน จึงมีความจำเป็นจัดฉากที่เหมือนจริงขึ้นมาอีกครั้ง หรือสร้างตามความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ได้ภาพลงหนังสือต่างๆ ในเวลาที่กำหนด ดังกรณีของเกรียงไกร ไวกิจ และอดุล ดันหาโกสัย ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 5)

“...การถ่ายภาพในเชิงประเพณีวัฒนธรรม ถ้าเราได้มุมมองที่ดีแล้วเราก็ถ่ายทอดออกมาตามนั้น แต่ในบางกรณี เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในทางหนังสือ ประชาสัมพันธ์ ประเพณีวัฒนธรรมนั้นๆ บางครั้งตัวแบบอาจเดินอยู่ที่บริเวณที่มีฉากหลังที่ไม่ค่อยน่าดู นี่ก็ต้อง set หรือต้องเชิญตัวแบบไปที่ที่มีฉากหลังที่เหมาะสมกับตัวประเพณีวัฒนธรรมที่กำลังเป็นอยู่ ทั้งนี้ทั้งนั้น เราต้องดูว่า สิ่งที่เรา set จะต้องไม่โคดไปจากความเป็นจริงมาก คือยังเป็นธรรมชาติ แล้วก็เข้ากับ ประเพณีวัฒนธรรมนั้นๆ ต้องรักษาตัวตนของมัน...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...การถ่ายภาพในเชิงประเพณีวัฒนธรรม ถ้าเราได้มุมมองที่ดีแล้วเราก็ถ่ายทอดออกมาตามที่มันมีไว้ แต่ส่วนมากแล้ว มีการจัดฉากขึ้นมาเองครับ อย่างเครื่องใช้ที่เป็นของเก่า ของโบราณ เราก็จะจัดขึ้นมาเพื่อให้ภาพที่สมบูรณ์ขึ้น จัดแต่ต้องยึดหลักตามพื้นฐานความเป็นจริง ในชีวิตจริงที่เขามี ถึงแม้ว่าไม่ใช่ชีวิตจริงตอนนี้ แต่ต้องเป็นชีวิตจริงในประวัติศาสตร์ที่เคยมีครับ...” (อตุล ตันหาโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีเชิงธรรมชาติ ส่วนมากชอบถ่ายภาพที่เป็นอารมณ์ธรรมชาติที่เป็นโทนสีอุ่น ขณะเดียวกัน มีการชอบถ่ายภาพที่เป็นอารมณ์ธรรมชาติที่เป็นโทนสีเย็น และเป็นอารมณ์ต้นเค้น นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นว่าการสร้างอารมณ์ของภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ทำ สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมาก ชอบถ่ายภาพด้วยอารมณ์เป็นธรรมชาติที่เป็นโทนสีอุ่น (ตาราง 5)

เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่ม นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีความเห็นตรงกัน คือเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพโดยถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีการใช้เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพนอกจากถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริงแล้ว ยังมีการสร้างฉากเพื่อให้อารมณ์ตามที่ต้องการ โดยสร้างอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง (ตาราง 5)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวที่ได้ศึกษานั้น พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากชอบถ่ายภาพที่เป็นอารมณ์ธรรมชาติที่เป็นโทนสีอ่อน ทั้งนี้ เพราะอารมณ์โทนสีอ่อนให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนและสบายๆ ไม่เร่งรีบเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย พรเศรษฐถาวร และคณะ (2554: ระบบออนไลน์) ที่ว่า อารมณ์ที่ภาพประเภทอารมณ์โทนอ่อนนำมาให้ คือความร่าเริงแจ่มใส ให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนหวานและความปลอดภัย โปร่ง โล่งสบาย เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่หรือแทบทั้งหมดของภาพประเภทนี้ประกอบไปด้วยสีขาว หรือสีอ่อนๆ ในกลุ่ม “สีอ่อน” คุณแล้วสบายตา สบายใจ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีการชอบถ่ายภาพที่เป็นอารมณ์ธรรมชาติที่เป็น โทนสีเย็น และเป็นอารมณ์คั่นเด่น ทั้งนี้เพราะว่า ภาพที่มีอารมณ์แบบนี้ทำให้มีความรู้สึกสดชื่น สบาย คั่นเด่นและสามารถคล้อยตามได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย พรเศรษฐถาวร และคณะ (2554: ระบบออนไลน์) ที่ว่า โทนสีเย็น หมายถึง ชุดสีที่ประกอบด้วยสีเขียวเหลือง สีเขียว สีเขียวน้ำเงิน สีนํ้าเงิน และสีม่วงน้ำเงิน โทนสีเย็นให้ความรู้สึกสุภาพ สงบ ลึกซึ้ง เยือกเย็น นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นว่าการสร้างอารมณ์ของภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ

สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากชอบถ่ายภาพด้วยอารมณ์เป็นธรรมชาติที่เป็นโทนสีอ่อน ทั้งนี้ เพราะอารมณ์โทนสีอ่อนให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนและสบายๆ ไม่เร่งรีบเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย พรเศรษฐถาวร และคณะ (2554: ระบบออนไลน์) ที่ว่า อารมณ์ที่ภาพประเภทอารมณ์โทนอ่อนนำมาให้ คือความร่าเริงแจ่มใส ให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนหวานและความปลอดภัย โปร่ง โล่งสบาย เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่หรือแทบทั้งหมดของภาพประเภทนี้ประกอบไปด้วยสีขาวหรือสีอ่อนๆ ในกลุ่ม “สีอ่อน” คุณแล้วสบายตา สบายใจ

ในด้านเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีความเห็นตรงกัน คือเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพโดยถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีการใช้เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพนอกจากถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริงแล้ว ยังมีการ set ฉากเพื่อให้อารมณ์ตามที่ต้องการ โดย set อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ กลยุณาวรินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อ

ความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่เพียงการบันทึกข้อมูลหลักฐาน เอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสนักมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้

ตาราง 5 การสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ	เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงธรรมชาติ		
วิศาล น้ำค้าง	อารมณ์โทนสีอุ่น	ถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง
พชร วงศ์สินหล่ง	อารมณ์ต้นเต็น และอารมณ์โทนสีเขียว	ถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง
จามิกร สุขหามร	ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่อง	ถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง
บารมี เต็มบุญเกียรติ	ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่อง	ถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงศิลปะ		
ประเพณี วัฒนธรรม		
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร	อารมณ์โทนสีอุ่น และอารมณ์ธรรมชาติ	ถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง
เกรียงไกร ไวยกิจ	อารมณ์โทนสีอุ่น	มีการ set อารมณ์ตามความต้องการแต่ set บนพื้นฐานตามความเป็นจริง
อดุล ตันหาโกชัย	อารมณ์ธรรมชาติ	มีการ set อารมณ์ตามความต้องการ แต่ set บนพื้นฐานตามความเป็นจริง
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	อารมณ์ธรรมชาติ	ถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง

การสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2537: 152-157) ได้กล่าวไว้ว่า บรรยากาศของภาพ (Atmosphere) ช่วยเสริมให้เรื่องราวเด่นขึ้น เป็นสิ่งที่ซึ่งจะต้องสอดคล้อง หรือกลมกลืนกับเรื่องราวของภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดการสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเป็นสองส่วน คือ แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพ และเทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพ

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

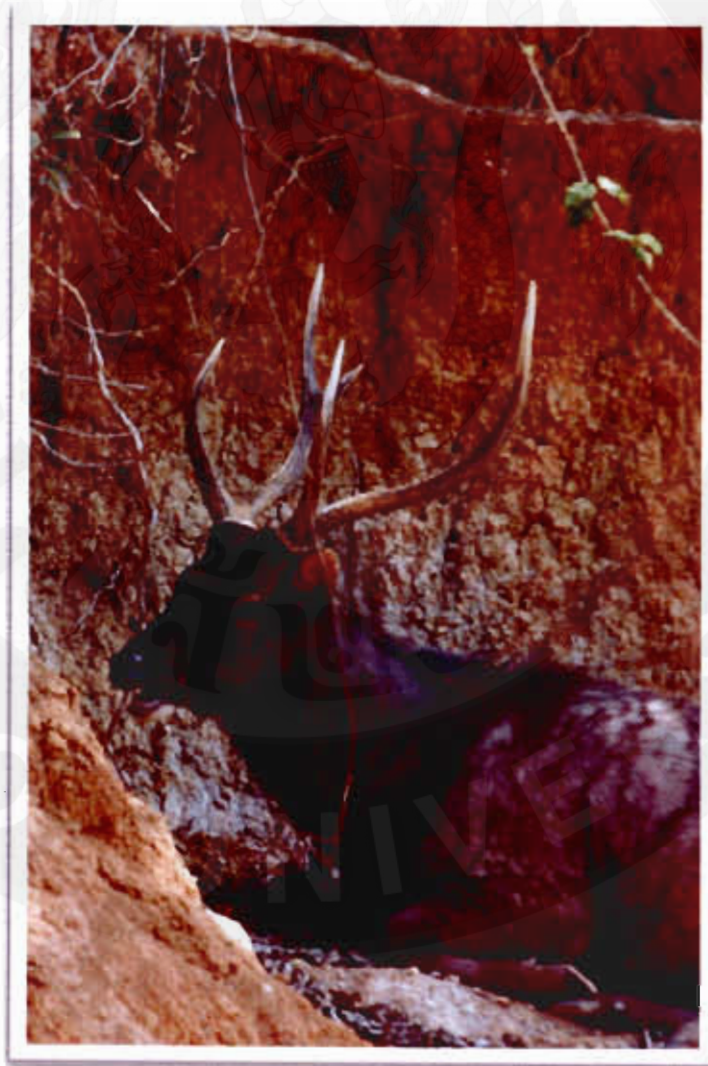
จากผลการศึกษาแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเกือบทั้งหมดนิยมถ่ายบรรยากาศของภาพเป็นบรรยากาศใสๆ แสงนุ่มๆ ทำให้มีความรู้สึกนุ่มนวล ไม่มีส่วนที่เน้นรายละเอียด และร่องรอยความเหี่ยวแห้งหรือพื้นผิวขรุขระ ซึ่งบรรยากาศแบบนี้ส่วนมากถ่ายได้ในช่วงเช้ากับช่วงเย็น นิยมถ่ายภาพเป็นมุมแสงที่เข้าด้านข้าง หรือมุมแสงเฉียงทั้งนี้เพราะว่าแสงเข้าด้านข้างให้ความลึกได้ดี และนิยมถ่ายเป็นภาพมุมกว้าง เพื่อได้บรรยากาศกว้างๆ สบายตา และเพิ่มพลังกับภาพ ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง, พชร วงศ์สินหัตถ์ และจามิกร สุขทรากรม จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 6)

“...ส่วนมากจะชอบถ่ายช่วงเช้ากับช่วงเย็น เพราะแสงเฉียงจะสวยมาก และ แสงไม่แข็ง ที่ชอบถ่ายแสงข้างมาก เพราะแสงข้างเป็นแสงที่สวย ถ่ายง่าย และปลอดภัยที่สุด ส่วนมุมกล้องก็ต้องขึ้นอยู่กับเรื่องราวที่ถ่ายทำ โดยส่วนมากแล้วจะเป็นมุมกว้าง เพราะเก็บบรรยากาศได้ดี ...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 96 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของวิศาล น้ำค้าง

“...ถ้าถามชอบก็ชอบแสงนุ่ม ถ้าเป็นท้องเที่ยวแบบธรรมชาติก็จะถ่ายเช้ากับเย็นเพราะมันเข้ากับบรรยากาศได้ดีกว่า แสงแข็งให้ความรู้สึกรัดๆ ตรงไปตรงมา สำหรับมุมแสง ถ้าเลือกได้ก็จะเป็นแสงเฉียง อ่อนๆ ขอให้มาจากข้างๆ เพราะว่ามันให้ความลึกที่ดี โดยที่เราไม่ต้องใช้ความพยายามมาก มุมกล้องที่ชอบถ่ายนี้อยู่ที่เลนส์ที่ใช้ ถ้าเป็นทิวทัศน์ ก็จะถ่ายในมุมไม่สูงก็ต่ำ เพราะว่ามุมสูงเก็บบรรยากาศได้หมด มุมต่ำก็อาจจะเข้าไปใกล้ๆ กับสิ่งที่ถ่าย อันนี้หมายถึงภาพบรรยากาศนะ แต่ถ้าเป็นภาพคนชอบใช้เลนส์มุมกว้าง ได้เก็บทั้งตัวแบบและฉากหลังที่เป็นบรรยากาศได้ด้วย ในชุดหนึ่งต้องมีภาพหลากหลาย...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 97 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของพชร วงศ์สินหลัง

“...ชอบถ่ายเป็นภาพมุมกว้างๆ โดยเลือกสภาพแสงที่ดีที่สุดในช่วงที่เราไป อาจเป็นบรรยากาศใดๆ แสงแดดอุ่น แล้วก็ถ่ายในทิศทางแสงเฉียงครับ...” (จามิกร สุขทรามร, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 98 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของจามิกร สุขทรามร

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพว่า ไม่มีที่ตายตัว จะถ่ายมาทุกแบบตามสถานการณ์และเรื่องที่ถ่ายทำ ทั้งนี้เพราะว่า งานภาพถ่ายเชิงสารคดีครอบคลุมทุกด้านและมีหลากหลายประเภท สอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ กฤษณาวารินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่เพียงการบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสสังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้ (ตาราง 6)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมทั้งหมดนิยมถ่ายบรรยากาศของภาพเป็นแสงที่เข้าจากด้านข้าง ทั้งนี้เพราะว่าภาพแสงข้างทำให้ภาพมีมิติ และนิยมถ่ายภาพในสภาพแสงที่นุ่มๆ ซึ่งถ่ายได้ในช่วงเวลาเช้ากับเย็น สำหรับมุมมองนั้นต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ และสถานการณ์ ดังกรณีของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร, เกรียงไกร ไวยกิจ, อุดล ตันชโกสัย และกิ่งทอง มหาวรไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 6)

“...ต้องเป็นแสงธรรมชาติ คือแสงเช้ากับเย็น ซึ่งเป็นแสงที่ไม่แรงมากนัก และเป็นแสงข้างครับ ทำให้มีมิติ คนดูภาพเข้าใจได้ง่ายสำหรับมุมมองก็แล้วแต่ว่างานที่ถ่าย ถ้าเป็นภูมิทัศน์ก็อาจเป็นมุมกว้าง ถ้าเป็นชีวิตของผู้คนเราอาจต้องเจาะเข้าไป โดยเน้นอารมณ์บรรยากาศที่เขาอยู่...” (วรรณันท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 99 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร

“...เรื่องแสงในการถ่ายรูปหลักๆแล้ว คือช่วงเช้ากับช่วงเย็น ชอบแสงโพสเพลย์ที่เป็นแสงธรรมชาติที่สวยงามที่สุด แสงนุ่มๆ มีสีส้ม เห็นรายละเอียดของพื้นและวัตถุส่วนมุม แสงก็ชอบถ่ายภาพที่เป็นแสงธรรมชาติที่มาจากด้านข้าง เพราะว่ามันทำให้ภาพมีมิติครับ คือแสงส่องมาจากข้างๆ ระหว่างฉากหลังกับตัววัตถุจะทิ้งระยะไว้ ทำให้ตัววัตถุเด่นขึ้น และบอกเล่าเรื่องราวได้ดีกว่า สำหรับมุมมองก็ต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำครับ บอกเป็นตายตัวไม่ได้ครับ...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 100 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของเกรียงไกร ไวยกิจ

“...ถ้าเป็นภาพคน ผมชอบถ่ายภาพคนย้อนแสง แสงก็จะเฉียงมาจากด้านหลัง ซึ่งให้ตัวคนกับฉากหลังแยกมิดออกจากกัน แสงก็ถ่ายสักประมาณบ่าย๓ บ่าย๔ โมงเย็น นะครับ แสงจะดีที่สุด ไม่ว่าถ่ายภาพเกี่ยวกับคนหรือสถานที่ก็ตามนะครับ เพราะแสงในช่วงเวลานี้ จะทำให้ภาพดูมีมิติ สำหรับมุมมอง ถ้าเป็นคน ก็จะใช้เทเล เป็นมุมแคบ เพื่อให้ได้การเคลื่อนไหวที่ดี ถ้าเป็นสถานที่ก็จะใช้เลนส์มุมกว้างเลย ซึ่งแล้วแต่งานที่ถ่ายทำ...” (อดุล ตัณฑโกศัย, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 101 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของอดุล ตัณฑโกศัย

“...ถ้าเป็นภาพถ่ายบุคคลชอบถ่ายภาพที่เป็นแสงธรรมชาติที่มาจากด้านข้างค่ะ มันจะเห็นความแตกต่างระหว่างความสว่างกับด้านมืดที่เป็นเงา ทำให้ภาพมีมิติ ทำให้แบบหน้าไม่แบน ทำให้มีแววตาสวยขึ้น เกิดขาวๆในดวงตา ก็จะดูมีชีวิตชีวา และชอบถ่ายแสงช่วงเช้าและช่วงเย็น เพราะแสงจะนุ่มนวลกว่าเวลาอื่น ทำให้ความต่างของแสงและเงาไม่จัดมาก มุมกล้องในการถ่ายภาพไม่อาจเจาะจงได้ว่าต้องเป็นมุมกล้องแบบใด เนื่องจากอยู่ที่เหตุการณ์ และวัตถุที่จะถ่ายว่าเหมาะสมกับมุมกล้องแบบไหนก็จะเลือกแบบนั้น...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 102 ตัวอย่างภาพแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพของกิ่งทอง มหาพรไพศาล

2. เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ทั้งหมดใช้เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ โดยถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์

ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ในกรณีที่ไม่ได้บรรยากาศภาพ
ตั้งใจ วิธีแก้ปัญหามิฉะนั้นอาจเป็นหาสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้ามา หรืออาจเป็นอุปกรณ์เสริมมา
ช่วย เช่น แฟลช ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง, พชร วงศ์สินหลัง, จามิกร สุขทรากรม และบารมี เต็มบุญ
เกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 6)

“...ด้วยการถ่ายสารคดีที่มีเวลาน้อย บางครั้งเราแทบจะไม่มีเวลารอ
บรรยากาศเลยนะ วิธีแก้ปัญหามิฉะนั้นก็คือการหาสิ่งต่างๆ มาจัดเข้าฉากให้ดูเข้ากับธรรมชาติหรือวิถี
ชีวิตจริง แต่ถ้ามีเวลาพอและเป็นไปได้ก็จะพยายามรอเก็บบรรยากาศมาให้ได้ ส่วนจะได้มากน้อย
แค่ไหนคงต้องแล้วแต่ดินฟ้าอากาศอีกที...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เทคนิคสร้างบรรยากาศ คือเราต้องดูจุดเด่นของเรื่องที่เรากำลังถ่าย หามุมที่
สื่อความหมายได้ดี มุมที่สอดคล้องกับเรื่องราว ส่วนภาพธรรมชาติที่เป็นบรรยากาศ ถ่ายช่วง
กลางวันจะไม่สวย จะต้องถ่ายในช่วงเช้ากับเย็น เพื่อให้แสงสีของท้องฟ้ามันสวยงาม มีสีสัน ถ้าถ่าย
กลางวันมันจะเทาๆ มันก็ไม่ห้ามนะ ถ้าสีมันมากพอ ก็ถ่ายได้ ก็ต้องคำนึงถึงเรื่องที่เรากำลังถ่ายทำด้วย ว่า
ต้องการสื่อในแนวไหน ยังไง...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เลือกสภาพแสงที่ดีที่สุดในช่วงที่เราไป บางครั้งเราควบคุมสภาพแสง
ไม่ได้ เราก็ต้องถ่ายทอดตามความเป็นจริงที่มี แต่ถ้างานถ่ายภาพมาโคร สภาพแสงไม่พอ ยังมี ตัว
ช่วย คือการใช้แฟลช แต่พื้นที่สำหรับการใช้แฟลชจะไม่กว้างมาก หากเราถ่ายภาพเป็นวิมุขกว้าง
เราก็ไม่มีอะไรที่จะช่วยได้ ต้องรอแสงแดดเท่านั้น...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์)

“...ไม่มีที่ตายตัว ก็จะถ่ายมาทุกแบบ งานธรรมชาติอยากได้บรรยากาศ
แบบไหน ต้องวางแผนให้ดีที่สุด ไปให้ถูกที่ ถูกเวลา ช่วงเวลาคือสิ่งสำคัญ เพราะเราย้อนกลับ
ไม่ได้ หากพลาดไปอาจต้องรออีกปีหนึ่ง...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาเทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล
กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากใช้เทคนิคในการสร้าง
บรรยากาศของภาพโดยถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็น
ภาพบันทึกเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ในกรณีที่
ไม่ได้บรรยากาศของภาพได้ตั้งใจ วิธีแก้ปัญหามิฉะนั้นอาจเป็นการหาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้า
ฉาก หรืออาจเป็นอุปกรณ์เสริมมาช่วย ดังกรณีของวรรณันท์ ชัชวาลทิพากร และกิ่งทอง มหพร

ไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 6)

“...ก็ถ่ายตามบรรยากาศที่มี ขยับหามุม หาแสงที่สื่อบรรยากาศที่เข้ากับเรื่องได้ดี และรอจังหวะที่ดีด้วยครับ...” (วรรณพันธ์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...ก็ถ่ายตามบรรยากาศที่มี ถ้าแสงไม่ได้จริงๆนะ ก็จะใช้อุปกรณ์เสริมช่วย อย่างเช่นใช้แฟลช หรือรีเฟรชก็ช่วยได้ หรือไม่ก็อาจต้องหาฉากหลังใหม่ แสงใหม่ ถ้ายังไม่ได้จริงๆ การใช้แฟลชช่วยได้เยอะ เราก็ต้องเลือกไม่ยิงตรงๆใส่แบบ ไม่งั้นภาพจะแข็ง เราก็ยิงสะท้อนมาจากเพดานหรือวารีเฟรชจากด้านข้าง ถ้าเราเินถ่ายตรงๆภาพก็จะแบน แข็งๆ...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีการใช้เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพนอกจากใช้วิธีถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง และมีการสร้างบรรยากาศตามที่ต้องการ แต่จะสร้างบนพื้นฐานความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ดังกรณีของเกรียงไกร ไวยกิจ และอดุล ตันตโกศัย จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 6)

“...บรรยากาศของภาพเราไปกำหนดอะไรมาไม่ได้ เพราะสารคดีเป็นภาพที่สื่อสารด้วยเรื่องของความเป็นจริง หากมีการ set เพื่อสร้างบรรยากาศในการถ่ายภาพ ก็ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งต่างๆที่เราจัดขึ้นด้วยว่าผิดจากพื้นฐานความเป็นจริง หรือทำให้เรื่องราวเสียหายเปลี่ยนแปลงผิดเพี้ยนไปหรือไม่ครับ...” (อดุล ตันตโกศัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...ความมากน้อยในการ set บรรยากาศอยู่ที่ความต้องการของเรา และความต้องการของลูกค้า อยู่ที่เรากำลังคิดอะไรกับงานที่เราถ่าย แต่เราก็ต้องพิจารณา ความถูกต้องด้วย ไม่ให้มันหลุดจากความเป็นจริงไป...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพ

จากผลการศึกษาแนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เกือบทั้งหมดชอบถ่ายบรรยากาศของภาพเป็นบรรยากาศใสๆ สภาพแสงที่นุ่มๆ และเป็นมุมแสงข้าง หรือมุมแสงเฉียง และชอบถ่ายในมุมกว้าง สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งหมดชอบถ่ายบรรยากาศ

ของภาพเป็นแสงข้างและชอบถ่ายภาพในสภาพแสงที่นุ่มๆ สำหรับมุกกล้องนั้นต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ และสถานการณ์ (ตาราง 6)

เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ

จากผลการศึกษาเทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติกับผู้ใช้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะประเพณีวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ใช้เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพโดยถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง และในกรณีที่ไม่ได้บรรยากาศภาพตามที่ต้องการ วิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอาจเป็นการหาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาฉาก หรืออาจเป็นอุปกรณ์เสริมมาช่วย (ตาราง 6)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวที่ได้ศึกษานั้น พบว่า สภาพแสงและทิศทางแสงที่กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติกับกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมเหมือนกัน คือชอบถ่ายบรรยากาศของภาพเป็นบรรยากาศใสๆ ที่มีสภาพแสงที่นุ่มๆ ทำให้มีความรู้สึกนุ่มนวล ไม่มีส่วนที่เน้นรายละเอียดและร่องรอยความเหี่ยวแห้งหรือพื้นผิวขรุขระ ซึ่งบรรยากาศแบบนี้ส่วนมากถ่ายได้ในช่วงเช้ากับช่วงเย็น และชอบถ่ายเป็นมุมแสงข้าง หรือมุมแสงเฉียง ทั้งนี้เพราะว่าแสงข้างให้ความลึกได้ดี ช่วยทำให้ภาพมีมิติ แต่กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชอบถ่ายในมุมกว้างเพื่อได้บรรยากาศกว้างๆ สบายตา ซึ่งเหมาะกับการถ่ายภาพแนวธรรมชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของนิตยสาร CAMERART (2555: ระบบออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่า แสงนุ่ม นั้นหมายความว่าแสงมีความจัดจ้านลดลงกลายเป็นแสงนุ่ม เงามที่ได้อีกจะเป็นเงานุ่ม ภาพที่ได้ก็จะมีมิติที่ลดลงเช่นกัน ถ้าแสงเข้าทางด้านข้างของวัตถุ เงามก็จะทอดไปทางด้านข้างอีกด้านหนึ่ง ในกรณีนี้ก็จะทำให้วัตถุมีมิติมากขึ้นแน่นอนว่าเลนส์ที่รับภาพได้กว้างก็จะได้เปรียบในการถ่ายภาพธรรมชาติ เนื่องจากสามารถเก็บรายละเอียดต่างๆ ได้มากกว่าด้วยมุมที่กว้างกว่านั่นเอง แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะต้องใช้เลนส์มุมกว้างทุกครั้งในการถ่ายภาพแนวนี้ เพราะเนื่องจากบางครั้ง เช่นเมื่อเราอยู่บนจุดชมวิวบนยอดเขาสูงระยะห่างระหว่างกล้องกับพื้นที่ๆ ต้องการถ่ายอยู่ใกล้กันมาก เลนส์ระยะกลางขนาด 50 มม.อาจให้ขนาดและสัดส่วนของภาพที่ดีกว่าก็ได้ หรือหากเราต้องการถ่ายเจาะเฉพาะส่วนที่น่าสนใจ เช่น ต้นไม้หรือเรือประมงที่ลอยอยู่กลางทะเลก็อาจต้องใช้เลนส์มุมแคบเพื่อให้ได้ภาพที่มีขนาดใหญ่พอ มุกกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ก็ต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ถ่ายทำ ไม่ตายตัว

ในด้านเทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดยกการใช้เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพโดยถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง และในกรณีที่ไม่ได้บรรยากาศภาพตามที่ต้องการ วิธีแก้ปัญหามิฉะนั้นอาจเป็นการหาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาจาก หรืออาจเป็นอุปกรณ์เสริมมาช่วย ทั้งนี้เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพบันทึกเหตุการณ์ปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของสุเทพ กฤษณาวารินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่เพียงการบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสดังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้

ตาราง 6 การสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว	เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงธรรมชาติ วิศาล น้ำค้าง เพชร วงศ์สินหล่ง จามิกร สุขทรามร บารมี เต็มบุญเกียรติ นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิง ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม วรนนทน รัชวาลทิพากร เกรียงไกร ไวกิจ อดุล ตันหาโกสัย กิ่งทอง มหาพรไพศาล	แสงนุ่ม แสงอ่อน แสงเฉียง หรือแสงข้าง มุมกว้าง แสงนุ่ม แสงอ่อน แสงเฉียง หรือแสงข้าง มุมกว้าง แสงนุ่ม แสงอ่อน แสงเฉียง แสงข้าง มุมกว้าง ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่อง แสงนุ่ม แสงอ่อน แสงเฉียง หรือแสงข้าง แสงนุ่ม แสงอ่อน แสงเฉียง หรือแสงข้าง แสงนุ่ม แสงอ่อน แสงเฉียง หรือแสงข้าง แสงนุ่ม แสงอ่อน แสงเฉียง หรือแสงข้าง มุมกว้าง	ถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง ถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง มีการ set บรรยากาศตามความต้องการ แต่ set บนพื้นฐานความเป็นจริง มีการ set บรรยากาศตามความต้องการ แต่ set บนพื้นฐานความเป็นจริง ถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง

ตอนที่ 3 เทคนิคในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

ชลีพร เกษโกวิท (2546: 146) ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิคของการถ่ายภาพในเชิงสารคดี ไม่ได้แตกต่างกับการถ่ายภาพทั่วไป แต่การถ่ายภาพสารคดีจำเป็นจะต้องอาศัยการ “ทำการบ้าน” คือ การหาข้อมูลและพูดคุยกับนักเขียนและบรรณาธิการ ให้ชัดเจนถึงขอบเขต เมื่อถึงเวลาลงพื้นที่ จะได้ทำงานได้ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะงานสารคดีบางเรื่องจำเป็นจะต้องลงพื้นที่ถ่ายภาพหลายครั้ง ตามแต่โอกาสและฤดูกาล บางเรื่องอาจต้องลงเป็นทีม หรือใช้อุปกรณ์พิเศษ เช่น สารคดีสัตว์ป่า ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ เทคนิคในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวจึงจำแนกเป็นห้าส่วน ได้แก่ การเตรียมตัวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว อุปกรณ์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว การจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว และการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

การเตรียมตัวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงข้อมูลต่างๆที่นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวที่ศึกษาเรียนรู้ก่อนการเดินทางไปถ่ายภาพโดยช่องทางต่างๆ อาจเป็นภูมิประเทศ ภูมิอากาศ จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการถ่ายภาพ และอุปกรณ์การถ่ายภาพที่เหมาะสม เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดการเตรียมตัวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเป็นสองส่วน คือ การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และช่องทางการศึกษาข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ทั้งหมดมีการศึกษาภูมิประเทศ ภูมิอากาศ จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ดีที่สุด มุมภาพที่สวยงามที่สุดและอุปกรณ์การถ่ายภาพที่เหมาะสม รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์การเดินทางและอาหารสำหรับการเดินทาง จนกระทั่งอุปกรณ์การป้องกันกล้อง ก่อนออกเดินทางไปถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 7)

“...อันดับแรกก็ต้องศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อวางแผนการถ่ายภาพ เราก็ศึกษาว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เรากำลังจะนำเสนอ นั้น มีอะไรโดดเด่น ว่าเป็นอย่างไร ภูมิประเทศ ความเป็นอย่างไร ควรเตรียมอุปกรณ์การถ่ายภาพอะไรบ้าง และอุปกรณ์ การเดินทาง อะไรบ้าง...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์)

“...เราต้องศึกษาข้อมูลล่วงหน้าก่อน สิ่งแรกเลยต้องคิดถึงสถานที่นั้นว่ามีอะไรน่าสนใจ กล้อง อุปกรณ์ในการถ่ายภาพจะใช้ประมาณไหน อย่างไร และต้องศึกษาภูมิประเทศ และภูมิอากาศให้ดี เพื่อคิดมุมภาพที่ดีที่สุด และให้ได้เวลาถ่ายภาพที่ดีที่สุด รวมถึงเตรียมอุปกรณ์ในการเดินทางให้ถูกต้อง แม้กระทั่งยาแก้หวัด แก้ไข้ ยาแก้ท้องเสีย ควรจะต้องมีไว้ เพราะเราป่วยไม่ได้อาจจะทำให้งานเสียหาย...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...มันไม่มีหรอกที่บอกว่าไปครั้งเดียวแล้วได้ภาพเลย ไปครั้งแรกก็คือไปรู้จักกับคน เจ้าหน้าที่ เหมือนกับว่าทำความคุ้นเคย ถ้ามีอะไรน่าสนใจเขาก็จะบอกเรา แล้วก็ทำให้เรารู้เลยว่าเราต้องเตรียมอุปกรณ์อะไรไป มุมไหนสวย ถ้าเราจะไปเดินป่าด้วย เราก็ต้องเตรียมข้าวสารอาหารไปด้วยเพื่อกินในระหว่างทาง อย่างบางที่เราค้างอยู่ในป่าสักเลย 7 วัน 10 วัน ก็เตรียมมาม่า ปลากระป๋อง ข้าวสาร และเก็บของที่อยู่ในป่ากินบ้าง มีหม้อเหล็กเอาไว้หุงข้าว ถ้าไปเข้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าก็ต้องเตรียมอะไรไปมาก เตรียมอุปกรณ์การถ่ายภาพให้เหมาะสมน่าจะเพียงพอ...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เริ่มที่เรื่องการวางแผนและเรื่องประสานงาน แล้วเลือกอุปกรณ์การถ่ายภาพคิดมุมภาพ ทุกอย่างก็ต้องศึกษาก่อน จนกระทั่งอุปกรณ์ที่จะป้องกันกล้องขณะถ่ายทำ เช่น ไปถ่ายในช่วงฝน ไปถ่ายที่ฝนเยอะ เพื่อให้เรายังใช้อุปกรณ์ได้นานๆ คือข้อมูลจะทำให้เราทำงานได้ง่ายขึ้น...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งหมดมีการศึกษาภูมิประเทศ ภูมิอากาศ จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ดีที่สุด มุมภาพที่สวยงามที่สุดและอุปกรณ์การถ่ายภาพที่เหมาะสม รวมไปถึงประสานกับชาวบ้านหรือคนท้องถิ่น จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 7)

“...ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลก่อนล่วงหน้าไว้ว่าเรื่องที่จะถ่ายคืออะไร มุมไหนดี แล้วก็มีคอนไหนดบ้าง คือเราเป็นช่างภาพอยู่แล้วก็ไม่ต้องเตรียมตัวอะไรมาก แค่เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมกับการใช้งานก็ได้แล้ว...” (วรนนท์ ชัชวาทพิการ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนล่วงหน้า เราต้องรู้ว่าเรื่องที่จะถ่ายทำนั้นมีอะไรน่าสนใจเราทำการบ้านก่อน เราจะได้รู้ว่าถ่ายมุมอะไร แม้กระทั่ง Google ก็ใช้ประโยชน์ได้มากในการที่เราวางแผนในการถ่ายรูป...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...หาข้อมูลก่อนปฏิบัติงานจริงให้ได้มากที่สุด มันช่วยเราได้มุมภาพที่ดี และเตรียมอุปกรณ์การถ่ายภาพให้เหมาะสม ไม่ว่าจะหาจากอินเทอร์เน็ต หนังสือนิตยสารคู่มือต่างๆ ก่อนการเดินทาง การสอบถามพูดคุยกับผู้ผู้มีประสบการณ์ รวมไปถึงการลงพื้นที่จริง เพื่อหาข้อมูลจากบุคคลในพื้นที่...” (อดุล ตันชโกทัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...ศึกษาสถานที่ ศึกษาฤดูกาล เพื่อที่จะออกแบบมุมภาพให้สวย ให้สื่อได้เรื่องราวด้วยดี แล้วบางอย่างที่ต้อง set เราต้องประสานกับชาวบ้าน หรือคนท้องถิ่น เพื่อให้เขาเตรียมสิ่งที่เราต้องการไว้...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

2. ช่องทางการศึกษาข้อมูล ช่องทางการศึกษาข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงช่องทางต่างๆที่นักถ่ายภาพสารคดีใช้ในการศึกษาข้อมูลก่อนออกเดินทางถ่ายภาพ อาจเป็นจากอินเทอร์เน็ต จากหนังสือหรือตำรา จากเพื่อน หรือจากชาวบ้านหรือคนท้องถิ่น

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาช่องทางการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ทั้งหมดใช้อินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการค้นหาข้อมูล เนื่องจากว่ายุคนี้เป็นยุคดิจิทัล อินเทอร์เน็ตช่วยให้การค้นหาข้อมูลได้เร็วขึ้น รองลงมาคือยึดประสบการณ์ของคนอื่น ซึ่งคือถามคนที่เคยไปถ่ายมาแล้ว ผู้รู้หรือเจ้าหน้าที่ของสถานที่นั้น ทั้งนี้เพราะว่าข้อมูลที่ได้มาจากช่องทางนี้เป็นข้อมูลที่แม่นยำที่สุด อีกช่องทางก็คืออ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาเรื่องราว หรือภาพถ่ายคนอื่น เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 7)

“...ก็มาจากการประสบการณ์ของคนอื่นก่อน ซึ่งคือคนที่เคยไปถ่ายมาแล้ว เราก็จะรวบรวมข้อมูลจากเขาเอาไว้ ว่าตรงนี้สวย ถ่ายเวลาไหน ยังไง อันที่สองคือ อินเทอร์เน็ตก็

สามารถค้นหาได้ อันที่สามคือถามคนที่อยู่ในพื้นที่ ช่วงนี้มีอะไรไหม ส่วนมากก็หาจากสามอันนี้ครับ...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เริ่มต้นง่ายๆ คือ เข้า google หรือเว็บของอุทยานที่เราจะเดินทางไปถ่ายรูป และยุคนี้ เราก็สามารถใช้ facebook คุยกับเจ้าหน้าที่หรือผู้รู้ได้ง่าย ถามเขาเลยว่าตอนนี้อากาศเป็นยังไง สภาพน้ำตกเป็นยังไง อีกช่องทางก็จะเป็นโทรศัพท์เลยครับ โทรถามเจ้าหน้าที่เลย อีกช่องทางคือเปิดหนังสือดู ซึ่งในอดีตใช้บ่อย เปิดหนังสือที่เขาเคยทำสารคดีเรื่องนี้มาแล้วว่าเรื่องราวเป็นยังไง มุมภาพเป็นยังไง เพื่อไม่ซ้ำเขา...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์)

“...ประสบการณ์ตรงที่ตัวเองไปมาแล้ว แต่บางครั้งเพื่อให้ง่ายขึ้น เราก็ยึดประสบการณ์คนอื่น ก็คือถามเพื่อนที่เคยไป หรือคนที่รู้ ต้องสอบถามถึงหลายๆอย่าง อย่างเรื่องตำแหน่งแสง บางที่เราไม่เคยไปเราก็จะไม่รู้ว่าตอนเช้าแสงเข้ามามุมไหน เพื่อที่ไปให้ถูกเวลา บางอย่างในเว็บมี เช่นเว็บท่องเที่ยว หรือเว็บอุทยานแห่งชาติ เราก็เข้าไปเลย เขาก็จะบอกไว้กว้างๆ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

“...จากเว็บไซต์ หนังสือ หรือจากบุคคลที่รอบรู้เรื่องนั้นๆ จะจากสถาบันหรือคนในท้องถิ่น...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาช่องทางการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งหมดใช้อินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการค้นหาข้อมูล เนื่องจากว่ายุคนี้เป็นยุคดิจิทัล อินเทอร์เน็ตช่วยให้การค้นหาข้อมูลได้เร็วขึ้น รองลงมาคือยึดประสบการณ์ของคนอื่น ซึ่งคือถามคนที่เคยไปถ่ายภาพมาแล้ว ผู้รู้หรือเจ้าหน้าที่ของสถานที่นั้น ทั้งนี้เพราะว่าข้อมูลที่ได้มาจากช่องทางนี้เป็นข้อมูลที่แม่นยำที่สุด อีกช่องทางก็คืออ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาเรื่องราว หรือภาพถ่ายคนอื่น เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 7)

“...ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต และถามผู้รู้ การศึกษาข้อมูลทำให้ทราบถึงลักษณะของกิจกรรม วัตถุ สถานที่ สภาพอากาศที่จะไปถ่ายภาพ เพื่อจะได้เตรียมอุปกรณ์ไปได้อย่างเหมาะสม...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

“...ส่วนมากก็โทร.ถามเพื่อนที่รู้จักสถานที่ที่เราจะไปถ่ายภาพ เพื่อเช็คอากาศ บรรยากาศของสถานที่นั้น แล้วก็มาหาข้อมูลเพิ่มเติมที่อินเทอร์เน็ต ว่าสถานที่นั้นเป็นยังไงบ้าง...” (วรนนท์ ชีวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...หาข้อมูลก่อนปฏิบัติงานจริงให้ได้มากที่สุด ไม่ว่าจะหาจากอินเทอร์เน็ต หนังสือนิตยสารคู่มือต่างๆ ก่อนการเดินทาง การสอบถามพูดคุยกับผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ รวมไปถึงการลงพื้นที่จริง เพื่อหาข้อมูลจากบุคคลในพื้นที่...” (อดุล ตัณฑโกศล, 2555: สัมภาษณ์)

“...มีหลายทางมาก ทั้งสื่อจากคอมพิวเตอร์ จากเพื่อน จากคนรู้จัก จากหนังสือท่องเที่ยว แล้วเราก็เอาข้อมูลที่ได้มาจากหลายช่องทางนี้มาประมวลว่าข้อมูลถูกต้องและความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมทั้งหมดมีการศึกษาภูมิประเทศ ภูมิอากาศ จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการถ่ายภาพ มุมภาพที่สวยงามที่สุดและอุปกรณ์การถ่ายภาพที่เหมาะสม รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์การเดินทางและอาหารสำหรับการเดินทาง จนกระทั่งอุปกรณ์การป้องกันกล้องก่อนออกเดินทางไปถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว (ตาราง 7)

2. ช่องทางการศึกษาข้อมูล

ผลการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติกับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม ทั้งหมดโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการค้นหาข้อมูล รองลงมาคือยืมประสบการณ์ของคนอื่น ซึ่งคือถามคนที่เคยไปถ่ายภาพมาแล้ว หรือเจ้าหน้าที่ของสถานที่นั้น อีกช่องทางก็คืออ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง (ตาราง 7)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมทั้งหมดมีการศึกษาภูมิประเทศ ภูมิอากาศ จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการถ่ายภาพ มุมภาพที่สวยงามที่สุดและอุปกรณ์การถ่ายภาพที่เหมาะสม รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์การเดินทางและอาหารสำหรับการเดินทาง รวมทั้งอุปกรณ์การป้องกันกล้องก่อนออกเดินทางไปถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะว่าการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวต้องมีความรอบรู้ในสิ่งรอบตัวหรือเนื้อหาของสารคดีเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของชูลิพร เกษโกวิท (2546: 146) ที่ว่า การถ่ายภาพในเชิงสารคดีไม่ได้แตกต่างกับการถ่ายภาพทั่วไป แต่การถ่ายภาพสารคดีจำเป็นจะต้องอาศัยการ “ทำการบ้าน” คือการหาข้อมูลและพูดคุยกับนักเขียนและบรรณาธิการให้ชัดเจนถึงขอบเขต เมื่อถึงเวลาลงพื้นที่จะได้ทำงานได้ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะงานสารคดีบางเรื่องจำเป็นจะต้องลงพื้นที่ถ่ายภาพหลายครั้ง ตามแค่โอกาสและฤดูกาล บางเรื่องอาจต้องลงเป็นทีม หรือใช้อุปกรณ์พิเศษ เช่น สารคดีสัตว์ป่า ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นต้น

ในเรื่องของช่องทางการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งหมดโดยใช้อินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการค้นหาข้อมูล รองลงมาคือยืมประสบการณ์ของคนอื่น คือ ถามคนที่เคยไปถ่ายภาพมาแล้ว หรือเจ้าหน้าที่ของสถานที่นั้น อีกช่องทางหนึ่งก็คือ การอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง และการใช้อินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางที่เร็วที่สุด และได้ข้อมูลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของต้องจิตต์ สุวรรณสร (2543: 29) ที่ว่าการสื่อสารผ่านช่องทางอินเตอร์เน็ตสามารถท่องเที่ยวในโลกของข้อมูลข่าวสารจากแหล่งหนึ่งและเชื่อมต่อไปยังแหล่งอื่นๆ ได้อย่างไม่จำกัดแหล่งข้อมูลช่องทางจากประสบการณ์ของคนอื่นเป็นช่องทางที่มีความน่าเชื่อถือสูงที่สุด ช่องทางจากหนังสือที่เกี่ยวข้องเป็นช่องทางที่สามารถได้ข้อมูลละเอียดที่สุด

ตาราง 7 การเตรียมตัวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่าง	การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	ช่องทางการศึกษาข้อมูล
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงธรรมชาติ วิศาล น้ำค้าง เพชร วงศ์สินหลัง จามิกร สุขทรามร บารมี เต็มบุญเกียรติ นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม วรนนท์ ชัชวาลทิพากร เกรียงไกร ไวยกิจ อดุล คັນทโกสัย กิ่งทอง มหาพรไพศาล	ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการถ่ายภาพ และอุปกรณ์ การถ่ายภาพที่เหมาะสม	จากเว็บไซต์ จากประสบการณ์ของคนอื่น และ จากหนังสือหรือตำรา

อุปกรณ์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

อุปกรณ์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ประกอบด้วยสองส่วน คือ อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว และอุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพประกอบด้วยสองอย่าง ได้แก่ กล้องถ่ายภาพ DSLR หรือกล้องถ่ายภาพสะท้อนภาพเลนส์เดี่ยวระบบดิจิทัล เช่น กล้อง Canon 5D mark II กล้อง Nikon D300 และกล้อง Sony ∞ 77 เป็นต้น

และเลนส์ ซึ่งคือดวงตานักถ่ายภาพ และสามารถแบ่งออกกว้างๆได้เป็นสองประเภทคือ เลนส์ที่ถูกออกแบบให้มีความยาวโฟกัสตายตัว (Fix Lens) และเลนส์ที่สามารถปรับเปลี่ยนความยาวโฟกัสได้ เรียกว่าเลนส์ซูม (Zoom Lens) โดยเลนส์ซูม เป็นเลนส์ที่ผู้ผลิตตอบสนองความต้องการของ ตลาด เพื่อความคล่องตัวขณะที่ใช้งานโดยไม่ต้องเปลี่ยนเลนส์เข้าออกบ่อยๆ และเลือกความยาว โฟกัสได้ตามความต้องการ เช่น 16-35 มิลลิเมตร 24-70 มิลลิเมตร 70-200 มิลลิเมตร เป็นต้น ขณะที่เลนส์ฟิกซ์ เป็นเลนส์ที่มีค่าความยาวโฟกัสค่าเดียว และไม่สามารถเปลี่ยนความยาวโฟกัสได้ เช่น 16 มิลลิเมตร 20 มิลลิเมตร 24 มิลลิเมตร 28 มิลลิเมตร 35 มิลลิเมตร เป็นต้น

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาอุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมด ถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวด้วยกล้องยี่ห้อ Canon และผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากใช้กล้องรุ่น Canon 5D mark II ทั้งนี้เพราะว่าเชื่อใจในคุณภาพของภาพที่ถ่ายด้วยกล้องตัวนี้ และเป็นกล้องที่แข็งแรง ทนใช้ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...ชอบใช้กล้อง Canon 5D mark II เพราะแข็งแรงและเชื่อใจได้ คุณภาพก็เพียงพอกับงานที่ทำอยู่...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ชอบใช้กล้อง Canon 5D mark II เพราะคุณภาพของไฟล์ดีตามที่ต้องการ...” (จามิกร สุขธรรม , 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวด้วยกล้องสเปคสูง ได้แก่ Canon 1D mark IV และ Canon 5D mark II ซึ่งกล้องสองตัวนี้จะใช้คู่กันระหว่างการถ่ายภาพเพื่อตอบสนองความต้องการ ดังกรณีของ บารมี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...กล้อง Canon 1D mark IV เป็นกล้องที่ถ่ายสัตว์ป่า เจอใจที่ทำไม่ต้องใช้กล้อง สเปคสูงเพราะว่า เราต้องการ continuu high ช่วยได้ในการถ่ายสัตว์ กล้องรุ่นใหญ่ๆ แบตเตอรี่ก็ใหญ่ตาม อยู่ในป่าได้หลายวันเพราะไม่มีที่ชาร์ต อีกตัวหนึ่งก็เป็น Canon 5D mark II...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ มีความนิยมใช้กล้องที่มีน้ำหนักเบา ได้แก่ Canon 60D Canon 20D และ Canon 30D ดังกรณีของ พชร วงศ์สินหลัง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 9)

“...ทุกวันนี้ ผมชอบใช้ Canon 60D ที่ผ่านมาก็ใช้ Canon 20D และ Canon 30D เพราะเบา ผมไม่ชอบใช้กล้องหนักๆ ถ้าเกิดต้องสำรวจ ผมเอา Canon 30D เอาไปเป็นคู่ตั้งแต่แรกเลย คือหมายถึงทริปที่ต้องถ่ายรูปเยอะๆ ถ้าไปไกลและไปลำบากก็คงเอาไปตัวเดียว...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

สำหรับเลนส์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว นั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมาก นิยมใช้เลนส์ซูมมุมกว้างเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากการถ่ายภาพสารคดีเป็นการบันทึกเหตุการณ์ตาม ความเป็นจริง จึงมีความจำเป็นต้องถ่ายภาพเป็นมุมกว้าง รองลงมาคือเทเลซูม ซึ่งส่วนมากใช้ในกรณีที่ต้องการฉากหลังเบลอ เพื่อเน้นจุดเด่นของภาพ และมีการใช้มาโคร 100 บ้าง ในกรณีต้องการใช้ภาพมาโครประกอบเรื่องราวสารคดี จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...เลนส์ที่ใช้บ่อยที่สุดเป็นเลนส์ 17-40mm เพราะเป็นเลนส์ซูมมุมกว้าง ซึ่งเหมาะกับสถานที่แคบๆ เก็บบรรยากาศโดยรอบได้ดี รองลงมาเป็นเลนส์ 70-200mm และมาโคร 100 เพื่อถ่ายภาพดอกไม้ แมลง และเครื่องประดับหรือสิ่งเล็กๆ...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เลนส์ก็เอาที่เบาๆ โดยหลักแล้วก็ 3 ตัว ซูมมุมกว้าง normal ซูม แล้วก็ เทเลซู ส่วนมากแล้วเลนส์ที่ชอบใช้ และใช้บ่อยที่สุดในงานสารคดีคือเลนส์ซูมมุมกว้าง คือเลนส์ 16-35mm เพราะว่าใกล้ก็ถ่ายได้ ไกลก็ถ่ายได้ แต่ถ้าเป็นหน้าฝน ไปถ่ายนก จะถ่ายมาโครก็จะเอา

เลนส์มาโคร100ไปด้วย...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เลนส์ 16-35mm เพราะเป็นเลนส์มุมกว้างที่มีการซูมในตัว สะดวกในการเลือกถ่ายมุมกว้างที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ เป็นอย่างดี...” (จามิกร สุขทราภร, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมใช้กล้องทีละสองตัว ดัดเลนส์ประจำกล้อง คือกล้อง Canon 1D mark IV เลนส์ 500mm มี 1.4x วางไว้ข้างๆ อีกตัวหนึ่งก็เป็น Canon 5D mark II ดัดเลนส์ 70-200 mm...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาอุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ยี่ห้อของกล้องที่ใช้ของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีความหลากหลาย ได้แก่ ยี่ห้อ Canon ยี่ห้อ Nikon และยี่ห้อ Sony แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากใช้กล้องยี่ห้อ Canon และเป็นรุ่น Canon 5D mark II กับ Canon 50D ทั้งนี้เพราะว่าเชื่อถือในคุณภาพของภาพที่ถ่ายด้วยกล้องตัวนี้ และสีของ Canon จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...กล้อง Canon 5D mark II เพราะถนัดใช้ คุณภาพของภาพดี และอุปกรณ์ที่ประกอบในการถ่ายภาพก็หาง่าย...” (วรนนท์ จัจจวาทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมใช้ Canon มาตลอด ชอบใช้เป็นกล้องคู่ใจ Canon 5D และ 50D ผมใช้กล้องทีละสองตัว เพราะว่า function การปรับเปลี่ยนง่ายกว่า อีกอย่างเราเคยชินกับสีของ Canon ด้วย...” (อคุส ตันทโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ ถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวด้วยกล้องที่เป็นตัวคูณและมีจำนวน pixel มาก ซึ่งคือ Sony $\infty 77$ เพื่อตอบสนองความต้องการให้เต็มที่จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...ใช้กล้อง Sony $\infty 77$ เพราะว่านี่เป็นกล้องที่เป็นตัวคูณและมีจำนวน pixel มากสุด คือ 24 ล้าน pixel ซึ่งทำให้เรานำภาพไปใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น ทั้งขยายใหญ่หรือ crop ได้โดยคุณภาพของภาพไม่เสีย...” (เกรียงไกร ไวกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ มีการใช้กล้อง Nikon D300 ในถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะว่ากล้อง Nikon D300 เป็นกล้องที่มีน้ำหนักเบา และมี function การทำงานที่ดี จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ชอบใช้กล้อง Nikon D 300 คือเหมาะมือ น้ำหนักเบา สำหรับสุภาพสตรี และรู้สึกคล่องตัวในการใช้ แล้วก็มี function การทำงานที่ดี ไม่แพ้ก้องที่ราคาสูงๆ กล้องระดับโปรอาจช่วยให้การถ่ายภาพสะดวกยิ่งขึ้นแต่สุดท้ายแล้วก็อยู่ที่มุมมองของช่างภาพเป็นหลัก...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

สำหรับเลนส์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว นั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ มีความนิยมใช้เลนส์ซูมมุมกว้าง เทเลซูม และซูเปอร์ซูม โดยมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทุกคน จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...เลนส์ 24-105 mm F4 IS และ 70-300 mm F4-5.6 IS ๒ ตัวนี้ใช้บ่อยที่สุด คือเลนส์ 24-105 mm ถ่ายได้ทั้งมุมกว้าง และช่วง 105 mm สามารถถ่ายภาพชีวิตผู้คนได้กำลังดี ส่วน 70-300 mm ใช้สำหรับเวลาที่เราต้องถ่ายไกลนิดหน่อยที่ตาเราไม่ถึง เพื่อดึงจุดสนใจจากที่ไกลมาให้ได้...” (วรรณพันธ์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...เลนส์ที่ใช้บ่อยที่สุด 70-400 mm เพราะเป็นเลนส์ผสม ซึ่งถ่ายมาโครก็ได้ ถ่ายนก ก็ได้ ทิวทัศน์ก็ได้ ถ่ายพระอาทิตย์ พระจันทร์ก็ได้ ที่สำคัญมีคุณภาพที่ดีมาก มีประสิทธิภาพสูง ตอบสนองความต้องการของเราได้เต็มที่...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมใช้กล้องทีละสองตัว หนึ่งตัวใช้ช่วงซูมเลนส์มุมกว้าง คือ 17-40 mm อีกตัวหนึ่งผมใช้ 70-200 mm จะได้ไม่ต้องเปลี่ยนเลนส์ หลักการที่วางกล้อง ๒ ตัวนี้ไว้ทำงานหลักๆ คือ กล้อง 5D เป็นกล้อง fullframe เวลาใส่เลนส์ 17mm เราก็ได้มุมมอง 17mm โดยตรง ซึ่งจะใช้ในมุมกว้าง อีกตัวหนึ่งคือ 50D ผมใช้เลนส์ 70-200mm ในช่วงเทเล อันนี้จะมีตัวคูณเกี่ยวข้องกับ 50D คูณด้วย 1.6 นอกจากนี้ก็มีเลนส์มาโคร เพื่อใช้งานเฉพาะกิจ และกล้องสำรอง 500D พร้อมเลนส์เอนกประสงค์ EF18-200 mm ในกรณีที่มันสะดวกในการพกพาอุปกรณ์จำนวนมากไปทำงาน เช่น ขณะเดินป่า...” (อดุล ตันตโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...โดยส่วนตัวแล้วชอบใช้เลนส์มุมกว้าง เพราะเก็บรายละเอียดในภาพได้หมดทุกอย่าง โดยเฉพาะการถ่ายภาพทางวัฒนธรรมซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีองค์ประกอบภาพเป็น

โบราณสถานซึ่งมีขนาดใหญ่ ต้องใช้เลนส์มุมกว้างจึงจะเก็บสถานที่ได้ครบ แล้ววัตถุที่เรานำเสนอขึ้นใหญ่และชัดลึกด้วย เก็บบรรยากาศได้กว้างด้วย...” (กึ่งทอง มหาวรร โปศาล, 2555: สัมภาษณ์)

2. อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวหลักๆ แล้วมีดังนี้

ฟิลเตอร์ เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับเลนส์ถ่ายภาพ โดยมีหน้าที่หลักอยู่ 3 ประการ คือ ป้องกันความเสียหายอันจะเกิดแก่เลนส์ แก้ไขคุณภาพแสงของภาพถ่าย และสร้างสรรค์งานภาพถ่าย โดยมีประเภทฟิลเตอร์ ดังนี้ อำนาจพร บุญจรัส (2553: 207-209)

ฟิลเตอร์ป้องกันความเสียหาย รวมถึงฟิลเตอร์ UV (ultra violet) มีหน้าที่ช่วยในการกรองแสง UV และฟิลเตอร์ Skylight เป็นคุณสมบัติดูดซับรังสี UV ได้เช่นกัน

ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ ทำหน้าที่เพิ่มความเข้ม ทำให้ท้องฟ้าดูดีขึ้น กำจัดเงาที่เกิดขึ้นบนผิวที่สะท้อนแสง ยังช่วยเพิ่มความอึดตัวของสีในในวันที่ปราศจากแดด ฟิลเตอร์ชนิดนี้มีอยู่ 2 แบบ คือ linear PL ใช้กับกล้องถ่ายภาพในระบบแมนนวลโฟกัสเท่านั้น และ circular PL ใช้สำหรับกล้องระบบออโต้โฟกัส

ฟิลเตอร์ ND (neutral density) ช่วยในการลดปริมาณแสง โดยมี 2 แบบ คือ แบบวงแหวน ใช้ในการลดแสงในพื้นที่ทั้งหมดของภาพ และแบบครึ่งซีก ช่วยลดทอนแสงเหมือนกับ เปรียบต่างของแสงระหว่างส่วนบนกับส่วนล่าง

ขาตั้งกล้อง เป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ยึดจับกล้องถ่ายภาพแทนมือมนุษย์ ทำให้การควบคุมกล้องมั่นคงยิ่งขึ้น เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้ถ่ายภาพได้มั่นคงขึ้น โดยเฉพาะเวลาถ่ายภาพในที่แสงน้อยๆ หรือใช้สปีดต่ำๆ หรือการถ่ายภาพหมู่ ขาตั้งกล้องที่นิยมใช้กันอยู่ปัจจุบันมี 2 ชนิด คือ แบบสามขา เป็นขาตั้งกล้องที่มีความมั่นคงมากที่สุด และแบบขาเดียวเป็นขาตั้งกล้องที่นิยมใช้เฉพาะกลุ่มเท่านั้น เช่น ถ่ายภาพกีฬา การถ่ายภาพสัตว์ป่า และการถ่ายภาพในพื้นที่แคบๆ เป็นต้น (อำนาจพร บุญจรัส, 2553: 210; ตะวัน พันธุ์แก้ว, 2554: 83)

สายลั่นชัตเตอร์ เป็นอุปกรณ์เสริมที่ใช้งานร่วมกับกล้องถ่ายภาพและขาตั้งกล้อง มีหน้าที่กดชัตเตอร์จากกล้องถ่ายภาพแทนตัวผู้ถ่าย เพื่อให้ผลของภาพนั้นมีความสั่นไหวน้อยที่สุดถึงขั้นไม่สั่นเลย โดยเฉพาะเมื่อใช้ความเร็วชัตเตอร์ต่ำมากๆ และยังเป็นชัตเตอร์ B จำเป็นมากที่ต้องใช้สายลั่นชัตเตอร์ เนื่องจากระบบการทำงานของสายลั่นชัตเตอร์นั้นจะกระทำโดยตรงต่อกล้องถ่ายภาพ กล้องจึงไม่สั่นไหว ซึ่งต่างจากการกดชัตเตอร์ด้วยนิ้วมือ (อำนาจพร บุญจรัส, 2553: 211)

แฟลช เป็นอุปกรณ์หนึ่งสำหรับการเพิ่มแสงให้กับภาพ นอกเหนือจากการวัดแสงจากตัวกล้อง โดย สุรเดช วงศ์สินหลัง (2541: 55) อธิบายว่า การถ่ายภาพโดยไม่ใช้แฟลชเป็นการควบคุมแสงให้ผ่านเข้าไปในปริมาณที่พอเหมาะพอดี โดยอาศัยเครื่องวัดแสงในตัวกล้องและการปรับช่องรับแสงและความไวชัตเตอร์ตามที่เครื่องวัดแสงอ่านค่าได้ แต่ในบางกรณี วัตถุที่กำลังสนใจอยู่นั้นอยู่ในด้านย้อนแสง หรืออยู่ภายในเงามืด การถ่ายภาพวัตถุในกรณีแบบนี้ ถ้าเราจัดองค์ประกอบภาพให้มีฉากหลังรวมอยู่ในภาพด้วย ย่อมทำให้สภาพแสงในภาพเกิดความเปรียบต่างหรือความแตกต่างระหว่างแสงที่ตัววัตถุกับแสงของฉากหลังที่รองรับเป็นพื้นของภาพ ในกรณีนี้เมื่อเราเน้นการวัดแสงไปที่วัตถุเพื่อให้ได้ภาพของวัตถุที่มีรายละเอียด ไม่มีดทึบ ค่าแสงที่วัดได้ในส่วนของเงามืดก็จะทำให้แสงของฉากหลังซึ่งสว่างกว่าจ้าหรือซีด ไม่ตรงกับความเป็นจริง แสงแฟลชจะช่วยเปิดรายละเอียดให้กับส่วนประกอบอื่นที่อยู่ในภาพมีสีสันสวยงามสมจริงเหมือนตาเห็น

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเรื่องอุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูล กลุ่มนี้มีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพทุกคน และส่วนมากมีการใช้ฟิลเตอร์ ขาดังกล้องสายลั่นชัตเตอร์หรือรีโมท รวมถึงแฟลชในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว และผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีความเห็นว่าขาดังกล้อง กับสายลั่นชัตเตอร์เป็นอุปกรณ์มาตรฐาน ถ้าใช้ได้จะใช้ตลอดสำหรับฟิลเตอร์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากใช้ 2 อย่าง คือ ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ เพื่อตัดแสงสะท้อนจากวัตถุที่สะท้อนแสง เช่น ใบไม้ น้ำ และฟิลเตอร์กราดูเอท ND (neutral density) เพื่อลดแสงบางส่วนในสภาพแสงมีความเปรียบต่างสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอำนาจพร บุญจำรัส (2553: 207-209) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ ทำหน้าที่เพิ่มความเข้ม ทำให้ท้องฟ้าดูดีขึ้น กำจัดเงาที่เกิดขึ้นบนผิวที่สะท้อนแสง ยังช่วยเพิ่มความอึดตัวของสีในในวันที่ปราศจากแดด ฟิลเตอร์ ND (neutral density) ช่วยในการลดปริมาณแสง โดยมี 2 แบบ คือแบบวงแหวน ใช้ในการลดแสงในพื้นที่ทั้งหมดของภาพ และแบบครึ่งซีก ช่วยลดทอนแสงเหมือนกัน เปรียบต่างของแสงระหว่างส่วนบนกับส่วนล่าง ส่วนแฟลช ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากใช้ในบางโอกาส เช่น ในกรณีแสงไม่พอหรือกรณีถ่ายภาพมาโคร

ในกรณีของวิศาล น้ำค้าง, พชร วงศ์สินหลัง และจามิกร สุขทราภร จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...ที่จำเป็นก็จะมีขาดังกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ส่วนมากใช้ตอนที่มีแสงน้อยหรือใช้ร่วมกับเลนส์ซูเปอร์เทเลโฟโต้ 500mm เป็นต้น ฟิลเตอร์จะใช้ 2 อย่าง คือ ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ เพื่อเอาไว้ตัดแสงสะท้อนจากวัตถุที่สะท้อนแสง เช่น ใบไม้ น้ำ และฟิลเตอร์กราดูเอท เอาไว้

เพื่อลดแสงบางส่วนในสภาพแสงมีความเปรียบต่างสูง แพลช ใช้ในบางโอกาส เช่นภายในอาคาร แสงไม่เพียงพอ ส่วนมากจะแยกออกจากตัวกล้องแล้วปรับเป็นโหมด M เลือกตั้งกำลังไฟแฟลชเอง เพื่อความคงที่ของแสง...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ขาดังกับสายลั่นชัตเตอร์นี้เป็นอุปกรณ์มาตรฐาน ยังไงก็ต้องใช้ แต่หลังๆนี้ใช้รีโมทแทนสายลั่นชัตเตอร์ สำคัญที่สุดคงเป็นแฟลช ขาดไม่ได้ แล้วก็ฟิลเตอร์โพราไรซ์ 2 ตัวนี่ที่เป็นหลัก...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ส่วนตัวแล้วชอบตั้งกล้องบนขาตั้ง คือการตั้งบนขาตั้งแล้วสมาธิส่วนหนึ่งคือเราไม่ต้องมาคอยกังวลว่าภาพจะเอียงไหม จะเมื่อยไหม ไม่หงุดหงิด แฟลชส่วนใหญ่จะไปใช้ทำงานมาโครครับ ฟิลเตอร์กราดูเอท เพื่อลดความต่างของแสง ฟิลเตอร์โพราไรซ์ สำหรับกรณีที่ต้องการลดแสงสะท้อนในขณะที่มีแดด ต้องการเพิ่มความอึมสีของใบไม้ น้ำตก ทะเล เป็นต้น...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีการใช้อุปกรณ์เสริมตามประเภทของงานสารคดีท่องเที่ยว เช่น ถ่ายภาพทิวทัศน์จะใช้ขาตั้งและสายลั่นชัตเตอร์ ภาพมาโครอาจใช้กระจก รีเฟล็ค เพื่อช่วยสะท้อนแสง ถ่ายสัตว์ป่า นอกจากขาตั้งและสายลั่นชัตเตอร์ กระจก รีเฟล็คแล้ว ยังมีการใช้อุปกรณ์พิเศษ ได้แก่ บังไพร เพื่อซ่อนตัว ลดกลิ่น ลดเสียง เจลหรือเจลาคิน หลงพลาสติก หรือกระดาษแก้วที่เป็นสีเพื่อย้อมสีแฟลช ไฟฉาย และสายไฟฉาย ดังกรณีของบารมี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...สำหรับงานถ่ายภาพสัตว์ป่าต้องใช้บังไพร ซึ่งคือที่ซ่อนเล็กๆที่มีรูปร่างเหมือนเต็นท์ เพื่อไม่ให้สัตว์เห็นเรา และช่วยลดเสียง เกือบกลืนไม่ให้กระจายออกไป เพราะสัตว์ใช้ประสาทสัมผัสรับกลิ่นและเสียงได้ดีกว่าการมองเห็น การใช้บังไพรยังช่วยให้เราได้เห็นพฤติกรรมแปลกๆของสัตว์อย่างเป็นธรรมชาติ ส่วนภาพทิวทัศน์ต้องใช้ขาตั้งและสายลั่นชัตเตอร์ ภาพมาโครอาจใช้กระจก รีเฟล็ค เพื่อช่วยสะท้อนแสง แฟลช โดยใช้เจลหรือที่เรียกว่าเจลาคินเหมือนแผ่นพลาสติก หรือกระดาษแก้ว หรือถุงพลาสติกที่เป็นสีๆเอามาปรับใช้เพื่อย้อมสีแฟลช ให้สีออกตามสีพลาสติก เทคนิคนี้เพื่อให้ได้แสงสีที่เราต้องการ ได้อารมณ์ภาพที่เราต้องการ ไฟฉาย อาจจะเป็นเชือกที่มัดกับไฟฉาย หรือบางทีถ่ายในอาคารแสงแรงก็ปิดประตูลงให้แสงเข้ามาน้อยหน่อย บางทีก็ให้เพื่อนยื่นช่วยบังแสง ทุกอย่างเราสามารถปรับเปลี่ยนเป็นอุปกรณ์ได้ถ้าเราเข้าใจเรื่องแสง...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวตามที่ต้องการ ได้แก่ ฟิลเตอร์ ขาดังกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ และแฟลช ทั้งนี้ อุปกรณ์เสริมที่จำเป็นคือ ขาดังกล้อง กับสายลั่นชัตเตอร์ ซึ่งคือถ้าใช้ได้จะใช้ตลอด สำหรับฟิลเตอร์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ใช้ฟิลเตอร์โพราไรซ์ทุกคน เพื่อตัดแสงสะท้อนในการถ่ายภาพ ขณะเดียวกันบางคนใช้ฟิลเตอร์ครีซิกที่โลโตนสีเทา ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกับถ่ายรูปเรื่องค่าความเปรียบต่าง และกราดูเอท ND (neutral density) เพื่อไปลดความสว่างระหว่างท้องฟ้ากับพื้นข้างล่างให้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอานวยพร บุญจรัส (2553: 207-209) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ฟิลเตอร์โพราไรซ์ ทำหน้าที่เพิ่มความเข้ม ทำให้ท้องฟ้าดูดีขึ้น กำจัดเงาที่เกิดขึ้นบนผิวที่สะท้อนแสง ยังช่วยเพิ่มความอึดตัวของสีส้นในวันที่ปราศจากแดด ฟิลเตอร์ ND (neutral density) ช่วยในการลดปริมาณแสง โดยมี 2 แบบ คือแบบวงแหวน ใช้ในการลดแสงในพื้นที่ทั้งหมดของภาพ และแบบครีซิก ช่วยลดทอนแสงเหมือนกัน เปรียบต่างของแสงระหว่างส่วนบนกับส่วนล่าง ส่วนแฟลช ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากให้ความเห็นว่า มีการใช้แฟลชน้อย และใช้ในกรณีต้องการเปิดเงา คัดแปลงที่แสงบ้าง ให้แสงน่าสนใจ และเพิ่มรายละเอียดในภาพให้ชัดเจนขึ้น

ดังกรณีของเกรียงไกร ไวกิจ, อดุล ตัณทโกศย์ และกิ่งทอง มหารพไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 8)

“...ขาดังกล้อง สายลั่นชัตเตอร์จำเป็น ใช้ในขนาดที่ดังความไวชัตเตอร์ต่ำ ฟิลเตอร์โพราไรซ์ เป็นหลักตัวหนึ่ง แล้วก็ฟิลเตอร์ครีซิกที่โลโตนสีเทา ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกับถ่ายรูปเรื่องค่าความเปรียบต่าง แฟลชใช้น้อย ไม่ชอบใช้ เพราะรู้สึกใช้แฟลชทำให้ภาพไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ แต่ใช้ในบางกรณี อย่างเช่น วิสาข น้ำค้างอาจบอกว่า การใช้แฟลชในการถ่ายนกจะทำให้มันก็มีแววตาสวย ให้ชีวิตชีวา แต่สำหรับผมเอง ถ้าพูดถึงจริงๆแล้ว ผมว่าแฟลชไม่ถึงตัวนกหรอก แต่ว่าแสงสะท้อนกลับมาเอง...” (เกรียงไกร ไวกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ขาดังกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ใช้แน่นอนอยู่แล้ว แฟลชใช้เมื่อต้องการเปิดเงาคัดแปลงที่แสงบ้าง ให้แสงน่าสนใจ โดยผมจะแยกแฟลชออกจากตัวกล้อง ใช้ตัว radio slave เป็นตัวควบคุมแฟลช ฟิลเตอร์ผมใช้แค่ 2 ตัว คือ CPL หรือโพราไรซ์ เพื่อตัดแสงสะท้อนในการถ่ายภาพทิวทัศน์ กับ ฟิลเตอร์ GND หรือกราดูเอท เพื่อไปลดความสว่างระหว่างท้องฟ้ากับพื้นข้างล่างให้ได้...” (อดุล ตัณทโกศย์, 2555: สัมภาษณ์)

“...ขาดกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ เพื่อความคมชัดของภาพ ทำให้เราสามารถเลือกใช้รับแสงที่แคบๆ ได้โดยเปิดความเร็วชัตเตอร์ช้า ขาดกล้องก็ช่วยให้กล้องไม่สั่นไหว และได้ภาพที่มีระยะชัดลึก ฟิลเตอร์โพราไรซ์ ช่วยให้ภาพมีสีสดและชัดเจนยิ่งขึ้น แฟลช ช่วยลดเงา และเพิ่มรายละเอียดในภาพให้ชัดเจนขึ้น...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ มีนักถ่ายภาพไม่ใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะต้องการให้ภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวเป็นธรรมชาติ ดังกรณีของวรนันท์ ชัชวาลทิพากร จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีผมไม่ค่อยใช้ ถ้าจะใช้ก็ไม่ทัน ใช้อุปกรณ์หลักให้กล้อง ก็ไม่ต้องใช้อะไรเยอะมาก เอาแต่ที่เราถนัด มีกล้อง เลนส์ อย่างแฟลชผมก็แทบจะไม่ใช้ เพราะต้องการให้ภาพเป็นธรรมชาติที่สุด ฟิลเตอร์ก็ไม่ใช้ ถ้าใช้ก็ใช้ในรูปแบบประกวดทุกอย่างต้องให้เป็นเรื่องจริง...” (วรนันท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

จากการศึกษาอุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมดใช้กล้องยี่ห้อ Canon และส่วนมากใช้กล้องรุ่น Canon 5D mark II ขณะเดียวกัน นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังมีการใช้กล้องรุ่น Canon 60D Canon 20D หรือ Canon 30D ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมมีการใช้กล้องอย่างหลากหลายตามความชอบส่วนตัว เช่นกล้อง Canon 5D mark II กล้อง Canon 50D กล้อง Canon 500D กล้อง Sony 77 และกล้อง Nikon D300 (ตาราง 8)

สำหรับเลนส์ที่ใช้ในการถ่ายภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีจำนวน 8 คน ส่วนมากชอบใช้เลนส์ซูมมุกกว้างมากที่สุดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เช่น เลนส์ 17-40mm เลนส์ 16-35mm เลนส์ 24-105mm และขณะเดียวกันมีการใช้เลนส์ซูมเทเลซูมในการถ่ายภาพ สารคดีท่องเที่ยวด้วย เช่น เลนส์ 18-200mm เลนส์ 500mm เลนส์ 70-200mm เลนส์ 70-300mm เลนส์ 70-400mm หรือในกรณีถ่ายมาโคร จะใช้มาโคร 100 (ตาราง 8)

อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

สำหรับอุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมดมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว และส่วนมากมีการใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลชเป็นหลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ยังมีการใช้บังไพร เจลหรือเจลาคินที่เหมือนแผ่นพลาสติก หรือกระดาษแก้ว หรือถุงพลาสติกที่เป็นสีๆ เพื่อย้อมสีแฟลช หรือไฟฉาย (ตาราง9)

ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งโดยขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลช ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มี 1 คนไม่ได้ใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยมีเหตุผลว่า เนื่องจากเป็นนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมจึงใช้ไม่ทันระหว่างกิจกรรมเกิดขึ้น และต้องการถ่ายทอดให้ตามความเป็นจริงที่มี (ตาราง9)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การใช้อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีอาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากมีการใช้กล้องยี่ห้อ Canon และส่วนมากใช้กล้องรุ่น Canon 5D mark II ขณะเดียวกัน นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังมีการใช้กล้อง Canon 60D กล้อง Canon 50D กล้อง Canon 500D กล้อง Canon 20D หรือ กล้อง Canon 30D ทั้งนี้เพราะว่าคุณภาพของภาพถ่ายที่ถ่ายจากกล้องดังกล่าวสูง เหมาะกับงานที่ทำ ตอบสนองความต้องการของ นักถ่ายภาพได้ดี และนักถ่ายภาพกลุ่มนี้มีความถนัดในการใช้กล้องที่ตนใช้ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีการใช้กล้อง Sony α77 ทั้งนี้เพราะว่านักถ่ายภาพคนนี้มี ความเชื่อถือในคุณภาพของภาพถ่ายที่ถ่ายจากกล้องตัวนี้สูง เหมาะกับงานที่ทำ ตอบสนองความต้องการของนักถ่ายภาพได้ดี และนักถ่ายภาพคนนี้มี ความถนัดในการใช้กล้องที่ตนใช้ และกล้อง Nikon D300 เพราะว่ามีน้ำหนักเบา เหมาะกับการทำงาน คุณภาพของภาพที่ถ่ายจากกล้องตัวนี้ก็เหมาะสมกับงานที่ทำ และมีความถนัดในการใช้กล้องตัวนี้ด้วย

สำหรับเลนส์ที่ใช้ในการถ่ายภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีจำนวน 8 คน ส่วนมากชอบใช้เลนส์ซูมมุกกว้างมากที่สุดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เช่น เลนส์ 17-40mm เลนส์ 16-35mm เลนส์ 24-105mm ทั้งนี้เพราะว่าเลนส์ซูมมุกกว้างถ่ายได้หลายสถานการณ์ สามารถซูมได้ และเก็บภาพกว้างให้เห็นรายละเอียดได้ ขณะเดียวกันนักถ่ายภาพผู้ให้ข้อมูลมีการใช้มอร์

มอลทุม เทเลทุมในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวด้วย เช่น เลนส์ 18-200mm เลนส์ 500mm เลนส์ 70-200mm เลนส์ 70-300mm เลนส์ 70-400mm หรือในกรณีถ่ายมาโคร จะใช้มาโคร 100 ขึ้นอยู่กับความต้องการและสถานการณ์ในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยว

สำหรับอุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวนั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมดมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยว และส่วนมากมีการใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลชเป็นหลักในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยว ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ยังมีการใช้บังไพร เจลหรือเจลาคินที่เหมือนแผ่นพลาสติก หรือกระดาษแก้ว หรือถุงพลาสติกที่เป็นสีๆ เพื่อย้อมสีแฟลช หรือไฟฉาย ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับประเภทสารคดีที่ถ่ายทำ ถ้าถ่ายภาพสารคดีธรรมชาติที่เป็นทิวทัศน์ทั่วไป ก็มีความจำเป็นในการใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลชตามความต้องการและสถานการณ์ ถ้าเป็นการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวที่เป็นสัตว์ป่า นอกจากใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และยังมีความจำเป็นในการใช้บังไพร เจลหรือเจลาคินที่เหมือนแผ่นพลาสติก หรือกระดาษแก้ว หรือถุงพลาสติกที่เป็นสีๆ เพื่อย้อมสีแฟลช หรือไฟฉายตามที่ต้องการ

ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยว คือ ใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลช ทั้งนี้ใช้เพื่อรักษาคุณภาพของภาพถ่ายให้คงที่ ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มี 1 คนไม่ได้ใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยว โดยมีเหตุผลว่า เนื่องจากเป็นนักถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมจึงใช้ไม่ทันระหว่างกิจกรรมเกิดขึ้น และต้องการถ่ายทอดให้ตามความเป็นจริง

ตาราง 8 อุปกรณ์การถ่ายภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	อุปกรณ์หลัก	อุปกรณ์เสริม
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงธรรมชาติ		
วิศาล น้ำค้าง	กล้อง Canon 5D mark II เลนส์ 17-40mm เลนส์ 70-200mm เลนส์มาโคร100	ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ แฟลช
เพชร วงศ์สินหลัง	กล้อง Canon 60D/20D/30D เลนส์ 16-35mm มาโคร100	ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์หรือรีโมท ฟิลเตอร์ แฟลช
จามิกร สุขทรากรม	กล้อง Canon 5D mark II เลนส์ 16-35mm	ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ แฟลช
บารมี เต็มบุญเกียรติ	กล้อง Canon 1D mark IV ติดเลนส์ 500mm และ กล้อง Canon 5D mark II ติดเลนส์70-200mm	ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ แฟลช บังไพร รีแฟลค เจลหรือเจลาคีน พลาสติก ไฟฉาย กระบอก
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิง ศิลปะ		
ประเพณี วัฒนธรรม		
วรรณทน รัชวาทพิทากร	กล้อง Canon 5D mark II เลนส์ 24-105mm/70-300mm	ไม่มีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว
เกรียงไกร ไวยกิจ	กล้อง Sony ∞ 77 เลนส์ 70-400mm	ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์หรือรีโมท ฟิลเตอร์ แฟลช
อดุล ตันชาโกศัย	กล้อง Canon 5D ติดเลนส์17-40mm และ Canon 50D ติดเลนส์ 70-200mm และกล้องสำรอง Canon 500D ติดเลนส์ 18-200mm	ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ แฟลช
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	Nikon D300 เลนส์ มุมกว้าง	ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ แฟลช หรือรีแฟลค

การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ประกอบด้วยสองส่วน คือ โหมดการถ่ายภาพที่ใช้ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว และหลักการตั้งค่าหน้ากล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โหมดการถ่ายภาพที่ใช้ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

กล้องถ่ายภาพดิจิทัลแบบสะท้อนเลนส์เดี่ยว มีระบบบันทึกภาพที่สำคัญอยู่ 4 ระบบ ได้แก่

M โหมดแมนนวล (manual) เป็นระบบเก่าที่มีมาใช้ก่อนระบบบันทึกภาพอื่นๆ และ นักถ่ายภาพจะต้องปรับตั้งความไวชัตเตอร์และช่องรับแสงเอง เพื่อควบคุมปริมาณแสงให้พอดี โดยทั่วไปจะเป็นสเกลมีสัญลักษณ์ + , - และ 0 เตือนให้ทราบว่าค่าแสงโอเวอร์ อันเดอร์ และพอดีตามลำดับ

A หรือ AV (aperture value) ระบบนี้นักถ่ายภาพเป็นผู้เลือกรูปแบบการทำงานของ ช่องรับแสง ขณะที่กล้องถ่ายภาพจะเป็นผู้เลือกความไวชัตเตอร์ ส่วนการชดเชยแสงนั้นผู้ถ่ายภาพต้องเป็นผู้ปรับตั้งเอง

S หรือ TV (time value) ระบบนี้จะคล้ายกับระบบบันทึกภาพแบบ Av ในรูปแบบการทำงานแต่จะสวนทางกันคือ ระบบนี้ผู้ใช้กล้องจะต้องเป็นผู้ปรับความไวชัตเตอร์เอง ส่วนกล้องจะเลือกปรับช่องรับแสงในขนาดที่ทำให้ได้ค่าแสงพอดีโดยอัตโนมัติ

P (program) ระบบนี้จะป้อนอัตโนมัติทั้งหมด ระบบจะให้ขนาดช่องรับแสงและความไวชัตเตอร์ที่เป็นค่ากลางๆ

ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดของตะวัน พันธุ์แก้ว (2554: 121-126); ประสิทธิ์ จันเสรีกร (2545: 81-83) และ สุรเดช วงศ์สินหล่ง (2545: 8-9)

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาโหมดที่ใช้ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากนิยมใช้โหมด AV แล้วเลือกปรับรับแสงตามสภาพในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับสุรเดช วงศ์สินหล่ง (2545: 8-9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ระบบ A หรือ AV (aperture value) นักถ่ายภาพเป็นผู้เลือกรูปแบบการทำงานของช่องรับแสง ขณะที่กล้องเป็นผู้เลือกความไวชัตเตอร์ ส่วนการชดเชยแสงนั้นผู้ถ่ายภาพต้องเป็นผู้ปรับตั้งเอง

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว นั้นมีการใช้โหมด M ในบางกรณี ทั้งนี้เพราะว่า โหมด M เป็นโหมดที่ควบคุมความชัดลึกชัดตื้นตามที่ต้องการได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับสูตรเลข วงศ์สีนหลัง (2545: 8-9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โหมด M หรือโหมดแมนนวล (manual) นักถ่ายภาพจะต้องปรับตั้งความไวชัตเตอร์และช่องรับแสงเอง เพื่อควบคุมปริมาณแสงให้พอดีโดยทั่วไปจะเป็นสเกลมีสัญลักษณ์ + , - และ 0 เดือนให้ทราบว่าค่าแสงโอเวอร์ อันเดอร์ และพอดีตามลำดับ

นอกจากนี้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว นั้นมีการใช้โหมด TV ในกรณีการถ่ายภาพน้ำตกเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อถ่ายสายน้ำตกได้ดังที่ต้องการ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 9)

“...โหมดที่ใช้ประจำคือ โหมด M กับโหมด AV เพราะเราสามารถควบคุมความชัดลึกชัดตื้นตามที่ต้องการ...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...โหมดที่ใช้ประจำคือ โหมด AV เพราะผมว่าไม่ว่าคุณจะควบคุมช่องรับแสงให้เป็นชัดลึกหรือชัดตื้น หรือความไวชัตเตอร์นะ ก็ใช้โหมดนี้ได้ นานๆจะใช้ M ที่ระบบอื่นๆก็แทบจะไม่คุ้น...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...โหมดที่ใช้บ่อยที่สุดเป็นโหมด AV แต่ถ้าเป็นน้ำตกหรือมีความไวชัตเตอร์ของลำธารเพิ่มเติมเข้ามาด้วยก็จะใช้ TV เนื่องจากคุ้นเคยมาตั้งแต่ตอนใช้กล้องฟิล์มและใช้ได้คล่อง รวดเร็ว...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์)

“...โหมดตั้งเป็น AV แล้วเลือกรับแสงตามสภาพ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาโหมดที่ใช้ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่นิยมใช้โหมด M ในการถ่ายภาพ ทั้งนี้เพราะว่า โหมดนี้เป็นโหมดที่ควบคุมทุกอย่างได้ง่าย เป็นไปตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับสูตรเลข วงศ์สีนหลัง (2545: 8-9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โหมด M หรือโหมดแมนนวล (manual) นักถ่ายภาพจะต้องปรับตั้งความไวชัตเตอร์และช่องรับแสงเอง เพื่อควบคุมปริมาณแสงให้พอดีโดยทั่วไปจะเป็นสเกลมีสัญลักษณ์ + , - และ 0 เดือนให้ทราบว่าค่าแสงโอเวอร์ อันเดอร์ และพอดีตามลำดับ

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวนั้น มีการใช้โหมด AV แล้วเลือกปรับรูรับแสงตามสภาพในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ สูตรเลข วงศ์สินหลัง (2545: 8-9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ระบบ A หรือ AV (aperture value) นักถ่ายภาพเป็นผู้เลือกรูปแบบการทำงานของช่องรับแสง ขณะที่กล้องเป็นผู้เลือกความไวชัตเตอร์ ส่วนการชดเชยแสงนั้นผู้ถ่ายภาพต้องเป็นผู้ปรับตัวเอง จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 9)

“...ส่วนมากจะใช้โหมด AV ใช้งานง่าย ก็มันจะทำให้เราไม่ต้องไปปรับหน้ากล้องมาก เราแค่ปรับรูรับแสง ความไวชัตเตอร์จะออกได้ตาม ก็จะทำให้เราถ่ายเร็วยิ่งขึ้น เพราะว่าเหตุการณ์ที่เราถ่ายเป็นสารคดีท่องเที่ยวถ้าเราจะมาปรับแต่งหน้ากล้องมาก เราจะไม่ทัน...” (วรรณพันธ์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...โหมด M เพราะว่าเราเชื่อว่าเราควบคุมได้หมดดีที่สุด...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...โหมดการถ่ายภาพใช้ AV เพราะว่า โดยทั่วไปแล้ว เวลาถ่ายภาพผมจะเลือกความชัดลึกของภาพเป็นหลัก การใช้โหมคนี้นักคือปรับรูรับแสงอย่างเดียว กล้องก็จะหาความไวชัตเตอร์ให้ ซึ่งเราไม่ต้องกังวลเรื่องความไวชัตเตอร์ว่ามันเป็นเท่าไร เพราะว่าเราใช้ขาตั้งกล้องอยู่แล้ว มันจะคล่องตัวกว่า แล้วก็ใช้วิธีการชดเชยแสงเพิ่มหรือลดถ้ามันมืดไปหรือสว่างไป ใช้ชดเชยแสงควบคู่กันตลอดเวลา และมีการใช้โหมด M บ้าง เมื่อใช้แสงไฟประดิษฐ์...” (อดุล ตันตทโกศัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...ปกติใช้โหมด M เพราะว่าเราควบคุมได้หมดทุกอย่าง ได้ตั้งใจ อยากปรับอะไรก็ได้...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

2. หลักการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

ค่าน้ำกล้องในที่นี้หมายถึง ค่าต่างๆ ที่ตั้งเพื่อให้ได้ภาพดังที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วย

ค่าความไวแสง (ISO) เป็นตัวบ่งบอกถึงความไวต่อแสงของเซ็นเซอร์กล้อง ยิ่งค่า ISO สูงยิ่งหมายความว่ากล้องยิ่งไวต่อแสงมาก พูด่ง่ายๆก็คือ ค่า ISO มากกล้องจะต้องการแสงเพียงแค่เล็กน้อยก็สามารถบันทึกภาพได้ ส่วนค่า ISO ต่ำ กล้องก็ต้องการแสงมากขึ้นจึงจะสามารถบันทึกภาพได้ แต่เรื่องของความไวแสง หรือ ISO นี้ค่อนข้างมีเงื่อนไขอยู่เหมือนกัน คือ ยิ่ง

มีแสงมาก ค่า ISO สูงๆคุณภาพของภาพก็จะลดลง และจะมีสิ่งไม่พึงประสงค์ นั่นคือจุดรบกวน หรือที่เรียกกันว่า noise แต่ยิ่งไวแสงน้อย คุณภาพของภาพก็ยิ่งดีขึ้น noise ก็หลบหนีไป

รูรับแสง เป็นปรากฏการณ์แรกที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณของแสงเข้าสู่กล้อง ถ้ารูรับแสงแคบ แสงก็จะเข้ามาได้น้อย ถ้ารูรับแสงกว้าง แสงก็จะเข้ามาได้มาก ค่าของรูรับแสง มักจะเรียกว่าค่า F-number หรือ (f-stop) ค่าของรูรับแสง จะแสดงเป็นตัวเลข เช่น $f/4$ หรือ $f/22$ เป็นต้น ในการเรียกขนาดรูรับแสงของเลนส์ ค่า f น้อยๆ จะหมายถึงรูรับแสงเปิดกว้างแสงก็จะเข้ามามาก ส่วนค่า f ยิ่งมากยิ่งหมายถึงรูรับแสงเปิดแคบแสงก็จะเข้ามาได้น้อย

ความเร็วชัตเตอร์ หรือความเร็วชัตเตอร์ (shutter speed) หมายถึงความเร็วในการเปิดและปิดของม่านชัตเตอร์ เป็นปรากฏการณ์ที่สองที่คอยควบคุมปริมาณแสงที่ตกลงสู่เซ็นเซอร์ และมีผลโดยตรงในการปล่อยปริมาณของแสงให้ผ่านเข้าสู่เซ็นเซอร์รับภาพ หน่วยที่ใช้วัดความเร็วคือวินาที เช่น แบบซ้ำๆ 1 วินาที หรือ 30 วินาที $1/250$ วินาที เป็นต้น หากม่านเซ็นเซอร์เปิดนาน แสงก็จะเข้าสู่เซ็นเซอร์ได้มาก ภาพก็จะสว่าง และเบลลอหรือเคลื่อนไหว หากม่านเซ็นเซอร์เปิด-ปิดเร็ว แสงจะเข้าได้น้อย ภาพก็จะมืด

ระบบวัดแสง ภายในตัวกล้องในกรอบของช่องภาพที่เราเห็น จะมีการวางจุดเซ็นเซอร์วัดแสงที่ประกอบด้วยเซลล์วัดแสงจำนวนมาก ในกล้อง DSLR มีระบบวัดแสงอยู่ 4 รูปแบบ ซึ่งอาจจะมีมากหรือน้อยกว่านี้ ขึ้นอยู่กับกล้องแต่ละรุ่น ได้แก่ ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยหลายส่วน ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยกลางภาพ ระบบวัดแสงแบบเฉพาะจุด และระบบวัดแสงแบบเฉพาะส่วน

การชดเชยแสง เนื่องจากระบบการวัดแสงของกล้องอาจเชื่อถือไม่ได้ 100% จึงต้องชดเชยแสงมาช่วยปรับแสงตามที่ต้องการ และจะชดเชยแสงได้เฉพาะโหมด P, T(S) หรือ A เท่านั้น ส่วนโหมดอัตโนมัติทั้งหลายกล้องจะไม่ให้ชดเชยแสง ส่วนโหมด M ก็ไม่มีการชดเชยแสง เพราะผู้ใช้เป็นคนปรับรูรับแสงกับสปีดชัตเตอร์เอง ถ้าอยากให้ภาพมืดลง ก็ชดเชยแสงให้แจ้งวัดแสงขยับไปด้านลบ ถ้าปรับไปที่ 1 ก็คือภาพมืดลงกว่าเดิม 1 stop หรือ 1 เท่า แต่หากอยากให้ภาพสว่างขึ้นก็หมุนให้เข็มชี้ไปทางด้านบวกแทน

ระบบโฟกัส กล้องดิจิทัลกล้องโปรและกล้อง DSLR ทุกุ่นมาพร้อมระบบโฟกัสแบบแมนนวลซึ่งเราต้องกดเลือกเปิดหรือปิดระบบโฟกัส อัตโนมัติ สามารถเลือกจากเมนูการใช้งาน บางรุ่นก็มีสวิตช์ให้เลือกโหมด MF/ AF ภายนอกตัวเครื่องได้ เมื่อเลื่อนสวิตช์ไปที่ MF เราจะสามารถใช้วงแหวนโฟกัสบนเลนส์ปรับหมุนหาโฟกัสด้วยตัวเองได้ (วาทิต ชูสิน, 2011: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวมานั้นสอดคล้องกับที่กล่าวไว้ของตะวัน พันธุ์แก้ว (2554) และ ปิยะฉัตร แกลสง (2552)

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาเรื่องการตั้งค่าไวแสง (ISO) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากตั้งค่า ISO เป็น 100 ในสภาพแสงที่เพียงพอ ซึ่งคือค่าต่ำสุดของกล้อง ขณะเดียวกันมีการตั้งค่า ISO เริ่มที่ 100 ตามสภาพแสง และไม่เกิน 1600 ทั้งนี้เพื่อรักษาคุณภาพของภาพถ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของตะวัน พันธุ์แก้ว (2554: 98) และปิยะฉัตร แก่หลง (2552: 76) ที่กล่าวไว้ว่า ISO นี้ค่อนข้างมีเงื่อนไขอยู่เหมือนกัน คือ ยังมีแสงมาก (ค่า ISO สูงๆ) คุณภาพของภาพก็จะลดลง และจะมีสิ่งไม่พึงประสงค์ นั่นคือจุดรบกวน หรือที่เรียกกันว่า noise แต่ยิ่งไวแสงน้อย คุณภาพของภาพก็ยิ่งดีขึ้น noise ก็หลบหนีไป ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง, จามิกร สุขทรากรม และบารมี เต็มบุญเกียรติ

ผลการศึกษาการตั้งค่ารูรับแสงและความไวชัตเตอร์ ซึ่งเป็นด้านที่ควบคุมปริมาณแสงเข้าสู่เซ็นเซอร์ และมีผลโดยตรงในการปล่อยปริมาณของแสงให้ผ่านเข้าสู่เซ็นเซอร์รับภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีการตั้งค่ารูรับแสงและความไวชัตเตอร์เลือกตามสภาพแสง ขณะเดียวกัน มีคนชอบใช้รูรับแสงเป็นประมาณ F8 หรือ F11 หรือ F16 และโดยใช้ความไวชัตเตอร์ประมาณ 1/4-2 วินาทีตามสภาพแสง ทั้งนี้ เพราะฉะนั้นนักถ่ายภาพคนนี้เป็นนักถ่ายภาพธรรมชาติที่ถนัดด้านทิวทัศน์ ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง, จามิกร สุขทรากรม และบารมี เต็มบุญเกียรติ

ผลการศึกษาการระบบวัดแสง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพอย่างเดียว ขณะเดียวกันยังมีการใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ย 16 ส่วน และใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพหรือแบบเฉพาะจุดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง, พชร วงศ์สินหลังจามิกร สุขทรากรม และบารมี เต็มบุญเกียรติ

ผลการศึกษาการชดเชยแสง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีการชดเชยแสงตามความต้องการ ซึ่งรวมถึงปัจจัยทางสภาพแสง และตัววัตถุที่ถ่าย

ผลการศึกษาการระบบโฟกัส พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีการใช้ระบบโฟกัสแบบ MF ทั้งนี้เพราะว่าระบบนี้ช่วยให้เราทำงานได้แม่นยำกว่า ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง และจามิกร สุขทรากรม ขณะเดียวกันมีการใช้ระบบโฟกัสแบบ AF ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากระบบนี้ช่วยให้เราทำงานได้เร็วกว่า ดังกรณีของ พชร วงศ์สินหลัง นอกจากนั้นยังมีการใช้ระบบโฟกัสแบบ Tracking เนื่องจากต้องการ โฟกัสตามสัตว์ ดังกรณีของบารมี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 9)

“...ตั้งค่าไวแสง (ISO) ถ้าอยู่ในสภาพแสงที่เพียงพอจะพยายามตั้งให้ต่ำสุดของกล้อง ที่ให้มา เพื่อรักษาคุณภาพของภาพ รูรับแสง (F/stop) บอกตายตัวไม่ได้ ต้องแล้วแต่

สถานการณ์ ความไวชัตเตอร์จะใช้ให้สูงไว้ก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเบลอหรือสั่นไหว ชอบใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ เพราะมันทำให้ค่าที่แม่นยำเป็นกลางที่สุด มีการชดเชยแสงเกือบทุกภาพตามความต้องการ ระบบโฟกัสที่ผมชอบใช้มากที่สุดคือเป็นแบบ MF เพราะให้ผลรับที่แม่นยำ...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 103 ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของวิศาล น้ำค้าง

รายละเอียดการถ่ายภาพ

โหมดการถ่ายภาพ

AV

รูรับแสง

F9

ความไวชัตเตอร์

1/125s

ISO

200

ระบบวัดแสง

Pattern

“...วัดแสงผมก็ใช้อยู่ 2 อย่าง คือเฉลี่ยทั้งภาพกับเฉพาะจุด แบบอื่นไม่ละเอียดแล้วก็ ทำให้ทั้ง ระบบวัดแสงใช้แบบอัตโนมัติครับ เพราะว่าเร็ว เราไม่ต้องไปหมุน บางอย่าง มันจะเกิดขึ้นตรงหน้า แล้วเราก็จะได้ถ่ายให้ทัน ค่าไวแสง (ISO) รูรับแสง (F) ความไวชัตเตอร์ (speed) และการชดเชยแสงต้องขึ้นอยู่กับภาพที่ถ่าย...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 104 ตัวอย่างภาพการตั้งค่าหน้ากล้องในการถ่ายภาพของพชร วงศ์สินหลัง

รายละเอียดการถ่ายภาพ

โหมดการถ่ายภาพ	AV
ISO	200
รูรับแสง	F5.6
ความไวชัตเตอร์	1/60s
ชดเชยแสง	0stop
ระบบวัดแสง	เฉพาะจุดที่ตา

“...ส่วน ISO ปกติก็ใช้ที่ 100 รูรับแสง (F/stop) ถ้าเป็นวิวผมใช้ประมาณ F8 หรือ F11 หรือ F16 ส่วนความไวชัตเตอร์ในการถ่ายน้ำตกไม่สามารถบอกเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้ เพราะต้องขึ้นกับปริมาณน้ำ ขึ้นกับความแรงของน้ำ แล้วก็ขึ้นกับสภาพแสงด้วย และอารมณ์ภาพที่เราต้องการ หลักๆก็คือ อยู่ในช่วงโดยประมาณ 1/4 วินาทีถึงประมาณ 2 วินาที ซึ่งอาจไม่ใช่ค่าที่ดีที่สุดสำหรับทุกน้ำตก ระบบวัดแสงใช้อย่างเดียวใช้เฉลี่ยทั้งภาพ เพราะภาพวิวทัศนส่วนใหญ่ที่ถ่ายสภาพแสงไม่แตกต่างกันมาก และค่อนข้างแม่นยำ ผิดพลาดน้อย ส่วนใหญ่จะใช้ระบบโฟกัสแบบ MF เพราะว่าชอบที่จะปรับความชัดให้เสมอ หมุนไปตามที่ต้องการครับ...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 105 ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของจามิกร สุขทรากรม

รายละเอียดการถ่ายภาพ

กล้อง	Canon 5D mark II
เลนส์	16-35mm
โหมด	TV
ISO	100
รูรับแสง	F8

ความไวชัตเตอร์

1s

ระบบวัดแสง

เฉลี่ยทั้งภาพ

“...ISO ส่วนใหญ่ผมใช้มากที่สุดก็ 1600 เพราะเราต้องการคุณภาพไฟล์ที่ดี แต่อยู่ที่จินตนาการว่าภาพที่เราอยากได้เป็นอย่างไร ใช้โหมด AV เลือกปรับแสงตามสภาพ อย่างสัตว์ส่วนใหญ่ก็ F4 ถ้าจะให้ฉากหลังเบลอ ให้ความไวชัตเตอร์ไปตามอัตโนมัติ ตั้ง continiu high ไว้ก่อน เพื่อถ่ายสัตว์บางทีโผล่มาแล้วซึ่งมีโอกาสน้อย เราก็กดไว้ก่อน แต่ถ้าเรารู้ว่าสัตว์ตัวนี้กลัวแสง เราค่อยปรับมาเป็น single โหมด ส่วน M บางทีเราอยากคุมให้แสงได้ตั้งใจ บางครั้งอยากให้มีคามากๆ เกินกว่า 2-3 stop หรืออยากให้สว่างมากๆ เกินกว่า 2-3 stop โหมดในการโฟกัสผมใช้ tracking ตามสัตว์ ก็คือถ้าสัตว์ขยับไปเราก็ต้องใช้นิ้วชี้ไปกดใหม่ โฟกัสจะตามไปเลย ขอมเอาไปทั้ง ๒ ตัว ไม่ต้องเปลี่ยนไปมา เพื่อช้อจังหวะ ระบบวัดแสงที่ใช้บ่อยสุดคือเฉลี่ย 16 ส่วน เพราะเวลาสัตว์ป่าออกมาไม่นาน...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 106 ตัวอย่างภาพการตั้งค่าหน้ากล้องในการถ่ายภาพของบารมี เต็มบุญเกียรติ

รายละเอียดการถ่ายภาพ

กล้อง	Canon 5D mark IV
เลนส์	500 F4
โหมด	AV
หน้ากล้อง	F5.6
ความไวชัตเตอร์	1/1250s
ISO	200
ระบบวัดแสง	เฉลี่ยทั้งภาพ

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาเรื่องการตั้งค่าไวแสง (ISO) พบว่า ถ้าสภาพแสงเพียงพอ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากตั้งค่า ISO ในระดับปานกลางตามสภาพแสงและไม่เกิน 1200 เช่น ISO 100 ISO 200 ISO ทั้งนี้เพื่อรักษาคุณภาพของภาพถ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของตะวัน พันธุ์แก้ว (2554: 98) และปิยะฉัตร แกะหล่ง (2552: 76) ที่กล่าวไว้ว่า ISO นี้ค่อนข้างมีเงื่อนไขอยู่เหมือนกัน คือ ยิ่งมีแสงมาก (ค่า ISO สูงๆ) คุณภาพของภาพก็จะลดลง และจะมีสิ่งไม่พึงประสงค์ นั่นคือจุดรบกวน หรือที่เรียกกันว่า noise แต่ยิ่งไวแสงน้อย คุณภาพของภาพก็ยิ่งดีขึ้น noise ก็หลบหนีไป

ผลการศึกษาการตั้งค่ารับแสงและความไวชัตเตอร์ ซึ่งเป็นด้านที่ควบคุมปริมาณแสงเข้าสู่เซ็นเซอร์ และมีผลโดยตรงในการปล่อยปริมาณของแสงให้ผ่านเข้าสู่เซ็นเซอร์รับภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีการตั้งค่ารับแสงและความไวชัตเตอร์เลือกตามสภาพแสงหรือเลือกตามที่ต้องการ โดยทั่วไปแล้วใช้ค่ารับแสงประมาณ F8 และใช้ความไวชัตเตอร์ประมาณ 1/125 วินาที หรือ 1/200-1/600 วินาทีตามสภาพแสง ทั้งนี้เพราะว่านักถ่ายภาพคนกลุ่มนี้เป็นนักถ่ายภาพศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งคือเรื่องที่ถ่ายทำนั้นเป็นงานที่รอไม่ได้ จึงต้องตั้งค่ารับแสงและค่าความไวชัตเตอร์อยู่ในระดับปานกลางไว้ก่อน เพื่อให้ได้ภาพดังที่คิดไว้

ผลการศึกษาการระบบวัดแสง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ และเฉลี่ยหนักกลางภาพ ดังกรณีของอดุล ตันหาโกทัย และวรนนท์ ชัชวาลทิพากร

ผลการศึกษาการชดเชยแสง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีการชดเชยแสงตามสภาพแสง และตัววัตถุ

ผลการศึกษาการระบบโฟกัส พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีการใช้ระบบโฟกัสแบบ แมนนวล (MF) ขณะเดียวกันมีการใช้ระบบโฟกัสแบบออโต (AF)

ดัชนีของเกรียงไกร ไวยกิจ, อุดล ตันทโกสัย, วรนนท์ ชัชวาลทิพากร และกิ่งทอง มหาพรไพศาล ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 9)

“...ISO 400 เริ่มที่รูรับแสง F8 เพราะว่าการความคมชัด ความไวชัตเตอร์เป็นความเร็ว 1/200-1/600 วินาที แล้วแต่ ISO สูงเท่าไร ระบบโฟกัสใช้เฉลี่ยหนักกลางภาพ ตั้งเป็นออโตโฟกัส 1 shot เพราะว่ามันจะรู้ว่าจุดที่เราต้องการโฟกัสอยู่ตรงไหน โดยทั่วไปแล้วจะวัดแสงเอา ไม่ได้ชดเชยแสง ที่ต้องชดเชยต่อเมื่อแสงหรือตัววัตถุมืดหรือสว่างเกินไป ซึ่งก็ต้องขึ้นอยู่กับสภาพแสง สภาพสถานที่และตัววัตถุครับ...” (วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 107 ตัวอย่างภาพการตั้งค่าหน้ากล้องในการถ่ายภาพของวรนนท์ ชัชวาลทิพากร

รายละเอียดการถ่ายภาพ

กล้อง	Canon 5D mark II
เลนส์	70-300 mm IS
ISO	640
รูรับแสง	F8

ความไวชัตเตอร์	1/200 วินาที
การชดเชยแสง	-1stop
ระบบวัดแสง	เฉลี่ยหนักกลางทั้งภาพ

“..ISO ส่วนมากจะเป็น 100 เพราะว่าเป็นแสงที่ปานกลางแล้วก็ได้ดีที่สุด รับแสง (F/stop) อยู่ที่วัตถุประสงคที่เราถ่ายภาพนั้นๆ เช่นถ่ายภาพบุคคล ก็ต้องการฉากหลังเบลอก็ใช้ F กว้างๆ แต่เมื่อไรที่เราใช้เลนส์มุมกว้างในการถ่ายภาพทิวทัศน์เราก็ใช้รับแสงแคบๆ เช่น F22 F32 เพื่อให้ได้ภาพชัดลึก เช่นเดียวกันครับ อย่างคุณถ่ายรถแข่งกัน คนเล่นกีฬาก็ต้องใช้ความไวชัตเตอร์สูงๆ เพื่อหยุดกิจกรรมนั้นๆ ถ้าถ่ายน้ำตก อยากให้น้ำตกกลายเป็นผืนต้องใช้ความไวชัตเตอร์ต่ำ เพื่อให้เห็นการเคลื่อนตัวของวัตถุ ระบบโฟกัส ส่วนมาก Mf เพราะว่าการควบคุมด้วยมือเราเอง มันจะเป็นไปอย่างที่เราต้องการ คุณค่าของภาพถ่าย ความสำคัญในการโฟกัสแต่ละจุดเราต้องเป็นคนกำหนด เพราะเราจะรู้ว่าเราต้องการโฟกัสจุดนี้เพื่อที่จะสื่ออะไรให้เห็นของภาพนั้นๆ ระบบวัดแสง ส่วนมากใช้เฉลี่ยทั้งภาพมากกว่า นอกจากเป็น shot เฉพาะที่เราต้องการ เราก็จะวัดแสงในเฉพาะจุด มันอยู่ที่เนื้อหาของเรื่องที่เราถ่ายว่าเราต้องการอะไรที่จะแสดงออกในภาพนั้นๆ มีการชดเชยแสง น้อย เพราะว่าการชดเชยแสงเป็นระบบที่จัดการภายในตัวกล้อง ดังนั้นจะสว่างขึ้นหรืออันทอร์ลง แต่เราใช้วิธีการวัดแสงแบบ M ที่เราปรับตัวเอง เราก็จะรู้ว่า แสงแบบนี้เราควรจะให้มันโอเวอร์ขึ้นหรืออันทอร์ลง ดังนั้น การชดเชยแสงของผมน้อยมากแทบจะไม่ได้ใช้...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ISO แล้วแต่สถานการณ์ ตั้งแต่ 200-1200 จะไม่ค่อยกล้าใช้ 1200 ขึ้นไป เพราะว่าคุณภาพสำหรับงานพิมพ์บางที noise สูงเกินไป รับแสง (F/stop) แล้วแต่รูปแบบของภาพ ถ้าเป็นสถาปัตยกรรม หรือ sunset sunrise F แคบ เพื่อให้ได้ความคมชัดมากที่สุด แต่ถ้าเป็นที่มีเรื่องราวต่างๆ รับแสงกว้าง ค่า F ต่ำ เพื่อเน้นจุดเด่นของภาพ ผมถ่ายรูปชดเชยแสงตลอดเวลา การชดเชยแสงอยู่ที่สภาพแสง สภาพสีของวัตถุต่างๆ มันก็มีค่าแสงที่ไม่เท่ากัน เราก็เลยต้องรู้จักการชดเชยแสง การวัดแสงผมใช้เฉลี่ยทั้งภาพ ระบบโฟกัส ผมใช้ ออโตโฟกัส เพื่อความรวดเร็ว...” (อดุล ดันตโกศล, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 108 ตัวอย่างภาพการตั้งค่าหน้ากล้องในการถ่ายภาพของอดุล ตัณฑโกศัย

รายละเอียดการถ่ายภาพ

กล้อง	Canon 5 D mark II
เลนส์	EF 17-40 f4 L
โหมดการถ่ายภาพ	AV
ISO	800
รูรับแสง	F8
ความเร็วชัตเตอร์	1/8s
การชดเชยแสง	+1
ระบบวัดแสง	เฉลี่ยทั้งภาพ

“...เนื่องจากเหตุการณ์ที่ไปถ่ายนั้นส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์จริงซึ่งไม่สามารถ setup หรือรอได้ ดังนั้นต้องเก็บภาพด้วยความรวดเร็ว ก็เลือก ISO สูง ความไวชัตเตอร์ ก็จะไปด้วย ก็จะช่วยให้ภาพได้ทันประมาณ 1/125 วินาที โดยทั่วไปที่ชอบใช้ รูรับแสง(F/stop) ประมาณ F8 วัดแสงเฉลี่ยทั้งภาพ ชดเชยแสงในกรณีที่มีความต่างของส่วนสว่างและมีมืดต่างกันมากๆ แต่โดยปกติไม่ใช้การชดเชยแสง...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 109 ตัวอย่างภาพการตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพของกึ่งทอง มหาพรไพศาล

รายละเอียดการถ่ายภาพ

กล้อง	NIKON D300
เลนส์	14-24mm
โหมดการถ่ายภาพ	M
ISO	2500
รูรับแสง	F7.1
ความไวชัตเตอร์	1/80 s
การชดเชย	0stop
ระบบวัดแสง	เฉลี่ยทั้งภาพ

สรุปผลการวิจัย

การเลือกใช้โหมดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติส่วนมากเลือกใช้โหมด AV ในการถ่ายภาพ ขณะเดียวกันยังมีการใช้โหมด M และโหมด TV ในการถ่ายภาพ ซึ่งโอกาสใช้น้อย ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีครึ่งหนึ่งเลือกใช้โหมด AV ในการถ่ายภาพ และอีกครึ่งหนึ่งเลือกใช้โหมด M ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว (ตาราง 9)

การตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการตั้งค่าน้ำกล้อง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติส่วนมากตั้งค่าไวแสง (ISO) เป็น 100 และไม่มากกว่า 1600 ตามสภาพแสง เลือกใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ หรือระบบวัดแสงแบบเฉพาะจุด เลือกใช้ระบบโฟกัส แบบ แมนนวล (MF) และแบบ Tracking เลือกปรับแสง และความไวชัตเตอร์ตามความต้องการ และมี การชดเชยแสงตามความต้องการ และตามสภาพแสง ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากตั้งค่าไวแสง (ISO) เป็น 100 ขึ้นไป และไม่มากกว่า 1200 ตามสภาพแสง เลือกใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ หรือระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ เลือกใช้ระบบโฟกัสแบบแมนนวล MF เลือกปรับแสงประมาณ F8 ตามความต้องการ และความไวชัตเตอร์ประมาณ 1/125 วินาทีตามความต้องการ และมีการชดเชยแสงตามความต้องการ และตามสภาพแสง (ตาราง 9)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์โหมดที่ใช้ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า นักถ่ายภาพสารคดี มีอาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากชอบใช้โหมด AV เลือกปรับรับแสงตามสภาพแสง ซึ่งคือเลือกควบคุมความชัดลึกชัดตื้นในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเอง สอดคล้องกับสุรเดช วงศ์สินหลัง (2545: 8-9) ได้กล่าวไว้ ระบบ A หรือ AV (aperture value) นักถ่ายภาพเป็นผู้เลือกรูปแบบการทำงานของช่องรับแสง ขณะที่กล้องเป็นผู้เลือกความไวชัตเตอร์ ส่วนการชดเชยแสงนั้นผู้ถ่ายภาพต้องเป็นผู้ปรับตัวเอง

ขณะเดียวกัน พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากชอบใช้โหมดแมนนวล (M) ทั้งนี้เพราะว่าโหมด M เป็นโหมดที่ควบคุมความชัดลึกชัดตื้นและความไวชัตเตอร์ตามที่ต้องการได้ตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับสุรเดช วงศ์สินหลัง (2545: 8-9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โหมด M

หรือโหมดแมนนวล (manual) นักถ่ายภาพจะต้องปรับตั้งความไวชัตเตอร์และช่องรับแสงเอง เพื่อควบคุมปริมาณแสงให้พอดีโดยทั่วไปจะเป็นสเกลมีสัญลักษณ์ + , - และ 0 เตือนให้ทราบว่าการตั้งค่าแสงโอเวอร์ อันเดอร์ และพอดีตามลำดับ

นอกจากนี้ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลมีการใช้โหมด TV ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ในกรณีการถ่ายภาพน้ำตกเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อถ่ายสายน้ำตกได้ดังที่ต้องการ สอดคล้องกับตะวัน พันธุ์แก้ว (2554: 121-126) ได้กล่าวไว้ S หรือ TV (time value) ระบบนี้จะคล้ายกับระบบบันทึกภาพแบบ AV ในรูปแบบการทำงานแต่ละส่วนทางกันคือ ระบบนี้ผู้ใช้กล้องจะต้องเป็นผู้ปรับความไวชัตเตอร์เอง ส่วนกล้องจะเลือกปรับช่องรับแสงในขนาดที่ทำให้ได้ค่าแสงพอดีโดยอัตโนมัติ

จากการวิเคราะห์เรื่องการตั้งค่าไวแสง (ISO) พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากตั้งค่า ISO เป็น 100 ในสภาพแสงที่เพียงพอ ซึ่งคือค่าต่ำสุดของกล้องที่นำมา ขณะเดียวกันมีการตั้งค่า ISO เริ่มที่ 100 และไม่เกิน 1600 ตามสภาพแสง ทั้งนี้เพื่อรักษาคุณภาพของภาพถ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของตะวัน พันธุ์แก้ว (2554: 98) และปิยะฉัตร แก่หลง (2552:76) ที่กล่าวไว้ว่า ISO นี้ ก่อนข้างมีเงื่อนไขอยู่เหมือนกัน คือ ยังมีแสงมาก (ค่า ISO สูงๆ) คุณภาพของภาพก็จะลดลง และจะมีสิ่งไม่พึงประสงค์ นั่นคือจุดรบกวน หรือที่เรียกกันว่า noise แต่ยิ่งไวแสงน้อย คุณภาพของภาพก็ยิ่งดีขึ้น noise ก็หลบหนีไป

จากการวิเคราะห์การตั้งค่ารูรับแสงและความไวชัตเตอร์ ซึ่งเป็นด้านที่ควบคุมปริมาณแสงเข้าสู่เซ็นเซอร์ และมีผลโดยตรงในการปล่อยปริมาณของแสงให้ผ่านเข้าสู่เซ็นเซอร์รับภาพ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีการตั้งค่ารูรับแสงและความไวชัตเตอร์เลือกตามสภาพแสง ขณะเดียวกัน มีคนชอบใช้รูรับแสงเป็นประมาณ F8 หรือ F11 หรือ F16 และโดยใช้ความไวชัตเตอร์ประมาณ 1/4-2วินาที หรือ 1/125วินาที หรือ 1/200-1/600 วินาทีตามสภาพแสง ทั้งนี้ เพราะว่าสภาพแสงมีความต่างกันในเวลาที่แตกต่างกัน การใช้ค่ารูรับแสงและความไวชัตเตอร์จึงไม่มีที่ตายตัว สอดคล้องกับตะวัน พันธุ์แก้ว (2554) ที่กล่าวไว้ว่า ความไวชัตเตอร์หมายถึง ความเร็วในการเปิดและปิดของม่านชัตเตอร์ เป็นปรการด้านที่สองที่คอยควบคุมปริมาณแสงที่ตกลงสู่เซ็นเซอร์ และมีผลโดยตรงในการปล่อยปริมาณของแสงให้ผ่านเข้าสู่เซ็นเซอร์รับภาพ หน่วยที่ใช้วัดความเร็วคือวินาที เช่น แบบช้าๆ 1 วินาที หรือ 30 วินาที 1/250 (อ่านว่า หนึ่งส่วนสองร้อยห้าสิบวินาที) 1/8000 (หนึ่งส่วนแปดพันวินาที ถือว่าเร็วมาก) หากม่านเซ็นเซอร์เปิดนาน แสงก็จะเข้าสู่เซ็นเซอร์ได้มาก ภาพก็จะสว่าง และเบลลอหรือเคลื่อนไหว หากม่านเซ็นเซอร์เปิด-ปิดเร็ว แสงจะเข้าได้น้อย ภาพก็จะมืด รูรับแสงถือเป็นปรการด้านแรกที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณของแสงเข้าสู่กล้อง ถ้ารูรับแสงแคบ แสงก็จะเข้ามาได้น้อย ถ้ารูรับแสงกว้าง แสงก็จะเข้ามาได้มาก ค่าของรู

รับแสง มักจะเรียกว่าค่า F-number (หรือ f-stop) ค่าของรูรับแสง จะแสดงเป็นตัวเลข เช่น $f/4$ หรือ $f/22$ เป็นต้น ในการเรียกขนาดรูรับแสงของเลนส์ ค่า f น้อยๆ จะหมายถึง รูรับแสงเปิดกว้างแสงก็จะเข้ามามาก ส่วนค่า f ยิ่งมากยิ่งหมายถึงรูรับแสงเปิดแคบแสงก็จะเข้ามาได้น้อย

จากการวิเคราะห์ระบบวัดแสง พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีต้องเทียวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพอย่างเดียว หรือระบบวัดแสงแบบเฉลี่ย 16 ส่วน เนื่องจากระบบนี้เป็นระบบวัดแสงที่ง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด ขณะเดียวกัน หรือแบบเฉพาะจุด ทั้งนี้เพราะว่าระบบนี้เป็นระบบวัดแสงที่แม่นยำที่สุด หรือเฉลี่ยหนักกลางภาพ ทั้งนี้เพราะว่าระบบนี้เป็นระบบวัดแสงที่ให้ความสำคัญกับส่วนกลางของภาพที่มักมีตัวแบบอยู่ สอดคล้องกับ ปิยะฉัตร แกลหลง (2552) ที่กล่าวไว้ว่า ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยหลายส่วน (multi – segment metering) เป็นระบบที่ใช้ทำงานง่ายที่สุด และเมื่อเราเลือกถ่ายภาพโดยใช้โหมดอัตโนมัติต่างๆ ที่มีให้ในกล้อง ส่วนใหญ่จะวัดแสงโดยใช้ระบบนี้ ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยกลางภาพ (center – weighted average metering) เป็นระบบวัดแสงที่ให้ความสำคัญกับส่วนกลางภาพที่มักจะมีตัวแบบอยู่ เหมาะกับการใช้งานทั่วไปที่ตัวแบบอยู่กลางภาพ เช่น ภาพบุคคล ภาพมาโคร เป็นต้น ระบบวัดแสงแบบเฉพาะจุด (spot metering) เป็นระบบวัดแสงที่แม่นยำที่สุด นำพื้นที่จุดเล็กๆ ที่อยู่กลางภาพมาวัดแสง โดยทั่วไปจะมีพื้นที่ 5-10% ของกลางจอภาพ การใช้งานเพียงถึงวงกลมกลางภาพไปยังสิ่งที่ต้องการวัดแสง โดยมีเทคนิค คือต้องเลือกจุดที่มีโทนสีหรือค่าแสงที่เป็นกลาง อาจจะใช้วิธีวัดแสงหลายๆ จุด แล้วหาค่าเฉลี่ยที่เหมาะสมก็ได้

จากการวิเคราะห์การชดเชยแสง พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีต้องเทียวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากมีการชดเชยแสงในการถ่ายภาพสารคดีต้องเทียว และชดเชยแสงตามความต้องการ ซึ่งรวมถึงปัจจัยทางสภาพแสง และตัววัตถุที่ถ่าย สอดคล้องกับตะวัน พันธุ์แก้ว (2554) เนื่องจากระบบการวัดแสงของกล้องอาจเชื่อถือไม่ได้ 100% จึงต้องชดเชยแสงมาช่วยปรับแสงตามที่ต้องการ และจะชดเชยแสงได้เฉพาะโหมด P, T(S) หรือ A เท่านั้น ส่วนโหมดอัตโนมัติทั้งหลายกล้องจะไม่ให้ชดเชยแสง ส่วนโหมด M ก็ไม่มีการชดเชยแสงเพราะผู้ใช้เป็นคนปรับรูรับแสงกับสปีดชัตเตอร์เอง ถ้าอยากให้ภาพมืดลง ก็ชดเชยแสงให้เพิ่มวัดแสงเข้าไปด้านลบ ถ้าปรับไปที่ 1 ก็คือภาพมืดลงกว่าเดิม 1 stop หรือ 1 เท่า แต่หากอยากให้ภาพสว่างขึ้นก็หมุนให้เข็มชี้ไปทางด้านบวกแทน

จากการวิเคราะห์ระบบโฟกัส พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีต้องเทียวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีการใช้ระบบโฟกัสแบบแมนนวล (MF) ทั้งนี้เพราะว่าระบบนี้ช่วยให้เราทำงานได้แม่นยำกว่า และถ่ายภาพได้ตามความต้องการ ขณะเดียวกันมีการใช้ระบบโฟกัสแบบออโต (AF) ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากระบบนี้ช่วยให้เราทำงานได้เร็วกว่า นอกจากนี้ยังมีการใช้ระบบโฟกัสแบบตามวัตถุ (Tracking) เนื่องจากต้องการโฟกัสตามสัตว์

ตาราง 9 การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	โหมดการถ่ายภาพที่ใช้	หลักการตั้งค่าหน้ากล้อง
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงธรรมชาติ วิศาล น้ำค้าง	โหมด M กับโหมด AV	วัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ โฟกัสแบบแมนนวล (MF) มีการชดเชยแสงเกือบทุกภาพตามความต้องการ ค่า ISO ตั้งให้ต่ำสุดของกล้องที่ให้มา รับแสงกับความไวชัตเตอร์เลือกตามความต้องการและสภาพแสง
พชร วงศ์สินหลัง	โหมด AV กับโหมด M) ใช้น้อย	วัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพหรือเฉพาะจุด โฟกัสแบบแมนนวล (MF) ค่า ISO 100 เลือกปรับแสงเลือกตามความต้องการ มีการชดเชยแสงตามความต้องการและสภาพแสง
จามิกร สุขทราทร	โหมด AV กับโหมด TV	วัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ โฟกัสแบบแมนนวล (MF) ค่า ISO 100 รับแสง F 8 หรือ F 11 หรือ F16 ความไวชัตเตอร์ประมาณ 1/4s-2s มีการชดเชยแสงตามความต้องการและสภาพแสง
บารมี เต็มบุญเกียรติ	โหมด AV	ตั้งกล้องเป็น auto power off ไว้หนึ่งนาที และตั้งโหมดการถ่ายภาพต่อเนื่องไว้ก่อน ค่า ISO 100 ขึ้นไปและไม่มากกว่า 1600 วัดแสง แบบเฉลี่ย 16 ส่วน เลือกปรับแสงตามสภาพ โฟกัส แบบ Tracking ตามสัตว์ มีการชดเชยแสงเกือบทุกภาพตามสภาพแสงและตัววัตถุ

ตาราง 9 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	โหมดการถ่ายภาพที่ใช้	หลักการตั้งค่าหน้ากล้อง
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม วรรณคดี ชะวาลทิพากร	โหมด AV	ISO 400 รูรับแสงเริ่มที่ F8 ตามสภาพแสง ความไวชัตเตอร์ 1/200-1/600 วินาที ตามสภาพแสง ระบบวัดแสงเฉลี่ยหนักกลางภาพ ใช้ออโต้โฟกัส และไม่มีการชดเชยแสง
เกรียงไกร ไวกิจ	โหมด M	ISO ส่วนมากจะเป็น 100 รูรับแสงกับความไวชัตเตอร์เลือกตามความต้องการ ระบบโฟกัสส่วนมากเป็นแมนนวล (MF) ระบบวัดแสงส่วนมากใช้เฉลี่ยทั้งภาพ มีการชดเชยแสงน้อย
อดุล คันทะโกสัย	โหมด AV กับ โหมด M) ใช้บ่อย	ISO 200-1200 รูรับแสง (F/stop) ขึ้นอยู่กับรูปแบบของภาพ วัดแสงเฉลี่ยทั้งภาพ ชดเชยแสงตลอดเวลาตามความต้องการ ระบบโฟกัสใช้ออโต้โฟกัส
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	โหมด M	ISO สูง ความไวชัตเตอร์ประมาณ 1/125 วินาที รูรับแสง (F/stop) ประมาณ F8 ชดเชยแสงในกรณีที่มีความต่างของส่วนสว่างและมืดต่างกันมากๆ วัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ

การจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว

องค์ประกอบภาพ เป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์ และผู้ศึกษางานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรง และคุณค่าทางด้านเรื่องราว คุณค่าทางด้านรูปทรง เกิดจากการนำเอาองค์ประกอบต่างๆ ของศิลปะ อันได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว เป็นต้น มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ซึ่งแนวทางในการนำองค์ประกอบต่างๆ มาจัดรวมกันนั้นเรียกว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) ส่วนคุณค่าทางด้านเนื้อหาเป็นเรื่องราว หรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะแสดงออกมา ให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้ โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์นั่นเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า ศิลปินนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ

ถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้น ไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนอในงานศิลปะนั้นก็จะขาดคุณค่าทางความงามไป ดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลป์ จึงมีความสำคัญในการสร้างสร้งงานศิลปะเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้งานศิลปะทรงคุณค่าทางความงามอย่างสมบูรณ์

ดังนั้น การจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว จึงประกอบด้วยสองแบบ คือ การใช้หลักการองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว และการใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว

หลักการองค์ประกอบศิลป์ เป็นศิลปะในการจัดวางวัตถุที่อยู่ตรงหน้าให้อยู่ในกรอบภาพให้เหมาะสม เกิดความสวยงาม น่าสนใจตามที่นักถ่ายภาพต้องการ และเป็นทฤษฎีพื้นฐานเพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสุรพงษ์ บัวเจริญ (2554: 258-303); ณรงค์ สมพงษ์ (2545: 160); วีรนิช ทรพรานนท์ (2553: 62-63); อนันต์ จิรมหาสุวรรณ (2550: 88, 92, 98, 100, 102, 104, 110, 114, 118, 124); อำนวยพร บุญจำรัส (2553: 136-139)

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาการใช้องค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีการใช้หลักองค์ประกอบทางศิลปะในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว ด้วยวิธีเน้นแสงและเงาของภาพ การเน้น ฉากหน้าของภาพให้เด่น มีเส้นนำสายตาในภาพ และกฎ 3 ส่วน

ทั้งนี้ แสงและเงา (Light & Shade) เป็นองค์ประกอบของศิลป์ที่อยู่คู่กัน แสงคือสิ่งสำคัญที่สุดในการถ่ายภาพ ถ้าไม่มีแสงก็ไม่สามารถถ่ายภาพได้ วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2554: ระบบออนไลน์) และ ธนิต วงศ์ศรีขลาลัย (2553: 93-99) ระบุว่าหลักการถ่ายภาพให้สวยงามนั้น แสงเงาต้องมาก่อนสิ่งอื่นๆ

การเน้น หมายถึง การกระทำให้เด่นเป็นพิเศษกว่าธรรมดา ในงานศิลปะจะต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือจุดใดจุดหนึ่ง ที่มีความสำคัญกว่าส่วนอื่น ๆ การเน้นจากหน้าก็คือให้ความสำคัญกับฉากหน้าเป็นพิเศษ

เส้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะทุกชนิด เส้นสามารถให้ความหมาย แสดงความรู้สึก และอารมณ์ได้ด้วยตัวเอง และด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งในที่นี้ เส้นที่นักถ่ายภาพผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้นิยมใช้คือ เส้นนำสายตา การจัดรูปแบบการนำสายตา เป็นจัดรูปแบบภาพให้มีจุดนำสายตาเข้าไปหาจุดเด่น

สัดส่วน หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดขององค์ประกอบที่แตกต่างกัน กฎสามส่วน (rule of third) การวางตำแหน่งภาพในสัดส่วน 2:3 ทั้งแนวดิ่งและแนวนอน โดยให้จุดสนใจอยู่บริเวณแนวเส้นแบ่งพื้นที่

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดองค์ประกอบภาพของจามิกร สุขทรากรม และบาร์มี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 10)

“...ถ้าเป็นภาพวิวที่เน้นความงาม เราจะเน้นเรื่องแสง ทำฉากหน้าให้เด่นคมชัด มีเส้นนำสายตาไปหาตัวประธานหลักในภาพ อีกอันหนึ่งที่ต้องเสริมเข้ามาก็คือบรรยากาศทั่วไป เช่นว่ามีคนเข้าไปด้วย ส่วนใหญ่ต้องควบคู่กัน...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 110 ตัวอย่างภาพใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของจามิกร สุขธรรม

“...ตอนถ่ายไม่ได้พืด แต่เราจะไปเข้ากับกฎต่างๆเอง สูตรต่างๆที่เราฝึกมา จะฝังอยู่ในตัวเรา พอถึงตรงหน้างานทุกอย่างจะเป็นไปตามอัตโนมัติ ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 111 ตัวอย่างการใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของบาร์มี เต็มบุญเกียรติ

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาการใช้องค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีการใช้หลักองค์ประกอบทางศิลปะในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว ด้วยวิธีการเน้นสี แสงและเงารูปร่างรูปทรง จุดสนใจ หามุมมองที่แปลกตาของภาพ และกฎ 3 ส่วนในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดองค์ประกอบภาพ เพราะมนุษย์ทุกคนมาสายตาศึกษาจะเรียนรู้เรื่องสิ่งมาตั้งแต่เกิด ดังนั้นสีจึงช่วยให้เราเรียนรู้ภาพถ่ายได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของอารมณ์และบรรยากาศของภาพ

รูปร่าง (Shape) คือ รูปแบบ มี 2 มิติ มีความกว้างกับความยาวไม่มีความหนาเกิดจากเส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขต รูปทรง (Form) คือ รูปที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ โดยนอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาวแล้ว ยังมีความลึก หรือความหนา หนุนด้วย รูปร่างและรูปทรงเป็นรูปธรรมของงานศิลปะที่ใช้สื่อเรื่องราวจากงานศิลปะไปสู่ผู้ชม

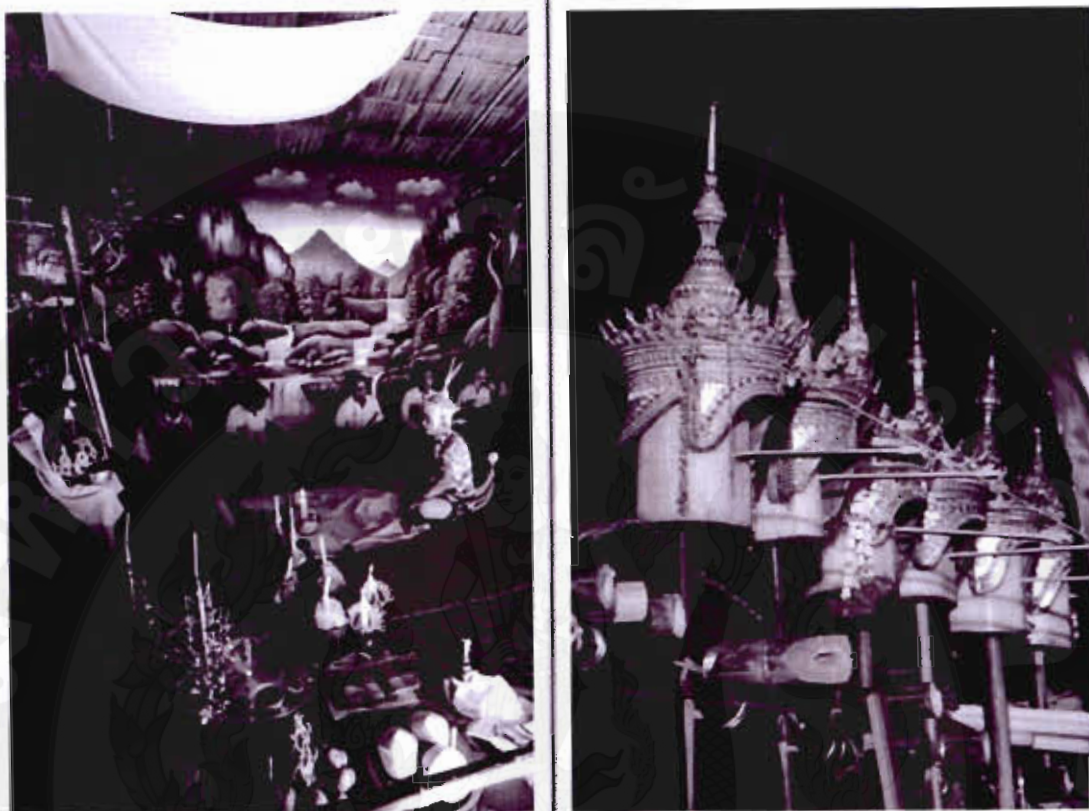
ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดองค์ประกอบภาพของอดุล ตันตโกสัย และกิ่งทอง มหาพรไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 10)

“...ก็ถือยึดหลักในองค์ประกอบศิลป์ เช่น สี แสง รูปร่างรูปทรง จุดสนใจ หามุมมองที่แปลกตา...” (อดุล ตันตโกสัย, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 112 ตัวอย่างภาพใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของอดุล ตันตโกสัย

“...ส่วนใหญ่ก็จะใช้กฎ ๓ ส่วน เพราะว่าเราสามารถนำเสนอจุดเด่นของภาพมากกว่าหนึ่งจุด คือวัตถุที่เราวางไว้มันจะไม่ซ้ำซ้อน เราสามารถถ่ายทอดจุดเด่นของภาพออกมาได้รอบด้าน ไม่ซ้ำซ้อน แล้วก็จัดวางความสำคัญของวัตถุที่เราจะนำเสนอจากสำคัญมากไปหาน้อย...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 113 ตัวอย่างภาพใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพของกิ่งทอง มหาพรไพศาล

2. การใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว

การใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว หมายถึงการจัดองค์ประกอบภาพโดยการเน้นเนื้อหาเรื่องราวของภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิชา คำรงเกียรติศักดิ์ (2537: 152-157) ที่กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของศิลปะภาพถ่ายเป็นเรื่องราวของเรื่องราวของภาพ บรรยากาศของภาพ อารมณ์ของภาพ และองค์ประกอบภาพ หลักการนำเสนอเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพเป็นวิธีการที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะแสดงออกมาให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้เรื่องราว อารมณ์หรือบรรยากาศของภาพ โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์นั่นเองหรืออาจกล่าวได้ว่า ศิลปินนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาการใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ มีการเน้นการสื่อเรื่องราวของภาพ ซึ่งคือการสื่อ

เรื่องราวของภาพมักจะมาก่อนทฤษฎี หรือสร้างสรรงานบนพื้นฐานทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพ ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง และเพชร วงศ์สินหลัง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 10)

“...ในแนวสาคติทองเที่ยว เรื่องราวกับความหมายของภาพควรจะมาก่อน เรื่องของทฤษฎีการจัดองค์ประกอบ จริงๆแล้วตอนถ่ายภาพเราจะลืมทฤษฎีตรงนี้ไป และมักจะใช้ความรู้สึกกับความชำนาญของเรา การสื่อความหมายของภาพมักจะมาก่อนทฤษฎีเสมอ...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 114 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของวิศาล น้ำค้าง

“...คือคุณภาพนะ ถ้าคิดแต่องค์ประกอบหลักมันก็ผิด เขาอาจไม่รู้ว่าเราต้องการสื่ออะไร คือไม่ใช่ว่าพอถ่ายภาพเสร็จแล้วถึงมาดูว่ามันผิด คิดตั้งแต่ถ่ายแล้ว ถ่ายให้เต็มตัวก็ได้ มันอยู่ที่หลักในการนำเสนอของเนื้อเรื่อง เพราะภาพสาคติทองเที่ยวเป็นภาพประกอบ ไม่ใช่ภาพที่จะเอาไปแสดงโดยตรง ซึ่งเราต้องมองว่าภาพตรงกับเนื้อเรื่องหรือไม่ ส่วนเรื่องของทฤษฎีไม่ค่อยจำเป็นมาก ถ้าเราจะสื่ออะไร ทฤษฎีพื้นฐานก็ช่วยให้บ้างอย่างเรื่องของเส้น เรื่องการจัดวางตำแหน่ง ก็ใช้นะ แต่ไม่ใช่เป็นหลักที่ตายตัว บางทีก็จะเอาขึ้นมาเปรียบเทียบกับว่ายังงี้ดีกว่า คืออย่า

ไปตามตัวกับมัน ถ้าใช้เลนส์กว้างมักจะใช้มุมกล้องระดับต่ำ แต่ถ้าเป็นเลนส์ธรรมดาก็จะเป็นระดับสายตา เพราะเลนส์มุมกว้างถ้าเราขึ้นระดับสายตา สิ่งที่อยู่ข้างหน้า ใกล้เคียงเราจะอยู่ไกลมาก จะเล็ก ถ้าเราใช้มุมกล้องระดับต่ำ สิ่งที่อยู่ข้างหน้าเราจะดูใกล้กับกล้องมาก แล้วจะดูใหญ่ขึ้น...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 115 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวของพชร วงศ์สินหลัง

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาการใช้หลักการนำเสนอเรื่องราวในการจัดองค์ประกอบภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ มีการเน้นการสื่อเรื่องราวของภาพ ซึ่งคือการสื่อเรื่องราวของภาพมักจะมาก่อนทฤษฎี หรือสร้างสรรค์งานบนพื้นฐานทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังกรณีของวรนนท์ ชัชวาลทิพากร และเกรียงไกร ไวยกิจ ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 10)

“...ส่วนมากก็เอาจุดเด่นของเรื่องมาวาง จะได้ให้คนอ่านเข้าใจง่าย หาจุดสำคัญมาวาง เรื่องราวต้องชัดไปก่อน...” (วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 116 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยการนำเสนอเรื่องราวของวรรณิ์ ชัชวาลทิพากร

“...เรื่องกฎจำเป็น เพราะเป็นการเริ่มต้นในการถ่ายรูป แต่เมื่อเราถึงจุดหนึ่งแล้วเราควรจะมีทฤษฎีตรงนั้นไป แล้วก็ไปสร้างสรรค์อะไรใหม่ๆ ดังนั้นรูปที่นอกจากองค์ประกอบที่ดี แสงที่ดี สีที่ดีแล้ว เนื้อหาของภาพก็ต้องดีไปด้วย อยู่ที่ว่าเรากำลังคิดอะไรต่อภาพๆนั้น ครึ่งนี้เป็นเรื่องสำคัญมากกว่า...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 117 ตัวอย่างภาพการจัดองค์ประกอบภาพโดยการนำเสนอเรื่องราวของเกรียงไกร ไวยกิจ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมี 2 คนใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพโดยมีการเน้นแสง ฉากหน้าให้เด่น หรือกฎเส้นนำสายตาไปหาประธาน หรือกฎ 3 ส่วน และอีกสองคนใช้หลักการสื่อเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพ โดยยึดหลักของการนำเสนอตามเนื้อเรื่อง ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมมี 2 คนใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพโดยมีการเน้นแสง สี รูปร่างรูปทรง จุดสนใจ หรือถ่ายในมุมแปลกใหม่ หรือใช้กฎ 3 ส่วน และอีกสองคนใช้หลักการสื่อเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพ โดยยึดหลักของการนำเสนอตามเนื้อเรื่อง และสร้างสรรค์งานบนพื้นฐานการจัดองค์ประกอบศิลป์ (ตาราง 10)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบภาพในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีอาชีพผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 8 คน มี 4 คนชอบใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพมากกว่าโดยมีการเน้น ฉากหน้าให้เด่น หรือกฎ

เส้นนำสายตา หรืออีก 3 ส่วนในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสื่อความหมายของภาพให้คนดูภาพเข้าใจได้ง่ายขึ้น และช่วยทำให้ภาพถ่ายมีความสมบูรณ์มากขึ้น สอดคล้องกับกิตติพันธ์ อุดมเศรษฐี (2555: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า การจัดองค์ประกอบทางศิลปะ เป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์ และผู้ศึกษางานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรง และคุณค่าทางด้านเรื่องราว คุณค่าทางด้านรูปทรง เกิดจากการนำเอา องค์ประกอบต่างๆ ของศิลปะ อันได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ซึ่งแนวทางในการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดรวมกันนั้นเรียกว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) โดยมีหลักการจัดตามที่กล่าวต่อไป อีกคุณค่าหนึ่ง ของงานศิลปะ คือ คุณค่าทางด้านเนื้อหา เป็นเรื่องราว หรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ ต้องการที่จะแสดงออกมา ให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้ โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบ ศิลปินเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า ศิลปิน นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้น ไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนอ งานศิลปะ นั้นก็จะขาดคุณค่าทางความงามไป ดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลป์ จึงมีความสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้งานศิลปะทรงคุณค่าทางความงามอย่างสมบูรณ์ มี 4 คนชอบใช้หลักการสื่อเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพ โดยยึดหลักของการนำเสนอตามเนื้อเรื่อง และสร้างสรรค์งานบนพื้นฐานการจัดองค์ประกอบศิลป์ สอดคล้องกับ วิทยา คำรงเกียรติศักดิ์ (2537: 152-157) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของศิลปะภาพถ่ายว่าเป็นเรื่องของเรื่องราวของภาพ บรรยากาศของภาพ อารมณ์ของภาพ และองค์ประกอบภาพ

ตาราง 10 การจัดองค์ประกอบภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	การใช้องค์ประกอบศิลป์	การใช้การสื่อความหมายของภาพ
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงธรรมชาติ วิศาล น้ำค้าง		ตามหลักการนำเสนอของเนื้อเรื่อง
เพชร วงศ์สินหลั่ง		ตามหลักการนำเสนอของเนื้อเรื่อง
จามิกร สุขทรามร	เน้นแสง ทำฉากหน้าให้เด่น คมชัด มีเส้นนำสายตาไปหา ตัวประธานหลักในภาพ	
บารมี เต็มบุญเกียรติ	กฎ 3 ส่วน เน้นแสง มุมมองแปลกใหม่	
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม วรรณทน ชัชวาลทิพากร		ตามหลักการนำเสนอของเนื้อเรื่อง
เกรียงไกร ไวกิจ		ตามหลักการนำเสนอของเนื้อเรื่อง
อดุล ตันหาโกสัย	องค์ประกอบ แสง สี เนื้อหาของภาพ	
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	สี แสง รูปร่างรูปทรง จุดสนใจ หามุมมองที่แปลกตา กฎ 3 ส่วน	

การตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

การตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวหมายถึงการปรับแต่งภาพด้วยโปรแกรมต่างๆ เพื่อให้ได้ภาพดังที่ต้องการ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เป็นสองส่วน คือ หลักการการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว และโปรแกรมที่ใช้ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

เนื่องจากการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเป็นการบันทึกความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา ดังนั้นหลักการการตกแต่งภาพ จึงหมายถึงความคิดเห็นต่อเรื่องการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ว่าควรแต่งหรือไม่อย่างไร

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาหลักการการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากมีการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งคือการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวได้แต่ต้องแต่งบนพื้นฐานความเป็นจริง ไม่ควรมากเกินไปจนความเป็นจริง

ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง พชร วงศ์สินหลั่ง และบารมี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 11)

“...เป็นคนสายตาเยี่ยงจึงใช้ตัดส่วนเพื่อช่วยแก้ไขภาพไม่เอียง เร่งสีให้อิมตัวขึ้น นิดหน่อยและปรับแสงให้ดูพอดีขึ้น แต่จะไม่แต่งให้ผิดกับความเป็นจริง หรือผิดจากความเป็นธรรมชาติมากเกินไป...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ส่วนมากภาพธรรมชาติ ผมไม่ค่อยตกแต่ง มันไม่เหมือนภาพโฆษณาหรืออะไรที่ต้องประณีต เพราะว่าถ้าไปแต่งแล้วมันจะผิด อีกอย่างถ้าแต่งก็จะได้อย่างเสียอย่าง เราจะแต่งเฉพาะเมื่อจำเป็น เช่น กลีบดอกอาจจะสกปรก มีขี้ฝุ่น หรือเม็ดทราย อย่างนี้เราก็อาจจะแต่งให้มันหายไป ส่วนมากก็จะไม่ปรับเปลี่ยนอะไรเลย แต่ก็มีการจัดสัดส่วน เพราะว่าบางครั้งจัดให้แน่นขึ้นมา แต่บางครั้งเราก็ตัดให้จุดเด่นเปลี่ยนตำแหน่งไปบ้าง ที่จะทำให้มันก็ประมาณสิบเปอร์เซ็นต์...” (พชร วงศ์สินหลั่ง, 2555: สัมภาษณ์)

“...งานของผมจะเป็นงานธรรมชาติ คือผมจะจบตั้งแต่ตอนถ่ายเลยเป็นส่วนใหญ่ ปรับแต่น้อยมากแต่จะเป็นการตกแต่งให้กลับไปเหมือนความเป็นจริง เพราะว่าตอนเราถ่ายค่าน้ำกล้องต่างๆจะไม่ได้ออกมาตามฟิล์ม พอออกมาเราก็ปรับแสงให้เหมือนกับตอนที่เราเห็น

...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีนักถ่ายภาพไม่มีการตกแต่งภาพ ทั้งนี้ ซึ่งโดยยึดหลักว่าการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวคือบันทึกและถ่ายทอดความเป็นจริงออกมา จึงไม่ควรบิดเบือนด้วยโปรแกรมต่างๆ ภาพธรรมชาติตามที่เราเห็นจากในกล้องดีที่สุด ดังกรณีของ จามิกร สุขทราภรณ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 11)

“...การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวคือบันทึกและถ่ายทอดความเป็นจริงออกมา โดยไม่ต้องบิดเบือน หมายความว่าเห็นจากในกล้องมาอย่างไร ก็ถ่ายมาตามนั้น ภาพที่ถ่ายมาไม่ได้ตกแต่งอะไรเลย เพราะที่ถ่ายมาส่วนใหญ่เป็นแนวธรรมชาติ สีสันตามที่เราเห็นจริงๆ ดีที่สุด...” (จามิกร สุขทราภรณ, 2555: สัมภาษณ์)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาหลักการการแต่งภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากมีการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว โดยมีแนวคิดการตกแต่งภาพคือการสร้างสรรค์งาน และการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวได้แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง ไม่ควรมากเกินไปจนเกินความเป็นจริง ดังกรณีของเกรียงไกร ไวกิจ, อุดล ตันหาโกสัย และกิ่งทอง มหาพรไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 11)

“...ใช้ Photoshop มาตอบสนองความคิดสร้างสรรค์ของเรา ถ้าถ่ายทอดความเป็นจริงเราก็ไม่ควรทำอะไร แต่งมากเกินไปจนอยู่ที่ว่าจุดประสงค์ของงานที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์อะไร ผมว่าการแต่งภาพด้วยโปรแกรมนั้นไม่มีผิด ไม่มีถูก...” (เกรียงไกร ไวกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...หลักการตกแต่งภาพของผมคือ แต่งให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง แต่งแต่ไม่ตัดต่อ อย่างเช่น ปรับเรื่องของโทนสีให้น่าสนใจ ค่าความสว่างของแสง และความคมชัด บางครั้งอาจมีที่ตัดต่อ แต่ไม่ถึงกับว่าตัดต่อจนผิดเพี้ยนตามความเป็นจริง อย่างเช่น การเก็บในสิ่งที่ไม่ต้องการของภาพออกไป...” (อุดล ตันหาโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...ปกติจะแต่งภาพเล็กน้อย โดยใช้โปรแกรม Photoshop / Picture Project ปรับ เรื่องของคมชัด เพิ่มสี และปรับค่าความเปรียบ...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีนักถ่ายภาพไม่มีการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว โดยยึดหลักว่าการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวคือบันทึกและถ่ายทอดความเป็นจริง จึงไม่ควรบิดเบือนด้วยโปรแกรมต่างๆ ซึ่งการตกแต่งภาพนั้นเป็นการโกหก ดังกรณีของวรนนท์ ชีวาลทิพากร จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 11)

“...เราไปปรับแต่งอะไรไม่ได้ เพราะว่าเดี๋ยวคนดูหาว่าเราโกหก คือน้อยมากในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว...” (วรนนท์ ชีวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

2. โปรแกรมที่ใช้ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

2.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาโปรแกรมที่ใช้ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ มีสามคนมีการตกแต่งภาพ โดยใช้โปรแกรม Photoshop ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะว่าการคุ้นเคยกับโปรแกรมนี้นี้ และเหมาะสมกับงาน

ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง พชร วงศ์สินหลัง บารมี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 11)

“...ที่ใช้โปรแกรม Photoshop เพราะคิดว่ามันเหมาะกับผมที่สุด และใช้งานได้ครอบคลุมเกี่ยวกับงานภาพถ่าย...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...เพราะใช้โปรแกรมนี้นี้มาตั้งแต่เวอร์ชันแรกๆเลย ใช้มาสิบกว่าปีแล้ว ก็เลยคุ้นเคย...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...การแต่งภาพของผมคือแต่งให้ภาพกลับมาเป็นธรรมชาติจริงๆแล้ว เแทบจะไม่ได้เรียกว่าแต่งภาพเลย แค่ปรับสีให้ตรง คือไม่ต้องการสีจัดมาก หรือแต่งอะไรที่เกินเป็นธรรมชาติ ดังนั้น โปรแกรม Photoshop ก็เพียงพอแล้วครับ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีหนึ่งคนไม่มีการตกแต่งภาพถ่ายเลย เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเชิงธรรมชาติควรบันทึกและถ่ายทอดความเป็นจริงออกมาตามที่ตาเราเห็นจริงๆ ดีที่สุด ดังกรณีของ จามิกร สุขทรากรม จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 11)

“...การถ่ายทำภาพสารคดีท่องเที่ยวคือบันทึกและถ่ายทอดความเป็นจริงออกมา โดยไม่ต้องบิดเบือน หมายความว่าเห็นจากในกล้องมาอย่างไร ก็ถ่ายมาตามนั้น ภาพที่ถ่ายมาไม่ได้ตกแต่งอะไรเลย เพราะที่ถ่ายมาส่วนใหญ่เป็นแนวธรรมชาติ สีสันตามที่เราเห็นจริงๆ ที่สุด ...” (จามิกร สุขทรามร, 2555: สัมภาษณ์)

2.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาโปรแกรมที่ใช้ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมที่มีการตกแต่งภาพส่วนมาก ใช้โปรแกรม Photoshop เป็นหลักในการตกแต่งภาพ และมีใช้โปรแกรม Aperture กับ โปรแกรม Picture Project บ้าง ทั้งนี้เพราะว่า โปรแกรมที่ใช้ตกแต่งภาพดังกล่าว นั้น ใช้งานได้ง่าย และเหมาะกับงานที่ทำ ดังกรณีของอดุล ดันตะโกชัย และกิ่งทอง มหาพรไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 11)

“... โปรแกรมที่ใช้คือโปรแกรม Photoshop คือเราถนัดในการใช้ Photoshop และโปรแกรม Photoshop สามารถตอบสนองความต้องการของเราได้ดีครับ และมีการใช้โปรแกรม Aperture บ้างครับ...” (อดุล ดันตะโกชัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...ปกติจะแต่งภาพเล็กน้อย โดยใช้โปรแกรม Photoshop กับโปรแกรม Picture Project เพราะเป็นโปรแกรมที่ใช้งานได้ง่าย เหมาะสมกับลักษณะการทำงานของตนเอง ที่ไม่ค่อยเน้นเรื่องการแต่งภาพมากนัก เพียงแค่ปรับแต่งความสว่างและสีสันภายในภาพเท่านั้น...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

“...ใช้ Photoshop โปรแกรม Photoshop เป็นโปรแกรมที่ตอบสนองความต้องการของเราได้ดี ดังนั้นการเรียนรู้มันแล้วใช้มันให้ดีที่สุดก็เป็นเรื่องที่ดีกว่าเราไปเรียนรู้หลายๆ โปรแกรมโดยที่เราไม่ได้เรียนรู้ได้อย่างถ่องแท้ เราก็เรียนรู้โปรแกรมที่เราชอบแล้วทำให้ดีที่สุด...” (เกรียงไกร ไวกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ บางส่วนมีการใช้ Photoshop ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดี และตกแต่งภาพเล็กน้อยใกล้เคียงความเป็นจริงโดยหลักการแต่งภาพบนพื้นฐานความเป็นจริงโดยปรับเรื่องของคมชัด เพิ่มสี และปรับค่าความเปรียบ เพื่อให้ภาพดูเป็นธรรมชาติมากที่สุด ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนัก

ถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากใช้ Photoshop ในการตกแต่ง ภาพถ่ายสารคดี และตกแต่งภาพโดยหลักการแต่งภาพบนพื้นฐานความเป็นจริงโดยปรับเรื่องของคมชัด เพิ่มสี และปรับค่าความเปรียบ เพื่อให้ภาพดูเป็นธรรมชาติมากที่สุด และขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของงานที่ถ่ายทำ ขณะเดียวกัน มีการใช้ Aperture และ Picture project ในการตกแต่ง ภาพถ่ายสารคดีด้วย (ตาราง 11)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ส่วนมากมีการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีเล็กน้อยด้วยโปรแกรม Photoshop ซึ่งเป็นโปรแกรมการตกแต่งภาพที่ได้รับการนิยมมากที่สุด และแต่งบนพื้นฐานความเป็นจริงโดยปรับเรื่องของคมชัด เพิ่มสี และปรับค่าความเปรียบ เพื่อให้ภาพดูเป็นธรรมชาติมากที่สุด ขณะเดียวกัน มีความเห็นว่า การแต่งภาพนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของงานที่ถ่ายทำว่าเรากำลังคิดอะไร หรือหวังผลอะไรกับภาพนั้นๆ แต่ต้องไม่หลุดพ้นจากความเป็นจริงของภาพ ทั้งนี้เพราะว่าภาพถ่ายสารคดีเป็นภาพถ่ายที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นจากความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบความเรียงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องเป็นจริงเช่นกัน สอดคล้องกับคำพูดจากงานอบรมเรื่องการถ่ายภาพสารคดีของคุณสุเทพ กลยุณวารินทร์ (2554: ระบบออนไลน์) ที่กล่าวว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นสื่อทางภาพที่มีอิทธิพลต่อความคิดและอารมณ์ ขอบเขตของงานภาพสารคดีจึงมิได้หยุดอยู่แค่การบันทึกข้อมูลหลักฐานเอกสารเท่านั้น รูปแบบของภาพถ่ายสารคดียังนำไปใช้ในการโน้มน้าวกระแสนักสังคมได้อีกด้วย เนื้อหาของภาพ ตามความเป็นจริงของสังคม ในแง่ดี หรือแง่ร้ายก็ได้

ตาราง 11 การตกแต่งภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	โปรแกรมที่ใช้	หลักการการแต่งภาพ
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงธรรมชาติ		
วิศาล น้ำค้าง	Photoshop	แต่งบนพื้นฐานความเป็นจริง
พชร วงศ์สินหลัง	Photoshop	แต่งบนพื้นฐานความเป็นจริง
จามิกร สุขทรมร		ไม่มีการตกแต่งภาพถ่าย
บารมี เต็มบุญเกียรติ	Photoshop	แต่งบนพื้นฐานความเป็นจริง
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิง ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม		
วรรณทน รัชวาลทิพากร		ไม่มีการตกแต่งภาพถ่าย
เกรียงไกร ไวกิจ	Photoshop	ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของงาน
อดุล ตันหาโกสัย	Photoshop และ Aperture	แต่งบนพื้นฐานความเป็นจริง
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	Photoshop และ Picture project	แต่งบนพื้นฐานความเป็นจริง

ตอนที่ 4 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

คำว่า อัตลักษณ์ ประกอบด้วยคำว่า อัต ซึ่งหมายถึง ตน หรือ ตัวเอง กับ ลักษณะ ซึ่งหมายถึง สมบัติเฉพาะตัว คำว่า อัตลักษณ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า identity หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ คำว่าการสร้างอัตลักษณ์ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีลักษณะเฉพาะของตน และทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์ก็คือการสร้างแบรนด์ ซึ่งสอดคล้องกับ เสริมยศ ชรรมักษ์ (2554: 113-116) ได้กล่าวถึงการสร้างแบรนด์ส่วนบุคคลว่า เป็นการสร้างเอกลักษณ์บุคคลที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองและมีความหมายในเชิงอารมณ์ต่อผู้ชมหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับคุณค่าหรือคุณภาพของบุคคลนั้นๆ และสอดคล้องกับงานหรือ ธุรกิจที่บุคคลนั้นกำลังทำ ดังนั้น การสร้างอัตลักษณ์ จึงเป็นวิธีการกระทำที่使自己แตกต่างจากบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ โดยการพัฒนาปรับปรุงให้มีความโดดเด่น เป็นที่รู้จักของคนสังคม โดยมีกระบวนการสร้างอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การสำรวจค้นหา เป็นการสำรวจว่าตนเองเป็นใคร ต้องการอะไรในชีวิต สำรวจเป้าหมายในชีวิต มีแรงบันดาลใจอะไร แรงขับเคลื่อนคืออะไร ในขณะเดียวกันอาจตรวจสอบจากบุคคลรอบข้างว่าคนอื่นพูดถึงเราอย่างไร นอกจากนี้จะต้องสำรวจจุดแข็งที่เหนือกว่า บุคคลอื่น จากนั้นจึงเริ่มสร้างแผนในการพัฒนาขึ้นมาโดยมีการกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. การสร้าง (create) เป็นขั้นตอนที่ต้องสร้างหรือกำหนดในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย แก่นแท้หลักของตนเอง เหตุผล และคุณลักษณะหรือบุคลิกของแบรนด์
3. การสื่อสาร (communicate) หลังจากสร้างทิศทางของแบรนด์แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการสื่อสารให้บุคคลอื่นเห็นสิ่งที่กำหนดไว้ พูดง่าย ๆ ก็คือสื่อสารเพื่อทำให้คนยอมรับ
4. การรักษาให้คงไว้ (maintain) เมื่อแบรนด์มีความชัดเจนและแข็งแกร่งขึ้นในผลงานใหม่ๆ รวมถึงรางวัลที่ได้รับ การแสดงความเห็นต่างๆ การปรากฏตัวในงานที่สำคัญๆ การนำเสนอความเป็นตัวของตัวเองจะต้องรักษาและคงสภาพความเป็นตัวคนให้คงไว้ หรือความคงเส้นคงวา (consistency) อย่าให้เกิดรอยสะดุด (seamless) เมื่อบุคคลต่างๆ ได้มีโอกาสพบเห็น เสริมยศ ชรรมักษ์ (2554: 113-116)

ด้วยเหตุนี้ การสร้างอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ ประกอบด้วยสี่ส่วนด้วยกัน ได้แก่ การค้นหาตนเอง เทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล การสร้างการยอมรับ และการรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

การค้นหาค้นหาตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ การค้นหาค้นหาตนเอง ก็คือการสำรวจค้นหาค้นหาตนเองของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เป็นการสำรวจว่าตนเองเป็นใคร ต้องการอะไรในชีวิต สำรวจเป้าหมายในชีวิต มีแรงบันดาลใจอะไร แรงขับเคลื่อนคืออะไร ในขณะเดียวกันอาจตรวจสอบจากบุคคลรอบข้างว่าคนอื่นพูดถึงเราอย่างไร นอกจากนี้จะต้องสำรวจจุดแข็งที่เหนือกว่าบุคคลอื่น จากนั้นจึงเริ่มสร้างแผนในการพัฒนาขึ้นมาโดยมีการกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้น และระยะยาว

1. กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาการค้นหาค้นหาตนเองของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่าสาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้ให้นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้สนใจการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว คือเกิดจากความสนใจส่วนตัว ด้วยมีความชอบในการเดินทางท่องเที่ยว และมีความชื่นชอบความสวยงามระหว่างการเดินทาง ทั้งนี้เพราะว่าอยากบันทึกความสวยงาม และความรู้ที่ค้นพบระหว่างการเดินทางให้ผู้คนที่ไม่ได้ไปด้วยเห็นบ้าง จนกระทั่งเกิดการท่องเที่ยวได้ด้วย ดังกรณีของเพชร วงศ์สินหล่ง, บารมี เต็มบุญเกียรติ และจามิกร สุขทราชมร จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 12)

“...เริ่มจากท่องเที่ยว ผมชอบท่องเที่ยว ผมก็เลยอยากเก็บภาพไว้ให้ตัวเองดู ระหว่างท่องเที่ยวพร้อมถ่ายภาพไปเรื่อยๆ เราก็ค้นพบที่แปลกๆ สวยๆ ก็อยากให้คนอื่นได้เห็นบ้าง ก็เลยใช้กล้องเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด พอมาถึงยุคดิจิทัล คนถ่ายภาพก็มากขึ้น ผมก็มาคิดว่ามีอะไรที่คนเขาถ่ายน้อย คนถ่ายภาพสัตว์ป่าไม่ค่อยเยอะ เราก็นำเสนอตรงนี้ไปให้คนดู เขาจะรู้ว่าบ้านเรามีสัตว์ประเภทนี้อยู่...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

“...เริ่มจากที่เราเป็นนักถ่ายภาพนะ ก็จะสนใจถ่ายภาพทุกอย่าง แต่วันหนึ่งเราต้องรู้สึกเลยว่า ภาพแนวไหนที่เราถ่ายได้ดี อย่างสารคดีท่องเที่ยว ถ้าไม่ใช่เป็นคนที่ใส่ใจคนอื่นหรือบรรยากาศอื่นๆที่เราพบเจอ ก็ทำงานด้านนี้ไม่ได้ เราจะเป็นคนที่เวลาไปไหนเราก็จะดูว่าที่นี่มีอะไรน่าสนใจ มีอะไรที่แปลกกว่าที่อื่น แล้วก็ถ่ายทอดให้คนดู คือการใส่ใจฝ่ายนี้ทำให้เราทำงานด้านนี้ได้ แต่ถ้าเป็นคนที่ไม่ใส่ใจ เขาก็จะรู้สึกไม่เห็นมีอะไรเลย คือเกิดจากความสนใจส่วนตัวครับ...” (เพชร วงศ์สินหล่ง, 2555: สัมภาษณ์)

“...คือเราต้องเป็นคนชอบเที่ยวก่อน ชอบเดินทาง แล้วก็บันทึกความแตกต่างของสถานที่แต่ละที่ไว้ ด้วยความชอบตรงนี้ก็พื้นฐานว่าระหว่างการท่องเที่ยวก็เก็บภาพไปด้วยก็เลยกลายเป็นสารคดีท่องเที่ยว...” (จามิกร สุขทรมร, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ สาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้หันมาถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความสนใจในการถ่ายภาพสารคดีประเภทธรรมชาติ คือนอกจากมีความสนใจในงานถ่ายด้านนี้แล้ว ยังเกิดจากการได้รับการมอบหมายงานจากหน่วยงานที่ทำงานอย่างต่อเนื่อง จะกรณีของวิศาล น้ำค้าง ดังเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ตอบตรงๆ ผมชอบว่างานถ่ายภาพเกือบทุกแนว เพียงแต่แนวสารคดีท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับมอบมาให้ทำอย่างต่อเนื่อง...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

2. กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาการค้นหาค้นเองของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า สาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีความสนใจในการถ่ายภาพสารคดีประเภทศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม คือ เกิดจากการชอบท่องเที่ยว ชอบเดินทาง และมีความสนใจต่องาน สนุกต่องาน ด้วยความชื่นชอบในเรื่องของศิลปะประเพณีวัฒนธรรม และคุณค่าของศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะว่าศิลปะ และประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมกำลังสูญหายไปด้วยการทันสมัยของยุค และขาดความสนใจจากผู้คน จึงอยากบันทึกความสวยงามของศิลปะ และประเพณี วัฒนธรรมที่มีไว้ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้คน ให้หันมารักษาศิลปะ และประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราไว้ จนกระทั่งเกิดการท่องเที่ยวและการเรียนรู้

ดังกรณีของกึ่งทอง มหาพรไพศาล, วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, อดุล ตันทโกสัย และเกรียงไกร ไวยกิจ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 12)

“...เป็นคนที่ชอบการเดินทางท่องเที่ยว และสนุกกับการได้ไปพบเจอกับวัฒนธรรมประเพณีในสถานที่ต่างๆ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนซึ่งมีเรื่องราวที่น่าสนใจ จึงทำให้ชอบถ่ายภาพแนวนี้...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

“...ก็ต้องเริ่มจากชอบการท่องเที่ยวก่อน ผมเริ่มถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวแบบทิวทัศน์ก่อน ตอนหลังๆถึงมาถ่ายแบบชีวิตคน เพราะว่าทิวทัศน์มีอะไรให้เราดูเนืองจากมันเปลี่ยนแปลงทุกวัน ส่วนชีวิตคือ วิถีชีวิตวัฒนธรรมของแต่ละที่ต้องไม่เหมือนกัน มันมีอะไรให้เรา

ค้นหาและถ่ายทอดเยอะ...” (วรรณพันธ์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...เริ่มจากเราเป็นคนชอบเที่ยว ชอบเดินทาง แล้วเราก็ชอบถ่ายรูป จริงๆแล้วก็ชอบถ่ายทุกแนวนะครับ แต่คนเราพอถึงจุดหนึ่งเราจะเกิดความคิด จินตนาการให้งานสร้างสรรค์พัฒนา...” (เกรียงไกร ไวกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมถ่ายรูปมาในระยะ ๒๐ กว่าปี ผมถ่ายรูปมาเกือบทุกแนวแล้วครับ แต่ว่าผมมองว่าที่ผมชอบถ่ายรูปแนวเชิงศิลปวัฒนธรรมเพราะว่ามันมีคุณค่าในตัวเอง ทำให้เรามีภาพถ่ายที่มีคุณค่า หมายถึงว่า ในภาพถ่ายของเรา นอกเหนือจากความสวยงามที่เราได้เห็นพบแล้ว เรายังมีการศึกษาเรื่องราวเพิ่มเติมด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ เรื่องของวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งมันสามารถบ่งบอกได้ในภาพถ่าย ทำให้เราได้เรียนรู้อะไรที่มากกว่าการถ่ายภาพ...” (อดุล ดัชนีโกสีย์, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการค้นหาค้นหาตนเองของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า สาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้ให้นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความสนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ คือเกิดจากความสนใจส่วนตัว ด้วยมีความชอบในการการเดินทางท่องเที่ยว และมีความชื่นชอบความสวยงามระหว่างการเดินทาง นอกจากนี้ ยังเกิดจากการได้รับการมอบหมายงานอย่างต่อเนื่อง (ตาราง 12)

สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม พบว่า สาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้ให้นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความสนใจในการถ่ายภาพสารคดีประเภทศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม คือ เกิดจากความสนใจส่วนตัว ด้วยมีความชอบในการการเดินทางท่องเที่ยว และด้วยความชื่นชอบและเห็นคุณค่าในเรื่องของศิลปะ และประเพณีวัฒนธรรม (ตาราง 12)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การค้นหาค้นหาตนเองของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า สาเหตุหรือแรงบันดาลใจที่ทำให้ให้นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว คือเกิดจากความสนใจส่วนตัว ด้วยมีความชอบในการเดินทางท่องเที่ยว และมีความชื่นชอบความสวยงามระหว่างการเดินทาง ทั้งนี้เพราะว่าอยากบันทึกความสวยงาม และ

ความรู้ที่ค้นพบระหว่างการเดินทางให้ผู้ที่ไม่ได้ไปด้วยเห็นบ้าง จนกระทั่งเกิดการท่องเที่ยวได้ด้วย สอดคล้องกับเบญจมาศ อุทกศิริ (2549: ระบบออนไลน์) ที่ได้ระบุว่า การท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีสภาพทางกายภาพของธรรมชาติที่สวยงาม และดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปชม เช่น ภูเขา บ่อน้ำร้อน เกาะ น้ำตก น้ำพุร้อน หาดทราย ทะเล อ่างเก็บน้ำ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีความสนใจในการถ่ายภาพสารคดีประเภทศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม คือ เกิดจากชอบท่องเที่ยว ชอบเดินทาง และมีความสนใจต่องานที่ถ่ายทำ ด้วยความชื่นชอบในเรื่องของศิลปะ และประเพณี วัฒนธรรม และคุณค่าของศิลปะ และประเพณีวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะว่าศิลปะ และประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมกำลังสูญหายไปด้วยการทันสมัยของยุค และขาดความสนใจจากผู้คน จึงอยากบันทึกความสวยงามของศิลปะ และประเพณี วัฒนธรรมที่มีไว้ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้คน ให้หันมารักศิลปะ และประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมของเราไว้ จนกระทั่งเกิดการท่องเที่ยว และการเรียนรู้ สอดคล้องกับเบญจมาศ อุทกศิริ (2549: ระบบออนไลน์) ที่ได้ระบุว่า ท่องเที่ยวประเภทศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวในรูปของประเพณีท้องถิ่น เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจในการท่องเที่ยว เช่น ประเพณีชาวเขา ประเพณีบุญบั้งไฟ งานช้าง สุรินทร์ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ตาราง 12 การค้นหาตนเองในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง	การค้นหาตนเอง
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงธรรมชาติ	
วิศาล น้ำค้าง	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว และการได้รับการมอบหมาย
พชร วงศ์สินหลัง	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ขึ้นชอบในความสวยงามระหว่างการเดินทาง
จามิกร สุขทรามร	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ขึ้นชอบในความสวยงามระหว่างการเดินทาง
บารมี เต็มบุญเกียรติ	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ขึ้นชอบในความสวยงามระหว่างการเดินทาง
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม	
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ขึ้นชอบในความสวยงามระหว่างการเดินทาง
เกรียงไกร ไวกิจ	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ขึ้นชอบประเพณี วัฒนธรรม
อดุล ดันหาโกสัย	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ขึ้นชอบและเห็นคุณค่าของศิลปะ และประเพณีวัฒนธรรม
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ขึ้นชอบประเพณี วัฒนธรรม

เทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล

อัตลักษณ์เป็นแนวความคิด วิธีการ กระบวนการของความเป็นลักษณะเฉพาะซึ่งอาจเกิดมาได้หลายปัจจัย ในที่นี้หมายถึงอัตลักษณ์ ที่สื่อมาด้วยการใช้ภาพถ่ายเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงความเป็นตัวตน และมีความสัมพันธ์ในลักษณะสะท้อนซึ่งกันและกันคือภาพสะท้อนความเป็นตัวตนของนักถ่ายภาพ ในขณะที่เดียวกันนักถ่ายภาพได้สะท้อนเรื่องราวผ่านภาพถ่าย ในการวิจัยครั้งนี้ เทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคลของนักถ่ายภาพสารคดีท้องถิ่นที่มีส่วนสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่ ตัวอย่างความคิดที่เป็นอัตลักษณ์ แนวภาพที่ชอบถ่ายที่เป็นอัตลักษณ์ ความรู้และวิธีการใช้อุปกรณ์การถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. ตัวอย่างการคิดที่เป็นอัตลักษณ์

1.1 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท้องถิ่นเชิงธรรมชาติ

จากผลการศึกษาการคิดที่เป็นอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท้องถิ่นเชิงธรรมชาติ ผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ตั้งคำถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการสร้างผลงานที่มีบุคลิกของตนเอง โดยพื้นที่เป้าหมายในการถ่ายภาพได้ระบุพื้นที่ประเทศไทย ถ่ายทำสารคดีท้องถิ่น 1 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วยภาพถ่ายประมาณ 10 ภาพ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท้องถิ่นเชิงธรรมชาติมีความคิดที่แตกต่างกันทุกคน ได้แก่ ถ่ายเรื่อง “คอยหลวงเชียงดาว” โดยนำเสนอคอยหลวงเชียงดาวด้วยสิ่งหายากเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงสัตว์หายาก นกหายาก พืชหายาก และทิวทัศน์ที่สวยงาม ดังกรณีของบารมี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...ถ้าเกิดเป็นสารคดีแบบท้องถิ่น ผมจะเลือกทำเกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติ เพราะว่าแหล่งธรรมชาติที่ผมคิดว่าดีที่สุดซึ่งมันก็มาผูกกับเรื่องสัตว์ป่า มีทิวทัศน์ มีดอกไม้ ผมจะทำเรื่องคอยหลวงเชียงดาว จะทำแบบ complet ทิวทัศน์ก็ต้องสวยจัดใจ มีสัตว์หายาก มีนกหายาก เป็นต้น พอไปนำเสนอรูปต้องเพียงพอเพราะว่ารูปมันเยอะมาก ก็ควรจะมีย่าน้อย 15 หน้าถึง 25 หน้า สารคดีส่วนใหญ่ก็จะมี 8-10 หน้า...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า มีการถ่ายเรื่อง“อานาจักเพิร์นที่ภาคใต้” ทำเป็นสารคดีเชิงลึก โดยนำเสนอประเภทเพิร์นที่เด่นๆของอุทยานต่างๆ พร้อมบรรยายข้อมูลรายละเอียดของเพิร์นประเภทนั้นๆ ดังกรณีของจามิกร สุขทราภร จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...อยากจะไปภาคใต้ เกี่ยวกับเรื่องเฟิร์น คือเฟิร์นมีหลายชนิดมาก ตั้งแต่ต้นเล็กๆ จนถึงต้นใหญ่ และยังไม่เห็นสารคดีเรื่องไหนมาเจาะเรื่องเฟิร์นเลย อีกอย่างทางใต้มีป่าดิบชื้นที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ถ้าจะเดินทางคงต้องใช้เวลา เพราะว่ามีหลายๆอุทยาน อุทยานทางใต้ เขาหลวงหรืออะไรแต่ละที่จะมีเฟิร์นเด่นๆ ซึ่งผมมองว่าน่าจะทำเรื่องนี้ “อานาจักเฟิร์นที่ภาคใต้” น่าสนใจ ก็น่าจะไล่เรื่องจากเฟิร์นที่เล็กที่สุด เฟิร์นที่เด่นของแต่ละอุทยาน ก็น่าจะเป็นว่าในเมืองไทยเฟิร์นที่เด่นๆมีอะไรบ้างแต่ละอย่างไปดูได้ที่ไหนบ้าง ซึ่งบางชนิดจะขึ้นเฉพาะที่เป็นสารคดีเชิงลึก แต่จะใช้เวลาเก็บนาน ก็คือให้ความรู้ด้วย ไม่ใช่ที่อ่านบนหนังสือ อันนี้ก็ต้องทำงานร่วมกับนักวิทยาศาสตร์ที่เรียนมาทางด้านนี้โดยตรง เขาจะรู้มากกว่าเรา เราก็นำความเชี่ยวชาญในการถ่ายภาพมา นักพันธ์ไม้จะได้รู้ว่าสิ่งที่ต้องถ่ายทอดออกมาว่ามันถ่ายยังไงถึงสวย ช่างภาพก็ได้เรียนรู้เรื่องเฟิร์น ก็คือการเรียนรู้ร่วมกัน...” (จามิกร สุขธรรม, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า มีการถ่ายเรื่อง “ขันดอก” ของภาคเหนือ โดยการบันทึกรายละเอียดของประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงผ่านกาลเวลา ดังกรณีของวิศาล น้ำค้าง จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...ผมอยากถ่ายเรื่องของศิลปวัฒนธรรม คือผมรู้สึกมันมีเสน่ห์ ถ้าจะให้เจาะจงผมว่างานขันดอกของภาคเหนือนี้แหละ เป็นอะไรที่มีศิลปวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์มาก เป็นงานหนึ่งที่ผมติดตามมาหลายปี มีรูปลงในหนังสือ 50 ช่างภาพไปแล้ว ยุคนั้นเป็นยุคฟิล์ม ตอนนั้นหาไม่ได้แล้ว ดังนั้นบรรยากาศความรู้สึกอย่างนี้มันยาก แต่ก็พยายามไปเก็บความรู้สึกโดยรวมไปก่อน คือจะบอกเรื่องราว บอกการแต่งกาย บอกกาลที่เปลี่ยนไปแล้ว มาถึงยุคนี้ได้ยังไง ซึ่งอาจจะดูความเปลี่ยนจากเรื่องของการแต่งกายว่าจะดูทันสมัยขึ้น แล้วก็สถานที่ก็จะเปลี่ยนแปลงไป อาจจะดูมีกิจกรรมเต็มไปอะไรมากขึ้น คือความเป็นสมัยใหม่แทรกเข้าไปเยอะ มันไม่กริม เหมือนสมัยใหม่ก็ไม่ใช่ไร คือว่าโลกมันหมุนอยู่ ฉะนั้นเราก็นำมาตามความเป็นจริง เพราะว่ามันเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ เราไม่ใช่เป็นการสร้างเรื่องขึ้นมา ฉะนั้นเราต้องหาแง่มุมที่สร้างสรรค์แล้วก็ดูดีเก็บเอาไว้ให้ลูกหลานดู...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ พบว่า มีการถ่ายทำเรื่องสารคดีเกี่ยวกับวิถีชีวิต คือ “เรือหาปลา” โดยนำเสนอชีวิตของชาวเรือแต่เช้าถึงเย็น บันทึกกิจกรรมที่เขาทำ เพื่อให้คนทั่วไปปรับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมแบบนี้ดังกรณีของเพชร วงศ์สินหลัง จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...อยากถ่าย เรือหาปลา ที่เป็นเรือเล็กๆ ไปเช้าเย็นกลับ เพราะว่าชีวิตของพวกเขาที่น่าสนใจนะ จะเป็นภาพที่เป็นเรื่องราว ตั้งแต่ที่บ้าน สภาพอยู่บ้านเป็นยังไงบ้าง คนที่บ้านก็มา

นั่งถาดแต่ทำอะไรต่ออะไร ผู้ชายก็ออกเรือจัดอะไรไปวาง เดี่ยวก็ต้องไปกู้ เดี่ยวก็ต้องไปจับปลา แล้วกลับมา มีพืชมีลม มันเป็นเรื่องราวที่ไปได้ดี ผมชอบทำสารคดีที่เกี่ยวกับชีวิต ถ้าสิบภาพก็คือ 1) คนที่บ้าน เด็กหรือผู้หญิงนั่งถาดนั่งซ่อม 2) ผู้ชายเตรียมตัวออกเรือ เห็นเรือลากทะเล 3) กู้ ล้อ กู้ขึ้นมาเทใส่ในท้องเรือว่ามีอะไรบ้าง 4) ถัดกปลา 5) พระอาทิตย์กำลังจะตก เอาปลาขึ้นจากเรือ ลูกเมียมารับ 6) ก็กินข้าวกินปลา บางทีในฉากหนึ่งก็ไม่ใช่รูปเดียว คือถ่ายทอดว่าชีวิตของคนที่นี่เป็นอย่างไร เขาจะได้อะไรจากที่นี่จะจับปลาอะไรมา ถ้าหากนะ บ้านช่องเป็นอย่างนี้ๆ และทุกวันนี้ทะเลจะมีอะไร คนที่ไม่เคยสนใจจะได้รู้ มันก็แฝงสิ่งแวดล้อมเข้าไปได้...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

1.2 กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากผลการศึกษาการคิดที่เป็นอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ตั้งคำถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการสร้างผลงานที่มีบุคลิกของตนเอง โดยพื้นที่เป้าหมายในการถ่ายภาพได้ระบุพื้นที่ประเทศไทย ถ่ายทำสารคดีท่องเที่ยว 1 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วยภาพถ่ายประมาณ 10 ภาพ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว กลุ่มศิลปะประเพณีวัฒนธรรมมีความคิดที่แตกต่างกันทุกคน ใกล้เคียง ถ่ายทำเรื่อง “รอยยิ้มของคนไทย” โดยนำเสนอรอยยิ้มของทุกจังหวัดด้วยการเจาะลึก เพื่อบันทึกความสุขที่ออกจากใจจริงของคนไทย ไว้ ดังกรณีของเกรียงไกร ไวยกิจ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...ด้วยความที่เดินทางเยอะ สิ่งที่เห็นมากที่สุดก็คือ คนไทยไม่ว่าต่างนิยมหรืออะไรก็ตาม เห็นแก่ตัวมากไหนก็ตาม ก็ยังมีรอยยิ้ม ถ้าจะให้ทำสารคดีในประเทศไทย ก็จะทำเรื่อง รอยยิ้มของคน 76 จังหวัด เพราะมันเปลี่ยนแปลงแล้วนะ มันอาจจะน้อยลง แต่ก็เป็นสิ่งที่ออกจากใจ รอยยิ้มของคนกรุงเทพฯ เป็นแบบนี้ รอยยิ้มของต่างจังหวัดก็เป็นอีกแบบหนึ่ง จะไปถ่ายคนชนบท ที่มีรอยยิ้มที่ยิ้มแย้มแจ่มใสที่มาจากหัวใจจริงๆ ตรงนี้ดูไม่ยากนะ คงยากก็แค่จะสื่อออกมาด้วยแล้วมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมจริงๆ...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า มีการถ่ายทำเรื่อง “ทะเลใต้” โดยนำเสนอเป็นภาพถ่ายทางอากาศ และมุมกว้างเป็นส่วนใหญ่ เพราะว่ามุมภาพอย่างนี้เราไม่สามารถเห็นกันได้ง่าย จึงอยากถ่ายทอดความสวยงามของทะเลใต้ในมุมมองที่แปลกใหม่ให้คนได้รับชม ดังกรณีของกิ่งทอง มหาพรไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...อยากถ่ายภาพทางอากาศ เพราะว่ามันเป็นมุมที่เราไม่ได้เห็นกันง่ายๆ นะ แล้วก็จะได้เห็นสถานที่ท่องเที่ยวที่แปลกออกไปจากระดับสายตา จะไปเก็บที่ทะเลใต้ ถ้าเป็นทาง

อากาศก็จะป็นมูกว้างเป็นส่วนใหญ่ ให้เห็นลักษณะของเกาะ เหมือนกับการถ่ายทอดธรรมชาติที่สวยงามที่มันยังอุดมสมบูรณ์ เรื่องก็อาจนำเสนอในแนวอนุรักษ์ ให้เห็นว่าถ้าเราไม่ช่วยกัน วันหนึ่งภาพที่เราเห็นว่ามันสวยงามก็จะไม่มีให้เราเห็นอีกแล้ว ถ้าเป็นเรื่องเราก็ต้องให้เห็นลักษณะของความเป็นทะเลได้ ก็อาจจะเปิดเรื่องด้วยภาพกว้างๆ แล้วก็เจาะลงมาที่หมู่เกาะใดหมู่เกาะหนึ่ง อันนี้ก็ป็นทางอากาศได้อยู่ แล้วก็ลงมาที่ภาพพื้นดิน มันก็ต้องมีภาพในมุมอื่นบ้างถ้าเป็นเรื่อง ก็อาจมีภาพของวิถีชีวิตของคนที่ใช้ชีวิตอยู่ในเกาะ แล้วก็เจาะรูป close up ของพวกสัตว์น้ำ พวกหอยที่อยู่บนพื้นทราย แต่ละมุมก็ต้องเก็บมาหลายภาพอยู่แล้ว....” (กิ่งทอง มหาวรรพไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า มีการถ่ายทำเรื่อง “ประเพณีบวชลูกแก้วไทยใหญ่” โดยนำเสนอขั้นตอนการบวชลูกแก้ว และเครื่องแต่งกายอย่างรายละเอียด ดังกรณีของวรรณพันธ์ ชัชวาลทิพากร จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...ประเพณีบวชลูกแก้วไทยใหญ่ ก็จะจัดเรื่องสี่ส้น การแต่งตัวของลูกแก้ว ก่อนที่เขาจะบวชเป็นพระต้องเคน มีการแต่งตัวยังงี้ เขาก็จะให้แต่งตัวเป็นสี่ส้น เป็นลูกแก้ว มีการกราบไหว้ผู้ใหญ่ที่เขาเคารพ เหมือนไปลาว่าเราจะไปบวช ขบวนแห่ที่มาส่ง มีชาวบ้านถือของ มีพ่อแม่ช่วยหามของ ของใช้ของพระ แล้วก็กว่าจะบวชได้คือวันที่ 3 ซึ่งแต่ละมุมก็ถ่ายภาพได้เยอะมาก ...” (วรรณพันธ์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ พบว่า มีการถ่ายทำเรื่อง “ชาติพันธุ์ลูกน้ำโจง” โดยนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ต่างๆที่อยู่ในประเทศไทย ถ่ายทอดความรู้ของชาติพันธุ์ต่างๆที่อยู่ในประเทศไทยอย่างละเอียดสมบูรณ์ ดังกรณีของอดุล ดันตโกศล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 13)

“...ตอนนี้ผมตั้งใจที่จะถ่ายภาพสารคดีที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ลูกน้ำโจง อาจจะเป็นไทหรือ เข่า ผู้ไทย ไช่ ย้อ กระเหรี่ยงต่างๆ พยายามจะเก็บให้ครบ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ไทยในจังหวัดต่างๆก็มีการกระจัดกระจาย เป็นสารคดีที่ยากได้ความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ต่างๆที่อยู่ในประเทศไทย สื่อความรู้ด้วย เพราะว่าเวลาเราไปถ่ายภาพเราจะได้เห็นลักษณะของวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ความเป็นมา การแต่งกายซึ่งบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของเขา การปักผ้า ลายปักต่างๆ ลายไปเพื่อสื่อความหมายอะไร การเลือกใช้สีมีที่มาอย่างไร บอกหมดทุกอย่างมีความรู้มาหมด...” (อดุล ดันตโกศล, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

ในเรื่องตัวอย่างด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการสร้างผลงานที่มีบุคลิกของตนเอง โดยพื้นที่เป้าหมายในการถ่ายภาพได้ระบุพื้นที่ประเทศไทย ถ่ายทำสารคดีท่องเที่ยวหนึ่งเรื่อง โดยมีภาพประกอบประมาณ 10 ภาพ จากการศึกษา นักถ่ายภาพมืออาชีพ พบว่า การถ่ายทอดความเป็นไทยนั้นมีหลากหลาย ทั้งวิถีชีวิตของคนไทย ประเพณีวัฒนธรรมไทย ศักยภาพของธรรมชาติ และรอยยิ้มแบบไทย ได้แก่ วิศาล น้ำค้าง จะถ่ายเรื่อง “ขันดอก” ของภาคเหนือ โดยการบันทึกรายละเอียดของประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงผ่านกาลเวลา พชร วงศ์สินหลัง จะถ่ายทำเรื่องสารคดีเกี่ยวกับวิถีชีวิต คือ “เรือหาปลา” โดยนำเสนอชีวิตของชาวเรือตั้งแต่เช้าถึงเย็น บันทึกกิจกรรมที่เขาทำ เพื่อให้คนทั่วไปรับรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมแบบนี้ บารมี เต็มบุญเกียรติ จะถ่ายเรื่อง “คอยหลวงเชียงดาว” โดยนำเสนอคอยหลวงเชียงดาวด้วยสิ่งหายากเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงสัตว์หายาก นกหายาก พืชหายาก และทิวทัศน์ที่สวยงาม จามิกร สุขทรมร จะถ่ายเรื่อง “อานาจักเพื่อนที่ภาคใต้” ทำเป็นสารคดีเชิงลึก โดยนำเสนอประเภทเพื่อนที่เด่นๆ ของอุทยานต่างๆ พร้อมบรรยายข้อมูลรายละเอียดของเพื่อนประเภทนั้นๆ วรณันท์ ชัชวาลทิพากร จะถ่ายทำเรื่อง “ประเพณีบวชลูกแก้วไทยใหญ่” โดยนำเสนอขั้นตอนการบวชลูกแก้ว และเครื่องแต่งกายอย่างรายละเอียด เกรียงไกร ไวกิจ จะถ่ายทำเรื่อง “รอยยิ้มของคนไทย” โดยนำเสนอรอยยิ้มของทุกจังหวัดด้วยการเจาะลึก เพื่อบันทึกความสุขที่ออกจากใจจริงของคนไทย ไว้ อุดุล ตันทโกศัย จะถ่ายทำเรื่อง “ชาติพันธุ์ลูกน้ำโขง” โดยนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อยู่ในประเทศไทย ถ่ายทอดความรู้ของชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อยู่ในประเทศไทยอย่างละเอียดสมบูรณ์ และก้องทอง มหาพรไพศาลจะถ่ายทำเรื่อง “ทะเลใต้” โดยนำเสนอเป็นภาพถ่ายทางอากาศ และมุมกว้างเป็นส่วนใหญ่ เพราะว่ามีมุมมองแบบนี้เราไม่สามารถเห็นกันได้ง่าย จึงอยากถ่ายทอดความสวยงามของทะเลใต้ในมุมมองที่แปลกใหม่ให้คนได้รับชม (ตาราง 13)

ทั้งนี้เพราะว่านักถ่ายภาพมืออาชีพ แต่ละคนจะมีแนวทางในการสร้างผลงานที่เป็นบุคลิกของตนเองประกอบด้วย ความโดดเด่นของสารคดี ความแตกต่างในเรื่องมุมมอง มีจุดยืนหรือแก่นแท้ ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางการถ่ายภาพ

ตาราง 13 ตัวอย่างความคิดที่เป็นอัตลักษณ์

กลุ่มตัวอย่าง	ตัวอย่างความคิดที่เป็นอัตลักษณ์
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงธรรมชาติ วิศาล น้ำค้าง	ถ่ายเรื่อง “ขันดอก”ของภาคเหนือ โดยการบันทึกรายละเอียดของประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงผ่าน กาลเวลา
เพชร วงศ์สินหลัง	ถ่ายทำเรื่องสารคดีเกี่ยวกับวิถีชีวิต คือ “เรือหาปลา” โดยนำเสนอชีวิตของชาวเรือแต่เช้าถึงเย็น บันทึก กิจกรรมที่เขาทำ เพื่อให้คนทั่วไปรับรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมแบบนี้
จามิกร สุขทรามร	ถ่ายเรื่อง “คอยหลวงเชียงดาว” โดยนำเสนอคอยหลวงเชียงดาวด้วยสิ่งหายากเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงสัตว์ หายาก นกหายาก พืชหายาก และทิวทัศน์ที่สวยงาม
บารมี เต็มบุญเกียรติ	ถ่ายเรื่อง“อานาจักเพื่อนที่ภาคใต้” ทำเป็นสารคดีเชิงลึก โดยนำเสนอประเภทเพื่อนที่เด่นๆของอุทยาน ต่างๆ พร้อมบรรยายข้อมูลรายละเอียดของเพื่อนประเภทนั้นๆ

ตาราง 13 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	ตัวอย่างความคิดที่เป็นอัตลักษณ์
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิง ศิลปะ ประเพณี	
วัฒนธรรม	
วรันทน์ ชัชวาลทิพากร	การถ่ายทำเรื่อง “ประเพณีบวชลูกแก้วไทยใหญ่” โดยนำเสนอขั้นตอนการบวชลูกแก้ว และเครื่องแต่งกายอย่างละเอียด
เกรียงไกร ไวยกิจ	ถ่ายทำเรื่อง “ร้อยยิ้มของคนไทย” โดยนำเสนอร้อยยิ้มของทุกจังหวัดด้วยการเจาะลึก เพื่อบันทึกความสุขที่ออกจากใจจริงของคนไทยไว้
อดุล ตันหาโกสัย	ถ่ายทำเรื่อง “ชาติพันธุ์ลูกน้ำโขง” โดยนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ต่างๆที่อยู่ในประเทศไทย ถ่ายทอดความรู้ของชาติพันธุ์ต่างๆที่อยู่ในประเทศไทยอย่างละเอียดสมบูรณ์
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	ถ่ายทำเรื่อง “ทะเลใต้” โดยนำเสนอเป็นภาพถ่ายทางอากาศ และมุมกว้างเป็นส่วนใหญ่ เพราะว่ามีมุมภาพอย่างนี้เราไม่สามารถเห็นกันได้ง่าย จึงอยากถ่ายทอดความสวยงามของทะเลใต้ในมุมมองที่แปลกใหม่ให้คนได้รับชม

2. แนวภาพที่ชอบถ่ายที่เป็นอัตลักษณ์

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า แนวภาพที่ชอบถ่ายของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันทุกคน จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 14)

“...ชอบถ่ายภาพสัตว์ป่า ในภาพผมจะแทรกพฤติกรรมของสัตว์ไว้ เช่น สัตว์ป่า จีบกันในช่วงฤดูผสมพันธุ์ สัตว์ป่าสู้กันเพราะแย่งอาณาเขต สัตว์ผู้ล่าล่าเหยื่อ (ยกตัวอย่างที่คอยเขียง คาวจะมีพืชที่ไม่พบที่อื่นในโลก Endemic หลายๆชนิด กวางผากินเป็นอาหารและพอมันไปถ่าย (เข้าห้องน้ำ) ไว้ที่อื่นก็เป็นการกระจายพรรณพันธุ์ไม้พวกนี้ให้ไปงอกงามที่อื่นไปในตัว พวกนี้คือ เราต้องรู้ข้อมูล รู้จักพฤติกรรมและรู้จักสังเกต เพราะถ้าเราสังเกตมากพออาจเจอสิ่งที่เราไม่เคยรู้มาก่อน คิดภาพที่อยากได้ไว้ก่อน ได้ไม่ได้ค่อยว่ากันอีกที แต่ต้องมีเป้าหมายในใจ ส่วนใหญ่เรื่องราว มันก็จะวนอยู่กับเป็นเรื่องธรรมชาติ คือมันแฝงความรู้อยู่ในนั้น อารมณ์ของภาพไม่มีรูปแบบตายตัว มันก็ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของสัตว์ สิ่งที่เราทำได้ก็คือความถี่ (ในการเข้าไปในแหล่งธรรมชาติ เพื่อให้ได้ภาพถ่ายที่หลากหลายอารมณ์) เทคนิคที่พอจะทำได้ก็คือแพน (เพื่อให้ภาพมีลักษณะ เคลื่อนไหว) การใช้ความไวชัตเตอร์ช่วย (บางทีหยุดการเคลื่อนไหว) และถ่ายหลากหลายช่วงเลนส์ เพื่อให้ได้ขนาดภาพหลากหลาย เช่นถ่ายกวางตัวหนึ่งบนที่เว้งว่างเปล่า อาจให้ความรู้สึกเหงา จากพื้นที่ๆกว้างๆ และถ่ายเสือเฉพาะใบหน้าอาจให้ความรู้สึกที่น่ากลัวเกรง บรรยากาศของภาพ ไม่มีที่ตายตัว ก็จะถ่ายมาทุกแบบ งานธรรมชาติอยากได้ภาพแบบไหน ต้องวางแผนให้ดีที่สุดไปให้ ถูกที่ถูกเวลา ช่วงเวลาคือสิ่งสำคัญเพราะเราขวนเวลากลับมาไม่ได้ หากผ่านไปอาจต้องรออีกทีคือปีหน้า...” (บาร์มี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์) ดังเห็นได้จากตัวอย่างภาพ

ภาพ 118 กระตังแดงของบาร์มี เต็มบุญเกียรติ

“...ชอบถ่ายวิถีชีวิต และประเพณีครับ เราก็พยายามคุมภาพ หาจุดที่น่าสนใจให้เขาดู อย่าไปเอาที่แสงโอเวอร์ หรืออันเดอร์มาก ถ้าแสงที่ต่างกันจะทำให้คนดูไม่เข้าใจ แสงเสมอกับจะดูเข้าใจง่าย เทคนิคก็ต้องมีการเตรียมตัวก่อน แล้วขยันหามุม หาแสงที่สื่อความหมายที่เข้ากับเรื่องได้ดี และรอจังหวะที่ดีด้วยครับ ชอบภาพที่เป็นโทนสีอุ่นครับ และอารมณ์ที่เป็นธรรมชาติ ก็ใช้วิธีแอบถ่าย หาถ่ายจุดเด่น หรือตัวพระเอกของเรื่องให้ได้แล้วถ่ายทอดออกมา ต้องเป็นแสงธรรมชาติ คือแสงเข้ากับเย็น ซึ่งเป็นแสงที่ไม่แรงมาก นุ่มๆ อาจใช้ ISO สูง หรือไม่ 3 ขา ช่วย เป็นบรรยากาศที่เป็นแสงข้างครับ เทคนิคก็ต้องมีการเตรียมตัวก่อน แล้วขยันหามุม หาแสงที่สื่อบรรยากาศที่เข้ากับเรื่องได้ดี และรอจังหวะที่ดีด้วยครับ มุมกล้องก็แล้วแต่งานที่ถ่าย ถ้าเป็นภูมิทัศน์ก็อาจเป็นมุมกว้าง ถ้าเป็นชีวิตของผู้คนเราอาจต้องเจาะเข้าไป โดยเน้นอารมณ์ บรรยากาศที่เขา มีอยู่...” (วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 119 ประเพณีชนวัวภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราชของวรนนท์ ชัชวาลทิพากร

“...จริงๆ แล้ว ส่วนตัวผมนะ ผมชอบถ่ายสารคดีที่เป็นวิถีชีวิต แต่ด้วยความที่งานที่ได้รับมอบหมายมาส่วนมากเป็นแนวธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ผมมักจะเอาใจเราโยนไปที่คนดูหรือผู้อ่านก่อนเสมอ คือภาพที่เราชอบ คนอ่านจะรู้เรื่องด้วยกับเราหรือไม่ แต่บางทีในการถ่ายภาพนั้นเราก็ต้องมีการจำลองเหตุการณ์หรือเรื่องราวขึ้นมาบ้าง เพื่อให้ได้ภาพทันในการตีพิมพ์เพื่อนำเสนอและเชิญชวนให้คนที่ไปจะเที่ยวชมได้รับรู้ล่วงหน้า ภาพสารคดีท่องเที่ยวมันอาจไม่จำเป็นต้องสร้างอารมณ์ภาพให้เหมือนกับภาพข่าวหนังสือพิมพ์ เพียงแต่ถ่ายทอดความตรงไปตรงมาให้สวยงามอย่างสร้างสรรค์ก็น่าจะเพียงพอ แต่ถ้าเป็นไปได้ก็จะถ่ายภาพให้มีอารมณ์ โทนภาพที่อุ่นๆ นุ่มๆ ให้เข้ากับบรรยากาศและสถานที่นั้นๆ ด้วยการถ่ายสารคดีที่มีเวลาน้อย บางครั้งเราแทบจะไม่มีเวลาอบรรยากาศเลยนะ แต่ถ้ามีเวลาพอและเป็นไปได้ก็จะพยายามรอเก็บบรรยากาศมาให้ได้ส่วนจะได้มากน้อยแค่ไหนคงต้องแล้วแต่คนฟ้าอากาศอีกที ส่วนมากจะชอบถ่ายช่วงเช้ากับช่วงเย็น เพราะแสงเฉียงจะสวยมากและแสงไม่แข็ง ที่ชอบถ่ายแสงข้างมาก เพราะแสงข้างเป็นแสงที่สวยถ่ายง่ายและปลอดภัยที่สุด มุมกล้องนั้น ไม่มีกฎตายตัว ต้องแล้วแต่ความสำคัญของแต่ละเรื่อง เช่น ถ้าทำเรื่องเกี่ยวกับทะเล เราจะใช้แต่มุมกล้องที่แคบตลอดก็คงจะสื่อถึงความกว้างใหญ่ของทะเลไม่ได้เช่นกัน ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคล หากเราใช้แต่ภาพมุมกว้าง สีหน้า แววตา ก็คงจะแสดงออกมาได้ไม่ชัดเจน...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 120 จบการบินอากาศยานเบา เชิงใหม่ของวิศาล น้ำค้าง

“...ชอบถ่ายภาพแนวประเพณีวัฒนธรรมครับ หลักของภาพถ่ายสารคดีที่ดี ต้องมีองค์ประกอบทางศิลปะที่สวยงาม ไม่ว่าเส้น สี แสงเงา รูปร่าง รูปทรง และประกอบเนื้อหาสาระเรื่องราวเข้าไปด้วย ภาพที่สื่อความหมายในเชิงอารมณ์ มักจะเป็นภาพที่มีแสงเงาที่น่าสนใจ บางครั้งภาพที่สื่อสารในเชิงอารมณ์ส่วนใหญ่จะเป็นภาพขาวดำ แต่ในสารคดีภาพขาวดำจะใช้น้อยมาก สารคดีเป็นภาพที่สื่อสารด้วยเรื่องของความเป็นจริง การใช้แสงเงาที่สวยงามจึงจำเป็นเพื่อสื่อสารในเชิงอารมณ์ ถ้าเป็นภาพที่มีบุคคลเข้ามาในภาพ ก็จะสื่อสารในเชิงอารมณ์ได้ง่ายกว่า นั่นคือการแสดงออกด้วยสีหน้า แววตา ท่าทาง หรืออัตลักษณ์อันโดดเด่นของแต่ละบุคคล อารมณ์ของภาพ setup ได้ ของผมจะค่อนข้าง setup 70% การ setup ของผมคือการเอาคนหรือสิ่งที่เราต้องการเข้ามาในรูป อย่างนี้คือ setup แม้กระทั่งแสงเงาเราสามารถจัดไฟจัดแสงถ่ายได้ แต่บางอย่างก็ setup ไม่ได้ แต่ setup ตัวเองให้อยู่ที่มุมที่ดีที่สุดแล้วคาดเดาว่าเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในมุมกล้องที่เราสามารถบันทึกภาพได้ ส่วนใหญ่แล้ว ผมมักจะถ่ายภาพโทนอุ่น เพราะมันมีพลังมากกว่าโทนสีเย็น และเทคนิคการให้แสงข้าง 45 องศาจากข้างหลัง จะทำให้ตัววัตถุมิติแยกออกมาจากหลังอย่างชัดเจน บรรยากาศของภาพเราไปกำหนดอะไรมาไม่ได้ เพราะสารคดีเป็นภาพที่สื่อสารด้วยเรื่องของความเป็นจริง หากมีการ setup เพื่อสร้างบรรยากาศในการถ่ายภาพ ก็ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่เราจัดขึ้นด้วยว่าผิดจากพื้นฐานความเป็นจริง หรือทำให้เรื่องราวเสียหายเปลี่ยนแปลงคิดเพี้ยนไปหรือไม่ ถ้าเป็นคน ก็จะใช้เทเล เป็นมุมแคบ เพื่อให้ได้การเคลื่อนไหวที่ดี ถ้าเป็นสถานที่ก็จะใช้เลนส์มุมกว้างเลย ซึ่งแล้วแต่งานที่ถ่ายทำ...” (อดุล ตันหาโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 121 มุมกว้างเห็นองค์รวมของวัดพระธาตุพนม เชิงใหม่ของอดุล ตันหาโกสัย

“...จริงๆ แล้วก็ชอบถ่ายทุกแนวนะครับ แต่คนเราพอถึงจุดหนึ่งเราจะเกิดความคิด จินตนาการให้งานสร้างสรรค์ พัฒนา จุดประสงค์ในการถ่ายรูปของเราที่เริ่มจากความรู้สึกของเราเอง สารคดีท่องเที่ยวหลักๆ แล้วก็จะมี ๒ ด้าน บวกหรือลบ ผมว่าถ้าเสนอในเชิงลบแล้วเพื่อพัฒนาให้มีความหวัง มันน่าจะมีประโยชน์มากกว่า ไม่ได้ว่าประโยชน์ต้องอยู่ในด้านบวก แต่ประโยชน์นี้ต้องต่อยอดไปวันข้างหน้าได้ด้วย ชอบภาพที่มีบรรยากาศที่เป็นแสงข้าง เพราะว่ามีมิติครับ ส่องมาจากข้างๆ จะทิ้งระยะไว้ ทำให้ตัววัตถุของเราเด่นขึ้น บอกเล่าเรื่องราวดีกว่า และ ถ่ายรูปมันก็มีหลักๆ คือช่วงเช้ากับช่วงเย็น แสงโพล้เพล้ ที่เป็นแสงธรรมชาติที่สวยงามที่สุด แสงนุ่มๆ มีสีสันทันเห็นรายละเอียดของพื้น อารมณ์ของภาพไม่ตายตัวครับ เพราะว่าผมไม่เคยพอใจรูปของตัวเองมากที่สุด เพราะเมื่อไรที่เราพอใจของรูปเรามากที่สุดนะ โอกาสที่เราจะสร้างสรรค์หรือพัฒนางานของเราในอนาคตก็จะไม่น่าสนใจ ถ้ามีความเป็นที่สุดก็จะไม่สามารถต่อยอดไปได้แล้ว ดังนั้นการทำงานของผมคือมีความสุขในการค้นหา เรียนรู้สิ่งที่เราสนใจ...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 122 คนแก่กับหมานอนด้วยกันของเกรียงไกร ไวยกิจ

“...ภาพถ่ายทางศิลปวัฒนธรรมที่ถูกนำมาใช้เพื่อการท่องเที่ยววันนั้น การสื่อความหมายจะมุ่งเน้นไปในเรื่องความงดงามของวิถีชีวิต ประเพณี ความเป็นอยู่ และภูมิทัศน์ เพื่อดึงดูดผู้ที่ดูภาพให้อยากมาสัมผัสกับสิ่งที่เป็นอยู่จริง อารมณ์ของภาพขึ้นอยู่กับสิ่งที่จะบอกเล่ามากกว่า วิธีที่ทำให้ภาพได้อารมณ์ตามที่ต้องการในกรณีที่เราเลือกไม่ได้ คือ ใช้วิธีแบบ candid คือการแอบถ่ายค่ะ คือถ่ายภาพไม่ให้คนถูกถ่ายรู้ตัว ก็จะเป็นธรรมชาติมากๆ อีกอันหนึ่งคือ งานวีดี ประเพณีวัฒนธรรมนี้เราเข้าไปจัดฉากภายในระหว่างเหตุการณ์เกิดขึ้นจริงๆ เราก็ต้องรู้ว่าประเพณีที่มันเกิดขึ้นมันมีจุดเด่นอยู่ที่ไหน แล้วบางทีเราก็ให้เขาเล่นให้เสร็จก่อน เราก็อาจจะเลือกมุมมอง แล้วก็ถ่ายทำด้วยการsettingหลังจากมันจบแล้วอีกครั้งหนึ่ง มันก็จะได้ภาพที่เราคิดไว้เลย ส่วนของเทคนิคก็ต้องดูทิศทางของแสง แล้วก็จากหลังด้วย มันต้องไปด้วยกันหมด ถ้าเป็นภาพถ่ายบุคคล ชอบแสงธรรมชาติที่มาจากด้านข้างค่ะ มันจะเห็นความแตกต่างระหว่างความสว่างกับด้านมืดที่เป็นเงา ทำให้ภาพมีมิติ ทำให้แบบหน้าไม่แบน ทำให้มีแวตาสวยขึ้น เกิดขาวๆในดวงตา ก็จะดูมีชีวิตชีวา ถ้าแสงไม่ได้จริงๆนะ ก็จะใช้อุปกรณ์เสริมช่วย อย่างเช่นใช้แฟลช หรือมี reflect ก็ช่วยได้ หรือไม่ก็อาจต้องหาฉากหลังใหม่ แสงใหม่ ถ้ายังไม่ได้จริงๆ การใช้แฟลชช่วยได้เยอะ เราก็ต้องเลือกไม่อิงตรงๆใส่แบบ ไม่งั้นภาพจะแข็ง เราก็ยังสะท้อนมาจากแพดานหรือว่ามี reflect อยู่ด้านข้าง ถ้าเราเียนตรงๆก็จะแบนๆ แข็งๆ แสงช่วงเช้าและช่วงเย็น เพราะแสงจะนุ่มนวลกว่าเวลาอื่น ทำให้ความต่างของแสงและเงาไม่จัดมาก มุมกล้องในการถ่ายภาพไม่อาจจะจงได้ว่าต้องเป็นมุมกล้องแบบใด เนื่องจากอยู่ที่เหตุการณ์ และวัตถุที่จะถ่าย ว่าเหมาะสมกับมุมกล้องแบบไหนก็จะเลือกแบบนั้น...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

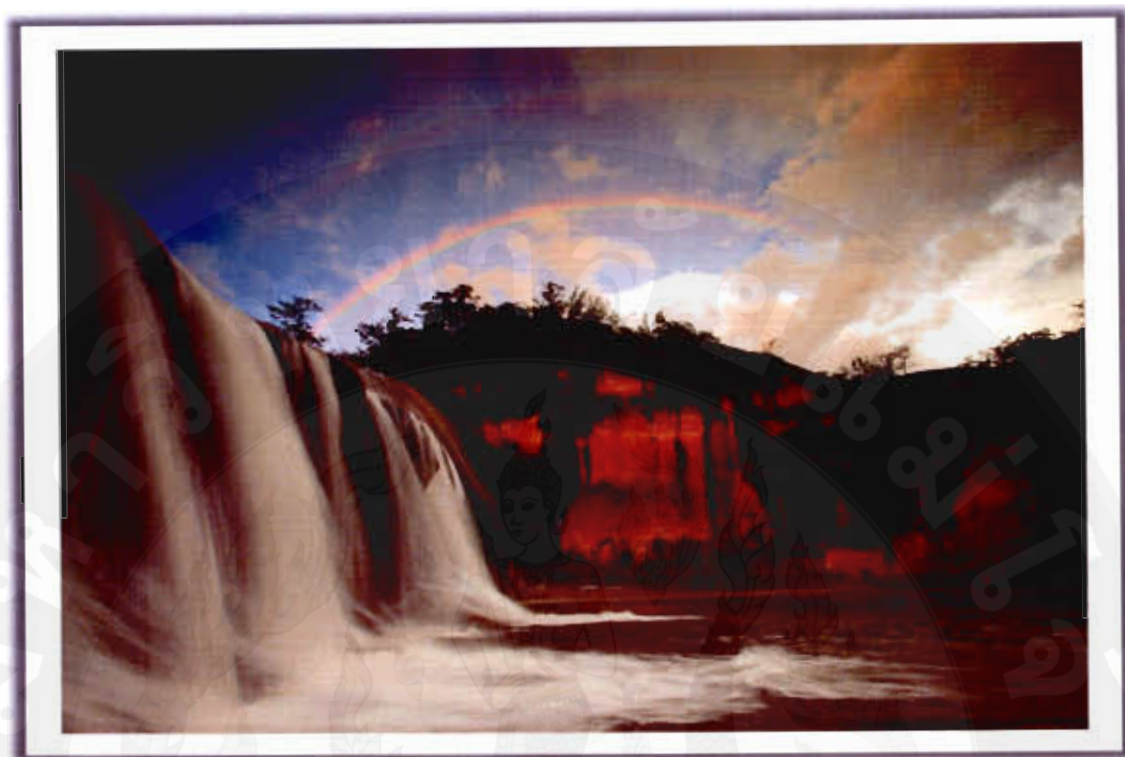
ภาพ 123 พิธีไหว้ครู เรื่อง “โนราโรงครู” ของกิ่งทอง มหาพรไพศาล

“...เมื่อก่อนชอบถ่ายแนวธรรมชาตินะ แต่เดี๋ยวนี้เริ่มสนใจวิถีชีวิตแล้ว อยากรู้ก็ตาม ทั้งหมดต้องสื่อให้เห็นให้คิด ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ สื่อให้คิดต้องมีหลายแบบ เช่นการให้เห็นว่าสวยงามแล้วก็หวงแหน มันเป็นการนำเสนอในด้านบวก ผมจะพยายามนำเสนอถึงเนื้อเรื่องที่เป็นความผูกพันระหว่างกัน เกื้อกูลระหว่างกัน เป็นเรื่องท่องเที่ยวเราก็ต้องเอาเรื่องผู้คนเข้าไปด้วย แต่ถ้าเป็นเรื่องของธรรมชาติก็ต้องเป็นเรื่องของสัตว์ ถ้าเป็นสารคดีท่องเที่ยวแบบธรรมชาติแล้วมีแต่ต้นไม้มันก็ไม่น่าสนใจ ถ้าเป็นสัตว์ก็จะชอบพฤติกรรมของสัตว์ที่ไม่ค่อยได้เห็น แบบแปลก ถ้าเป็นทิวทัศน์ก็จะเป็นที่มีเฉพาะบางช่วงเวลา ชอบอารมณ์แบบตื่นเต้น และชอบภาพโทนสีเย็น เพราะมันจะทำให้สบายๆ อย่างโทนสีฟ้า โทนสีเขียว ทำให้คนเกิดจินตนาการต่อยตาม ถ้าถามชอบก็ชอบแสงนุ่ม เพราะมันเข้ากับบรรยากาศได้ดีกว่า แสงแข็งให้ความรู้สึกชัดเจน ตรงไปตรงมา มุมแสงนี้ ถ้าเลือกได้ก็จะเป็นแสงเฉียง อ่อนๆ ขอให้มาจากข้างๆ เพราะว่ามันให้ความลึกที่ดี โดยที่เราไม่ต้องใช้ความพยายามมาก ช่วงเวลาการถ่ายภาพนั้น ถ้าเป็นท่องเที่ยวแบบธรรมชาติก็จะถ่ายเข้ากับเย็น แต่ถ้าเป็นกิจกรรมของคนก็จะถ่ายช่วงกลางวัน เพราะเข้ามาก เย็นมาก มันไม่มีใคร มีแต่สถานที่ เราก็สามารถเก็บบรรยากาศของสถานที่ได้ ถ้าเป็นช่วงกลางวัน คนจะทำนี่ทำนู่นทำอะไรที่มีสีสัน แสงก็จะจ้า เราก็ถ่ายกิจกรรมของคนจริงๆ แล้วถ่ายได้ทุกช่วง อยู่ที่ว่างานเราที่ต้องการ มุมกล้องที่ชอบถ่ายนี้อยู่ที่เลนส์ที่ใช้ ถ้าเป็นทิวทัศน์ ก็จะถ่ายในมุมไม่สูงก็ต่ำ เพราะว่ามีมุมสูงเก็บบรรยากาศได้หมด มุมต่ำก็คือจะเข้าไปใกล้ๆ กับสิ่งที่ถ่าย อันนี้หมายถึงภาพบรรยากาศนะ แต่ถ้าเป็นภาพคนชอบใช้เลนส์มุมกว้าง ได้เก็บทั้งตัวแบบและฉากหลังที่เป็นบรรยากาศได้ด้วย ในชุดหนึ่งต้องมีภาพหลากหลาย แต่ส่วนมากแล้วไม่ค่อยใช้เลนส์เทเล เพราะถ้าถ่ายเป็นภาพฉากหลังเบลอ มันจะบอกเรื่องราวไม่ค่อยดี ยกเว้นตัวแบบมีอะไรที่เด่นเป็นพิเศษ อย่างเขา เราต้องถ่ายเครื่องแต่งกายของเขา เราก็ใช้เลนส์เทเลเพื่อเก็บรายละเอียดของเครื่องแต่งกาย....” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 124 ช้างกำลังเดินไปกินที่โป่ง เขาใหญ่ ของพร วงศ์สินหลัง

“...ผมมักจะชอบฤดูฝนมากที่สุดและก็มักจะชอบที่จะไปในตามแหล่งธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติหรือว่าอุทยานที่ไม่ค่อยมีคนได้ไปเท่าไรก็คือพยายามจะไปเปิดมุมมองใหม่ๆ หรือไม่ก็ไปสร้างแนวทางในการท่องเที่ยวแหล่งใหม่ๆ อะไรอย่างนี้นะครับเป็นบรรยากาศโลๆ เป็นอุ่นๆหน่อย และเป็นภาพกว้างๆ เราก็เลือกสภาพแสงที่ดีที่สุดในช่วงที่เราไป บางครั้งเราควบคุมสภาพแสงไม่ได้ เราก็ต้องถ่ายตามความเป็นจริงที่มี แต่ถ้ามาโคร สภาพแสงไม่พอ ยังมีตัวช่วย คือใช้แฟลช แต่พื้นที่ให้แฟลชมันจะไม่กว้างมาก แต่ถ้าเป็นวิวมุมกว้าง เราก็ไม่มีอะไรที่จะช่วยได้ ต้องรอแดดอย่างเดียว มุมกล้องที่ชอบถ่ายก็จะชอบอยู่ 2 แบบ คือ ถ้าเป็นภาพที่ต้องเก็บบรรยากาศ แล้วก็เป็นความอลังการ หรือความงดงามของสภาพแสง ที่เป็นแบบรวมๆแล้วก็จะถ่ายเป็นมุมกว้าง อีกตัวหนึ่งก็คือสำหรับเก็บรายละเอียด ก็น่าจะใช้เลนส์ 70-200mm เช่น สายน้ำตกมาแล้วกระทบกับหน้าผาแล้ว แล้วจังหวะเดียวกัน มีแสงพ่นยอดไม้มากระทบกับน้ำ ก็มีรุ้ง เราก็สามารถใช้เลนส์ตัวนี้ถ่ายคลอซเข้าไปให้เห็นรุ้ง ส่วนที่จะเก็บรายละเอียดเล็กๆก็จะใช้มาโครครับ...” (จามิกร สุขธรรมร, 2555: สัมภาษณ์)

ภาพ 125 น้ำตกถ้ำพระ จังหวัดบึงกาฬ ของจามิกร สุขทรามร

สรุปผลการวิจัย

ด้านแนวภาพที่ชอบถ่ายที่เป็นอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพมืออาชีพ พบว่านักถ่ายภาพมืออาชีพมีลักษณะที่โดดเด่นแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นสารคดีท่องเที่ยวประเภทเดียวกันก็ตาม โดยประเภทธรรมชาตินั้น วิศาล น้ำค้างชอบถ่ายสารคดีที่เป็นวิถีชีวิต ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม พชร วงศ์สินหลังชอบถ่ายทั้งธรรมชาติและวิถีชีวิต ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีเย็น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม ถ่ายภาพเป็นภาพมุมกว้าง บารมี เต็มบุญเกียรติชอบถ่ายภาพสัตว์ป่า โดยเน้นพฤติกรรมของสัตว์ไว้ถ่ายภาพ และชอบถ่ายหลากหลายมุมภาพ ใช้กล้องทีละ 2 ตัว ตั้งกล้องเป็น auto power off ไว้ 1 นาที เปิดโหมดถ่ายภาพต่อเนื่องไว้ตลอด จามิกร สุขทรามร ชื่นชอบถ่ายภาพธรรมชาติในป่าลึกของฤดูฝนโดยเฉพาะการเปิดมุมมองใหม่ของสถานที่ใหม่ๆ สร้างแนวทางเส้นทางในการท่องเที่ยวแห่งใหม่ ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม ใช้คนเข้าไปในภาพเพื่อสื่อเรื่องราวถ่ายภาพเป็นภาพมุมกว้าง และประเภทศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมนั้น เกรียงไกร ไวยกิจ ชอบถ่ายทุกแนว โดยเสนอในเชิงลบ เพื่อให้คนดูเกิดความคิด จนกระทั่งเกิดประโยชน์ต่อสังคม ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม อุดล ตันตะโกชัย ชอบถ่ายภาพแนวประเพณีวัฒนธรรม โดยเน้นเครื่องแต่ง

กายของชาวเผ่าที่เป็นอัตลักษณ์ ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพเป็นธรรมชาติ ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม ใช้กล้องทีละ 2 ตัว กิ่งทอง มหาพรไพศาล ชอบถ่ายภาพทางศิลปวัฒนธรรม ถ่ายภาพเป็นโทนสีอุ่น เป็นภาพมุมกว้าง ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม และวรรณพันธ์ ชัชวาลทิพากร ชอบถ่ายวิถีชีวิต และประเพณี ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพเป็นธรรมชาติ ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม (ตาราง 14)

ทั้งนี้ เนื่องจากนักถ่ายภาพมืออาชีพแต่ละคน มีประสบการณ์ด้านการถ่ายภาพมานาน และสามารถค้นหาตัวตนถึงแนวถ่ายภาพที่ชอบและใช้สำหรับตนเอง นอกจากนี้ นักถ่ายภาพแต่ละคนมีความเชื่อ แรงบันดาลใจ หลักคิดและปฏิบัติถึงแม้จะแตกต่างกันแต่ผลลัพธ์ที่ออกมาคือภาพถ่ายที่เป็นรูปแบบของตนเอง

ตาราง 14 แนวภาพที่ชอบถ่ายที่เป็นอัตลักษณ์

กลุ่มตัวอย่าง	แนวภาพที่ชอบถ่ายที่เป็นอัตลักษณ์
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิงธรรมชาติ	
วิศาล น้ำค้าง	ชอบถ่ายสารคดีที่เป็นวิถีชีวิต ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม
เพชร วงศ์สินหลัง	ชอบถ่ายทั้งธรรมชาติและวิถีชีวิต ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีเย็น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม ถ่ายภาพเป็นภาพมุมกว้าง
จามิกร สุขทรามร	ชื่นชอบถ่ายภาพธรรมชาติในป่าลึกของอุทยาน โดยเฉพาะการเปิดมุมมองใหม่ของสถานที่ใหม่ๆ สร้างแนวทงเส้นทางใน การท่องเที่ยวแห่งใหม่ ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม ใช้คนเข้าไปในภาพเพื่อสื่อเรื่องราวถ่ายภาพเป็นภาพมุมกว้าง
บารมี เต็มบุญเกียรติ	ชอบถ่ายภาพสัตว์ป่า โดยเน้นพฤติกรรมของสัตว์ไว้ถ่ายภาพ และชอบถ่ายหลากหลายมุมภาพ ใช้กล้องทีละ 2 ตัว ตั้งกล้องเป็น auto power off ไว้ 1 นาที เปิดโหมดถ่ายภาพต่อเนื่องไว้ตลอด
นักถ่ายภาพสารคดีมีอาชีพเชิง ศิลปะ	
ประเพณี วัฒนธรรม	
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร	ชอบถ่ายวิถีชีวิต และประเพณี ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพเป็นธรรมชาติ ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม
เกรียงไกร ไวยกิจ	ชอบถ่ายทุกแนว โดยเสนอในเชิงลบเพื่อให้คนดูเกิดความคิด จนกระทั่งเกิดประโยชน์ต่อสังคม ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม
อดุล ตันจโกทัย	ชอบถ่ายภาพแนวประเพณีวัฒนธรรม โดยเน้นเครื่องแต่งกายของชาวเผ่าที่เป็นอัตลักษณ์ ถ่ายภาพเป็นภาพโทนสีอุ่น ถ่ายภาพเป็นธรรมชาติ ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม ใช้กล้องทีละ 2 ตัว
กิ่งทอง มหพรไพศาล	ชอบถ่ายภาพทางศิลปวัฒนธรรม ถ่ายภาพเป็นโทนสีอุ่น เป็นภาพมุมกว้าง ถ่ายภาพในมุมแสงข้าง และแสงนุ่ม

3. ความรู้และวิธีการใช้อุปกรณ์การถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความรู้และวิธีการใช้อุปกรณ์การถ่ายภาพของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันทุกคน จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...Canon 1D mark IV เป็นกล้องที่ถ่ายสัตว์ป่า เจื่อนใจที่ไม่ต้องใช้กล้องสเปคสูงเพราะว่าเราต้องการ continui hight ช่วยได้ในการถ่ายสัตว์ กล้องรุ่นใหม่ๆ แบตเตอรี่ก็ใหญ่ตามอยู่ในป่าได้หลายวันเพราะไม่มีที่ชาร์ต อีกตัวหนึ่งก็เป็น 5D mark II ดัดเลนส์ 70-200mm ซึ่ง 1D mark IV ก็ดัด 500mm มี 1.4x วางไว้ข้างๆ เลนส์ถ้าเป็นสารคดีสัตว์ป่าก็คือ 500 F4 ถ้าเป็นสารคดีท่องเที่ยวก็จะใช้ทุกตัวเลย สำหรับงานถ่ายภาพสัตว์ป่า ต้องใช้บังไพร คือที่ซ่อนเล็กๆรูปร่างเหมือนเต็นท์เพื่อไม่ให้สัตว์เห็นเรา ประโยชน์ก็คือช่วยลดเสียง ซึ่งและเก็บกลิ่นไม่ให้กระจายออกไปเพราะสัตว์ใช้ประสาทสัมผัสรับรู้เสียงและกลิ่นได้ดีกว่าการมองเห็น การใช้บังไพรก็ช่วยให้เราได้เห็นพฤติกรรมแปลกๆของสัตว์อย่างเป็นธรรมชาติ ส่วนภาพทิวทัศน์ก็ต้องใช้ขาตั้งและสายลั่นชัตเตอร์ ภาพมาโครอาจใช้กระจก รีเฟล็คเพื่อช่วยสะท้อนแสง บางทีถ่ายในโบสถ์แล้วแสงแรงก็เดินไปปิดประตู ให้แสงเข้ามาน้อยหน่อย บางทีก็ให้เพื่อนยื่นช่วยบังแสง ทุกอย่างเราสามารถปรับเปลี่ยนเป็นอุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพได้หมด ถ้าเราเข้าใจเรื่องแสง แพลสใช้เจล หรือที่เรียกว่าเจลาคินเหมือนแผ่นพลาสติก หรือกระดาษแก้ว ถุงพลาสติกสีๆเอามาปรับใช้ เราเอาไปย้อมสีแพลส ให้มันออกมาเป็นสีตามถุงพลาสติก เทคนิคนี้ใช้เพื่อให้ได้แสงสีที่เราต้องการ หรือเอาถุงพลาสติกเหลืองไว้ที่แพลส ออกมาก็จะเหลืองๆได้อารมณ์ภาพไปอีกแบบ ถ้าเป็นสีขาวบ้างบางทีอาจไม่สวย ไฟฉาย และอาจจะเป็นเชือกที่มัดกับไฟฉาย เลือกใช้โหมด AV คือเราเลือกหน้ากล้องเอง ปลดความไวชัตเตอร์ให้เป็นไปตามอัตโนมัติ ส่วน M บางทีเราอยากคุมให้แสงให้ได้ดังใจ บางครั้งอยากให้มืดมากๆ เกินกว่า 2-3 stop หรืออยากให้สว่างมากๆ เกินกว่า 2-3 stop ระบบวัดแสงที่ใช้บ่อยที่สุดก็คือเฉลี่ย 16 ส่วน เพราะเวลาสัตว์ป่าออกมาบางทีกินเวลาไม่นานระบบวัดแสงเฉลี่ยจะช่วยเราในเรื่องของการคำนวณค่าแสงแต่เราต้องใช้วิธีปรับแสงชดเชยบวกลบให้เข้ากับแต่ละสถานการณ์ ส่วนใหญ่ ISO ผมใช้มากที่สุดก็ 1600 เพราะเราต้องการคุณภาพไฟล์ที่ดี แต่มันอยู่ที่จินตนาการว่าภาพที่เราอยากได้เป็นอย่างไร บางทีถ้าใช้ที่ 1600 แล้วไม่ได้ภาพก็อาจจะต้องยอมพุง ISO ขึ้น แต่กล้องสมัยนี้มันง่ายแล้วแค่ปรับไม่กี่ปุ่มก็เปลี่ยน ISO ได้ เมื่อก่อนต้องเปลี่ยนฟิล์มไปมารูรับแสงก็ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพ อย่างสัตว์ส่วนใหญ่ก็ F4 ถ้าจะให้ฉากหลังเบลอ พอผมเข้าไปถ่าย กล้องผมมีทั้ง 2 ตัว จะไม่มีการปิด จะตั้งเป็น Auto power off ไว้ 1 นาที พอเราไม่ถ่ายมันจะเข้าไปเป็นโหมดสแตนด์บาย แต่พอเรากดชัตเตอร์ปุ๊บกล้องจะทำงานทันที คือไม่ต้องเสียเวลาในการเปิดปิดกล้อง โหมดตั้งเป็น AV เลือกรูรับแสง ให้ ความไวชัตเตอร์ auto ตั้ง continui hight ไว้ก่อน

เพื่อถ่ายสัตว์บางทีโผล่มาแล้วซึ่งมีโอกาสน้อย เราก็กดไว้ก่อน แต่ถ้าเรารู้ว่าตัวนี้กลัวเสียง เราค่อยปรับมาเป็น single โหมด แล้วโหมดในการโฟกัสผมใช้ tracking ตามสัตว์ ถ้าสัตว์ขยับ ส่วนของ Canon ใช้ ai servo ก็คือถ้าสัตว์ขยับไปเราก็ไม่ต้องใช้นิ้วชี้ไปกดใหม่ โฟกัสมันจะตามไปเลย แล้วก็คิดบนขาตั้งเสมอ ขอมเอาไปทั้ง 2 ตัว ไม่ต้องเปลี่ยนไปมาเพื่อซื้อจังหวะ..” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

“...Canon 5D mark II เพราะถนัดใช้ คุณภาพของภาพดี และอุปกรณ์ที่ประกอบในการถ่ายภาพก็หาง่าย เลนส์ก็ 24-105 mm-F4 IS และ 70-300mm F4-5.6 IS 2 ตัวนี้ที่จะใช้บ่อยที่สุด คือเลนส์ 24-105mm ถ่ายได้ทั้งมุมกว้าง และ 105mm สามารถถ่ายภาพชีวิตผู้คนได้กำลังดี 70-300mm ก็สำหรับเวลาที่เรากำลังถ่ายไกลนิดหน่อยที่เราไม่ถึง เพื่อดึงจุดสนใจจากที่ไกลมาให้ได้ อุปกรณ์เสริมในการถ่ายสารคดีผมไม่ค่อยใช้ ถ้าจะใช้ก็ไม่ทัน ใช้อุปกรณ์หลักให้มันคล่อง ก็จะไม่ค่อยใช้อะไรเยอะมาก เอาแต่ที่เราถนัด มีกล้อง เลนส์ แฟลช ผมก็แทบจะไม่ใช้ เพราะต้องการให้มันเป็นธรรมชาติที่สุด ฟลิตเตอร์ก็ไม่ใช่ ถ้าใช้ก็ใช้ในรูปแบบกด ทุกอย่างต้องให้เป็นเรื่องจริง ส่วนมากจะเป็นโหมด AV ISO 400 เริ่มที่หน้ากล้อง F8 เพราะว่าการควบคุมชัด ความไวชัตเตอร์เป็นความเร็ว 1/200-1/600 วินาที แล้วแต่ ISO สูงเท่าไร ระยะโฟกัสบอกเป็นตายตัวไม่ได้ เพราะจะต้องแล้วแต่สถานการณ์ที่เราถ่าย ส่วนมากก็ 2-3 เมตรขึ้นไป เพราะสารคดีต้องถ่ายใกล้ๆ ระบบโฟกัสเคลื่อนย้ายหน้ากลางภาพ การชัดชัดแสงก็ไม่มีอะไรมาก ถ้าแสงมากก็ลด แสงน้อยก็เพิ่ม เพราะต้องการให้ภาพเป็นธรรมชาติมากที่สุด...” (วรันทน์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...กล้อง Canon 5 D mark II แข็งแรงและเชื่อถือได้ คุณภาพก็เพียงพอกับงานที่ทำอยู่เลนส์ที่ใช้บ่อยที่สุดเป็น 17-40 mm เพราะเป็นเลนส์ซูมมุมกว้าง ซึ่งเหมาะกับสถานที่แคบๆ เก็บบรรยากาศโดยรอบได้ดี รองลงมาเป็น 70-200 mm และ มาโคร 100 mm เพื่อไว้ถ่ายภาพดอกไม้และแมลง เครื่องประดับหรือสิ่งเล็กๆ เป็นต้น ที่จำเป็นก็จะมีขาตั้งกล้อง เป็นของ Manfrotto 055 และ Gitzo G312 หัวตั้งเป็น Velbon PH-173G ที่เลือกใช้เพราะเป็นรุ่นที่แข็งแรงมั่นคงในการถ่ายภาพโดยเฉพาะกรณีถ่ายภาพด้วยความไวชัตเตอร์ต่ำ เชื่อใจได้ สายลั่นชัตเตอร์ ส่วนมากใช้ตอนที่มืดแสงน้อยหรือใช้ร่วมกับเลนส์ซูเปอร์เทเลโฟโต้ 500 mm เป็นต้น ฟลิตเตอร์จะใช้ 2 อย่าง คือฟลิตเตอร์โพราไรซ์ เพื่อเอาไว้ตัดแสงสะท้อนจากวัตถุที่สะท้อนแสง เช่น ใบไม้ น้ำ และฟลิตเตอร์กราดูเอท เอาไว้เพื่อลดแสงบางส่วนในสภาพแสงมีความเปรียบต่างสูง แฟลช ใช้ในบางโอกาส เช่น ภายในอาคารแสงไม่เพียงพอ ส่วนมากจะแยกออกจากตัวกล้องแล้วปรับเป็นโหมด M เลือกตั้งกำลังไฟแฟลชเองเพื่อความคงที่ของแสง โหมดที่ใช้ประจำคือ โหมด M กับโหมด AV เพราะเราสามารถ

ควบคุมความชัดลึกชัดตื้นตามที่ต้องการ ความไวชัตเตอร์จะใช้ให้สูงไว้ก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้ภาพเกิดการเบลอหรือสั่นไหว ชอบใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ เพราะมันจะให้ค่าที่แม่นยำเป็นกลางที่สุด มีการชดเชยแสงเกือบทุกภาพตามความต้องการ ตั้งค่าไวแสง (ISO) ถ้าอยู่ในสภาพแสงที่เพียงพอจะพยายามตั้งให้ต่ำสุดของกล้องที่ให้มา เพื่อรักษาคุณภาพของภาพ รูรับแสง (F/stop) speed กับระยะโฟกัสบอกตายตัวไม่ได้ ต้องแล้วแต่สถานการณ์...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมใช้ Canon มาตลอด ชอบใช้เป็นกล้องคู่ใจ Canon 5D and 50D ผมใช้กล้องทีละสองตัว เพราะว่า function การปรับเปลี่ยนง่ายกว่า อีกอย่างเราเคยชินกับสีของ Canon ด้วย หนึ่งตัวใช้ช่วงซูมเลนส์มุมกว้าง คือ 17-40 mm อีกตัวหนึ่งผมใช้ 70-200 mm จะได้ไม่ต้องเปลี่ยนเลนส์ หลักการที่วางกล้อง 2 ตัวนี้ไว้ทำงานหลักๆคือ กล้อง 5D เป็นกล้อง fullframe เวลาใส่เลนส์ 17 mm เราก็ได้มุมมอง 17 mm โดยตรง อันนี้จะใช้ในมุมกว้าง อีกตัวหนึ่งคือ 50D ผมใช้เลนส์ 70-200 mm ในช่วงเทเล ก็จะมีตัวคูณเกี่ยวข้องละ 50D คูณด้วย 1.6 นอกจากนั้นก็จะมีเลนส์มาโครเพื่อใช้งานเฉพาะกิจ และกล้องสำรอง 500D พร้อมเลนส์เอนกประสงค์ EF18-200 mm ในกรณีที่ไม่สะดวกในการพกพาอุปกรณ์จำนวนมากไปทำงาน เช่น ขณะเดินป่า ขาดกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ แฟลชใช้เมื่อต้องการเปิดเงา ดัดแปลงที่แสงบ้าง ให้แสงน่าสนใจ โดยผมจะแยกแฟลชออกจากตัวกล้อง ใช้ตัว radio slave เป็นตัวควบคุมแฟลช ฟิลเตอร์ผมใช้แค่ 2 ตัวคือ CPL หรือโพลาไรซ์ เพื่อตัดแสงสะท้อนในการถ่ายภาพทิวทัศน์ กับ ฟิลเตอร์ GND เพื่อไปลดความสว่างระหว่างท้องฟ้ากับพื้นข้างล่างให้ได้ โหมดการถ่ายภาพก็ AV อย่างเดียว จะมี M บ้าง เมื่อใช้แสงไฟประดิษฐ์ ISO แล้วแต่สถานการณ์ ตั้งแต่ 200-1200 จะไม่ค่อยกล้าใช้ 1200 ขึ้นไป เพราะว่าคุณภาพสำหรับงานพิมพ์บางที miose สูงเกินไป f/stop แล้วแต่รูปแบบของภาพ ถ้าเป็นสถาปัตยกรรม หรือ sunset sunrise f แคบ เพื่อให้ได้ความคมชัดมากที่สุด แต่ถ้าเป็นที่มีเรื่องราวต่างๆ f กว้าง เพื่อเน้นจุดเด่นของภาพ ผมถ่ายรูปชดเชยแสงตลอดเวลา การวัดแสงผมใช้เฉลี่ยทั้งภาพ ถ่ายเป็น raw file อย่างเดียว เพราะสามารถนำมาปรับปรุงคุณภาพภายหลังได้ง่ายกว่า...” (อดุล ดันตาโกศล, 2555: สัมภาษณ์)

“...กล้อง Canon 5D mark II คุณภาพของงานดีมากครับ เลนส์ 16-35 mm เพราะเป็นเลนส์มุมกว้างที่มีการซูมในตัวสะดวกในการเลือกถ่ายมุมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ อุปกรณ์เสริมก็ขาดคู่กับสายลั่นชัตเตอร์ ถ้ากางได้ก็จะใช้ตลอด ฟิลเตอร์เกรดอูท เพื่อลดความต่างของแสง ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ ส่วนตัวแล้วชอบตั้งบนขาตั้ง คือตั้งบนขาตั้งแล้วสมาธิส่วนหนึ่งเราไม่ต้องมาคุมว่ามันจะเอียงไหม จะเมื่อยไหม ไม่หงุดหงิด แฟลชส่วนใหญ่จะไปใช้ที่งานมาโครครับ โหมดที่ใช้บ่อยที่สุดจะเป็นโหมด AV แต่ถ้าเป็นน้ำตกหรือ speed ของลำธารอะไรเข้ามาด้วยก็จะใช้

TV ส่วนมากก็จะเป็น 2 ตัวนี้ ระบบวัดแสงก็คล้ายๆ กันเลย เฉลี่ยทั้งภาพ $f/stop$ ถ้าเป็นวิวหมกประมาณ F8 หรือ F11 หรือ F16 speed น้ำตกไม่สามารถบอกเป็นช่วงได้ มันขึ้นกับปริมาณน้ำขึ้นกับความแรงของน้ำ แล้วก็ขึ้นกับสภาพแสงด้วย ขึ้นกับอารมณ์ภาพที่เราต้องการ หลักๆ ก็คือกว้างๆ ไว้ดีกว่า คือประมาณ 1/4 วินาที ถึงประมาณ 2 วินาที มันอาจไม่ใช่ค่าที่ดีที่สุดสำหรับทุกที่ ISO ปกติก็ 100..." (จามิกร สุขธรรม, 2555: สัมภาษณ์)

"...ทุกวันนี้ผมชอบใช้ Canon 60 D ที่ผ่านมาก็ใช้ Canon 20D Canon 30D เพราะว่าเบา ผมไม่ชอบใช้กล้องหนักๆ ถ้าเกิดต้องสำรองผมเอา Canon 30D ไปเป็นคู่ตั้งแต่แรกเลย คือหมายถึงทริปที่ต้องถ่ายรูปเยอะๆ ถ้าไปไกลและไปลำบากก็คงเอาไปตัวเดียว เล่นสกีเอาที่เบาๆ โดยหลักแล้วก็ 3 ตัว ชุมมุกกว้าง normal ชุม แล้วก็เทเลซูม แล้วถ้าจะถ่ายนกก็เอา super ชุมไปด้วย แต่ถ้าเป็นน้ำฝน ไม่ถ่ายนก จะถ่ายมาใครก็จะเอาเลนส์มาโครไปด้วย ขาดกับสายลั่นนี้เป็นอุปกรณ์มาตรฐาน ยังไงก็ต้องใช้ แต่หลังๆ นี้ใช้รีโมทแทนสายลั่น สำคัญที่สุดคงเป็นแฟลช ขาดไม่ได้ แล้วก็ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ 2 ตัวนี่ที่เป็นหลัก ใช้โหมด AV เพราะว่าผมว่าไม่ว่าจะควบคุมช่องรับแสงให้เป็นชัดลึกหรือชัดตื้น หรือ ความไวชัตเตอร์นะ ก็ใช้โหมดนี้ได้ ถ้าคุณต้องการชัดเตอร์ต่ำ ก็ปรับ F ให้มันแคบๆ ถ้าต้องการชัดลึกมากก็ปรับ F ให้แคบ ถ้าให้ชัดตื้นก็ปรับ F ให้กว้าง มันอยู่ที่ AV หมดเลย นานๆ จะใช้ M ที่ระบบอื่นๆ ก็แทบจะไม่คุ้น วัดแสงผมก็ใช้อยู่ 2 อย่าง คือเฉลี่ยทั้งภาพกับเฉพาะจุด แบบอื่นไม่ระเอียดแล้วก็ทำให้งง..." (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

"...ปัจจุบันใช้กล้อง Sony $\alpha 77$ เพราะว่าหนึ่งในท้องตลาดตอนนี้กล้องที่เป็นตัวคุณมีจำนวน pixel มากสุด 24 ล้าน pixel ซึ่งทำให้นำภาพไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น ทั้งขยายใหญ่หรือ crop ภาพ เลนส์ที่ใช้บ่อยที่สุด 70-400mm เพราะว่า เป็นเลนส์ผสม ซึ่งถ่ายมาโครก็ได้ ถ่ายนกก็ได้ ทิวทัศน์ก็ได้ ถ่ายพระอาทิตย์ พระจันทร์ก็ได้ ที่สำคัญมีคุณภาพที่ดีมาก มีประสิทธิภาพสูงตอบสนองความต้องการของเราได้เต็มที่ ขาดกล้องจำเป็น ใช้สายลั่นชัตเตอร์ในขนาดที่ตั้ง speed ต่ำ ใช้ฟิลเตอร์โพลาไรซ์ เป็นหลักตัวหนึ่ง แล้วก็ฟิลเตอร์ครึ่งซีก มันจะไล่โทนสีเทา ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากกับถ่ายรูปเรื่อง contrast รู้สึกละ 2 ตัวนี้จำเป็นที่สุด แฟลชใช้น้อย ไม่ชอบใช้ เพราะว่ารู้สึกใช้แฟลชทำให้ภาพไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ อีกอย่างจริงๆ แล้วแฟลชไม่ถึงตัววัตถุหรอก แต่ว่าแสงสะท้อนกลับมา แต่ใช้ในบางกรณี ใช้โหมด M เพราะว่าเราเชื่อว่า เราควบคุมได้หมดดีที่สุด จะให้โฟกัสตรงไหน under เท่าไร ออโต้โฟกัสไม่ใช้ จะใช้แมนนวลโฟกัสตลอด เพราะเราจะรู้ว่าเราต้องการแบบไหน ออโต้โฟกัสไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเราได้ 100% ยกเว้นเร่งรีบก็ใช้เฉลี่ยหนักกลางในการโฟกัส ISO ส่วนมากจะเป็น 100 เพราะว่า เป็นแสงที่ปานกลางแล้วดีที่สุด $f/stop$ อยู่ที่วัตถุประสงค์

ที่เราถ่ายภาพนั้นๆ เช่นถ่ายภาพบุคคล ต้องการฉากหลังเบลอก็ใช้ F กว้างๆ แต่เมื่อไรที่เราใช้เลนส์มุมกว้างในการถ่ายภาพทิวทัศน์เราก็ใช้รูรับแสงแคบๆ เช่น F/22 F/32 เพื่อให้ภาพชัดลึก เช่นเดียวกัน ถ้าถ่ายรถแข่งการ หรือคนเล่นกีฬาก็ต้องใช้ speed สูงๆ เพื่อหยุดกิจกรรมนั้นๆ ถ้าถ่ายน้ำตก อยากให้น้ำตกหลายเป็นผืนต้องใช้ speed ที่ต่ำ เพื่อให้เห็นการเคลื่อนตัวของน้ำตก...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ใช้ Nikon D300 คือเหมาะมือ น้ำหนักเบาสำหรับสุภาพสตรี สำหรับการทำงานของเราที่ทำให้เราทำงานแล้วรู้สึกคล่องตัว มันก็มี function การทำงานที่ดี ไม่แพ้ก๊อลิ่งที่เป็นเลนส์มุมกว้างมากๆ ชอบ เพราะเป็นคนชอบเก็บหมดทุกอย่าง แล้ววัตถุที่เราสนใจ ชื่นใหญ่และชัดลึกด้วย เก็บบรรยากาศได้กว้างด้วย ใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์โพราไรซ์ ซึ่งเป็นอุปกรณ์มาตรฐานอยู่แล้ว แพลซก็ใช้บ้าง เพราะว่าบางทีก็ช่วยลดเงา ใช้ M เพราะว่าเราควบคุมได้หมดทุกอย่างได้ตามความต้องการ อยากปรับอะไรก็ปรับ เนื่องจากเหตุการณ์ที่ไปถ่ายนั้นส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์จริงซึ่งไม่สามารถ setup หรือรอได้ ดังนั้นต้องเก็บภาพด้วยความรวดเร็ว ก็เลือก ISO สูง speed ก็สูงไปด้วย ก็จะช่วยให้ภาพได้ทัน f/stop ประมาณ F5.6 speed ก็ 125 วินาทีโดยทั่วไปที่ชอบใช้...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

ด้านความรู้และวิธีการใช้อุปกรณ์การถ่ายภาพ พบว่า นักถ่ายภาพมืออาชีพลุ่มตัวอย่าง ใช้กล้องถ่ายภาพพร้อมอุปกรณ์เสริมของตนเองอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยกล้องถ่ายภาพซึ่งมีอยู่ 3 ยี่ห้อคือ Canon Nikon และ Sony ส่วนเลนส์ถ่ายภาพจะใช้ยี่ห้อเดียวกับกล้องถ่ายภาพ ยกเว้น เลนส์ค่ายอิสระบางตัวเท่านั้น โดยจะครอบคลุมการใช้งานตั้งแต่เลนส์มุมกว้างจนถึงเลนส์เทเลโฟโต้ ซึ่งการใช้งานขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการถ่ายภาพ ทั้ง f/stop และช่วงซูม ขณะเดียวกันขาตั้งกล้องและสายลั่นชัตเตอร์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการถ่ายภาพสารคดี โดยเฉพาะประเภทธรรมชาติ ยกเว้นกรณีที่ต้องการความรวดเร็ว สถานที่ไม่อำนวย และความไวชัตเตอร์สูงเพียงพอ ส่วนฟิลเตอร์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ร่วมกับการถ่ายภาพทิวทัศน์คือ C-PL และ graduate gray และมีฟิลเตอร์ graduater color เป็นส่วนน้อย (ตาราง 9) (ตาราง 10)

สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากนักถ่ายภาพมืออาชีพ จะมีความเชื่อว่าถ้าหากตนเองสามารถศึกษาอุปกรณ์การถ่ายภาพที่ตนเองใช้อย่างถ่องแท้แล้ว จะสามารถจับคุณภาพที่ดีที่สุดได้โดยยี่ห้อของกล้องถ่ายภาพจะไม่เป็นอุปสรรคกับการถ่ายภาพ เพราะอุปกรณ์อย่างเดียวกันไม่สามารถทำให้ภาพสวยงามสมบูรณ์ได้ หากปราศจากการนำความรู้ที่มีมาประยุกต์มาผนวกใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ในแนวภาพที่ชอบถ่ายที่เหมือนกัน ได้แก่ ถ่ายภาพในโทนสีอุ่น ถ่ายภาพเป็นมุมกว้าง ถ่ายภาพเป็นแสงนุ่ม ถ่ายภาพเป็นแสงข้าง และมีการใช้กล้องทีละ 2 ตัว ทั้งนี้เพราะว่าภาพในโทนสีอุ่นให้ความรู้สึกนุ่มนวล อบอุ่น และสบายๆ ภาพมุมกว้างเป็นภาพที่เห็นรายละเอียด ซึ่งเหมาะกับการถ่ายภาพเชิงสารคดี ถ่ายภาพแสงนุ่มและแสงข้างให้ความลึกกับภาพได้ดี ทำให้ภาพดูมีมิติมากขึ้น ส่วนใช้กล้องทีละ 2 ตัว เพื่อประหยัดเวลาในการเปลี่ยนเลนส์ ช่วยให้ถ่ายภาพทันเหตุการณ์ ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม เน้นอารมณ์ของภาพให้เป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ เพราะว่าการถ่ายภาพแนวนี้ต้องมีคนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเป็นส่วนมาก และเป็นการบันทึกเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องเน้นอารมณ์ธรรมชาติ และผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีการถ่ายภาพในโทนสีเย็น เพราะว่าภาพโทนสีเย็นให้ความรู้สึกสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เร่งรีบ ใช้คนเข้าฉากเพื่อสื่อเรื่องราว เพราะว่า สารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเป็นภาพที่เกี่ยวกับบุคคลน้อย และคนเป็นวัตถุที่เล่าเรื่องราวได้ดีที่สุด ตั้งกล้องเป็น auto power of ไว้ 1 นาที เปิดโหมดการถ่ายภาพต่อเนื่องตลอดเวลา และใช้ระบบโฟกัสแบบ Tracking ทั้งนี้ เพื่อประหยัดเวลา และลดเสียงในการเปิดปิดกล้อง จนช่วยให้ถ่ายภาพทันเหตุการณ์

การสร้างการยอมรับ

การวิจัยครั้งนี้ การสร้างการยอมรับประกอบด้วย 4 ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ การสร้างการรับรู้ การทำให้ผู้อื่นสนใจ การสร้างความเชื่อมั่น และการสร้างการยอมรับ และกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีความเห็นที่เหมือนกัน สำหรับประเด็นนี้ โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

ขั้นการสร้างการรับรู้

จากผลการวิจัยการสร้างการยอมรับของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูลพบว่า ในขั้นการสร้างการรับรู้ขั้นนี้ เพื่อให้คนทั่วไปรับรู้ความเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพ และผลงานภาพถ่าย ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ใช้วิธีการนำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆ และเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะว่าผลงานภาพถ่ายที่ดีนั้นถ้ามีโอกาสเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้คน

สามารถรู้จักและจำแนกทั้งนักถ่ายภาพและผลงานภาพถ่ายได้ อีกทั้ง การเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชนยังทำให้ผู้คนได้รับรู้จักได้ง่ายขึ้น

ดั่งกรณีจามิกร สุขทราทร บารมี เต็มบุญเกียรติ พชร วงศ์สินหลัง วิศาล น้ำค้าง วรนนท์ ชัชวาลทิพากร และอดุล ตัณฑโกสัย จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 15)

“...เราต้องกล้าที่จะนำเสนอผลงานก่อน ให้เขาารู้ได้ว่าเราถ่ายรูปได้ คือเราถ่ายรูปมาไม่ว่าถ่ายดีแค่ไหนถ้าเกิดเราไม่เคยเอาภาพมาโชว์ให้เขาดู ก็เป็นไปได้ว่าที่ใครก็ต้องรู้จักเราขณะเดียวกัน เราก็ต้องรู้จักดูผลงานของคนอื่นควบคู่ไปด้วย รวมถึงเพื่อนๆ ที่ถ่ายรูป ครูอาจารย์ของเรา จนกระทั่งช่างภาพต่างประเทศที่เก่งๆ เราก็ไปศึกษาค้นคว้า ว่าเขาถ่ายลักษณะไหน สวยระดับไหน...” (จามิกร สุขทราทร, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมเป็นช่างภาพอิสระ ในปัจจุบันนี้ ไม่ได้มีสังกัด สิ่งแรกก็คืองานที่ผมลงตีพิมพ์หนังสือต่างๆจะเป็นงานธรรมชาติ แต่งานถ่ายนอกนิตยสารผมทำทุกอย่าง แต่เราแค่ปล่อยงานที่เราอยากให้เห็น ก็คือภาพถ่ายธรรมชาติ ซึ่งก็คือวิธีที่ทำให้คนเขารู้ว่าเราเป็นช่างภาพประเภทไหนครับ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

“...คือผลงานของเรามีการตีพิมพ์ลงนิตยสารทุกเดือนอยู่แล้ว สองคือในนิตยสารหรือวารสารประจำปี พวกบริษัทหรือห้างเขาก็มาขอเราเอาเรื่องเอาภาพถ่ายไปลงให้ เราก็ได้เผยแพร่ออกไปตรงจุดนั้นด้วย ที่สามคือ อินเทอร์เน็ต เช่น facebook เราก็เอาภาพไปลง facebook ของเราให้คนได้ดู ก็รวมๆ กันหลายๆ ทาง...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...สิ่งแรกต้องมียานที่ดี ได้รับการนำเสนอและยอมรับ โดยได้รับการตีพิมพ์ หรือการได้รับรางวัลต่างๆ ก็ถือเป็นการแนะนำตัวที่ดี...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมหาโอกาสถ่ายรูปแล้วก็นำเสนองานของตัวเองในช่องทางไม่ว่าจะเป็นเว็บ บล็อกต่างๆ บางทีก็ทำ review สั้นๆ ในการเดินทางไปเที่ยว คนดูเขาก็จะให้เห็นได้รู้จักเราบ้าง การเปิดตัวเองเข้าสู่สาธารณะชนบ้าง อย่าง facebook การโพสต์ภาพสวยๆ ให้คนอื่นได้ดูได้ share ออกไปเขียน PhotoEssay เรื่องราวดีๆ เป็นการโปรโมทการท่องเที่ยวโดยภาพถ่ายสวยๆของเราเอง สิ่งสำคัญที่สุดคือการหาโอกาสพาตัวเองอยู่ในเหตุการณ์ที่ทำให้ได้รูปสวย เพราะมีกล้อง มีความรู้ แต่ไม่ออกไปถ่ายภาพ ก็ไม่มีผลงาน...” (อดุล ตัณฑโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...เราก็เอาผลงานลงในหนังสือท่องเที่ยว เช่น อ.ส.ท. เขาเห็นรูปเราบ่อยๆ เขาก็จะจำได้...” (วรันทน์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

“...ตลอดชีวิตในการถ่ายรูป ผมไม่ค่อยมีเจตนาที่จะไปนำเสนอผลงานตัวเองเพื่อให้คนรับรู้เรา ของผมก็เพื่อตอบสนองความต้องการของเราเอง นอกจากรูปของเรามีคนเห็นแล้วเขานำไปเผยแพร่ การนำรูปไปลงสื่อสิ่งพิมพ์หรือทางอื่นๆ ส่วนตัวแล้วทำน้อยมาก คนรู้จักผมก็คือเห็นผลงานของผมซึ่งเผยแพร่จากคนอื่นมากกว่าตัวเราไปเผยแพร่...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

ขั้นการทำให้ผู้อื่นสนใจ

จากผลการศึกษาการสร้างการยอมรับของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูลพบว่า ในขั้นการสร้างความสนใจนั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ใช้วิธีการนำจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดคน ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความสนใจ หรือดึงดูดคนได้ง่ายที่สุดและนิยมใช้มากที่สุด จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 15)

“...อยากให้คนสนใจงานของเราได้ ต้องมีจุดขาย ต้องมีจุดเด่น ที่ทำให้มีจุดเด่นได้ก็มี 3 ตัว คือ first best different คือ first หมายถึงว่าถ้าภาพนั้นคุณเป็นคนแรกที่ถ่ายได้ คุณก็จะโดดเด่นขึ้นมาทันที ถ้า first เราไม่ได้ จินภาพที่คุณถ่ายสมบูรณ์ที่สุด สวยที่สุดหรือเปล่า ซึ่งก็ภาพนั้นมีแสงที่ดี องค์ประกอบที่ดี สื่อความหมายเรื่องราวได้ดี ถ้าภาพของคุณไม่ใช่ first และ best จินภาพของคุณเป็นภาพที่แปลกใหม่ไหม เช่นคนอื่นเขาถ่ายตอนเช้า คุณก็ถ่ายตอนกลางคืน ถ่ายดาว อย่างนี้คุณแปลกแล้ว ของคุณก็ต้องเด่น ดังนั้น ภาพที่ให้คุณเขาสนใจ ก็ทำได้สามวิธี คือคุณต้องไปเป็นคนแรก แล้วถ่ายให้ดีที่สุด คือถ่ายให้ดีกว่าที่เขาถ่ายมาทั้งหมด หรือไม่ถ่ายมุมมองอื่น มุมใหม่ ถ้าเกิดทำได้ทั้ง 3 อย่างนี้สุดยอดเลย ภาพก็ดังแน่นอน แต่ด้วยความที่มันไม่ใช่ทำให้ได้ง่ายๆทั้ง๓อย่างนี้ โดยเฉพาะ first และ best คือในประเทศไทย ไม่ว่าที่ไหนเราไม่ first แล้ว ส่วน best เราก็วัดยาก มีคนถ่ายสวยมากแต่เขาไม่ใช่ก็มี ซึ่งเราไม่รู้ ดังนั้น ที่ทุกวันนี้ทำได้ก็หามุมแปลกใหม่ น่าจะเป็นที่ง่ายกว่าที่ทำให้เขาสนใจภาพถ่ายเรา...” (จามิกร สุขธรรม, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า ในขั้นการสร้างความสนใจนั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีใช้วิธีนำภาพเปิดเรื่องดึงดูดคน ทั้งนี้ ด้วยหลักการ first impression คืออะไรก็ตามที่เป็นแรกๆที่ให้คุณเห็นต้องสวย และดีไว่ก่อน จึงทำให้ผู้ชมเกิดความอยากชมต่อไป ดังนั้นการสร้างควมสนใจด้วยภาพเปิดเรื่องจึงเป็นวิธีการที่นิยมใช้มาก จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 15)

“...ภาพถ่ายที่ดึงดูดตา ต้องนำมาก่อน พอเห็นรูปก็เกิดการอยากรู้อยากเห็น ก็จะนำไปสู่ความสนใจได้ ดังนั้นภาพถ่ายต้องสามารถเรียกร้องความสนใจด้วยตัวมันเอง...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...การเปิดเรื่องหรือภาพที่จะลงหน้าปกหนังสือ ผมจะใช้รูปไม่เยอะ รูปที่จะลงก็มีการเลือกมาแล้ว ก็เลือกที่เป็นเด่นๆ พอเข้าไปในเรื่องผมก็จัดเป็นคู่ๆ ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

ขณะเดียวกัน พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คุณภาพของภาพเป็นตัวดึงดูดความสนใจจากคนอื่น ด้วยวิธีการรักษาคุณภาพของภาพไว้ตลอดและเพิ่มคุณค่าให้กับภาพถ่ายด้วย ดังกรณีของอตุล ดันตาโกสัย จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...คุณภาพของภาพต้องมาเป็นหลักก่อน ซึ่งคือมีองค์ประกอบที่ดี แสงสีสวยงาม ภาพถ่ายที่มีคุณภาพคนดูเขาก็จะสนใจ ก็จะอยากดู อยากเก็บไว้เป็นที่ระลึก นอกจากนี้ ภาพเราก็ต้องมีเนื้อหาสาระที่จะต้องเพิ่มคุณค่าให้กับภาพเราด้วย อย่างเช่น บทความที่เราเขียนเพื่อบรรยายภาพในการเล่าเรื่องราว แง่คิด มุมมองของภาพถ่ายด้วย มันก็ทำให้มีคนสนใจแล้วก็ติดตามผลงานเราเสมอ...” (อตุล ดันตาโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

ขั้นการสร้างความเชื่อมั่นในผลงาน

จากผลการวิจัยการสร้างการยอมรับของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูล พบว่า ในขั้นการสร้างความเชื่อมั่นในผลงานนั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ใช้วิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน ไม่ว่าภาพที่นำไปลงหนังสือหรือส่งเข้าประกวด และมีความรู้ มีทักษะในการถ่ายภาพ มีความตั้งใจ ความรัก และขันในการทำงาน จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 15)

“...อาจจะเกิดจากด้วยความที่เราเป็นช่างภาพอิสระ แล้วในเมืองไทยมีหนังสือสารคดีท่องเที่ยวหลายเล่ม ความเชื่อมั่นอาจเกิดจากได้ลงปกหนังสือ เพราะปกติต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจอยู่แล้ว อันนี้ก็อาจเป็นความเชื่อมั่น ก็จะมี๒ คือได้ลงปกบ่อย และมีผลงานออกสม่ำเสมอ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

“...ความเชื่อมั่นนี้ แค่เราพูดไม่พอ เราต้องทำให้เราดูด้วย หมายถึงว่าทุกครั้งที่เราออกทริปที่ไปถ่ายภาพเราก็ถ่ายภาพให้เขาได้ดู นอกจากนั้นก็ส่งภาพเข้าประกวด แล้วเราได้รางวัล

หมายถึงอย่างน้อยเราก็ผ่านเกณฑ์ที่กรรมการ พูดย่างๆ การสร้างความเชื่อมั่นก็เหมือนกับเราต้องไปสอบความมาตรฐาน เหมือนเราเรียนเราต้องมีสอบ ต้องมีเกณฑ์ในการวัด เราก็สอบให้ได้...” (จา มิกร สุขทราทร, 2555: สัมภาษณ์)

“...ความเชื่อมั่นมันก็มาจากหลายๆทางนะ คือเราถ่ายภาพสักกระยะหนึ่ง เราก็ต้องได้รับเชิญไปถ่ายภาพอะไรต่างๆ ที่มันเป็นงานสำคัญ ไม่ว่าจะภายในประเทศหรือต่างประเทศ แล้วก็จะ มีชื่อเราอยู่ รวมถึงผลงานเรา ก็จะทำให้เขาเกิดความเชื่อมั่นกับตัวเรา คือขณะต่างประเทศยังเชิญไปถ่ายภาพ เขาก็จะเชื่อว่าคนนี้ต้องมีอะไรดี...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...สิ่งแรกคงต้องรู้ตัวเองก่อนว่าเรามีความสามารถอยู่แค่ไหน ถ้าเรามีความรู้ ความสามารถพอกับงานที่ได้รับมอบหมาย ความเชื่อมั่นก็จะอยู่กับเรา...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ตรงต่อเวลา ศึกษาข้อมูล ในทุกครั้งที่ต้อง ออกไปถ่ายภาพ เมื่อมีการเตรียมพร้อมที่ดีความผิดพลาดในการทำงานจะน้อย ดังนั้นงานที่ได้จึง ออกมาเป็นที่พอใจทั้งจากตัวเราเองและผู้ที่ต้องการใช้ภาพนั้น การทำงานด้วยความมุ่งมั่นจึงทำให้ ผู้อื่นเกิดความเชื่อมั่นในตัวเรา...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

“...การสร้างความเชื่อมั่นผมว่ามันขึ้นอยู่กับความรู้ที่เราจะถ่ายทอดในตอบคำถาม ของเขาได้ อย่างเช่นเรามีเทคนิคยังงั้นในการถ่ายรูปนี้ เราสามารถที่จะบอกและอธิบายได้ทั้งในเชิง เทคนิคและเชิงวิชาการ รวมถึงเล่าเรื่องราวได้ด้วย ก็จะสร้างความเชื่อมั่นให้คนดูอย่างสม่ำเสมอ ใช้ องค์ความรู้ ใช้หลักวิชาการในการอธิบายคุณภาพของภาพเราได้ ประมาณว่าเราไม่ได้ถ่ายมามั่วๆ เรามีความรู้ มีหลักวิชาการ...” (อตุล ตันหาโกชัย, 2555: สัมภาษณ์)

ขั้นตอนการสร้างการยอมรับ

จากผลการวิจัยการสร้างการยอมรับของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูล พบว่า ในขั้นตอนการสร้างการยอมรับนั้น ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกัน คือผลงานเป็นตัวสร้างให้ คนยอมรับเรา ด้วยวิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน และพัฒนาตนเอง จะเห็นได้จากการให้ข้อมูล การสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 15)

“...ขั้นแรกต้องเริ่มจากเจ้าของนิยายสารต้องยอมรับงานเราก่อน คือเอือกันและกัน ระหว่างเรากับหนังสือ อีกอย่างก็คือหนังสือบางเล่มมันดีมากแล้วเราได้ลง ก็ทำให้เราติเยียมไปด้วย

คือการที่เราถ่ายได้ตามมาตรฐานของเจ้าของหนังสือ จะทำให้งานเราได้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดสูง โอกาสที่คนยอมรับเราก็สูงขึ้น...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

“...คือการที่รักษาผลงานของเรา คือต่อจากการสร้างความเชื่อมั่น ที่คุณเอาภาพเข้าประกวดแล้วได้รางวัลใหม่ ได้ทุกปีหรือไม่ ต้องรักษาไว้ ทุกครั้งที่จะปล่อยผลงานออกไปเราก็ต้องเชื่อมั่นเป็นมาตรฐานของเราหรือยัง ซึ่งตรงนี้ปัจจัยสำคัญก็คือ เรื่องเวลา คือ หนทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน หมายถึงว่าคุณเป็นช่างภาพที่ให้เขายอมรับได้ก็ต้องย้อนเวลาไปดูผลงานของเขา ตั้งแต่แรก ถึงทุกวันนี้ อาจเป็นสิบปี ยี่สิบปี มันยังอยู่ในระดับนั้นหรือไม่...” (จามิกร สุขทราชมร, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมไม่เคยส่งภาพเข้าประกวด ได้จากการทำงานอย่างเดียว แต่ก็เป็นบรรณาธิการ มา 17 ปี ผลงานคนก็เห็นอยู่ทุกเดือน ถ้าไม่มีอะไรดี คงทำนานไม่ได้ขนาดนี้หรอก...” (เพชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ถ้าเราทำให้คนรับรู้ แล้วสนใจ จนกระทั่งเชื่อมั่นผลงานเราทั้งหมดนั้นผ่านด้วยการประพาดตี และรักษามันไว้ให้ได้ แล้ว “การยอมรับ” ก็จะตามมา...” (วิศาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผลงานจะเป็นสิ่งที่ทำให้คนยอมรับในการทำงานของเรา การสร้างการยอมรับต้องอาศัยเวลา ซึ่งตลอดระยะเวลาที่เราทำงานมา 20 ปี เราก็ต้องพัฒนาฝีมือ มุมมอง ศึกษาความรู้ไม่หยุดนิ่ง เพื่อที่จะทำให้ได้ผลงานที่ดี และผลงานที่ดีคือสิ่งที่สร้างการยอมรับที่ดีจากผู้อื่น...” (กึ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

“...คือการรักษาคุณภาพของภาพถ่ายสวยงาม มีเรื่องราวที่ดี และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนอื่นได้ด้วย 3 องค์ประกอบนี้เขาก็จะยอมรับเราได้แล้วครับ...” (อดุล ตันทโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการสร้างการยอมรับ มี 4 ขั้นตอนด้วยกัน ในขั้นการสร้างการรับรู้ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากใช้วิธีการนำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆ และเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชนอย่างสม่ำเสมอ ในขั้นการทำให้ผู้อื่นสนใจ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากใช้วิธีการนำจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดคน และเน้นคุณภาพของภาพเป็นตัวดึงดูดความสนใจจากคนอื่น ในขั้นการสร้างเชื่อมั่น ในผลงานนั้น พบว่านักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากใช้วิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน และมีความรู้ มีทักษะในการถ่ายภาพ มีความตั้งใจ ความรัก และขันในการทำงาน ในขั้นการสร้างการยอมรับนั้น นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากใช้วิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน และพัฒนาตนเอง (ตาราง 15)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การสร้างการยอมรับ ในขั้นการสร้างการรับรู้ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากใช้วิธีการนำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆ และเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะว่าผลงานภาพถ่ายที่ดีนั้นถ้ามีโอกาสเผยแพร่อย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้คนสามารถรู้จักและจำแนกทั้งนักถ่ายภาพและผลงานภาพถ่ายได้ อีกทั้งการเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชนยังทำให้ผู้คนได้รับรู้จักได้ง่ายขึ้น

ในขั้นการทำให้ผู้อื่นสนใจ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากใช้วิธีการนำจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดคน ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความสนใจ หรือดึงดูดคนได้ง่ายที่สุดและนิยมใช้มากที่สุด นักถ่ายภาพสารคดีผู้ให้ข้อมูลมีการใช้คุณภาพของภาพเป็นตัวดึงดูดความสนใจจากคนอื่น ด้วยวิธีการรักษาคุณภาพของภาพไว้ตลอดและเพิ่มคุณค่าให้กับภาพถ่ายด้วย

ในขั้นการสร้างเชื่อมั่นในผลงานนั้น นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากใช้วิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน ไม่ว่าภาพที่นำไปลงหนังสือหรือส่งเข้าประกวด และมีความรู้ มีทักษะในการถ่ายภาพ มีความตั้งใจ ความรัก และขันในการทำงาน

ในขั้นการสร้างการยอมรับนั้น นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากใช้วิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน และพัฒนาตนเอง

ดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับงานเขียนของอำนาจพร บุญจรัส (2553) ที่ได้ระบุไว้ว่า ผู้ถ่ายภาพต้องสามารถคาดหมายสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อไม่พลาดขั้นตอนหรือภาพสำคัญ ต้องมีความรู้เรื่องเหตุการณ์ และบางสถานการณ์ช่างภาพต้องแสดงเป็นผู้กำกับภาพด้วย

ตาราง 15 การสร้างการยอมรับในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง	การสร้างการรับรู้	การทำให้ผู้อื่นสนใจ	การสร้างความเชื่อมั่นในผลงาน	การสร้างการยอมรับ
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพเชิง ธรรมชาติ				
วิศาล น้ำค้าง	นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่าง สม่ำเสมอ	เน้นคุณภาพของภาพเป็นตัว ดึงดูดคน	รักษาคุณภาพของผลงาน และมีความรู้ ความรักต่อ งาน	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วย ความรัก และความตั้งใจ
พชร วงศ์สินหลัง	นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่าง สม่ำเสมอ การเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะ ชน	นำภาพเปิดเรื่องดึงดูดคน		รักษาคุณภาพของผลงาน
จามิกร สุขทราภร	นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่าง สม่ำเสมอ การเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะ ชน	นำภาพเปิดเรื่องดึงดูดคน	รักษาคุณภาพของผลงาน	รักษาคุณภาพของผลงาน
บารมี เต็มบุญเกียรติ	นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่าง สม่ำเสมอ การเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะ ชน	นำภาพเปิดเรื่องดึงดูดคน	รักษาคุณภาพของผลงาน	รักษาคุณภาพของผลงาน

ตาราง 15 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	การสร้างการรับรู้	การทำให้ผู้อื่นสนใจ	การสร้างความเชื่อมั่นในผลงาน	การสร้างการยอมรับ
นักถ่ายภาพสารคดีมืออาชีพ				
เชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม				
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร	นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ	เน้นคุณภาพของภาพเป็นตัวดึงดูดคน	รักษาคุณภาพของผลงาน	รักษาคุณภาพของผลงาน
เกรียงไกร ไวยกิจ	-	-	-	-
อดุล วัฒนโกศัย	นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ การเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชน	เน้นคุณภาพของภาพเป็นตัวดึงดูดคน	รักษาคุณภาพของผลงาน และมีความรู้ ความตั้งใจ ความรัก และขยันทำงาน	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ และนำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
กิ่งทอง มหาพรไพศาล	นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ	แบ่งความรู้ด้านใดด้านหนึ่งดึงดูดคน	และประสบการณ์ในการทำงาน	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความรับผิดชอบ และความตั้งใจ

การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล

การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคลให้คงไว้ (Maintain) เมื่อแบรนด์มีความชัดเจนและแข็งแกร่งขึ้นในผลงานใหม่ๆ รวมถึงรางวัลที่ได้รับ การแสดงความเห็นต่างๆ การปรากฏตัวในงานที่สำคัญๆ การนำเสนอความเป็นตัวของตัวเองจะต้องรักษาและคงสภาพความเป็นตัวตนให้คงไว้ หรือความคงเส้น คงวา (Consistency) อย่าให้เกิดรอยสะดุด (Seamless) เมื่อบุคคลต่างๆ ได้มีโอกาสพบเห็น

1. กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

จากผลการวิจัยการรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมดมีแนวคิดและวิธีการรักษาแบรนด์ของตน คือรักษาแบรนด์ของตนโดยการรักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ

ดังกรณีของ วิสาล น้ำค้าง พชร วงศ์สินหลัง จามิกร สุขทรากรม และบารมี เต็มบุญเกียรติ จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 16)

“...ต้องบอกว่าตัวเองคงรักษาชื่อเสียงไม่ได้ แต่ว่าผลงานที่ดีมันจะรักษาตัวมันเองมากกว่า ส่วนเครือข่ายหรือการตลาด ผมเชื่อว่ามันเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ชื่อเสียงของเราเป็นที่รู้จักได้ง่ายขึ้น สำหรับผมเองยังไม่มีเครือข่ายนอกจากผลงานที่ขายตัวมันเอง...” (วิสาล น้ำค้าง, 2555: สัมภาษณ์)

“...คือผลงานรักษาเอง ต้องเทียบกับนักกีฬา คือมีช่วงแข็งแรงแต่พออายุมากขึ้นเราจะรักษาคุณภาพอย่างเดิมไม่ได้ละ เพราะว่าร่างกายเราไม่อนุญาต เราทำตอนที่สภาพร่างกายจิตใจพร้อม แล้วก็ทำให้มันดี ชื่อเสียงมาด้วยการสะสม...” (พชร วงศ์สินหลัง, 2555: สัมภาษณ์)

“...น่าจะเป็นคุณภาพของงานที่เราปล่อยออกไปสู่สายตาคนภายนอกครับ ต้องทำให้เต็มที่ ถ้างานยังไม่ถูกใจ ก็ต้องรอก่อนกว่าจะได้ภาพที่ดี ภาพประกอบและเรื่องสมบูรณ์ก่อนค่อยปล่อยออกไปให้คนดู...” (จามิกร สุขทรากรม, 2555: สัมภาษณ์)

“...คือความชอบนำเราออกไปทำงาน ผมไม่ได้มองว่าผมจะต้องมีเรื่องลงทุกเดือนๆ ผมเชื่อว่าถ้าเราทำเต็มที่ แล้วนำไปนำเสนอ เขาก็จะเห็นคุณค่าของภาพเอง ผมไม่เน้นปริมาณ แต่ผมเน้นคุณภาพ...” (บารมี เต็มบุญเกียรติ, 2555: สัมภาษณ์)

2. ส่วนกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม

จากการศึกษาการรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ส่วนมากมีแนวคิดและวิธีการรักษาแบรนด์ของตนด้วยการรักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่าย และนำเสนอผลงานภาพถ่ายโดยผ่านช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้นของเกรียงไกร ไวยกิจ อดุล ดันตโกสัย วรนนท์ ชัชวาลทิพากร และ กิ่งทอง มหาพรไพศาล จะเห็นได้จากการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้ (ตาราง 16)

“...พยายามทำตัวเป็นธรรมชาติ เป็นประโยชน์ ทำเพื่อความสุขของเขาเราก็มีความสุขแล้ว ต้องทำอะไรให้เกิดประโยชน์กับคนรุ่นหลังบ้าง...” (เกรียงไกร ไวยกิจ, 2555: สัมภาษณ์)

“...รักษาคุณภาพของงานเราให้ดีที่สุดด้วยความตั้งใจกับงานทุกๆ ชิ้น เพราะว่าด้วยความที่เขาอยากได้ภาพเราไป เขาก็ต้องคิดเต็มสิบไว้ก่อน เราก็ต้องทำให้ดีที่สุด...” (กิ่งทอง มหาพรไพศาล, 2555: สัมภาษณ์)

“...ผมหาโอกาสถ่ายรูปแล้วก็นำเสนอานของตัวเองในช่องทางไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ต่างๆ บางทีก็ทำ review สั้นๆ ในการเดินทางไปเที่ยว คนดูเขาก็จะให้เห็น ได้รู้จักเราบ้าง การเปิดตัวเองเข้าสู่สาธารณะชนบ้าง อย่าง facebook การโพสต์ภาพสวยๆ ให้คนอื่นได้ดูได้ share ออกไป เขียน photoessay เรื่องราวดีๆ เป็นการโปรโมทการท่องเที่ยวโดยภาพถ่ายสวยๆของเราเอง สิ่งสำคัญที่สุดคือการหาโอกาสพาตัวเองอยู่ในเหตุการณ์ที่ทำให้ได้รูปสวย เพราะมีกล้อง มีความรู้ แต่ไม่ออกไปถ่ายภาพ ก็ไม่มีผลงาน...” (อดุล ดันตโกสัย, 2555: สัมภาษณ์)

“...ไม่ได้อาศัยเครือข่ายหรือตลาดอะไรครับ เราก็พยายามมีผลงานออกสม่ำเสมอครับ แล้วหาทางสื่อสิ่งพิมพ์ หรือส่งภาพเข้าประกวด...” (วรนนท์ ชัชวาลทิพากร, 2555: สัมภาษณ์)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งมดมีแนวคิดและวิธีการรักษาแบรนด์ของตน คือรักษาแบรนด์ของตนโดยการรักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่าย ด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ (ตาราง 16)

สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากมีแนวคิดและวิธีการรักษาแบรนด์ของตนด้วยการรักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่าย และนำเสนอผลงานภาพถ่ายโดยผ่านช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ (ตาราง 16)

วิจารณ์ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 8 คน รักษาชื่อเสียงของตนด้วยการรักษาคุณภาพของภาพถ่าย พร้อมด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจต่อการทำงาน สอดคล้องกับเสริมยศ ชรรักษ์ (2554: 113-116) ที่ได้กล่าวถึงการสร้างแบรนด์ส่วนบุคคลว่า เป็นการสร้างเอกลักษณ์บุคคลที่มีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองและมีความหมายในเชิง อารมณ์ต่อผู้ชมหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับคุณค่าหรือคุณภาพของบุคคลนั้นๆ และสอดคล้องกับงานหรือ ธุรกิจที่บุคคลนั้นกำลังทำ

ตาราง 16 การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคลในการถ่ายภาพดิจิทัลสตูดิโอของช่างถ่ายภาพมืออาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง	การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล
ช่างถ่ายภาพสตูดิโออาชีพเชิงธรรมชาติ	
วิศาล น้ำค้าง	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ
เพชร วงศ์สินหลัง	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ นำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
จามิกร สุขทราชมร	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ นำเสนอผลงาน โดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
บารมี เต็มบุญเกียรติ	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ นำเสนอผลงาน โดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
ช่างถ่ายภาพสตูดิโออาชีพเชิง ศิลปะ ประเพณี	
วัฒนธรรม	
วรนนท์ ชัชวาลทิพากร	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ นำเสนอผลงาน โดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
เกรียงไกร ไวกิจ	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ
อดุล ตันตะโกชัย	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ นำเสนอผลงาน โดยช่องทางต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
กิ่งทอง มหาพรพาส	รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่ายด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาการวิจัย

การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะที่ต้องศึกษา เพื่อค้นหาหลักการ วิธีการในการสร้างอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาได้ 3 ประการ คือ 1) ปัญหาเรื่องระบบคิดในการสื่อความหมาย เพราะเป็นการโยงความคิดความรู้สึกจากนักถ่ายภาพไปยังภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้าก่อนจะถูกบันทึกลงสู่ภาพถ่ายอย่างเป็นรูปธรรม ภาพทุกภาพที่ถูกถ่ายทอดออกมานั้นจะสามารถสื่อความหมายแทนนักถ่ายภาพ ซึ่งรวมถึงเรื่องราว อารมณ์และบรรยากาศของภาพ โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ 2) ปัญหานักถ่ายภาพขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องเทคนิคการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เนื่องจากเทคโนโลยีของกล้องถ่ายภาพที่ทำให้ถ่ายภาพได้ง่าย จนทำให้นักถ่ายภาพรุ่นใหม่มองข้ามความรู้พื้นฐานของการถ่ายภาพ ได้แก่ การจัดองค์ประกอบภาพ เรื่องของโทนสี ช่วงเวลาของวัน ความแข็งความอ่อน ความร้อนความเย็น อีกทั้งการตั้งไฟล์และการตกแต่งภาพ 3) ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีสอนในตำราเรียนหรือจากตำราที่สอนโดยตรงจากท้องตลาด ความรู้เหล่านี้ ถ้านักถ่ายภาพมือสมัครเล่นจะเรียนรู้ให้ได้เร็ว ก็ควรจะศึกษาจากนักถ่ายภาพมืออาชีพ เพราะบุคคลเหล่านี้ กว่าจะก้าวมาเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพ จะต้องผ่านการศึกษา เพาะบ่มประสบการณ์ด้านการถ่ายภาพ ทิวทัศน์มาเป็นเวลานาน การถอดรหัสความรู้เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษา และนักถ่ายภาพมือสมัครเล่นและนักถ่ายภาพทั่วไปสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจังต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว
2. เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ
3. การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมือ

อาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพ แบ่งเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพเชิงธรรมชาติ จำนวน 4 คน และนักถ่ายภาพมืออาชีพเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน ซึ่งจากการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) และเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ซึ่งในการสัมภาษณ์ได้กำหนดขอบเขตของการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

ตอนที่ 4 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้นมีจำนวน 8 คน เป็นเพศชาย 7 คน เพศหญิง 1 คน มีอายุสูงสุด 58 ปี และอายุต่ำสุด 37 ปี จบการศึกษาระดับสูงสุด คือปริญญาเอก และระดับต่ำสุด คือปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการถ่ายภาพมากที่สุด 36 ปี และประสบการณ์ในการถ่ายภูมายน้อยสุด 10 ปี

ตอนที่ 2 การสื่อความหมายของภาพถ่ายดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว

1. การสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

1.1 แนวคิดในการสร้างเรื่องราวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

แนวคิดในการสร้างเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวของผู้ให้ข้อมูล นักถ่ายภาพ สารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ จำนวน 8 คน คือ สร้างเรื่องราวด้วยการแบ่งความรู้ด้านใด

ด้านหนึ่ง รวมถึงความรู้ด้านความสัมพันธ์ในบริบทธรรมชาติ ความรู้ด้านพฤติกรรมของสัตว์ป่า ความรู้ด้านพืชหายากในบริบทธรรมชาติ และเรื่องเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยว และความรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรม นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีในเชิงลบเพื่อสื่อให้คนเกิดความคิด และนำเสนอเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีตามการมอบหมายจากหน่วยงานที่ทำงาน

1.2 เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

เทคนิคในการเลือกเรียงลำดับภาพประกอบเรื่องราวของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวของผู้ให้ข้อมูลนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมืออาชีพ จำนวน 8 คน คือ การเลือกเรียงลำดับภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราว การเน้นความสำคัญภาพเปิดเรื่องกับภาพปิดเรื่องแล้วให้สอดคล้องกับเรื่องราว เลือกภาพที่แปลกใหม่ การเน้นความสำคัญภาพเปิดเรื่องกับภาพปิดเรื่องแล้วเรียงลำดับภาพตามระดับคุณภาพของภาพ การเน้นความสำคัญภาพเปิดเรื่องแล้วเรียงตามเส้นทางการเดินทาง

2. การสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

2.1 การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากนิยมใช้แสงเงา สี สัน และองค์ประกอบของภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพ ขณะเดียวกัน มีการใช้เรื่องราวในภาพเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพด้วย สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม ส่วนมากนิยมใช้จุดเด่นของเรื่องที่ถ่ายทำเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

2.2 แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากมีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพคือ สื่อความสวยงามพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้ ขณะเดียวกัน มีการถ่ายทอดความสวยงามอย่างสร้างสรรค์การสื่อความหมายของภาพ สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมมีแนวคิดในการสื่อความหมายของภาพ โดยการถ่ายทอดความงดงามศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมตามความเป็นจริง และสร้างสรรค์ความหมายของภาพให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

3. การสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

3.1 แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพ

แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีเชิงธรรมชาติ ส่วนมากนิยมถ่ายภาพที่เป็นอารมณ์ธรรมชาติที่เป็นโทนสีอ่อนๆ เดียวกัน มีความนิยมถ่ายภาพที่เป็นอารมณ์ธรรมชาติที่เป็นโทนสีเย็น และเป็นอารมณ์ต้นตื้น นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ยังมีความเห็นว่าการสร้างอารมณ์ของภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับเรื่องที่ทำ สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากนิยมถ่ายภาพด้วยอารมณ์เป็นธรรมชาติที่เป็นโทนสีอ่อน

3.2 เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพ

เทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีความเห็นตรงกัน คือเทคนิคในการสร้างอารมณ์ของภาพโดยถ่ายทอดอารมณ์ตามความเป็นจริง นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ยังมีการสร้างฉากเพื่อให้อารมณ์ตามที่ต้องการ โดยสร้างอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง

4. การสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว

4.1 แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพ

แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เกือบทั้งหมดชอบถ่ายบรรยากาศของภาพเป็นบรรยากาศใสๆ สภาพแสงที่นุ่มๆ และเป็นมุมแสงข้าง หรือมุมแสงเฉียง และชอบถ่ายในมุมกว้าง สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งหมดชอบถ่ายบรรยากาศของภาพเป็นแสงข้างและชอบถ่ายภาพในสภาพแสงที่นุ่มๆ

4.2 เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ

เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติกับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ใช้เทคนิคในการสร้างบรรยากาศของภาพโดยถ่ายทอดบรรยากาศตามความเป็นจริง และในกรณีที่ไม่ได้บรรยากาศภาพดังใจ วิธีแก้เฉพาะหน้าอาจเป็นหาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับฉาก หรืออาจเป็นอุปกรณ์เสริมมาช่วย

ตอนที่ 3 เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

1. การเตรียมตัวในการถ่ายภาพ

1.1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งหมดในขั้นการเตรียมตัวเพื่อการถ่ายภูเขานั้น มีการศึกษาภูมิประเทศ ภูมิอากาศ จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ช่วงเวลา และมุมมองที่ดีที่สุดในการถ่ายภาพ และอุปกรณ์การถ่ายภาพที่เหมาะสม รวมถึงการเตรียมอุปกรณ์การเดินทางและอาหารสำหรับการเดินทาง จนกระทั่งอุปกรณ์การป้องกันการลื่นก่อนออกเดินทางไปถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

1.2 ช่องทางการศึกษาข้อมูล

ช่องทางการศึกษาข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กับกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งหมดใช้ช่องทางการศึกษาข้อมูลเพื่อเตรียมตัวการถ่ายภาพเหมือนกัน คือการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการค้นหาข้อมูล รองลงมาคือการสืบเสาะประสบการณ์ของคนอื่น ซึ่งคือสอบถามข้อมูลจากคนที่เคยไปถ่ายภาพมาแล้ว หรือเจ้าหน้าที่ของสถานที่นั้น อีกช่องทางการศึกษาก็คือการอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง

2. อุปกรณ์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

2.1 อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

อุปกรณ์หลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมดใช้กล้องยี่ห้อ Canon และส่วนมากใช้กล้องรุ่น Canon 5D mark II ขณะเดียวกัน มีการใช้กล้องรุ่น Canon 60D Canon 20D หรือ Canon 30D ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมมีการใช้กล้องอย่างหลากหลายตามความชอบส่วนตัว ซึ่งคือกล้อง Canon 5D mark II กล้อง Canon 50D กล้อง Canon 500D กล้อง Sony ∞ 77 และกล้อง Nikon D300

สำหรับเลนส์ที่ใช้ในการถ่ายภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่ม มีจำนวนทั้งสิ้น 8 คน ส่วนมากนิยมใช้เลนส์ซูมมกกว้างมากที่สุดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ได้แก่ เลนส์ 17-40mm เลนส์ 16-35mm เลนส์ 24-105mm ขณะเดียวกันมีการใช้นอมอลซูม เทเลซูมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ได้แก่ เลนส์ 18-200mm เลนส์ 500mm เลนส์ 70-200mm เลนส์ 70-300mm เลนส์ 70-400mm หรือในกรณีถ่ายมาโคร จะใช้มาโคร 100

2.2 อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว นั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมดมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว และส่วนมากมีการใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลชเป็นหลักในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว นอกจากนี้ มีการใช้ แบ็กไพร์ เจลหรือเจลาคินที่เหมือนแผ่นพลาสติก หรือกระดาษแก้ว หรือถุงพลาสติกที่เป็นสีๆ เพื่อย้อมสีแฟลช หรือไฟฉาย

ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยใช้ขาตั้งกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ ฟิลเตอร์ และแฟลช ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มี 1 คน ไม่ได้ใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

3. การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

3.1 การเลือกใช้โหมดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนมากเลือกใช้โหมด AV ในการถ่ายภาพ ขณะเดียวกัน มีการใช้โหมด M และโหมด TV ในการถ่ายภาพ ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม มีครึ่งหนึ่งเลือกใช้โหมด AV ในการถ่ายภาพ และอีกครึ่งหนึ่งเลือกใช้โหมด M ในการถ่ายภาพ

3.2 การตั้งค่าน้ำกล้องในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

สำหรับการตั้งค่าน้ำกล้อง ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติส่วนมากตั้งค่าไวแสง (ISO) เป็น 100 และไม่มากกว่า 1600 ตามสภาพแสง เลือกใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยทั้งภาพ และแบบเฉพาะจุด เลือกใช้ระบบโฟกัสแบบแมนนวล (MF) และแบบ Tracking เลือกปรับแสงและความไวชัตเตอร์ตามความต้องการ และมีการชดเชยแสงตามความต้องการ ส่วนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากตั้งค่าไวแสง (ISO) เป็น 100 ขึ้นไป และไม่มากกว่า 1200 ตามสภาพแสง เลือกใช้ระบบวัดแสงแบบเฉลี่ยหนักกลางภาพ และแบบเฉลี่ยทั้งภาพ เลือกใช้ระบบโฟกัส แบบแมนนวล (MF) เลือกปรับแสงประมาณ F8 ตามความต้องการ และความไวชัตเตอร์ประมาณ 1/125 วินาทีตามความต้องการ และมีการชดเชยแสงตามความต้องการ

4. การจัดองค์ประกอบในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว

การจัดองค์ประกอบในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติกับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมต่าง มี 2 คนใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ในการจัดองค์ประกอบภาพโดยมีการเน้นแสง สี รูปร่างรูปทรง จุดสนใจ ฉากหน้าให้เด่น หรือกฎเส้นนำสายตาไปหาประธาน หรือกฎ 3 ส่วน ขณะเดียวกัน อีก 2 คนใช้หลักการสื่อเรื่องราวของภาพในการจัดองค์ประกอบภาพ โดยยึดหลักของการนำเสนอตามเนื้อเรื่อง และสร้างสรรค์งานบนพื้นฐานการจัดองค์ประกอบศิลป์

5. การตกแต่งภาพสารคดีท่องเที่ยว

การตกแต่งภาพ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ส่วนมากมีการใช้ Photoshop ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดี และตกแต่งโดยหลักการตกแต่งภาพบนพื้นฐานความเป็นจริง และขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของงานที่ถ่ายทำ ขณะเดียวกัน ยังมีการใช้โปรแกรม Aperture และโปรแกรม Picture project ในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดี

ตอนที่ 4 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

1. การค้นหาตนเอง

การค้นหาตนเองของนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ ค้นหาตนเอง ด้วยมีความชอบในการเดินทางท่องเที่ยวและความชื่นชอบความสวยงามระหว่างการเดินทาง สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ค้นหาตนเอง ด้วยมีความชอบในการเดินทางท่องเที่ยว และมีความสนใจต่องานที่ถ่ายทำ ด้วยความชื่นชอบในเรื่องของศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม

2. เทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล

เทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวที่เหมือนกัน ได้แก่ ถ่ายภาพในโทนสีอุ่น ถ่ายภาพเป็นมุมกว้าง ถ่ายภาพเป็นแสงนุ่ม ถ่ายภาพเป็นแสงข้าง และมีการใช้กล้องทีละ 2 ตัว ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม เน้นอารมณ์ของภาพให้เป็นธรรมชาติ และผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติมีการถ่ายภาพในโทนสีเย็น ใช้คนเข้าฉาก

เพื่อสื่อเรื่องราว ตั้งกล้องเป็น auto power of 1/1 วินาที เปิดโหมดการถ่ายภาพต่อเนื่องตลอดเวลา และใช้ระบบโฟกัสแบบ Tracking

สำหรับการคิดที่เป็นอัตลักษณ์ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีผู้ให้ข้อมูล ส่วนมาก เลือกถ่ายทำสารคดีท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม และนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับ ประเพณีวัฒนธรรมเป็นหลัก ขณะเดียวกัน มีการถ่ายทำสารคดีท่องเที่ยวเกี่ยวกับธรรมชาติและ นำเสนอความสวยงามพร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้

3. การสร้างการยอมรับ

จากผลการศึกษาการสร้างการยอมรับ มี 4 ขั้นตอนด้วยกัน ในขั้นการสร้างการรับรู้ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีอาชีพผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากใช้วิธีการนำเสนอผลงานโดยช่องทางต่างๆ และเปิดตัวเข้าสู่สาธารณะชนอย่างสม่ำเสมอ ในขั้นการทำให้ผู้อื่นสนใจ พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีอาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากใช้วิธีการนำจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ ดึงดูดคน และเน้นคุณภาพของภาพเป็นตัวดึงดูดความสนใจจากคนอื่น ในขั้นการสร้างเชื่อมั่น ในผลงานนั้น พบว่านักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีอาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากใช้วิธีการรักษา คุณภาพของผลงาน และมีความรู้ มีทักษะในการถ่ายภาพ มีความตั้งใจ ความรัก และขยันในการทำงาน ในขั้นการสร้างการยอมรับนั้น นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีอาชีพผู้ให้ข้อมูลส่วนมากใช้ วิธีการรักษาคุณภาพของผลงาน และพัฒนาตนเอง

4. การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล

การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล พบว่า นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูล กลุ่มนักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้งหมดมีแนวคิดและวิธีการรักษาแบรนด์ของตน คือ รักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่าย ด้วยความรัก ความชอบ และความตั้งใจ สำหรับผู้ให้ข้อมูลกลุ่ม นักถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ส่วนมากมีแนวคิดและวิธีการรักษา แบรนด์ของตนด้วยการรักษาคุณภาพของผลงานภาพถ่าย และนำเสนอผลงานภาพถ่ายโดยผ่าน ช่องทางต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ” ครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ดังนั้น จึงนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

การสื่อความหมายการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

1. จากผลการวิจัยเรื่องการสื่อความหมายในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวด้วยกล้องดิจิทัลของนักถ่ายภาพมืออาชีพ พบว่า ข้อจำกัดของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของภาพสารคดีท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลและระยะเวลาในการถ่ายภาพ ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ เช่น เนชั่นแนลจีโอกราฟิก จะมีนโยบายที่ชัดเจนและมอบหมายงานให้นักถ่ายภาพไปล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานนับปี แต่ในขณะที่นักถ่ายภาพมืออาชีพของประเทศไทยมีเวลาน้อยอาจใช้เวลาน้อยที่สุดประมาณ 1-2 วัน ปานกลางประมาณ 3-4 วัน ถ้าอย่างมากที่สุดประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งมีผลต่อการวางแผน หรือการเตรียมตัวศึกษาข้อมูลเพื่อการถ่ายภาพ และเวลาในการใช้สัญญาณเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว บรรยากาศ อารมณ์ในภาพถ่ายจะถูกจำกัดด้วยระยะเวลาและฤดูกาล รวมทั้งคุณภาพของแสงด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และผู้สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวสามารถนำองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากงานวิจัย ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาฝีมือการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง โดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพื่อเตรียมอุปกรณ์ไปให้เหมาะสม วางแผนในเรื่องฤดูกาลและระยะเวลาในการเดินทางไปถ่ายภาพให้เหมาะสม คิดสัญญาณเพื่อสื่อความหมาย หรืออาจเขียน story board นอกจากนี้ อาจต้องใช้เวลาอยู่ในสถานที่ถ่ายภาพด้วยระยะเวลามากขึ้น เช่น เพิ่มจำนวนวันในสถานที่ถ่ายภาพแห่งเดิม หรือเพิ่มความถี่ในการเข้าไปสถานที่นั้นๆ รอจังหวะแสง หรือหามุมมองใหม่ๆ ที่สวยงามก่อนบันทึกภาพ เพื่อคุณภาพของภาพที่ดีกว่า

1.2 นักเรียน นักศึกษา ได้้องค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยอาจใช้เวลาว่างช่วงหยุดเรียนแล้วรวมกลุ่มกันในนามชมรมแล้วออกไปถ่ายภาพด้วยวิธีการเดียวกับแนวคิดในข้อ ก. หรือระยะเวลาที่อำนวยให้เพื่อคุณภาพของภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม

1.3 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพ นำผลการวิจัยไปเพื่อพัฒนาสื่อการสอนด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการ โดยการนำผลการวิจัยไปให้คำแนะนำกับนักศึกษาพร้อมอาจจัดทริปให้นักศึกษาได้ไปเรียนรู้ในภาคปฏิบัติ

1.4 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพประเภทอื่น หรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป โดยอาจมีการทำวิจัยการถ่ายภาพชนิดภาพสารคดีข่าวสาร สารคดีวิถีชีวิต ภาพทิวทัศน์ ภาพบุคคล ภาพมาโคร เป็นต้น

1.5 ผู้รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัยสามารถนำผลงานวิจัยด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือ ไปจัดทำเป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการถ่ายภาพไปสู่ผู้สนใจการถ่ายภาพแขนงนี้

เทคนิคการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวด้วยกล้องดิจิทัลของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

1. เรื่องอุปกรณ์การถ่ายภาพและอุปกรณ์เสริมนั้น พบว่า นักถ่ายภาพนิยมใช้กันมากที่สุดคือ ยี่ห้อ canon รองลงมาคือ ยี่ห้อ nikon และยี่ห้อ sony โดยนักถ่ายภาพมืออาชีพนิยมใช้กล้องดิจิทัลชนิดสะท้อนเลนส์เดี่ยว (D-SLR) เพราะมีคุณภาพที่ดี มีจำหน่ายทั่วโลก มีฟังก์ชันการใช้งานระดับมืออาชีพอ่างครบครัน ได้แก่ โหมดถ่ายภาพ ช่องรับแสง ระบบโฟกัสภาพ โหมดวัดแสง และการตั้งค่าไวแสง นอกจากนี้กล้องดิจิทัลชนิดสะท้อนเลนส์เดี่ยวมีเลนส์และอุปกรณ์เสริมให้เลือกใช้ควบคู่กันได้อย่างมากมาย โดยเลนส์ที่นักถ่ายภาพมืออาชีพเลือกใช้ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวมีทั้งแบบเลนส์ซูมและเลนส์ฟิกซ์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ที่นิยมใช้มากที่สุดคือเลนส์ซูมมุมกว้าง รองลงมาคือเลนส์เทเล และเลนส์มาตรฐานบ้างในบางโอกาส ส่วนอุปกรณ์เสริมกับการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวคือ ขาดังกล้อง สายลั่นชัตเตอร์และฟิลเตอร์ที่จำเป็นคือ C-PL กับ graduate gray และ graduate color ในบางโอกาส และอุปกรณ์เสริมพิเศษที่จำเป็นในบางโอกาส เช่น ในการถ่ายภาพสัตว์ป่าต้องให้บังไพร เพื่อลดคลื่นและเสียง เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และผู้สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวสามารถนำองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากงานวิจัย ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาฝีมือการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยการศึกษากล้องดิจิทัลชนิดสะท้อนเลนส์เดี่ยว (D-SLR) ทุกยี่ห้อ พร้อมกับช่วงระยะเลนส์ถ่ายภาพที่นักถ่ายภาพมืออาชีพนิยมใช้ อีกทั้งศึกษาวิธีใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เช่น ขาดังกล้อง สายลั่นชัตเตอร์ และฟิลเตอร์ชนิดไหนที่จำเป็นและชนิดไหนควรจะใช้ในช่วงจังหวะเวลาใดบ้าง

1.2 นักเรียน นักศึกษา ได้องค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว โดยนำผลจากการวิจัยไปตัดสินใจในการเลือกใช้กล้องถ่ายภาพที่มีบุคลิกที่ตนเองชื่นชอบ รวมทั้งเลนส์ถ่ายภาพ และอุปกรณ์เสริมที่จำเป็นในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวเช่นเดียวกับข้อ 1.1

1.3 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพ นำผลการวิจัยไปเพื่อพัฒนาสื่อการสอนด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการ โดยการนำผลการวิจัยไปให้คำแนะนำกับนักศึกษาในวิชาเรียน

1.4 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพประเภทอื่น หรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป เพราะการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวกับการถ่ายภาพชนิดอื่นจะมีความแตกต่างกันบ้างในการใช้อุปกรณ์การถ่ายภาพและอุปกรณ์เสริม เช่น การถ่ายภาพบุคคล การถ่ายภาพทิวทัศน์ หรือการถ่ายภาพมาโคร จะมีความแตกต่างกันในหลักการและวิธีการปฏิบัติในการถ่ายภาพ

1.5 ผู้รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัย สามารถนำผลงานวิจัยด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือไปจัดทำเป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการถ่ายภาพไปสู่ผู้สนใจการถ่ายภาพแขนงนี้

2. เทคนิคในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เป็นการนำทฤษฎีการถ่ายภาพสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การปรับตั้งค่าหน้ากล้อง หลักการจัดองค์ประกอบภาพ การเลือกโทนสี ช่วงเวลาของวัน ความแข็งแรงของขา และขาตั้งกล้อง การตั้งไฟล์ถ่ายภาพ การตกแต่งภาพหลังจากการถ่าย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการถ่ายภาพ และเมื่อถึงจุดหนึ่งของชีวิต ด้วยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการถ่ายภาพแล้ว ทฤษฎีในการถ่ายภาพจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งซึ่งนำไปสู่การเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพซึ่งภาพของเขาเหล่านั้นจะมีคุณสมบัติที่มากกว่าความสวยงาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และผู้สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว สามารถนำองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ที่ได้จากงานวิจัยไปปรับใช้เพื่อพัฒนาฝีมือการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าอย่างถ่องแท้ในเรื่องเทคนิคการถ่ายภาพ โดยการนำทฤษฎีการถ่ายภาพภาคปฏิบัติ เช่นเดียวกับแนวคิดที่ว่า ก่อนที่นักถ่ายภาพจะคิดออกนอกกรอบก็ต้องศึกษาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านั้นอย่างละเอียดและเจนจบซึ่งอยู่ในกรอบเสียก่อน ดังนั้นเมื่อนักถ่ายภาพสามารถเรียนรู้เข้าใจในทฤษฎีพร้อมนำไปใช้อย่างชำนาญ

หรืออย่างเชี่ยวชาญ แล้วจึงจะสามารถคัดออกนอกกรอบการถ่ายภาพ

2.2 นักเรียน นักศึกษา ได้องค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ด้วยการศึกษาด้านเทคนิคการถ่ายภาพจากทฤษฎีอย่างถ่องแท้สู่ภาคปฏิบัติเช่นเดียวกับ ข้อ 2.1

2.3 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพ นำผลการวิจัยไปเพื่อพัฒนาสื่อการสอนด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการ โดยการนำผลการวิจัยไปให้คำแนะนำกับนักศึกษาในวิชาเรียน

2.4 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพประเภทอื่น หรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป เพราะสามารถนำเทคนิคจากทฤษฎีทางการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวไปประยุกต์ใช้กับการถ่ายภาพชนิดอื่นได้

2.5 รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัย สามารถนำผลงานวิจัยด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือไปจัดทำเป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการถ่ายภาพไปสู่ผู้สนใจการถ่ายภาพแขนงนี้

3. การตกแต่งภาพสารคดีท่องเที่ยว พบว่า นักถ่ายภาพส่วนมากรดตกแต่งภาพเล็กน้อย โดยการแปลงไฟล์ของภาพ การปรับแสง หรือสีให้เป็นธรรมชาติ ซึ่งถือว่าไม่มีการตกแต่งภาพเลยก็ได้ ขณะเดียวกัน มีนักถ่ายภาพไม่มีการตกแต่งภาพอะไรเลย ทั้งนี้ เพราะว่า ภาพถ่ายสารคดีเป็นการบันทึก การเล่าเรื่องปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ตามความเป็นจริง ซึ่งตกแต่งให้มันผิดเพี้ยนจากความเป็นจริงไม่ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว สามารถนำเอาองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากงานวิจัยไปปรับใช้ เพื่อเป็นการเตือนให้เราไม่ควรตกแต่งภาพถ่าย ควรขยันศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการถ่ายภาพให้ดีขึ้น

3.2 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพ นำผลการวิจัยไปเพื่อพัฒนาสื่อการสอนด้านการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการ โดยการนำผลการวิจัยไปเป็นแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาในวิชาเรียน

3.3 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่าง เพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพประเภทอื่นหรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป เพราะสามารถนำแนวคิดเรื่องการค้นหา

ตัวตน ลักษณะโดดเด่น ความเชื่อ แรงบันดาลใจ หลักคิดและปฏิบัติ ไปประยุกต์ใช้กับการวิจัย การถ่ายภาพชนิดอื่นได้

3.4 ผู้รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัย สามารถนำ ผลงานวิจัยด้านการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือไปจัดทำ เป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยวไปสู่ผู้สนใจการ ถ่ายภาพแขนงนี้

ข้อเสนอแนะการสร้างอัตลักษณ์การถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

1. การค้นหาตัวตน ลักษณะโดดเด่น ความเชื่อ แรงบันดาลใจ หลักคิดและปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยส่วนบุคคล เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพ ซึ่งเริ่ม ตั้งแต่ความชอบส่วนตัว คือชอบการเดินทางท่องเที่ยว สนุกกับงาน คือเกิดความสุขระหว่างการ ถ่ายภาพ จนทำให้เกิดประโยชน์สู่สังคม คือเกิดการท่องเที่ยว เกิดการเรียนรู้กับผู้ดูภาพ จนกระทั่ง เกิดความคิดต่อภาพนั้นไม่ว่าทางลบหรือทางบวก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และผู้ที่มีสนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว สามารถ นำเอาองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากงานวิจัยไปปรับใช้ เพื่อพัฒนา ฝีมือการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยการนำแนวคิดในการการค้นหาตัวตน ลักษณะ โดดเด่น ความเชื่อ แรงบันดาลใจ หลักคิดและปฏิบัติ ไปเป็นแนวทางสู่การนักถ่ายภาพมืออาชีพ ต่อไป

1.2 นักเรียน นักศึกษา ได้องค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมือ อาชีพ ด้านการค้นหาตัวตน ลักษณะโดดเด่น ความเชื่อ แรงบันดาลใจ หลักคิดและปฏิบัติ ไปสร้าง พลังใจให้กับตนเองเช่นเดียวกับแนวคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

1.3 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพ นำผลการวิจัยไปเพื่อพัฒนาสื่อการสอน ด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิง ประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการ โดยการนำผลการวิจัยไปเป็นแรงกระตุ้นและแรง บันดาลใจให้กับนักศึกษาในวิชาเรียน

1.4 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่าง เพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพ ประเภทอื่นหรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป เพราะสามารถนำแนวคิดเรื่องการค้นหา ตัวตน ลักษณะโดดเด่น ความเชื่อ แรงบันดาลใจ หลักคิดและปฏิบัติ ไปประยุกต์ใช้กับการวิจัยการ ถ่ายภาพชนิดอื่นได้

1.5 ผู้รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัย สามารถนำผลงานวิจัยด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือไปจัดทำเป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการถ่ายภาพไปสู่ผู้สนใจการถ่ายภาพแขนงนี้

2. เทคนิคการถ่ายภาพที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล เป็นปัจจัยเสริมการถ่ายภาพเพื่อสร้างผลงานภาพถ่ายของตนเองให้มีความโดดเด่น ความแตกต่าง แก่นแท้ ความรู้ ทักษะ จุดยืน ประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วยความคิดที่เป็นอัตลักษณ์ของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ซึ่งได้จากการสัมผัสการณ์จริงตัวอย่างสถานที่ถ่ายภาพในประเทศไทย โดยให้นักถ่ายภาพมืออาชีพถ่ายทำสารคดีท่องเที่ยวหนึ่งเรื่อง โดยระบุสถานที่ถ่ายภาพพร้อมระบบคิดในการถ่ายภาพ ประการต่อมาคือการประยุกต์ทฤษฎีการถ่ายภาพเพื่อการใช้งานจริง ที่ประกอบไปด้วยความโดดเด่นความแตกต่าง แก่นแท้ ความรู้ ทักษะ จุดยืน ประสบการณ์ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ประการที่สามแนวคิดในการใช้กล้องและอุปกรณ์ของตนเองอย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และผู้สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว สามารถนำเอาองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากงานวิจัยไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาฝีมือการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยการนำแนวคิดในการสร้างผลงานที่มีบุคลิกของตนเอง ได้แก่ ความโดดเด่น ความแตกต่าง แก่นแท้ ความรู้ ทักษะ จุดยืน ประสบการณ์ ไปเป็นแนวทางสู่การนักถ่ายภาพมืออาชีพต่อไป

2.2 นักเรียน นักศึกษา ได้องค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ด้านการ นำแนวคิดในการสร้างผลงานที่มีบุคลิกของตนเอง ได้แก่ ความโดดเด่น ความแตกต่าง แก่นแท้ ความรู้ ทักษะ จุดยืน ประสบการณ์ ไปสร้างพลังใจให้กับตนเองเช่นเดียวกับแนวคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพ

2.3 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพ นำผลการวิจัยไปเพื่อพัฒนาสื่อการสอนด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการ โดยการนำผลการวิจัยไปเป็นแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาในวิชาเรียน

2.4 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพประเภทอื่น หรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป เพราะสามารถนำแนวคิดเรื่องการสร้างผลงานที่มีบุคลิกของตนเอง ได้แก่ ความโดดเด่น ความแตกต่าง แก่นแท้ ความรู้ ทักษะ จุดยืน ประสบการณ์ ไปประยุกต์ใช้กับการวิจัยการถ่ายภาพชนิดอื่นได้

2.5 ผู้รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัย สามารถนำผลงานวิจัยด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือไปจัดทำเป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการถ่ายภาพไปสู่ผู้สนใจการถ่ายภาพแขนงนี้

3. การสร้างการยอมรับของวงการและบุคคลทั่วไป เป็นปัจจัยด้านการสื่อสารด้วยภาพ ซึ่งคือการนำเสนอภาพถ่ายผ่านช่องทางต่างๆ เริ่มจากการนำภาพลงหนังสือท่องเที่ยว การได้รับรางวัล และเสนอผ่านทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้คนรับรู้ ประการต่อมาคือการสร้างความสนใจคือลักษณะของงานต้องเด่น เพราะนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ประสบความสำเร็จในชีวิตจะมีความกระตือรือร้น เป็นคนที่ไม่หยุดนิ่ง แสวงหาความรู้อยู่เสมอ ชอบงานที่ท้าทายความสามารถ เป็นนักวางแผนทางการถ่ายภาพ มีความรอบรู้เรื่องการถ่ายภาพ และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว จนกระทั่งสามารถเป็นปัจจัยในการสร้างความเชื่อมั่นและยอมรับได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และผู้ที่มีสนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว สามารถนำเอาองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากงานวิจัยไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาฝีมือการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยการนำแนวคิดในการสื่อสารซึ่งเริ่มตั้งแต่กล้านำเสนอผลงาน ลักษณะงานต้องเด่น และสามารถพัฒนาเทคนิคและแนวคิดเป็นของตนเองจากสื่อทั่วโลก ไปเป็นแนวทางสู่การถ่ายภาพมืออาชีพต่อไป

3.2 นักเรียน นักศึกษา ได้องค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ด้านการนำแนวคิดในการสื่อสารเช่นเดียวกับข้อ ก. ไปสร้างพลังใจให้กับตนเองเพื่อพัฒนาฝีมือสู่การเป็นนักถ่ายภาพระดับก้าวหน้าและมืออาชีพในอนาคต

3.3 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพนำผลการวิจัยไป เพื่อพัฒนาสื่อการสอนด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการ โดยให้นำผลการวิจัยไปเป็นแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาในวิชาเรียน

3.4 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่าง เพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพประเภทอื่น หรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป เพราะสามารถนำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นไปประยุกต์ใช้กับการวิจัยการถ่ายภาพชนิดอื่นได้

3.5 ผู้รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัย สามารถนำผลงานวิจัยด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือไปจัดทำเป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการถ่ายภาพไปสู่ผู้สนใจการถ่ายภาพแขนงนี้

4. การรักษาอัตลักษณ์ ชื่อเสียง คุณภาพ คุณค่า การเป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นปัจจัยเสริมแรงที่จะคงสภาพของความเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพไว้ ซึ่งเริ่มจากใจรักเป็นพื้นฐานจนสามารถยืนระยะเวลาในการถ่ายภาพมาอย่างยาวนาน ประการต่อมา คือการรักษาคุณภาพของงาน และเผยแพร่ผลงานให้เห็นสมควรสู่สังคม ไม่รู้สึกอึดอัดกับงาน รู้จักปรับตัวในแนวถ่ายภาพให้เหมาะสมกับวัย แสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อไม่ให้ตกยุคดิจิทัล และประการสุดท้ายเผยแพร่องค์ความรู้สู่สังคม เป็นการสืบทอดความรู้หรือภูมิปัญญาผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เป็นที่ปรึกษาทางการถ่ายภาพ เป็นอาจารย์พิเศษหรือวิทยากร กรรมการตัดสินภาพถ่าย นำผลงานภาพถ่ายร่วมจัดนิทรรศการหรือส่งภาพถ่ายร่วมจัดทำหนังสือเฉพาะกิจตามวาระโอกาส เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1 นักถ่ายภาพมือใหม่และผู้สนใจในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว สามารถนำเอาองค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพที่ได้จากงานวิจัยไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาฝีมือการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยการนำผลึกความคิดทางปัญญาในการรักษาอัตลักษณ์ ชื่อเสียง คุณภาพ คุณค่า การเป็นประโยชน์ต่อสังคมของนักถ่ายภาพมืออาชีพมาศึกษาและเป็นแนวทางในดำเนินชีวิต

4.2 นักเรียน นักศึกษา ใฝ่องค์ความรู้และผลึกความคิดของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ด้านการ นำแนวคิดในการรักษาอัตลักษณ์ ชื่อเสียง คุณภาพ คุณค่า การเป็นประโยชน์ต่อสังคมของนักถ่ายภาพมืออาชีพมาศึกษา นำไปสร้างพลังใจให้กับตนเองเพื่อพัฒนาฝีมือสู่การเป็นนักถ่ายภาพระดับก้าวหน้าและมืออาชีพในอนาคต

4.3 อาจารย์ที่สอนด้านการถ่ายภาพนำผลการวิจัยไป เพื่อพัฒนาสื่อการสอนด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทเรียนและตำราทางวิชาการโดยการนำผลการวิจัยไปเป็นแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาในวิชาเรียน

4.4 นักวิจัย นำผลการวิจัยไปเป็นตัวอย่างเพื่อพัฒนางานวิจัยด้านการถ่ายภาพประเภทอื่น หรือนำไปปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ต่อไป เพราะสามารถนำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นไปประยุกต์ใช้กับการวิจัยการถ่ายภาพชนิดอื่นได้

4.5 ผู้รับผิดชอบด้านการจัดพิมพ์ตำรา/เอกสาร/มหาวิทยาลัย สามารถนำผลงานวิจัยด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีวางจำหน่ายในร้านหนังสือไปจัดทำเป็นตำราวิชาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการถ่ายภาพไปสู่ผู้สนใจการถ่ายภาพแขนงนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยสำหรับนักวิจัยมือใหม่ จากการศึกษาพบว่า ปัญหาหนึ่งของการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพคือขาดกรอบที่ชัดเจนในการสัมภาษณ์ ถ้าเป็นนักวิจัยที่มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการถ่ายภาพมาพอสมควร อาจมองภาพในใจออกว่าควรจะต้องถามอย่างไรให้ครอบคลุม ยิ่งเป็นงานวิจัยชิ้นงานใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีผู้ทำมาก่อนจะขาดแนวทางในการสัมภาษณ์ ในงานวิจัยครั้งนี้ถึงแม้ว่าผู้รู้และมีประสบการณ์ยังต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์นานมากกว่าปกติ 2 เท่า เพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าวต้องคอยถามจนต้องทำให้กลับมาสัมภาษณ์เพิ่มเติมในครั้งต่อไป ดังนั้น นักวิจัยมือใหม่ที่ยังขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในเรื่องการถ่ายภาพควรต้องศึกษาแนวทางการสัมภาษณ์จากผู้รู้และติดตามดูการสัมภาษณ์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยของตนเอง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล

1. การเก็บข้อมูล ก่อนเก็บข้อมูลควรศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องให้เป็นอย่างดีก่อน ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นควรตั้งสติให้ดี เจาะลึกทุกประเด็นและเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน สมบูรณ์ ช่วงเวลาที่ควรเก็บรวบรวมข้อมูล คือควรเก็บในเวลาให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีช่วงเวลาว่างจากการทำงาน เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์
2. ด้านแบบสัมภาษณ์ ควรเป็นคำถามที่สามารถเก็บข้อมูลเชิงลึกในทุกประเด็นที่ต้องการเจาะลึกในเรื่อง แต่ไม่ควรมีข้อคำถามจำนวนมากเกินไป หรือใช้คำถามในลักษณะที่ซ้ำๆ กัน เพราะจะทำให้ผู้ให้ข้อมูลสับสนและรู้สึกเบื่อหน่ายที่จะตอบ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวแปรที่ควรศึกษา

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวแปรที่ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวด้วยกล้องดิจิทัลของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัย ผู้วิจัยอาจมีการศึกษาซ้ำใหม่โดยเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่าง หรืองานวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพที่มีผลงานรางวัลจากสมาคมการถ่ายภาพต่างๆ ในประเทศไทย โดยศึกษาการประสบความสำเร็จจากผลงานที่ได้รับของนักถ่ายภาพและศึกษากรรมกรที่ทำหน้าที่ตัดสินใจด้วย และปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัลอาจศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการถ่ายภาพที่เน้นการตกแต่งภาพเพื่อการจำหน่าย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัย

งานวิจัยที่ควรศึกษาเพิ่มเติม ผู้วิจัยอาจนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปต่อยอดโดยการนำองค์ความรู้การถ่ายภาพทิวทัศน์ด้วยกล้องดิจิทัลของนักถ่ายภาพมืออาชีพ ไปใช้ในงานวิจัยครั้งต่อไป หรือเปลี่ยนหัวข้อจากแนวภาพทิวทัศน์เป็นชนิดอื่น เช่น การถ่ายภาพสารคดีข่าวสาร สารคดีวิถีชีวิต กีฬา แมคโคร ภาพบุคคล ภาพแฟชั่น ภาพ nude ด้วยกล้องดิจิทัลของนักถ่ายภาพมืออาชีพ นอกจากนี้อาจทำวิจัยเน้นไปที่นักถ่ายภาพที่ถ่ายภาพจำหน่ายผ่านเว็บไซต์เช่นเดียวกับ shutter stock

บรรณานุกรม

- กฤษณ์ ทองเลิศ. 2554. การถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์: แนวคิด เทคนิค การวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: อินทนิล.
- กฤษณ์ ทองเลิศ, อนุสร ศรีแก้ว, พรหมพงษ์ แก้วดวงเด่น และคณะ. 2547. เกณฑ์การประเมินคุณค่าผลงานภาพถ่ายเชิงวารสารศาสตร์ของนักศึกษาในมุมมองของผู้เรียนถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต คณะนิเทศศาสตร์.
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐี. 2555. “องค์ประกอบศิลป์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.prc.ac.th/newart/webart/composition.html> (18 มีนาคม 2555).
- กิ่งทอง มหาพรไพศาล. 2555. สัมภาษณ์. 27 เมษายน.
- เกรียงไกร ไวยกิจ. 2555. สัมภาษณ์. 28 เมษายน.
- “ความเป็นมาและความสำคัญของการท่องเที่ยว”. ม.ป.ป. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://vclass.mgt.psu.ac.th/~465-302/2006-2/Assignment-02/BPA_29_03_2/BPA_29_03_2/important.htm# ความเป็นมาและความสำคัญของการท่องเที่ยว (18 ตุลาคม 2554).
- จามิกร สุขทราชมร. 2555. สัมภาษณ์. 22 เมษายน.
- จุลิศร เกษโกวิท. 2546. การถ่ายภาพวารสารศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- ณรงค์ สมพงษ์. 2545. การถ่ายภาพเทคนิคขั้นสูง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ตะวัน พันธุ์แก้ว. 2554. คู่มือถ่ายภาพ SLR ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: บริษัท โปรวิชั่น จำกัด.
- ต่อสิต กริบบัว. 2553. การเมืองในการถ่ายภาพท่องเที่ยว: การครอบงำและการต่อรองทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- ต้องจิตต์ สุวรรณสร. 2543. ความต้องการข่าวสารด้านการเมือง การเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองและการใช้ประโยชน์ข่าวสารจากเว็บไซต์การเมืองไทยของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2540. องค์ประกอบศิลป์ 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้าพรินต์ติ้ง.
- ชนิต วงศ์ศรีขลาลัย. 2553. Basic Landscape & การถ่ายรูปท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ไอเดียฟรีเมียร์.
- บารมี เต็มบุญเกียรติ. 2555. สัมภาษณ์. 28 เมษายน.

เบญจมาศ อุทกศิริ. 2549. “ประเภทการท่องเที่ยว”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/samutprakan/benjamass_u/tongteaw/sec02p01.html (18 ตุลาคม 2554).

ประสิทธิ์ จันเสรีกร. 2545. คู่มือการใช้และวิธีเลือกซื้อกล้องดิจิทัล ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก (มหาชน).

ปิยะฉัตร แก่หลง. 2552. เริ่มต้นกับ DSLR. กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น จำกัด.

พงศ์วรินทร์ ปรีชากรโสภณ. 2554. ปัจจัยที่มีผลต่อการตีความจากภาพถ่ายด้านศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร.

พชร วงศ์สินหัตถ์. 2555. สัมภาษณ์. 21 เมษายน.

พรวิภา ทิพย์ภรณ์พงศ์. 2547. การผลิตวีซีดี วิชาการถ่ายภาพเบื้องต้น เรื่องการจัดองค์ประกอบภาพ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภูมิภมร ผดุงรัตน์. 2550. ศิลปะภาพถ่ายและภาพยนตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มณฑา อริยานนท์. 2553. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน วิชาเทคนิคการถ่ายภาพเบื้องต้น. ธนบุรี: วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี.

ยิ่งสวัสดิ์ ไชยะกุล. 2548. การใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพเพื่อศึกษาแสงธรรมชาติ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์.

รฐา จันทวารา. 2551. การจัดการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

ลัดดา สุขปรีดี. 2545. “องค์ประกอบพื้นฐานในการถ่ายภาพให้สวยงาม”. วารสารศึกษาศาสตร์ 1, 14. 7-14.

วรนนท์ ชัชวาลทิพากร. 2555. สัมภาษณ์. 23 เมษายน.

วิทยา คำรงเกียรติศักดิ์. 2537. แนวคิดและวิธีการสื่อสารการเกษตร. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

_____. 2542. สรุปทฤษฎีการสื่อสาร. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (อัดสำเนา).

_____. 2544. ทฤษฎีการสื่อสารประยุกต์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

_____. 2548. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- _____. 2552. เอกสารประกอบการสอนการถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะสารสนเทศและการสื่อสาร.
- _____. 2554ก. การผลิตรายการโทรทัศน์ดิจิทัล. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- _____. 2554ข. “การถ่ายภาพทิวทัศน์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.infocomm.mju.ac.th/icnew/icarticle/images/stories/icarticles/ajwittaya/landscape_photography.pdf (26 สิงหาคม 2554).
- _____. 2554ค. “แบรนด์ส่วนบุคคล”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.infocomm.mju.ac.th/icnew/icarticle/images/stories/icarticles/ajwittaya/personal_brand.pdf (18 ตุลาคม 2554).
- _____. 2554ง. แผนการตลาดและแผนงานการโฆษณา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิชัย พรเศรษฐถาวร และคณะ. 2554. “เทคนิคการสร้างอารมณ์ของภาพ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา www.bpssthai.org/BPS.../BPS_Journal_1_54.pdf (20 มีนาคม 2554).
- วิศาล น้ำค้าง. 2555. สัมภาษณ์. 18 มีนาคม.
- วินิจ ทรรทรานนท์. 2548. ถ่ายภาพแบบมืออาชีพด้วยกล้องดิจิทัล. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็มไอเอส ซอฟต์แวร์ จำกัด.
- _____. 2549. เทคนิคการวัดแสงด้วยกล้องดิจิทัล. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็มไอเอสซอฟต์แวร์ จำกัด.
- _____. 2553. 100 Places LANDSCAPE PHOTOGRAPHY in Thailand. กรุงเทพฯ: เอ็มไอเอส.
- วินิจ ทรรทรานนท์ และ สารัมภ์ บุญมี. 2548. เทคนิคกล้องดิจิทัล. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็มไอเอส ซอฟต์แวร์ จำกัด.
- วิระวุฒิ วีระชิงไชย. 2538. ทฤษฎีถ่ายภาพ. กรุงเทพฯ: Photo & Life.
- วาทีต ชูสิน. 2011. “การโฟกัสและชัดลึก ชัดตื้น (Focusing and Depth of Field)” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.pixview.net/article/class2/item/20-focusing-and-depth-of-field.html> (18 ตุลาคม 2554).
- สมาน เณตระการ. 2548. การถ่ายภาพเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 52. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค พรินติ้ง.
- _____. 2551. การถ่ายภาพเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 55. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค พรินติ้ง.

- สุทล มัติโก. 2546. การทำงานถ่ายภาพดิจิทัลของช่างภาพอาชีพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
- สุรเดช วงศ์สินหลัง. 2538. *The Art of Photographing Nature ศิลปะแห่งการถ่ายภาพธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- _____. 2541. การใช้แฟลชสัมพันธ์กับแสงธรรมชาติของฉากหลัง *PHOTO & LIFE*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____. 2545. *เทคนิคการวัดแสง*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____. 2551. *รวมความรู้เรื่องเลนส์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สุรพงษ์ บัวเจริญ. 2554. *องค์ประกอบศิลป์สำหรับนักถ่ายภาพ*. กรุงเทพฯ: เอ็นไอเอส.
- สุวัฒน์ จิตต์ปราณีชัย. 2542. *เทคนิคการถ่ายภาพ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะเกษตรศาสตร์.
- สุเทพ กฤษณาวารินทร์. 2554. “การถ่ายภาพสารคดี”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=644287> (18 ตุลาคม 2554).
- เสริมยศ ธรรมรักษ์. 2554. “การสร้างแบรนด์บุคคล: ปั้นคนให้เป็นแบรนด์ Personal Branding: Creating Brand Heroes”. *วารสารนักบริหาร* 31, 1 (มกราคม-มีนาคม) 113-116.
- สมเกียรติ ตั้งนโม. 2554. “ภาษาหรือรหัสของภาพทางสายตา”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <file:///Users/macbook/Desktop/The%20midnight%20University%20-%20Newpage%2012.webarchive> (26 สิงหาคม 2554).
- อดุล ดันตาโกสัย. 2555. สัมภาษณ์. 26 เมษายน.
- อนันต์ จิรมหาสุวรรณ. 2550. *ถ่ายภาพให้ได้อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- อรวิทย์ เมฆพิรุณ. 2553. *3 Step DSLR Photography สรรค์สร้างภาพสวยใน 3 ขั้นตอน*. กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น
- อำนวยการ บุญจรัส. 2553. *The Art of Photography ศิลปะแห่งการถ่ายภาพ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- Ahmadreza Tavassoli. 2009. “Interview: Documentary Photographer Jim Richardson on Meaning, Technology and Kansas”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thecommentfactory.com/interview-documentary-photographer-jim-richardson-on-meaning-technology-and-kansas-1867/> (5 พฤศจิกายน 2554).

- Alma Davenport. ม.ป.ป. **The History of Photography**. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://photohistory253.blogspot.com>. (18 ตุลาคม 2554).
- _____. 2009. “บทบาทของภาพถ่าย (The Photographic Roles)”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://photo23.multiply.com/journal/item/23> (18 ตุลาคม 2554).
- Andrew Chan. 2011. “**Fotoflock Interview of the Month: Steve McCurry**”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.fotoflock.com/features/feature-interviews/30/2723> (18 ตุลาคม 2554).
- CAMERART. 2555. “เรียนเรื่องแสงจากภาพถ่าย”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา camerartmagazine.com (14 มีนาคม 2555).
- George Steinmetz. 2554. “**Georgesteinmetz photography**”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.georgesteinmetz.com/collections/empty-quarter> (05 พฤศจิกายน 2554).
- Hoy, Frank P. 1986. “**Photojournalism**”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.barnesandnoble.com/c/frank-p-hoy> (18 ตุลาคม 2554).
- Jim Richardson. 2554. “**Jim Richardson photography**”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.jimrichardsonphotography.com> (05 พฤศจิกายน 2554).
- Liddell, C. B. 2007. “**INTERVIEW STEVE McCURRY: CAPTURING THE FACE OF ASIA**”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.culturekiosque.com/art/interview/Steve_McCurry.html (5 พฤศจิกายน 2554).
- Nationalgeographic. 2011. “**Nationalgeographic - Jim Richardson**”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://photography.nationalgeographic.com/photography/photographers/photographer-jim-richardson/> (05 พฤศจิกายน 2554).
- Nuntakorn. ม.ป.ป. “แนวคิด รูปแบบ บทบาทของทฤษฎีการสื่อความหมายด้วยภาพ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://paorw58.multiply.com/journal> (18 ตุลาคม 2554).
- _____. 2011. “มุมมองแนวคิดและองค์ประกอบภาพ”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.zoxzaxclub.com/board/index.php?topic=26.0> (18 ตุลาคม 2554).
- Semeion. 2554. “**แนวคิดสัญวิทยา**”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://semeion.multiply.com/journal> (25 สิงหาคม 2554).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพมืออาชีพ”

ประเด็นคำถาม	
ตอนที่ 1 ลักษณะเฉพาะของผู้ให้สัมภาษณ์	1.ชื่อ-นามสกุล (นส./นาง/นาย) 2.วัน เดือน ปีเกิด 3.ระดับการศึกษา 4.การประกอบอาชีพหลัก...อาชีพรอง(ถ้ามี) 5.ประสบการณ์ในการถ่ายภาพ (ปี) 6.การได้รับรางวัลในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวระดับประเทศขึ้นไป 7.การเป็นอาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรบรรยายด้านการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว 8. ผลงานด้านการตีพิมพ์ในสิ่งสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือเฉพาะกิจตลอดจนเผยแพร่ผลงานภาพถ่ายผ่านสื่อออนไลน์
ตอนที่ 2 แนวคิด และการสื่อความหมายในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว	1.แนวคิดในการสร้างเรื่องราวสารคดีท่องเที่ยว --ท่านเป็นคนสร้างเรื่องราวสารคดีก่อนการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร --ขอทราบแนวคิดในการเลือกเรียบเรียงลำดับภาพของสารคดีท่องเที่ยว 2.แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว --หลักการในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว เพราะเหตุใด --จุดประสงค์ในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว ---ท่านชอบใช้อะไรเป็นตัวสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว เพราะเหตุใด

ประเด็นคำถาม	
ตอนที่ 2 แนวคิด และการสื่อความหมายในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว (ต่อ)	3.แนวคิดในการสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว --ท่านชอบถ่ายภาพในอารมณ์โทนสีใด เพราะเหตุใด --หลักการในการสร้างอารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว 4.แนวคิดในการสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว --ท่านชอบถ่ายภาพในลักษณะแสงใดเพื่อสื่อบรรยากาศของภาพ เพราะเหตุใด --ท่านชอบถ่ายภาพในมุมแสงใดเพื่อสื่อบรรยากาศของภาพ เพราะเหตุใด --ท่านชอบถ่ายภาพในมุมกล้องใดเพื่อสื่อบรรยากาศของภาพ เพราะเหตุใด --หลักการในการสร้างบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีท่องเที่ยว
ตอนที่ 3 เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดีท่องเที่ยว	1.การเตรียมตัวในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว --ท่านมีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนไปถ่ายภาพหรือไม่ อย่างไร --ท่านศึกษาข้อมูลโดยผ่านช่องทางใด เพราะเหตุใด 2.อุปกรณ์การถ่ายภาพ --ท่านชอบใช้กล้องยี่ห้อใด รุ่นใดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เพราะเหตุใด --ท่านชอบใช้เลนส์อะไรในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เพราะเหตุใด --ท่านมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร 3.การควบคุมกล้องในการถ่ายภาพ --ท่านเลือกใช้โหมดการถ่ายภาพระบบใดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เพราะเหตุใด --ท่านเลือกใช้ระบบโฟกัสแบบใดในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยว เพราะเหตุใด

ประเด็นคำถาม

ตอนที่ 3 เทคนิคการถ่ายภาพดิจิทัลสารคดี
ท้องเที่ยว (ต่อ)

- ท่านเลือกใช้ระบบวัดแสงแบบใดในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยว เพราะเหตุใด
- ท่านตั้งค่าไวแสง (ISO) ในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวอย่างไร เพราะเหตุใด
- ท่านเลือกใช้รูรับแสงในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวอย่างไร เพราะเหตุใด
- ท่านใช้ค่าความไวชัตเตอร์ในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวอย่างไร เพราะเหตุใด
- ท่านมีการชดเชยแสงในการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

4.การจัดองค์ประกอบภาพ

- ท่านเลือกองค์ประกอบภาพในการถ่ายภาพสารคดีอย่างไร เพราะเหตุใด

5.การตกแต่งภาพ

- ท่านมีหลักการในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท้องเที่ยวอย่างไร เพราะเหตุใด
- ท่านใช้โปรแกรมใดในการตกแต่งภาพถ่ายสารคดีท้องเที่ยวอย่างไร เพราะเหตุใด

ตอนที่ 4 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพสาร
คดีท้องเที่ยวนักถ่ายภาพสื่ออาชีพ

1.การค้นหาดนเอง

- ท่านก้าวสู่วงการถ่ายภาพได้อย่างไร เมื่อไร มีแรงบันดาลใจอย่างไร
- เส้นทางการเป็นนักถ่ายภาพมืออาชีพเป็นอย่างไร มีกลยุทธ์ หรือวิธีการอย่างไร
- ท่านสนใจการถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยวได้อย่างไร เมื่อไร มีแรงบันดาลใจอย่างไร

2.การสร้างการยอมรับ

- ท่านมีวิธีทำให้คนรับรู้ผลงานของท่านและตัวท่านเองอย่างไร
- ท่านมีวิธีทำให้คนสนใจผลงานของท่านและตัวท่านเองอย่างไร

ประเด็นคำถาม	
ตอนที่ 4 การสร้างอัตลักษณ์ในการถ่ายภาพสารคดีท่องเที่ยวของนักถ่ายภาพสื่ออาชีพ(ต่อ)	--ท่านมีวิธีทำให้คนเชื่อมั่นผลงานของท่านและตัวท่านเองอย่างไร --ท่านมีวิธีทำให้คนยอมรับผลงานของท่านและตัวท่านเองอย่างไร 3.การรักษาแบรนด์ส่วนบุคคล --สิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจทำให้ท่านมีชื่อเสียงมาจนถึงทุกวันนี้ คืออะไร กลยุทธ์ หรือวิธีการอย่างไร
คำถามสำหรับสัมภาษณ์ตัวอย่างภาพ	
ประเด็นคำถาม	
คำถามสำหรับสัมภาษณ์ตัวอย่างภาพ	ภาพรวม --ขอทราบเรื่องราวของภาพสารคดีท่องเที่ยวชุดนี้ --ท่านเป็นคนคิด/เขียนเรื่องของภาพชุดนี้ขึ้นมาเองหรือไม่ อย่างไร --ขอทราบแนวคิดในการเลือกเรียบเรียงลำดับภาพของสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ --แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพถ่ายสารคดีชุดนี้ --แนวคิดในการสื่ออารมณ์ของภาพถ่ายสารคดีชุดนี้ --แนวคิดในการสื่อบรรยากาศของภาพถ่ายสารคดีชุดนี้ --ท่านได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อนล่วงหน้าหรือไม่ อย่างไร แต่ละภาพ --แนวคิดในการสื่อความหมายของภาพนี้ --แนวคิดในการสื่ออารมณ์ของภาพนี้

ประเด็นคำถาม

คำถามสำหรับสัมภาษณ์ตัวอย่างภาพ(ต่อ)

- แนวคิดในการสื่อบรรยากาศของภาพนี้เป็น
- แนวคิดในการจัดองค์ประกอบภาพ
- กล้องที่ใช้ในการถ่ายภาพนี้คือกล้องอะไร รุ่นใด เพราะเหตุใด
- เลนส์ที่ใช้ในการถ่ายภาพนี้คือเลนส์อะไร เพราะเหตุใด
- ท่านมีการใช้อุปกรณ์เสริมในการถ่ายภาพนี้หรือไม่ อย่างไร
- ท่านใช้โหมดการถ่ายภาพระบบไหนในการถ่ายภาพนี้ เพราะเหตุใด
- ท่านใช้ระบบวัดแสงแบบไหนในการถ่ายภาพนี้ เพราะเหตุใด
- ท่านใช้ค่าไวแสง(ISO)เท่าไรในการถ่ายภาพนี้ เพราะเหตุใด
- ท่านใช้รูรับแสง(f/stop)เท่าไรในการถ่ายภาพนี้ เพราะเหตุใด
- ท่านใช้ระบบโฟกัสแบบไหนในการถ่ายภาพนี้ เพราะเหตุใด
- ท่านใช้ความไวชัตเตอร์เท่าไรในการถ่ายภาพนี้ เพราะเหตุใด
- ในการถ่ายภาพนี้ ท่านมีการชดเชยแสงหรือไม่ อย่างไร
- ท่านถ่ายภาพเป็นภาพ raw หรือ jpeg เพราะเหตุใด
- ท่านมีการตกแต่งภาพนี้หรือไม่ อย่างไร

ตัวอย่างแนวคิดที่สร้างสรรค์

ในประเทศ ถ้าให้ท่านถ่ายภาพสารคดีท้องเที่ยว ๑ เรื่อง ท่านจะถ่ายทำเรื่องอะไร อย่างไร

ภาคผนวก ข

ภาพผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ภาพผนวก 1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณวรนันท์ ชัชวาลทิพากร

ภาพผนวก 2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณอดุล ตันหาโกสัย

ภาพผนวก 3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณกิ่งทอง มหาพรไพศาล

ภาพผนวก 4 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณบารมี เต็มบุญเกียรติ

ภาพผนวก 5 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณจามิกร สุขทรามร

ภาพผนวก 6 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณวิศาล น้ำค้าง

ภาพผนวก 7 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณพชร วงศ์สินหรั่ง

ภาพผนวก 8 ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณเกรียงไกร ไวยกิจ

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวเฉิน เซ่อ ยิง (Miss SheYing Chen)
วัน เดือน ปีเกิด	15 มิถุนายน 1987
ภูมิลำเนา	Guangxi Province China
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 มัธยมศึกษาตอนปลาย He Zhou Shi Middle School Guangxi Province of China
	พ.ศ. 2549 อนุปริญญา สาขาภาษาไทย คณะภาษาและวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงใต้เอเชีย Guangxi Dong Fang Foreign Language College of China
	พ.ศ. 2551 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการ ท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้
	พ.ศ. 2553 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารดิจิทัล คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2553 ครูผู้สอนวิชาภาษาจีน โรงเรียนช่องฟ้าซินเซิงวาณิช บำรุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่